

ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

തൃതീയാഷ്ടം -പ്രപാഠകഃ 7- 12

Table of Contents

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....9

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ഛിദ്രം കാന്ധം
പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ഛിദ്രപൂരണാദച്ഛിദ്രമുച്യതേ..... 9

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടവിഷയാണി കാനി
ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി.....9

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായുസാധാരണാനി
പ്രായശ്ചിത്താനി 14

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്നസംഭവേനുകല്പാഃ ഹോമാധാരാഃ.....17

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 21

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ..... 29

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 35

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
ദീക്ഷാമാരഭ്യാഗ്നിഷോമയിപശുപര്യന്തേ പ്രയോഗേ ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ. 46

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ.....52

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശാഭിഷവാ മന്ത്രാഃ..... 54

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായാശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ.....58

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ.....61

3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷോമാദൗ യജമാനജപ്താ മന്ത്രവിശേഷാഃ
64

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ... 67

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ 70

Appendix (of expansions).....73

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....80

3.8 തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം കാന്ധം തത്ര പ്രഥമമഹഃ 80	
3.8.1 അനുവാകം 1 - സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാദയഃ യാജമാനസംസ്കാരാഃ... 80	
3.8.2 അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം 81	
3.8.3 അനുവാകം 3 - രശനയാഽശ്വബന്ധനം.....83	
3.8.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം..... 86	
3.8.5 അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർതിജാം..... 88	
3.8.6 അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം 90	
3.8.7 അനുവാകം 7 - അഥാധാർയുപ്രോക്ഷണം 93	
3.8.8 അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ.....95	
3.8.9 അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാജ്ഞാമഭിവാചനം, ഉഥ്സർഗശ്ച 97	
3.8.10 അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര വൈശ്വദേവഹോമഃ.....100	
3.8.11 അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം 102	
3.8.12 അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവഥ്സരേ പ്രതിദിനം ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ..... 104	
3.8.13 അനുവാകം 13 - സംവഥ്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യാഗ്രേരുപസ്ഥാനം ...105	
3.8.14 അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ. ത്രിരാത്രരൂപസ്യാശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ 107	
3.8.15 അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷ.....110	
3.8.16 അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ.....112	
3.8.17 അനുവാകം 17 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യായന്തേ.....114	
3.8.18 അനുവാകം 18 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യായന്തേ.....117	

3.8.19	അനുവാകം 19 - ഔപസമ്യദിനേ യുപപ്രയോഗഃ.....	121
3.8.20	അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ.....	122
3.8.21	അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ	125
3.8.22	അനുവാകം 22 - ഉക്ഥ്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം	127
3.8.23	അനുവാകം 23 - അശ്വ പര്യഗ്നപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം	129

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....134

3.9	തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം.....	134
3.9.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം	134
3.9.2	അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശൂനാം പ്രയോഗഃ.....	136
3.9.3	അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം വപാഹോമസാഹിത്യം	138
3.9.4	അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ.....	140
3.9.5	അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ 144	
3.9.6	അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ..	147
3.9.7	അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ	149
3.9.8	അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശൂനാം ച പ്രശംസാ	152
3.9.9	അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ.....	154
3.9.10	അനുവാകം 10 - മഹിമാദിധാനൗ പ്രഹൗ	156
3.9.11	അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച	157
3.9.12	അനുവാകം 12 - തദ്യുഭയഹോമമധ്യവർത്യശ്ചസ്പോമീയഹോമഃ	159
3.9.13	അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം.....	160

3.9.14	അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം ...	162
3.9.15	അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ.....	164
3.9.16	അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ	166
3.9.17	അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം പ്രായശ്ചിത്തം ...	168
3.9.18	അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യന്തേ	171
3.9.19	അനുവാകം 19 - വിദുത്വാദിഭിഃ ദ്വാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ.....	172
3.9.20	അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരഃ.....	174
3.9.21	അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദ്യുപവാപഃ	176
3.9.22	അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ.....	177
3.9.23	അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം	179

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....185

3.10	തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം	185
3.10.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	185
3.10.2	അനുവാകം 2 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	188
3.10.3	അനുവാകം 3 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	189
3.10.4	അനുവാകം 4 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	190
3.10.5	അനുവാകം 5 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	191
3.10.6	അനുവാകം 6 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	192

3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	192
3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	193
3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	197
3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	204
3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	207

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....214

3.11 ..... തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദ്വിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതചയനം.....	214
3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ	214
3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	224
3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	226
3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	227
3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	228
3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം	230
3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം.....	231
3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം	234

3.11.9	അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗം	238
3.11.10	അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ	242

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം..... 246

3.12	തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ- ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച.....	246
3.12.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേ വൈശ്വസ്യജചയനാദ്ഗദ്യതാഃ ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ.....	246
3.12.2	അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം.....	247
3.12.3	അനുവാകം 3 - അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ.....	254
3.12.4	അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം	256
3.12.5	അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം.....	261
3.12.6	അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന	267
3.12.7	അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന	270
3.12.8	അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന.....	272
3.12.9	അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യോസീനോ വൈശ്വസ്യജാൻ വ്യാചഷ്ടേ	274

Appendix (of expansions)..... 279

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ചിദ്രം കാന്ധം പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ചിദ്രപൂരണാദച്ചിദ്രമുച്യതേ

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടവിഷയാണി കാനി ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.1.1

സർവാൻ. വാ ഏഷോഗൗ കാമാൻ പ്രവേശയതി ।

യോ ധ്വാനീനന്ധായ വ്രതമുപൈതി ।

സ യദനിഷ്ടാ പ്രയായാത് ।

അകാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ നാനു പ്രയായുഃ ।

അതേജാ അവിര്യഃ സ്യാത് । സ ജുഹുയാത് ।

തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്തഥ । വിശ്വാഃ സുകുചിതയഃ പൃഥക് ।

അഗ്നേ കാമായ യേമിര ഇതി ।

കാമാനേവാസിൻ ദധാതി । 1 (10)

T.B.3.7.1.2

കാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ അനുപ്രയാന്തി । തേജസ്വീ
 വീര്യവാൻ ഭവതി । സംതതിർവാ ഏഷാ യജ്ഞസ്യ ।
 യോ ധ്വാനീനന്ധായ വ്രതമുപൈതി । സ യദുദ്വായതി ।
 വിച്ഛിത്തിരേവാസ്യ സാ । തം പ്രാഞ്ചമുദ്യത്യ ।
 മനസോപതിഷ്ഠേത । മനോ വൈ പ്രജാപതിഃ ।
 പ്രാജാപത്യോ യജ്ഞഃ । 2 (10)

T.B.3.7.1.3

മനസൈവ യജ്ഞം സംതനോതി । ഭൂരിത്യാഹ ।
 ഭൂതോ വൈ പ്രജാപതിഃ । ഭൂതിമേവോപൈതി ।
 വി വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ വീര്യേണർദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യാ-ഹിതാഗ്നേ-രഗ്നിർപക്ഷായതി ।
 യാവച്ഛമയാ പ്രവിദ്ധ്യേത് । യദി താവദപക്ഷായേത് ।
 തം സംഭരേത് । ഇദം ത ഏകം പര ഉത ഏകം । 3 (10)

T.B.3.7.1.4

തൃതീയേന ജ്യോതിഷാ സംവിശസ്യ ।
 സംവേശനസ്മനുവൈ ചാരുരേധി ।
 പ്രിയേ ദേവാനാം പരമേ ജനിത്ര ഇതി ।

ബ്രഹ്മ॑ണൈ॒വൈന॑സ്യ॒ സംഭ॑രതി ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॒ത്തിഃ । യദി॑ പരസ്യ॒രാമ॑പക്ഷായേത് ।
 അ॒നു പ്ര॒യായാ॑വസ്യേത് । സോ ഏ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॒ത്തിഃ ।
 ഓഷ॑ധീർവാ ഏ॒തസ്യ॑ പശൂ॒ൻ പയഃ॑ പ്രവിശതി ।
 യസ്യ॑ ഹ॒വിഷേ॑ വ॒മ്സാ അ॒പാകൃ॑താ ധ॒യന്തി॑ । 4 (10)

T.B.3.7.1.5

താൻ. യദ്ദു॒ഹ്യാത് । യാത॑യാമാ ഹ॒വിഷാ॑ യജേത ।
 യന്ന॑ ദു॒ഹ്യാത് । യജ്ഞ॑പരു॒രന്തരി॑യാത് ।
 വായ॑വ്യാം യ॒വാഗും॑ നിർവപേത് ।
 വായു॑ർവൈ പ॒യസഃ॑ പ്രദാപ॒യിതാ॑ ।
 സ എ॒വാ॒സൈ പ॒യഃ പ്രദാ॑പ॒യിതി॑ । പയോ॑ വാ ഓഷ॑ധയഃ ।
 പ॒യഃ പ॒യഃ । പ॒യസൈ॒വാ॒സൈ പ॒യോഽവ॑രുന്ധേ । 5 (10)

T.B.3.7.1.6

അ॒ഥോ॒ത്തര॑സൈ ഹ॒വിഷേ॑ വ॒മ്സാന॑പാ കൃ॒ത്യാത് ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॒ത്തിഃ ।
 അ॒ന്യത॑രാൻ. വാ ഏ॒ഷ ദേ॒വാൻ ഭാ॑ഗധേ॒യേന॑ വൃ॒ർദ്ധ॑യിതി ।
 യേ യജ്ഞാ॑നസ്യ॒ സായം॑ ഗൃ॒ഹമാ॑ഗച്ഛ॒ന്തി ।
 യസ്യ॑ സായം॒ ദുഗ്ധ॑ ഹ॒വിരാ॑ർത്ഥിമാർച്ഛ॒ന്തി ।

ഇന്ദ്രായ പ്രീഹീന്നിരുവോപവസേത് ।
 പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
 പയ ഏവാരഭ്യ ഗൃഹീതോപവസതി ।
 യത്പ്രാതഃ സ്യാത് । തച്ഛൃതം കുര്യാത് । 6 (10)

T.B.3.7.1.7

അഥേതര ഐന്ദ്രഃ പുരോധാശഃ സ്യാത് । ഇന്ദ്രിയേ
 എവാസൈ സമീചീ ദധാതി । പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
 പയഃ പയഃ । പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ ।
 അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വത്സാനപാ കുര്യാത് ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।
 ഉഭയാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയതി ।
 യേ യജമാനസ്യ സായം ച പ്രാതശ്ച ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി ।
 യസ്യോഭയച്ഛ് ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി । 7 (10)

T.B.3.7.1.8

ഐന്ദ്രം പഞ്ചശരാവമോദനം നിർവപേത് ।
 അഗ്നിം ദേവതാനാം പ്രഥമം യജേത് ।
 അഗ്നിമുഖാ ഏവ ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।
 അഗ്നിം വാ അന്വന്യാ ദേവതാഃ । ഇന്ദ്രമന്വന്യാഃ ।

താ ഏവോഭയീഃ പ്രീണാതി । പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
 പയഃ പയഃ । പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ ।
 അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വത്സാനപാ കൂര്യാത് । 8 (10)

T.B.3.7.1.9

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ।
 അർദ്ധോ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞസ്യ മീയതേ ।
 യസ്യ വ്രത്യേഹൻ പത്ന്യനാലംഭുകാ ഭവതി ।
 താമപരുദ്ധ്യ യജേത । സർവേണൈവ യജേതേന യജതേ ।
 താമിഷ്ടോപഹായേത । അമൃഹമസ്തി । സാ താം । ദ്യൗരഹം ।
 പൃഥിവീ താം ( ) । സാമാഹം । ഋക്താം । താവേഹി സംഭവാവ ।
 സഹ രേതോ ദധാവഹൈ । പുഷ്ടസേ പുത്രായ വേത്തവൈ ।
 രായസ്പോഷായ സുപ്രജാസ്തായ സുവീര്യായേതി । അർദ്ധ
 ഏവൈനാമുപഹായതേ । സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ । 9 (18)

(ദധാതി - യജ്ഞ - ഉത ഏകം - ധയന്തി - രുന്ധേ -
 കൂര്യാ-ദാർഘ-ത്വപാകൂര്യാത്-പൃഥിവീ തമഷ്ടൗ ച) (A1)

Special Korvai

(സർവാൻ വി വൈ യദി പരസ്പരാമോഷധീരൻ
 യതാനുഭയാനർദ്ധോ വൈ)

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാന്നാത്യസാധാരണാനി പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.2.1

യദിഃ ഷണ്ണേന ജുഹുയാത് | അപ്രജാ അപശൂർ യജമാനഃ
 സൃാത് | യദനായതനേ നിനയേത് | അനായതനസ്സൃാത് |
 പ്രാജാപത്യയർചാ വല്പീകവപായാമവനയേത് |
 പ്രാജാപത്യോ വൈ വല്പീകഃ | യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ |
 പ്രജാപതാവേവ യജ്ഞം പ്രതിഷ്ഠാപയതി |
 ഭൂരിത്യാഹ | ഭൂതോ വൈ പ്രജാപതിഃ | **10 (10)**

T.B.3.7.2.2

ഭൂതിമേവോപൈതി | തത് കൃത്വാ | അന്യാം ദുഗ്ധാ
 പുനർ. ഹോതവ്യം | സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ |
 യത്കീടാവപന്നേന ജുഹുയാത് | അപ്രജാ അപശൂർ
 യജമാനഃ സൃാത് | യദനായതനേ നിനയേത് |
 അനായതനഃ സൃാത് | മദ്ധ്യമേന പർണേന
 ദ്യാവാപൃഥിവ്യയർചാഽന്തഃ പരിധി നിനയേത് |
 ദ്യാവാപൃഥിവ്യോ-രേവൈനത്-പ്രതിഷ്ഠാപയതി | **11 (10)**

T.B.3.7.2.3

തത്കൃ॒താ॑ । അ॒ന്യാം ദു॒ഗ്ധാ॑ പു॒നർ ഹോ॒തവ്യം॑ ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ । യദ॒വവൃ॑ഷ്ടേ॒ന ജു॒ഹു॒യാത് ।
 അ॒പരൂ॑പ-മ॒സ്യാ॒ത്മ-ഞ്ഞാ॑യേത ।
 കിലാ॒സോ വാ॑ സ്യാ॒ദർശ॑സോ വാ॑ । യത് പ്ര॒ത്യേ॒യാത് ।
 യജ്ഞം॑ വി॒ച്ഛിന്ദ്യാ॑ത് । സ ജു॒ഹു॒യാത് ।
 മിത്രോ॑ ജനാൻ ക॒ല്പ॒യതി॑ പ്ര॒ജാനൻ॑ । 12 (10)

T.B.3.7.2.4

മിത്രോ॑ ദാ॒ധാര॑ പൃ॒ഥിവീ॑മു॒ത ദ്യാം॑ । മി॒ത്രഃ കൃ॒ഷ്ടീര॑-നി॒മിഷാ॑
 ടഭി॑ച॒ഷ്ടേ । സ॒ത്യാ॒യ ഹ॒വ്യം ഘൃ॒തവ॑ജ്ജുഹോ॒തേതി॑ ।
 മിത്രേ॑ണൈ॒വൈനത്॑ ക॒ല്പ॒യതി॑ । തത്കൃ॒താ॑ ।
 അ॒ന്യാം ദു॒ഗ്ധാ॑ പു॒നർ ഹോ॒തവ്യം॑ ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ।
 യത് പൂ॒ർവസ്യാ॑മാഹു॒ത്യാഹ് ഹു॒തായാ॑-
 മു॒ത്തരാ॑ഹു॒തിഃ സ്കന്ദേ॑ത് । ദി॒പാദി॑ഃ പശു॒ഭിർ യജ്മാ॑നോ
 വ്യ്-ഋ॒ദ്ധ്യേ॒ത । യദു॑ത്ത॒രയാ॑ ടഭി॒ജു॒ഹു॒യാത് । 13 (10)

T.B.3.7.2.5

ച॒തുഷ്ഠാദി॑ഃ പശു॒ഭിർ യജ്മാ॑നോ വ്യ്-ഋ॒ദ്ധ്യേ॒ത ।
 യ॒ത്ര വേ॑ത്ഥ॒ വന॑സ്സ॒തേ ദേ॒വാനാ॑ം ഗു॒ഹ്യാ നാ॑മാ॒നി ।

തത്ര ഹവ്യാനി ഗാമയേതി വാനസ്പത്യയർചാ
 സമിധമാധായ | തൃഷ്ണീമേവ പുനർ ജുഹുയാത് |
 വനസ്പതിനൈവ യജ്ഞസ്യാർത്ഥം ചാനാർത്ഥം ചാഹുതീ
 വിദാധാര | തത്കൃത്വാ | അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ.
 ഹോതവ്യം | സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ |
 യത്പുരാ പ്രയാജേഭ്യഃ പ്രാങ്ങ്ഗാരഃ സ്കന്ദേത് |
 അധാര്യവേ ച യജമാനായ ചാകഘ്ന സ്യാത് | 14 (10)

T.B.3.7.2.6

യദ് ദക്ഷിണാ | ബ്രഹ്മണേ ച യജമാനായ ചാകഘ്ന സ്യാത് |
 യത് പ്രത്യക് | ഹോത്രേ ച പതിനൈവ ച യജമാനായ
 ചാകഘ്ന സ്യാത് | യദുദങ് |

അഗ്നീധേ ച പശുഭ്യശ്ച യജമാനായ ചാകഘ്ന സ്യാത് |
 യദഭിജുഹുയാത് | രുദ്രോഽസ്യ പശൂൻ ഘാതുകഃ സ്യാത് |
 യന്നാഭി ജുഹുയാത് | അശാന്തഃ പ്രഹ്രിയേത | 15 (10)

T.B.3.7.2.7

സ്രുവസ്യ ബുധ്നേനാഭി നിദദ്ധ്യാത് | മാ തമോ മാ
 യജ്ഞസ്തഥാ യജമാനസ്തഥ | നമസ്തേ അസ്തായതേ |
 നമോ രുദ്ര പരായതേ | നമോ യത്ര നിഷീദസി |

അമും മാ ഹിച്ഛീരമും മാ ഹിച്ഛീരിതി യേന സ്കന്ദേത് ।
 തം പ്രഹരേത് । സഹസ്രശൃങ്ഗോ വൃഷഭോ ജാതവേദാഃ ।
 സ്തോമപൃഷ്ഠോ ഘൃതവാൻ മസുപ്രതീകഃ ।
 മാ നോ ഹാസീന്മേതമിതോ നേത്താ ജഹാമ ( ) ।
 ഗോപോഷം നോ വീരപോഷം ച യച്ഛേതി ।
 ബ്രഹ്മണൈവൈനം പ്രഹരതി ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ । 16 (13)

(വൈ പ്രജാപതിഃ - സ്ഥാപയതി - പ്രജാനൻ -
 നഭിജുഹുയാമ്-സ്യാദ്-ധിയേത-ജഹാമ ത്രിണീ ച) (A2)

Special Korvai

(യദിഃ ഷണ്ണേന പ്രാജാപത്യയാ യത് കീടാ മദ്ധ്യമേന
 യദവവൃഷ്ടേന യത് പൂർവസ്യാം യത് പൂരാ പ്രയാജേഭ്യ
 പ്രങ്ഗാരോ യദ് ദക്ഷിണാ യത് പ്രത്യഗ്യദുദങ്ങ്)

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്നസംഭവേനുകല്പാഃ ഹോമാധാരാഃ

T.B.3.7.3.1

വി വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ വീര്യേണർദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യ-ഹിതാഗ്നേ-രഗ്നിർ മഥ്യമാനോ ന ജായതേ ।

യത്രാ॑ന്യം പശ്യേ॑ത് | തത് ആ॑ഹൃത്യ॑ ഹോത॑വ്യം |
 അ॒ഗ്നാവേ॒വാസ്യാ॑ഗ്നിഹോ॒ത്രച്ഛൃ॑തം ഭ॒വതി॑ |
 യദ്യ॑ന്യം ന വി॒ന്ദേത് | അ॒ജായാ॑ച്ഛൃ॑തം ഹോത॑വ്യം |
 ആ॒ഗ്നേയീ॑ വാ ഏ॒ഷാ | യദ॒ജാ |
 അ॒ഗ്നാവേ॒വാസ്യാ॑-ഗ്നിഹോ॒ത്രച്ഛൃ॑തം ഭ॒വതി॑ | 17 (10)

T.B.3.7.3.2

അ॒ജസ്യ॑ തു നാശ്ഠീ॑യാത് | യദ॒ജസ്യാ॑ശ്ഠീ॑യാത് |
 യാമേ॒വാഗ്നാവാ॑ഹൃതിം ജുഹു॑യാത് |
 താമ॒ദ്യാത് | തസ്മാ॑ദ॒ജസ്യ॑ നാശ്ഠം॑ | യദ്യ॒ജാം ന വി॒ന്ദേത് |
 ബ്രാ॒ഹ്മണ॑സ്യ ദക്ഷി॒ണേ ഹസ്തേ॑ ഹോത॑വ്യം |
 ഏ॒ഷ വാ അ॒ഗ്നിർ വൈ॒ശ്യാനരഃ॑ | യദ്ബ്രാ॒ഹ്മണഃ॑ |
 അ॒ഗ്നാവേ॒വാസ്യാ॑ഗ്നിഹോ॒ത്രച്ഛൃ॑തം ഭ॒വതി॑ | 18 (10)

T.B.3.7.3.3

ബ്രാ॒ഹ്മണം തു വ॑സതൈ॑ നാപ॑രുന്ധ്യാത് |
 യദ്ബ്രാ॒ഹ്മണം വ॑സത്യാ അ॑പരുന്ധ്യാത് |
 യസ്മി॑ന്നേ॒വാഗ്നാവാ॑ഹൃതിം ജുഹു॑യാത് |
 തം ഭാ॒ഗധേ॑യേന വൃ॒ർദ്ധയേ॑ത് |
 തസ്മാ॑ദ് ബ്രാ॒ഹ്മണോ॑ വ॑സതൈ॑ നാപ॑രുദ്ധ്യഃ |

യദി ബ്രാഹ്മണം ന വിന്ദേത് | ദർഭസ്യംബേ ഹോതവ്യം |
 അഗ്നിവാൻ. വൈ ദർഭസ്യംബഃ |
 അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച്ഛുതം ഭവതി |
 ദർഭാഽസ്യ നാദ്ധ്യാസീത | 19 (10)

T.B.3.7.3.4

യദ് ദർഭാനദ്ധ്യാസീത | യാമേവാഗ്നാവഹുതിം ജുഹുയാത് |
 താമദ്ധ്യാസീത | തസ്മാദ് ദർഭാ നാദ്ധ്യാസീതവ്യാഃ |
 യദി ദർഭാന വിന്ദേത് | അഹ്നു ഹോതവ്യം |
 ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ |
 ദേവതാസ്യ വാസ്യാഗ്നിഹോത്രച്ഛുതം ഭവതി |
 ആപസ്യ ന പരിചക്ഷീത | യദാപഃ പരിചക്ഷീത | 20 (10)

T.B.3.7.3.5

യാ മേവാഹ്നാവഹുതിം ജുഹുയാത് | താം പരിചക്ഷീത |
 തസ്മാദാപോ ന പരിചക്ഷ്യാഃ |
 മേദ്ധ്യാ ച വാ ഏതസ്യാമേദ്ധ്യാ ച തനുവൗ സച്ഛസൃജ്യതേ |
 യസ്യാഹിതാഗ്നേ-രന്യൈരഗ്നിഭി-രഗ്നയഃ സച്ഛസൃജ്യന്തേ |
 അഗ്നയേ വിവിചയേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് |
 മേദ്ധ്യാം ചൈവാസ്യാമേദ്ധ്യാം ച തനുവൗ വ്യാവർതയതി |

അഗ്നയേ॑ വ്രതപതയേ॑ പുരോ॒ധാശ-മ॒ഷ്ടാകപാലം॑
നിർവപേത്॑ । അഗ്നിമേ॒വ വ്രതപതി॑ഽ സോ॒ന ഭാഗധേയേ-
നോപ॑ധാവതി । സ ഏ॒വൈനം॑ വ്രതമാലംഭയതി । 21 (10)

T.B.3.7.3.6

ഗർഭഃ॑ സ്രവ॑ന്തമഗദമ॑കഃ । അഗ്നി॒രിന്ദ്രസ്തപ॑ഷ്ടാ ബൃഹ॑സ്സതിഃ ।
പൃഥി॒വ്യാ-മ॒വചുശ്ചോ॑തൈതത് । നാഭി॒പ്രാപ്നോ॑തി നിർഘൃ॑തിം
പരാ॑ചൈഃ । രേതോ॑ വാ ഏ॒തദാജി॑നമാഹി॒താഗേഃ॑ ।
യദഗ്നി॑ഹോത്രം । തദ്യഥ്സ്രവേ॑ത് ।

രേതോ॑ഽസ്യ വാജി॑നഃ സ്രവേ॑ത് ।

ഗർഭഃ॑ സ്രവ॑ന്തമഗദമ॑കരിത്യാഹ ।
രേത॑ എ॒വാസി॑ൻ വാജി॑നം ദധാതി । 22 (10)

T.B.3.7.3.7

അഗ്നി॒രിത്യാ॑ഹ । അഗ്നി॒ർവൈ രേതോ॑ധാഃ ।
രേത॑ ഏ॒വ തദാ॑തി । ഇന്ദ്ര॑ ഇത്യാ॑ഹ ।
ഇന്ദ്രി॒യമേ॒വാസി॑ൻ-ദധാതി । തപ്തേ॑ത്യാഹ ।
തപ്താ॑ വൈ പശു॒നാം മീ॒മൂനാ॑നാഽ രൂപ॑കൃത് ।
രൂപമേ॒വ പശു॑ഷു ദധാതി । ബൃഹ॑സ്സതിരിത്യാ॑ഹ ।
ബ്രഹ്മ॑ വൈ ദേ॒വാനാ॑ം ബൃഹ॑സ്സതിഃ ( ) ।

ബ്രഹ്മണൈവാസൈ പ്രജാഃ പ്രജനയതി ।
 പൃഥിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈത-ദിത്യാഹ ।
 അസ്യ-മേവൈനത് പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।
 നാഭി പ്രാപ്തോതി നിർ.ഋതിം പരാചൈരിത്യാഹ ।
 രക്ഷസാമപഹന്തേ । 23 (15)

(അജാഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രഃ ഹൃതം ദിവതി - ദിവ -
 ത്യാസീത - പരിചക്ഷീത - ലംഭയതി - ദധാതി -
 ദേവാനാം ബൃഹസ്പതിഃ പഞ്ച ച) (A3)

Special Korvai

(വി വൈ യദ് യന്മജായാം ബ്രഹ്മണസ്യ
 ദർഭസ്മംബേഹ്നു ഹോതവ്യം)

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.4.1

യാഃ പുരസ്താത് പ്രസ്രവന്തി । ഉപരിഷ്ടാമ് സർവതശ്ച യാഃ ।
 താഭീ രശ്മിപവിത്രാഭിഃ । ശ്രദ്ധാം യജ്ഞമാർഭേ ।
 ദേവാ ഗാതുവിദഃ । ഗാതും യജ്ഞായ വിന്ദത ।
 മനസസ്സതിനാ ദേവേന । വാതാദ് യജ്ഞഃ പ്രയുജ്യതാം ।
 തൃതീയസ്യ ദിവഃ । ഗായത്രിയാ സോമ ആഭ്യുതഃ । 24 (10)

T.B.3.7.4.2

സോമപീമായ സംനയിതും । വക്ല-മന്തരമാദദേ ।
 ആപോ ദേവീഃ ശുദ്ധാഃ സ്ഥ । ഇമാ പാത്രാണി ശുന്ധത ।
 ഉപാതക്യായ ദേവാനാം । പർണവലുത ശുന്ധത ।
 പയോ ഗൃഹേഷു പയോ അഷ്ടിയാസു ।
 പയോ വത്സേഷു പയ ഇന്ദ്രായ ഹവിഷേ ധ്രിയസ്വ ।
 ഗായത്രീ പർണവല്കേന । പയഃ സോമം കരോതിമം । **25 (10)**

T.B.3.7.4.3

അഗ്നിം ഗൃഹ്ണാമി സുരഥം യോ മയോഭ്യഃ ।
 യ ഉദ്യന്തമാരോഹതി സൂര്യമഹേ । ആദിത്യം ജ്യോതിഷാം
 ജ്യോതിരുത്തമം । ശോ യജ്ഞായ രഥതാം ദേവതാഭ്യഃ ।
 വസൂൻ രുദ്രാനാദിത്യൻ । ഇന്ദ്രേണ സഹ ദേവതാഃ ।
 താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ।
 ഇമാമൂർജം പഞ്ചദശീം യേ പ്രവിഷ്ടാഃ ।
 താനേവാൻ പരിഗൃഹ്ണാമി പൂർവഃ । **26 (10)**

T.B.3.7.4.4

അഗ്നിർ. ഹവ്യവാധിഹ താനാവഹതു । പൗർണമാസꣳ
 ഹവിരിദമേഷാം മയി । ആമാവാസꣳ ഹവിരിദമേഷാം മയി ।

അന്തരാഗ്നീ പശവഃ । ദേവസ്യ സദമാഗ്മൻ ।
 താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ।
 ഇഹ പ്രജാ വിശ്വരൂപാ രമന്താം ।
 അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
 താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । 27 (10)

T.B.3.7.4.5

സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ । ഇഹ പശവോ വിശ്വരൂപാ
 രമന്താം । അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
 താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി ।
 സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ । അയം പിതൃണാമഗ്നിഃ ।
 അവാഡ്ഘവ്യാ പിതൃഭ്യ ആ ।
 തം പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । അവിഷം നഃ പിതും കരത് ।
 അജസ്രം ത്വാഗ് സഭാപാലാഃ । 28 (10)

T.B.3.7.4.6

വിജയഭാഗ്യ സമിന്ധതാം । അഗ്നേ ദീദായ മേ സഭ്യ ।
 വിജിത്യേ ശരഭഃ ശതം । അന്നമാവസഥീയം ।
 അഭിഹരാണി ശരഭഃ ശതം । ആവസഥേ ശ്രിയം മന്ത്രം ।
 അഹിർബുധിയോ നിയച്ഛതു । ഇദമഹമഗ്നിജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।

വസുഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി ।

ഇദമഹമിന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യഃ । 29 (10)

T.B.3.7.4.7

രുദ്രേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി । ഇദമഹം വരുണജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।

ആദിത്യേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി । പയസ്വാതീരോഷധയഃ ।

പയസ്വാദീരുധാം പയഃ । അപാം പയസോ യത്പയഃ ।

തേന മാമിന്ദ്ര സൗസൃജ ।

അഗ്നേ വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।

തച്ഛകേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം ।

വായോ വ്രതപത ആദിത്യ വ്രതപതേ । 30 (10)

T.B.3.7.4.8

വ്രതാനാം വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।

തച്ഛകേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം ।

ഇമാം പ്രാചീമുദീചീം । ഇഷമൂർജമഭി സൗസ്കൃതാം ।

ബഹുപർണാമശുഷ്കാഗ്രാം । ഹരാമി പശുപാമഹം ।

യത്കൃഷ്ണാ രൂപം കൃതാ । പ്രാവിശസ്താം വനസ്സതീൻ ।

തതസ്ത്വാമേകവിശ്ശതിയാ ।

സംഭരാമി സുസംഭൃതാ । 31 (10)

T.B.3.7.4.9

ത്രീൻ പരിധീഽസ്തിസ്രഃ സമിധഃ ।
 യജ്ഞായുരനുസംചരാൻ । ഉപവേഷം മേക്ഷണം ധൃഷ്ടീം ।
 സംഭരാമി സുസംഭൃതാ । യാ ജാതാ ഓഷധയഃ ।
 ദേവേഭ്യ സ്ത്രിയുഗം പുരാ । താസാം പർവ രാദ്ധ്യാസം ।
 പരിസ്തരമാഹരൻ । അപാം മേദ്ധ്യം യജ്ഞീയം ।
 സദേവഃ ശിവമസ്തു മേ । **32 (10)**

T.B.3.7.4.10

ആച്ഛേത്താ വോ മാ രിഷം । ജീവാന്വി ശരഭഃ ശതം ।
 അപരിമിതാനാം പരിമിതാഃ । സംനഹ്യേ സുകൃതായ കം ।
 ഏനോ മാ നിഗാം കതമച്ഛനാഹം ।
 പുനരുത്ഥായ ബഹുലാ ഭവന്തു । സകൃദാച്ഛിന്നം
 ബർഹിരൂർണാമൃദു । സ്യോനം പിത്യഭ്യസ്ത്വാ ഭരാമൃഹം ।
 അസ്മിൻ മ്സീദന്തു മേ പിതരഃ സോമ്യാഃ ।
 പിതാമഹാഃ പ്രപിതാമഹാശ്ചാനുഗൈഃ സഹ । **33 (10)**

T.B.3.7.4.11

ത്രിവൃത് പലാശേ ദർഭഃ । ഇയാൻ പ്രാദേശ സംമിതഃ ।
 യജ്ഞേ പവിത്രം പോത്യുത്ഥം । പയോ ഹവ്യം കരോതു മേ ।
 ഇമൗ പ്രാണാപാനൗ । യജ്ഞസ്യാങ്ഗാനി സർവശഃ ।

ആപ്യായയന്തൗ സംചരതാം । പവിത്രേ ഹവ്യശോധനേ ।
 പവിത്രേ സ്ഥോ വൈഷ്ണവീ ।
 വായുർവാം മനസാ പുനാതു । 34 (10)

T.B.3.7.4.12

അയം പ്രാണശ്ചാപാനശ്ച । യജമാന-മപിഗച്ഛതാം ।
 യജ്ഞേ ഹൃദൃതാം പോതാരൗ । പവിത്രേ ഹവ്യശോധനേ ।
 ത്വയാ വേദിം ധീവിദുഃ പൃഥിവീം ।
 ത്വയാ യജ്ഞാ ജായതേ വിശ്വാദാനിഃ ।
 അച്ചിദ്രം യജ്ഞമന്വേഷി വിദ്വാൻ । ത്വയാ ഹോതാ
 സംതന്നോത്യർദ്ധമാസാൻ । ത്രയസ്ത്രിശ്ശോഽസി തന്തൂനാം ।
 പവിത്രേണ സഹാഗഹി । 35 (10)

T.B.3.7.4.13

ശിവേയഃ രജജുരഭിധാനീ । അഹ്നിയാമുപസേവതാം ।
 അപ്രസൃഷ്ടസായ യജ്ഞസ്യ । ഉഖേ ഉപദധാമൃഹം ।
 പശുഭിഃ സംനീതം ബിഭൃതാം । ഇന്ദ്രായ ശൃതം ദധി ।
 ഉപവേഷോഽസി യജ്ഞായ । ത്വാം പരിവേഷ-മധാരയൻ ।
 ഇന്ദ്രായ ഹവിഃ കൃണ്വന്തഃ ।
 ശിവഃ ശശോ ദവാസി നഃ । 36 (10)

T.B.3.7.4.14

അമൃതയം ദേവപാത്രം । യജ്ഞസ്യായുഷി പ്രയുജ്യതാം ।
 തിരഃ പവിത്രമതിനീതാഃ । ആപോ ധാരയ മാതിഗുഃ ।
 ദേവേന സവിത്രോത്പുതാഃ । വസോഃ സൂര്യസ്യ രശ്മിഭിഃ ।
 ഗാം ദോഹപവിത്രേ രജ്ജം । സർവാ പാത്രാണി ശുന്ധത ।
 ഏതാ ആചരന്തി മധുമദ്ഭുഹാനാഃ ।
 പ്രജാവതീർ യശസോ വിശ്വരൂപാഃ । **37(10)**

T.B.3.7.4.15

ബഹീർ ഭവന്തീരുപ ജായമാനാഃ । ഇഹ വ ഇന്ദ്രോ രമയതു
 ഗാവഃ । പുഷാ സ്ഥ । അയക്ഷമാ വഃ പ്രജയാ സൗസൃജാമി ।
 രായസോഷേണ ബഹുലാ ഭവന്തീഃ । ഊർജം പയഃ
 പിന്യമാനാ ഘൃതം ച । ജീവോ ജീവന്തീരുപ വഃ സദേയം ।
 ദ്യൗശ്ചേമം യജ്ഞം പൃഥിവീ ച സംഭുഹാതാം ।
 ധാതാ സോമേന സഹ വാതേന വായുഃ ।
 യജമാനായ ദ്രവിണം ദധാതു । **38 (10)**

T.B.3.7.4.16

ഉമ്സം ദുഹന്തി കലശം ചതുർബിലം । ഇധാം ദേവീം
 മധുമതീൗ സുവർവിദം । തദിന്ദ്രാഗ്നീ ജിന്യതൗ
 സൂന്യതാവത് । തദ് യജമാന-മമൃതത്വേ ദധാതു ।

കാമധുക്ഷഃ പ്രണോ ബ്രൂഹി । ഇന്ദ്രായ ഹവിരിന്ദ്രിയം ।
 അമൃം യസ്യാം ദേവാനാം । മനുഷ്യാണാം പയോ ഹിതം ।
 ബഹു ദുഗ്ധീന്ദ്രായ ദേവേഭ്യഃ ।
 ഹവ്യ-മാപ്യായതാം പുനഃ । 39 (10)

T.B.3.7.4.17

വമ്സേഭ്യോ മനുഷ്യേഭ്യഃ । പുനർഭോഹായ കല്പതാം ।
 യജ്ഞസ്യ സംതതിരസി । യജ്ഞസ്യ ത്വാ സംതതിമനു-
 സംതനോമി । അദസ്തമസി വിഷ്ണവേ ത്വാ ।
 യജ്ഞായാപി ദധാമ്യഹം । അദിരരികേതന പാത്രേണ ।
 യാഃ പുതാഃ പരിശേരതേ । അയം പയഃ സോമം കൃതാ ।
 സ്വാം യോനി-മപിഗച്ഛതു । 40 (10)

T.B.3.7.4.18

പർണവല്കഃ പവിത്രം । സൗമ്യഃ സോമാദ്ധി നിർമിതഃ ।
 ഇമൗ പർണം ച ദർഭം ച । ദേവാനാഽഹവ്യശോധനൗ ।
 പ്രാതർവേഷായ ഗോപായ । വിഷ്ണോ ഹവ്യഽഹി രക്ഷസി ।
 ഉഭാവഗ്നീ ഉപസ്തൂണതേ । ദേവതാ ഉപവസന്തു മേ ।
 അഹം ഗ്രാമ്യ-നുപവസാമി ।
 മഹ്യം ഗോപതയേ പശൂൻ ( ) । 41 (10)

[ആഭ്യുത - ഇമം - ഗൃഹ്ണാമി പൂർവ - സ്താഃ പൂർവഃ
 പരീഗൃഹ്ണാമി - സഭാപാലാ - ഇന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യ - ആദിത്യ
 വ്രതപതേ - സുസംഭൃതാ - മേ - സഹ - പുനാതു - ഗഹി
 - നോ - വിവരുപാ - ദധാതു - പുനർ - ഗച്ഛതു -
 പശൂൻ ( )] (A4)

Special Korvai

യാഃ പുരസ്താദിമാമൂർജമിഹ പ്രജാ ഇഹ പശവോഽയം
 പിതൃണാമഗ്നിഃ

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.5.1

ദേവാ ദേവേഷു പരാക്രമധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ।
 ദിതീയാസ്തൃതീയേഷു । ത്രിരേകാദശാ ഇഹ മാഽവത ।
 ഇദം ശ്ലകേയം യദിദം കരോമി । ആത്മാ കരോത്യാത്മനേ ।
 ഇദം കരിഷ്യേ ദേഷജം । ഇദം മേ വിശ്വദേഷജാ ।
 അശ്വിനാ പ്രാവതം യുവം ।
 ഇദമഹം സേനായാ അഭീത്വരൈ । 42 (10)

T.B.3.7.5.2

മുഖമപോഹാമി । സൂര്യജ്യോതിർ വിഭാഹി ।
 മഹത ഇന്ദ്രിയായ । ആപ്യായതാം ഘൃതയോനിഃ ।
 അഗ്നിർ. ഹവ്യാഽനുമന്യതാം । ഖമക്ഷ്യാ ത്വചമക്ഷ്യാ ।
 സൂരൂപം ത്വാ വസുവിദം । പശൂനാം തേജസാ ।
 അഗ്നയേ ജുഷ്ടമഭിഘാരയാമി ।
 സ്യോനം തേ സദനം കരോമി । **43 (10)**

T.B.3.7.5.3

ഘൃതസ്യ ധാരയാ സുശേവം കല്പയാമി ।
 തസ്മിൻ മ്സീദാമൃതേ പ്രതിതിഷ്ഠ ।
 പ്രീഹീണാം മേധ സുമനസ്യമാനഃ ।
 ആർദ്രഃ പ്രഥസ്തൂർ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।
 ശൃത ഉമ്സ്താതി ജനിതാ മതീനാം ।
 യസ്ത ആത്മാ പശുഷു പ്രവിഷ്ടഃ ।
 ദേവാനാം വിഷ്ഠാമനു യോ വിതസ്ഥേ ।
 ആത്മനാൻ മ്സോമ ഘൃതവാൻ. ഹി ഭൂത്വാ ।
 ദേവാൻ ഗച്ഛ സുവർവിന്ദ യജമാനായ മഹ്യം ।
 ഇരാ ഭൂതിഃ പൃഥിവൈ രസോ മോത്ക്രമീത് । **44 (10)**

T.B.3.7.5.4

ദേ॒വാഃ പി॒തരഃ॑ പി॒തരോ॑ ദേ॒വാഃ ।
യോ॑ഹ॒മസി॑ സ॒ സൻ. യ॑ജേ । യ॒സ്യാ॑സി ന॒ തമ॑ന്തരേമി ।
സ്വ॒മ ഇ॒ഷ്ടം സ്വ॒മ ദ॒ത്തം । സ്വ॒മ പൂ॒ർതം സ്വ॒മ ശ്രോ॑ത്തം ।
സ്വ॒മ് ഹു॑തം । ത॒സ്യ മേ॒ഗ്നിരു॑പ॒ദ്രഷ്ടാ॑ ।
വാ॒യുരു॑പശ്രോ॒താ । ആ॒ദിത്യോ॑ഽനു॒ഖ്യാതാ॑ ।
ദ്യൗഃ॑ പി॒താ । 45 (10)

T.B.3.7.5.5

പൃ॒ഥി॒വീ മാ॒താ । പ്ര॒ജാപ॑തിർ ബ॒ന്ധുഃ॑ । യ ഏ॒വാസി॑
സ॒ സൻ. യ॑ജേ । മാ ദേ॒ർമാ സം॑വിക്ഥാ മാ ത്വാ ഹി॒മ്സി॑ഷം ।
മാ തേ തേജോ॑ഽപക്രമീത് । ഭ॒രത॑മുദ്ധരേ മ॒നുഷി॑ഞ്ച ।
അ॒വദാ॑നാനി തേ പ്ര॒ത്യവ॑ദാ॒സ്യാമി॑ ।
നമ॑സ്തേ അ॒സ്തൂ മാ മാ॑ ഹി॒മ്സിഃ॑ । യദ॒വദാ॑നാനി തേ॒വദ്യ॑ൻ ।
വി॒ലോ॒മാകാ॑ർഷ॒മാത്മ॑നഃ । 46 (10)

T.B.3.7.5.6

ആ॒ജ്യേന॑ പ്ര॒ത്യന॑ജ്ജ്യേനത് । ത॒ത്ത ആ॑പ്യായ॒താം പു॑നഃ ।
അ॒ജ്യായോ॑ യ॒വമാ॑ത്രാത് ।
ആ॒വ്യാധാ॑ത് കൃ॒ത്യതാ॑മിദം । മാ രൂ॒രൂപാ॑മ യ॒ജ്ഞ॑സ്യ ।

ശുദ്ധഃ സിഷ്ടമിദം ഹവിഃ । മന്നുനാ ദൃഷ്ടാം ഘൃതപദീം ।
 മിത്രാവരുണസമീരിതാം । ദക്ഷിണാർദ്ധാദസംഭിന്ദൻ ।
 അവദ്യാമ്യേകതോമുഖാം । 47 (10)

T.B.3.7.5.7

ഇഡേ ഭാഗം ജുഷസ്വ നഃ । ജിന്വ ഗാ ജിന്വാർവതഃ ।
 തസ്യാസ്മൈ ദക്ഷിവാണഃ സ്യാമ ।
 സർവാത്മാനഃ സർവഗണാഃ । ബ്രഹ്മ പിന്വാസ്യ ।
 ദദതോ മേ മാ ക്ഷായി । കൂർവതോ മേ മോപദസത് ।
 ദിശാം ക്ഷുപീരസി ।
 ദിശോ മേ കല്പന്താം । കല്പന്താം മേ ദിശഃ । 48 (10)

T.B.3.7.5.8

ദൈവീശ്വ മാനുഷീശ്വ । അഹോരാത്രേ മേ കല്പേതാം ।
 അർദ്ധമാസാ മേ കല്പന്താം । മാസാ മേ കല്പന്താം ।
 ഋതവോ മേ കല്പന്താം । സംവത്സരോ മേ കല്പതാം ।
 ക്ഷുപീരസി കല്പതാം മേ । ആശാനാം താഽഽശാപാലേഭ്യഃ ।
 ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ । ഇദം ദൃതസ്യാദ്ധ്യക്ഷേഭ്യഃ । 49 (10)

T.B.3.7.5.9

വിധേമ ഹവിഷാ വയം । ഭജതാം ഭാഗീ ഭാഗം ।
 മാഽഭാഗോഽഭക്ത । നിരഭാഗം ഭജാമഃ । അപസ്സിന്വ ।

ഓഷധീർജിന്വ । ദിപാത്പാഹി । ചതുഷ്ഠാദവ ।

ദിവോ വൃഷ്ടിമേരയ । ബ്രാഹ്മണാനാ-മിദച് ഹവിഃ । 50 (10)

T.B.3.7.5.10

സോമ്യാനാച് സോമപീമിനാം । നിർഭക്ഷേതാ ബ്രാഹ്മണഃ ।
 നേഹാബ്രാഹ്മണസ്യാസ്തി । സമക്താം ബർഹിർ. ഹവിഷാ
 ഘൃതേന । സമാദിത്യൈർ വസുഭിഃ സം മരുദ്ഭിഃ ।
 സമിന്ദ്രേണ വിശ്വേഭിർ ദേവേഭിരക്താം । ദിവ്യം നഭോ
 ഗച്ഛതു യഥ് സ്വാഹാ । ഇന്ദ്രാണീവാവിധവാ ഭൂയാസം ।
 അദിതിരിവ സുപുത്രാ ।

അസ്ഥൂരി ത്വാ ഗാർഹപത്യ । 51 (10)

T.B.3.7.5.11

ഉപനിഷദേ സുപ്രജാസ്തായ । സം പത്നീ പത്യാ സുകൃതേന
 ഗച്ഛതാം । യജ്ഞസ്യ യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം ।

(or യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം)

സംജാനാനൗ വിജഹതാ-മരാതീഃ । ദിവി ജ്യോതിരജരമാ-
 രഭേതാം । ദശ തേ തനുവോ യജ്ഞ യജ്ഞിയാഃ ।

താഃ പ്രീണാതു യജമാനോ ഘൃതേന ।

നാരിഷ്ഠയോഃ പ്രശിഷമീഡമാനഃ ।

ദേ॒വാനാ॑ം ദൈ॒വ്യേ॒പി യ॑ജമാ॒നോ ധൃ॑തോ॒ഽഭൂ॑ത് ।

യം ധ്വാ॑ം ദേ॒വാ അ॑ക॒ല്പ॒യൻ । 52 (10)

T.B.3.7.5.12

ഊ॒ർജോ॑ ഭാ॒ഗച് ശ॑ത॒ക്ര॒തൃ । എ॒തദ്വാ॑ം തേ॒ന പ്രീ॑ണാനി ।

തേ॒ന തൃ॑പ്യതമച്ഛഹ॒ഹൗ । അ॒ഹം ദേ॒വാനാ॑ച് സൂ॒ക്യതാ॑മ॒സ്മി

ലോ॒കേ । മ॒മേദ॑മിഷ്ടം ന മി॒മൂർ ഭ॒വാതി॑ ।

അ॒ഹം നാ॑രിഷ്ടാവനു॒യജാ॑മി വി॒ദ്വാൻ ।

യദാ॑ഭ്യാമി॒ന്ദ്രോ അ॑ധാദ്ഭാ॒ഗധേ॑യം ।

അ॒ദാ॒രസ്യ॑ദ്ഭ॒വത॑ ദേ॒വ സോ॑മ । അ॒സ്മിൻ യ॑ജേ॒ത്ത മ॑രുതോ

മൃ॒ധതാ॑ നഃ । മാ നോ॑ വി॒ദദ॑ഭി ഭാ॒മോ അ॑ശ॒സ്തിഃ । 53 (10)

T.B.3.7.5.13

മാ നോ॑ വി॒ദദ്വൃ॒ജനാ॑ ഭോ॒ഷ്ടാ യാ॑ । ഋ॒ഷഭം॑ ധ്വാ॒ജിൻ

ധ്വ॑യം । പൂ॒ർണ॑മാ॒സം യ॑ജാമ॒ഹേ । സ നോ॑ ഭോ॒ഹതാ॑ച്

സു॒വീര്യം॑ । രാ॒യസ്തോ॑ഷച് സഹ॒സ്രി॑ണം ।

പ്രാ॒ണായ॑ സു॒രാധ॑സേ । പൂ॒ർണ॑മാ॒സായ॑ സ്വാ॒ഹാ ।

അ॒മാവാ॑സ്യാ സു॒ഭഗാ॑ സു॒ശേ॒വാ । ധേ॒നുരി॑വ ഭൂ॒യ

ആ॒പ്യായ॑മാനാ । സാ നോ॑ ഭോ॒ഹതാ॑ച് സു॒വീര്യം॑ ( ) ।

രായസ്പോഷ്ഠ് സഹസ്രിണിം । അപാനായ സുരാധസേ ।
 അമാവാസ്യായൈ സ്വാഹാ । അഭിസ്തൂണീഹി പരിധേഹി
 വേദീം । ജാമിം മാ ഹിച്ഛീരമുയാ ശയാനാ ।
 ഹോത്യുഷദനാ ഹരിതാഃ സുവർണാഃ ।
 നിഷ്ഠാ ഇമേ യജമാനസ്യ ബ്രഹ്മേ । 54 (17)
 (അഭിത്വരൈ - കരോമി - ക്രമീത് - പിതാ - ട്വത്ത് -
 ഏകതോമുഖാം - മേ ദിശോ - ധ്യക്ഷേഭ്യോ - ഹവിർ -
 ഗാർഹപത്യാ - കല്പയ - നശസ്തീഃ - സാ നോ ദോഹതാഴ്
 സുവീര്യഃ സപ്ത ച) (A5)

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.6.1

പരിസ്തൂണീത പരിധത്താഗ്നിം । പരിഹിതോഽഗ്നിർ യജമാനം
 ഭൂനക്തു । അപാഴ് രസ ഓഷധീനാഴ് സുവർണഃ ।
 നിഷ്ഠാ ഇമേ യജമാനസ്യ സന്തു കാമദുഘാഃ ।
 അമുത്രാമുഷ്ഠിൻ ലോകേ । ഭൂപതേ ഭൂവനപതേ ।
 മഹതോ ഭൂതസ്യ പതേ ।
 ബ്രഹ്മാണം ത്വാ വൃണീമഹേ । അഹം ഭൂപതിരഹം
 ഭൂവനപതിഃ । അഹം മഹതോ ഭൂതസ്യ പതിഃ । 55 (10)

T.B.3.7.6.2

ദേവേന॑ സവി॒ത്രാ പ്ര॑സു॒ത ആ॑ർത്ഥി॒ജ്യം ക॑രിഷ്യാമി ।
 ദേ॒വ സ॑വിതരേ॒തം ത്വാ॑ വൃ॒ണതേ॑ । ബൃ॒ഹസ്പ॑തിം ദൈ॒വ്യം
 ബ്ര॑ഹ്മാ॒ണം । തദ॑ഹം മ॒നസേ॑ പ്ര॒ബ്ര॑വീമി ।
 മ॒നോ ഗാ॑യ॒ത്രിയൈ॑ । ഗാ॒യ॒ത്രി ത്രി॑ഷ്ടുഭേ॑ ।
 ത്രി॑ഷ്ടു॒ബ് ജഗ॑ത്യേ । ജഗ॑ത്യു॒നുഷ്ടു॑ഭേ॑ ।
 അ॒നുഷ്ടു॑ക് പ॒ക്ത്യേ । പ॒ക്തിഃ പ്ര॑ജാപ॒തയേ॑ । 56 (10)

T.B.3.7.6.3

പ്ര॒ജാപ॑തിർ വിശ്വേ॑ഭ്യോ ദേ॒വേഭ്യഃ॑ । വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ
 ബൃ॒ഹസ്പ॑തയേ॑ । ബൃ॒ഹസ്പ॑തിർ ബ്ര॒ഹ്മണേ॑ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ ഭൂ॑ർഭു॒വഃ സു॑വഃ । ബൃ॒ഹസ്പ॑തിർ ദേ॒വാന്മാം॑ ബ്ര॒ഹ്മ ।
 അ॒ഹം മ॒നുഷ്യാ॑ണാം । ബൃ॒ഹസ്പ॑തേ യജ്ഞം॑ ഗോ॒പായ॑ ।
 ഇ॒ദം ത॑സ്മൈ॒ഹർമ്യം॑ ക॒രോമി॑ । യോ വോ॑ ദേ॒വാശ്ച॑ർതി
 ബ്ര॒ഹ്മച॑ര്യം । മേ॒ധാ॒വീ ദി॒ക്ഷു മ॑ന॒സാ ത॑പ॒സീ । 57 (10)

T.B.3.7.6.4

അ॒ന്തർഭൂ॑തശ്ച॒ർതി മാ॑നു॒ഷീഷു॑ । ച॒തുഃ ശി॑ഖ॒ണ്ഡാ യു॒വതിഃ॑
 സു॒പേ॒ശാഃ । ഘൃ॑തപ്ര॒തീകാ॑ ഭു॒വന॑സ്യ മ॒ദ്ധ്യേ ।
 മ॒ർമ്യജ്യ॑മാ॒നാ മ॑ഹതേ॒ സൗ॑ഭഗായ॑ ।
 മ॒ഹ്യം ധു॑ക്ഷ॒യജ്ഞാ॑നായ॒ കാമാ॑ൻ ।

ഭൂമിർ ഭൂതാ മഹിമാനം പുപോഷ ।
 തതോ ദേവീ വർദ്ധയതേ പയാഽസി । യജ്ഞിയാ യജ്ഞം
 വി ച യന്തി ശം ച । ഓഷധീരാപ ഇഹ ശക്വരീശ്വ ।
 യോ മാ ഹൃദാ മനസാ യശ്ച വാചാ । 58 (10)

T.B.3.7.6.5

യോ ബ്രഹ്മണാ കർമ്മണാ ദോഷി ദേവാഃ । യഃ ശ്രുതേന
 ഹൃദയേനേഷ്ണതാ ച । തസ്യേന്ദ്ര വജ്രേണ ശിരശ്ശിനദ്മി ।
 ഊർണാമൃദു പ്രഥമാനഽ സ്യോനം ।
 ദേവേഭ്യോ ജുഷ്ടഽ സദനായ ബർഹിഃ ।
 സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഽ ഹി ധേഹി ।
 മാം നാകസ്യ പൃഷ്ഠേ പരമേ വ്യോമൻ । ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ
 യുവതിഃ സുപേശാഃ । ഘൃതപ്രതീകാ വയുനാനി വസ്തേ ।
 സാ സ്തീര്യമാണാ മഹതേ സൗഭഗായ । 59 (10)

T.B.3.7.6.6

സാ മേ ധൃക്ഷ്വ യജമാനായ കാമാൻ । ശിവാ ച മേ ശശ്മാ
 ചൈധി । സ്യോനാ ച മേ സുഷദാ ചൈധി । ഊർജസ്വതീ
 ച മേ പയസ്വതീ ചൈധി । ഇഷമൂർജം മേ പിന്വസ്യ ।
 ബ്രഹ്മ തേജോ മേ പിന്വസ്യ । ക്ഷത്രമോജോ മേ പിന്വസ്യ ।

വിശം പുഷ്ടിം മേ പിന്വസ്വ । ആയുരന്നാദ്യം മേ പിന്വസ്വ ।
പ്രജാം പശൂൻ മേ പിന്വസ്വ । 60 (10)

T.B.3.7.6.7

അസ്മിൻ. യജ്ഞ ഉപ ഭൂയ ഇന്നു മേ । അവിക്ഷോഭായ
പരിധീന്ദധാമി । ധർതാ ധരുണോ ധരീയാൻ ।
അഗ്നിർ ദേഷാഽസി നിരിതോ നൂദാതൈ ।
വിച്ഛിന്നദ്വി വിധൃതീദ്യാഽ സപത്താൻ ।
ജാതാൻ ഭ്രാതൃവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ ।
വിശോ യന്ത്രാഭ്യാം വിധിമാമ്യേനാൻ ।
അഹഽ സ്വാന്നാ-മുത്തമോ ഽസാനി ദേവാഃ ।
വിശോ യന്ത്രേ നൂദമാനേ അരാതിം ।
വിശാം പാപ്മാനമതിം ദുർമരായും । 61 (10)

T.B.3.7.6.8

സീദന്തീ ദേവീ സുകൃതസ്യ ലോകേ । ധൃതീ സ്ഥോ
വിധൃതീ സ്വധൃതീ । പ്രാണാമയി ധാരയതം ।
പ്രജാം മയി ധാരയതം । പശൂമയി ധാരയതം ।
അയം പ്രസ്തേ ഉഭയസ്യ ധർതാ । ധർതാ പ്രയാജാനാ-
മുതാനുയാജാനാം । സ ദാധാര സമീധോ വിശ്വരുപാഃ ।

തസ്മിൻ സുചോ അധ്യാസാദയാമി ।
 ആരോഹ പഥോ ജുഹു ദേവയാനാൻ । 62 (10)

T.B.3.7.6.9

യത്ര ശ്വയഃ പ്രഥമജാ യേ പുരാണാഃ । ഹിരണ്യപക്ഷാഽജിരാ
 സംഭൃതാങ്ഗാ । വഹാസി മാ സുകൃതാം
 യത്ര ലോകാഃ । അവാഹം ബാധ ഉപഭൃതാ സപത്താൻ ।
 ജാതാൻ ഭ്രാതൃവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ ।
 ദോഹൈ യജ്ഞം സുദുഷാമിവ ധേനും ।
 അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । അധരേ മഥ്സപതാഃ ।
 യോ മാ വാചാ മനസാ ദുർമരായുഃ ।
 ഹൃദാ ധാതീയാ-ഭിദാസ-ഭഗേ । 63 (10)

T.B.3.7.6.10

ഇദമസ്യ ചിത്തമധരം ധ്രുവായാഃ ।
 അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । അധരേ മഥ്സപതാഃ ।
 ഋഷഭോഽസി ശാകരഃ । ഘൃതാചീനാഴ് സൂനുഃ ।
 പ്രിയേണ നാമ്നാ പ്രിയേ സദസി സീദ । സ്യോനോ മേ
 സീദ സുഷഭഃ പൃഥിവ്യാം ।
 പ്രഥയി പ്രജയാ പശുഭിഃ സുവർഗേ ലോകേ ।

ദിവി സീദ പൃഥ്വിവ്യാമന്തരീക്ഷേ ।
അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । 64 (10)

T.B.3.7.6.11

അധരേ മമ്സപതാഃ । ഇയം സ്ഥാലീ ഏതസ്യ പൂർണാ ।
അച്ചിന്നപയാഃ ശതധാര ഉമ്സഃ । മാരുതേന ശർമണാ
ദൈവ്യേന । യജേണാഽസി സർവതഃ ശ്രീതഃ ।
സർവതോ മാം ഭൂതം ഭവിഷ്യച്ഛ്രയതാം ।
ശതം മേ സന്ത്യാശിഷഃ । സഹസ്രം മേ സന്തു സൂന്യതാഃ ।
ഇരാവതീഃ പശുമതീഃ ।
പ്രജാപതിരസി സർവതഃ ശ്രീതഃ । 65 (10)

T.B.3.7.6.12

സർവതോ മാം ഭൂതം ഭവിഷ്യച്ഛ്രയതാം । ശതം മേ
സന്ത്യാശിഷഃ । സഹസ്രം മേ സന്തു സൂന്യതാഃ ।
ഇരാവതീഃ പശുമതീഃ । ഇദമിന്ദ്രിയമമൃതം വീര്യം ।
അനേനേന്ദ്രായ പശവോഽചികിമ്സൻ ।
തേന ദേവാ അവതോപ മാം ।
ഇഹേഷമൂർജം യശഃ സഹ ഓജഃ സനേയം । ശൂതം
മയി ശ്രയതാം । യത് പൃഥ്വിവീ-മചരത്തത്-പ്രവിഷ്ടം । 66 (10)

T.B.3.7.6.13

യേനാസിഞ്ചദ് ബലമിന്ദ്രേ പ്രജാപതിഃ । ഇദം തച്ഛുക്രം
 മധു വാജിനീവത് । യേനോ-പരിഷ്യാദധിനോൻ-മഹേന്ദ്രം ।
 ദധി മാം ധിനോതു । അയം ഽവേദഃ പൃഥിവീമന്വവിന്ദത് ।
 ഗൃഹാ സതീം ഗൃഹണേ ഗൃഹാരേഷു ।
 സ വിന്ദതു യജമാനായ ലോകം । അച്ഛിദ്രം ഽയജ്ഞം
 ഭൂരികർമാ കരോതു । അയം ഽയജ്ഞഃ സമസദദ്ധവിഷ്വാൻ ।
 ഋചാ സാമാ യജുഷാ ദേവതാഭിഃ । **67 (10)**

T.B.3.7.6.14

തേന ലോകാൻമ് സൂര്യവതോ ജയേമ । ഇന്ദ്രസ്യ സഖ്യ-
 മമൃതത്വമശ്യാം । യോ നഃ കനീയ ഇഹ കാമയാതൈ ।
 അസ്മിൻ. യജേത യജമാനായ മഹ്യം ।
 അപ തമിന്ദ്രാഗ്നീ ഭൂവനാന്നുദേതാം ।
 അഹം പ്രജാം ഽവീരവതീം ഽവിദേയ ।
 അഗ്നേ വാജജിത് । വാജം ത്വാ സരിഷ്യന്തം ।
 വാജം ജേഷ്യന്തം । വാജിനം ഽവാജജിതം । **68 (10)**

T.B.3.7.6.15

വാജ്ജിത്യായൈ സംമാർജ്ജമി । അഗ്നിമന്നാദമന്നാദ്യായ ।
 ഉപഹൂതോ ദ്യൗഃ പിതാ । ഉപ മാം ദ്യൗഃ പിതാ ഹവതാം ।
 അഗ്നിരാഗ്നീശ്ചാത് । ആയുഷേ വർചസേ ।
 ജീവാന്തൈ പുണ്യായ । ഉപഹൂതാ പൃഥിവീ മാതാ ।
 ഉപ മാം മാതാ പൃഥിവീ ഹവതാം ।
 അഗ്നിരാഗ്നീശ്ചാത് । **69 (10)**

T.B.3.7.6.16

ആയുഷേ വർചസേ । ജീവാന്തൈ പുണ്യായ । മനോ ജ്യോതിർ
 ജുഷതാമാജ്യം । വിച്ഛിന്നം യജഞ്ച് സമിമം ദധാതു ।
 ബൃഹസ്പതിസ്തനുതാമിമം നഃ । വിശ്വേ ദേവാ
 ഇഹ മാദയന്താം । യം തേ അഗ്ന ആവൃശ്ചാമി ।
 അഹം വാ ക്ഷിപിതശ്ചരൻ । പ്രജാം ച തസ്യ മുഖം ച ।
 നീചൈർദേവാ നിവൃശ്ചത । **70 (10)**

T.B.3.7.6.17

അഗ്നേ യോ നോഭിദാസതി । സമാനോ യശ്ച നിഷ്ട്യഃ ।
 ഇധുസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ । മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന ।
 യോ മാം ദേഷ്ടി ജാതവേദഃ । യം ചാഹം ദേഷ്ടി യശ്ച മാം ।
 സർവാഽസ്താനഗ്നേ സംദഹ ।

യാഽശ്ചാഹം ദേ॒ഷി॒ യേ ച॒ മാം ।

അഗ്നേ॑ വാജ॑ജിത് । വാജം॑ ത്വാ സ॒സ്യവാ॑ച്സം । 71 (10)

T.B.3.7.6.18

വാജം॑ ജിഗി॒വാച്സം॑ । വാജി॑നം വാജ॑ജിതം ।

വാജ॑ജിത്യാ॒യൈ സംമാ॑ർജ്ജമി ।

അഗ്നി॑മന്നാദ॒മന്നാ॑ദ്യായ । വേദി॑ർ ബ॒ർഹിഃ ശൃ॒തച് ഹ॒വിഃ ।

ഇ॒ധുഃ പ॑രി॒ധയഃ॑ സ്രു॒ചഃ । ആജ്യം॑ യ॒ജ്ഞഃ॑ ഋ॒ചോ യ॒ജുഃ ।

യാജ്യം॑ശ്ച വ॒ഷട്കാ॑രാഃ । സം മേ॑ സം॒നത॑യോ നമ॒ന്താം ।

ഇ॒ധുസം॑നഹ॒നേ ഹു॒തേ । 72 (10)

T.B.3.7.6.19

ദിവഃ॑ ഖീലോ॒ഽവ॑തതഃ । പൃ॒ഥി॒വ്യാ അ॒ദ്ധ്യു॒ത്ഥി॑തഃ ।

തേനാ॑ സ॒ഹസ്ര॑കാ॒ണ്യേന॑ । ദി॒ഷന്ത॑ച് ശോ॒ചയാ॑മസി ।

ദി॒ഷന്തേ॑ ബ॒ഹു ശോ॑ചതു । ഓ॒ഷധേ॑ മോ അ॒ഹച് ശൃ॑ചം ।

യ॒ജ്ഞ നമ॑സ്തേ യ॒ജ്ഞ । നമോ॑ നമ॒ശ്ച തേ॑ യ॒ജ്ഞ ।

ശി॒വേന॑ മേ സം॒തിഷ്ഠ॑സ്വ ।

സേ॒ദ്യാനേ॑ന മേ സം॒തിഷ്ഠ॑സ്വ । 73 (10)

T.B.3.7.6.20

സുഭൃതേന മേ സംതിഷ്ടസ്വ । ബ്രഹ്മവർചസേന മേ
 സംതിഷ്ടസ്വ । യജ്ഞസ്യർദ്ധിമനു സംതിഷ്ടസ്വ ।
 ഉപ തേ യജ്ഞ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ ।
 ത്രിഷ്ഫലീ ക്രിയമാണാനാം । യോ നൃങ്ഗോ അവശിഷ്ടതേ ।
 രക്ഷസാം ഭാഗധേയം । ആപസ്തത് പ്രവഹതാദിതഃ । **74 (10)**

T.B.3.7.6.21

ഉലൂഖലേ മുസലേ യച്ച ശൂർപേ । ആശിശ്ലേഷ ദൃഷദി
 യത്കപാലേ । അവപ്രുഷോ വിപ്രുഷഃ സംയജാമി ।
 വിശ്വേ ദേവാ ഹവിരിദം ജുഷന്താം । യജ്ഞ യാ
 വിപ്രുഷഃ സന്തി ബഹവീഃ । അഗൗ താഃ സർവാഃ സ്വിഷ്ടാഃ
 സുഹൃതാ ജുഹോമി । ഉദ്യന്നദ്യ മിത്രമഹഃ ।
 സപതാമേ അനീനശഃ । ദിവൈനാൻ. വിദ്യുതാ ജഹി ।
 നിമോചന്നധരാൻ കൃധി । **75 (10)**

T.B.3.7.6.22

ഉദ്യന്നദ്യ വി നോ ഭജ । പിതാ പുത്രേഭ്യോ യഥാ ।
 ദീർഘായുത്വാസ്യ ഹേശിഷേ । തസ്യ നോ ദേഹി സൂര്യ ।
 ഉദ്യന്നദ്യ മിത്രമഹഃ । ആരോഹന്നുത്തരാം ദിവം ।
 ഹൃദ്ദരോഗം മമ സൂര്യ । ഹരിമാണം ച നാശയ ।

ശുക്ലേഷു മേ ഹരിമാണം ।

രോപണാകാസു ദധുസി । 76 (10)

T.B.3.7.6.23

അഥോ ഹാരിദ്രവേഷു മേ । ഹരിമാണം നിദധുസി ।

ഉദഗാദയമാദിത്യഃ । വിശ്വേന സഹസാ സഹ ।

ദിഷന്തം മമ രന്ധയൻ । മോ അഹം ദിഷന്തോ രധം ।

യോ നഃ ശപാദശപതഃ । യശ്ച നഃ ശപതഃ ശപാത് ।

ഉഷാശ്ച തസ്മൈ നിമൃക്ച ।

സർവം പാപം സമൂഹതാം ( ) । 77 (10)

T.B.3.7.6.24

യോ നഃ സപന്തോ യോ രണഃ । മർത്യാഭിദാസതി ദേവാഃ ।

ഇധുസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ । മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന ।

അവസ്യഷ്ടഃ പരാപത । ശരോ ബ്രഹ്മസംശ്രിതഃ ।

ഗച്ഛാമിത്രാൻ പ്രവിശ । മൈഷാം കംചനോച്ഛിഷഃ । 78 (10)

(പതിഃ - പ്രജാപതയേ - തപസ്വീ - വാചാ - സൗഭഗായ-

പശുന്മേ പിന്വസ്വ - ദുർമരായുഃ - ദേവയാനാ - നഗ്നേ -

ന്തരിക്ഷേഹമുത്തരോ ഭൂയാസം - പ്രജാപതിരസി

സർവതഃ ശ്രിതഃ - പ്രവിഷ്ടം - ദേവതാഭിർ - വാജജിത്വം -

പൃഥ്വിഹീ ഹായതാമഗ്നിരാഗ്നിശ്ചാഭ് - വൃശ്ചത -
 സസ്യവാഽസഃ - ഹുതേ - സ്യോന്നേന് മേ സംതിഷ്ടസ്യേ -
 തഃ - കൃധി - ദധ് - സ്യുഹതാ - +മഷ്ടൗ ച) (A6)

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
 ദീക്ഷാമാരഭ്യാഗ്നിഷോമയിപശുപർയന്തേ പ്രയോഗേ
 ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.7.1

സക്ഷേദം പശ്യ | വിധർതരിദം പശ്യ | നാകേദം പശ്യ |
 രമതിഃ പനിഷ്ടാ | ഋതം വർഷിഷ്ഠം | അമൃതാ യാന്ത്യാഹുഃ |
 സൂര്യോ വരിഷ്ഠോ അക്ഷഭിർവിഭാതി |
 അനു ദ്യാവാപൃഥ്വിഹീ ദേവപുത്രേ | ദീക്ഷാഽസി തപസോ
 യോനിഃ | തപോഽസി ബ്രഹ്മണോ യോനിഃ | 79 (10)

T.B.3.7.7.2

ബ്രഹ്മാസി ക്ഷത്രസ്യ യോനിഃ | ക്ഷത്രമസ്യുതസ്യ
 യോനിഃ | ഋതമസി ഭൂരാർഭേ | ശ്രദ്ധാം മനസാ |
 ദീക്ഷാം തപസാ | വിശ്വസ്യ ഭുവനസ്യായിപതീം |
 സർവേ കാമാ യജമാനസ്യ സന്തു |
 വാതം പ്രാണം മനസാഽന്വാരഭാമഹേ |

പ്രജാപതിം യോ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।

സ നോ മൃത്യോസ്തായതാം പാത്വഹസഃ । 80 (10)

T.B.3.7.7.3

ജ്യോഗ്ജീവാ ജരാമശീമഹി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ഗായത്രിം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ത്രിഷ്ടുഭം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര ജഗതിം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകരാനുഷ്ടുഭം പ്രപദ്യേ । താം തേ യുനജ്മി ।

ഇന്ദ്ര ശാകര പക്തിം പ്രപദ്യേ । 81 (10)

T.B.3.7.7.4

താം തേ യുനജ്മി । ആഹം ദീക്ഷാമരുഹ-മൃതസ്യ പതീം ।

ഗായത്രേണ ഛന്ദസാ ബ്രഹ്മണാ ച । ഋതം സത്യേധായി ।

സത്യമൃതേധായി । ഋതം ച മേ സത്യം ചാഭൂതാം ।

ജ്യോതിരഭൂവം സുവരഗമം । സുവർഗം ലോകം നാകസ്യ

പൃഷ്ഠം । ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണുപഥഗമം । പൃഥിവീ ദീക്ഷാ । 82 (10)

T.B.3.7.7.5

തയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ

ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।

അന്തരിക്ഷം ദീക്ഷാ । തയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ദ്യൗർ ദീക്ഷാ । തയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । **83 (10)**

T.B.3.7.7.6

തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി । ദിശോ ദീക്ഷാ ।
 തയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ
 ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ആപോ ദീക്ഷാ । തയാ വരുണോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ വരുണോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ഓഷധയോ ദീക്ഷാ । **84 (10)**

T.B.3.7.7.7

തയാ സോമോ രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । യയാ സോമോ
 രാജാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 വാഗ് ദീക്ഷാ । തയാ പ്രാണോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ പ്രാണോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।

പൃഥ്വിവീ ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം ।
 അന്തരീക്ഷം ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം ।
 ദ്യൗസ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം । 85 (10)

T.B.3.7.7.8

ദിശസ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।
 ആപസ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।
 ഓഷധയസ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।
 വാക്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാം ।
 ജപസ്ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।
 സാമാനി ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।
 യജുഷ്ഠി ത്വാ ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം ।
 അഹശ്വ രാത്രിശ്വ । കൃഷിശ്വ വൃഷ്ടിശ്വ ।
 തിഷിശ്വാപചിതിശ്വ । 86 (10)

T.B.3.7.7.9

ആപശ്വൗഷധയശ്വ । ഊർക്ച സൂന്യതാ ച । താസ്ത്വാ
 ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷന്താം । സേവ ദക്ഷേ ദക്ഷപിതേഹ
 സീദ । ദേവാനാഽസു മഹതേ രണായ ।
 സ്വാസസ്ഥസ്തനുവാ സംവിശസ ।

പിതേ॑വൈ॒ധി॒ സു॒നവ॑ ആ॒ സു॒ശേ॒വഃ ।
 ശി॒വോ॒ മാ॒ ശി॒വമാ॑വി॒ശ । സ॒ത്യം മ॑ ആ॒ത്മാ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ॒ മേ ഽ॒ക്ഷി॒തിഃ । 87 (10)

T.B.3.7.7.10

തപോ॑ മേ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑ । സ॒വി॒ത്യുപ്ര॑സൂ॒താ മാ॑ ദി॒ശോ॑
 ദീ॒ക്ഷ॒യ॒ന്തു । സ॒ത്യമ॑സ്മി॒ । അ॒ഹം ത്വദ॑സ്മി॒ മദ॑സി॒ ത്വമേ॑തത് ।
 മമാ॑സി॒ യോനി॑സ്തവ॒ യോനി॑രസ്മി॒ । മ॒മൈ॒വ സ॒ന്വഹ॑
 ഹ॒വ്യാന്യ॑ഗേ॒ । പു॒ത്രഃ പി॒ത്രേ ലോ॑ക॒ക്യ-ജ്ജാ॑തവേദഃ ।
 ആ॒ജുഹ്വാ॑നഃ സു॒പ്രതീ॑കഃ പു॒രസ്താ॑ത് ।
 അ॒ഗ്നേ സ്വാ॑ം യോ॒നിമാ॑സീ॒ദ സാ॑ദ്ധ്യാ ।
 അ॒സ്മിൻമ॑ സ॒ധസ്തേ॑ അ॒ദ്ധ്യു॑ത്തര॒സ്മിൻ । 88 (10)

T.B.3.7.7.11

വി॒ശ്വേ ദേ॒വാ യ॑ജമാ॒നശ്ച॑ സീ॒ദത॑ । ഏ॒കമി॑ഷേ
 വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ഽന്വേ॑തു॒ । ദേ॒ ഊ॒ർജേ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ഽന്വേ॑തു॒ ।
 ത്രീ॑ണി॒ വ്ര॒തായ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ഽന്വേ॑തു॒ । ച॒ത്വാരി॑ മാ॒യോ ദ॒വായ॑
 വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ഽന്വേ॑തു॒ । പ॒ഞ്ച പ॒ശുഭ്യോ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ഽന്വേ॑തു॒ ।
 ഷ॒ഡ്ഠായ॑സ്തോ॒ഷായ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ഽന്വേ॑തു॒ ।
 സ॒പ്ത സ॒പ്തഭ്യോ॑ ഹോ॒ത്രാഭ്യോ॑ വി॒ഷ്ണു॑സ്ത്വാ॒ഽന്വേ॑തു॒ ।
 സ॒ഖായഃ॑ സ॒പ്തപ॑ദാ അ॒ഭ്യമ॑ । സ॒ഖ്യം തേ॑ ഗ॒മേയം॑ । 89 (10)

T.B.3.7.7.12

സ॒ഖ്യാ॒ന്തേ॒ മാ യോ॑ഷം । സ॒ഖ്യാ॒ന്തേ॒ മാ യോ॑ഷാം ॥
 സാ॒സീ॒ സു॒ബ്ര॒ഹ്മ॒ണ്യേ॒ । ത॒സ്യാ॒സ്മൈ॒ പൃ॒ഥി॒വീ॒ പാ॒ദഃ॑ ।
 സാ॒സീ॒ സു॒ബ്ര॒ഹ്മ॒ണ്യേ॒ । ത॒സ്യാ॒സ്മൈ॒ന്തരീ॑ക്ഷം പാ॒ദഃ॑ ।
 സാ॒സീ॒ സു॒ബ്ര॒ഹ്മ॒ണ്യേ॒ । ത॒സ്യാ॒സ്മൈ॒ ദ്യാൗഃ॑ പാ॒ദഃ॑ ।
 സാ॒സീ॒ സു॒ബ്ര॒ഹ്മ॒ണ്യേ॒ । ത॒സ്യാ॒സ്മൈ॒ ദി॒ശഃ॑ പാ॒ദഃ॑ । 90 (10)

T.B.3.7.7.13

പ॒രോ॒രജാ॑സ്മൈ॒ പഞ്ച॑മഃ പാ॒ദഃ॑ । സാ ന॒ ഇ॒ഷമൂ॑ർജം ധൃ॒ക്ഷ ॥
 തേ॒ജ ഇ॒ന്ദ്രി॒യം । ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ച॒സമ॑ന്നാദ്യം । വി॒മി॒മേ ത്വാ
 പ॒യ॒സ്വ॒തീം । ദേ॒വാ॒നാം ധേ॒നു॒ഃ സു॒ദൃ॒ഘാ-മ॑ന॒പ॒സ്സു॒രന്തീ॑ം ।
 ഇ॒ന്ദ്രഃ സോ॑മം പി॒ബ॒തു । ക്ഷേ॒മോ അ॑സ്തു നഃ ।
 ഇ॒മാം ന॒രാഃ കൃ॑ണുത॒ വേദി॑മേ॒ത്യ ।
 വ॒സു॒മതീ॑ഃ രു॒ദ്ര॒വ॒തീ-മാ॑ദി॒ത്യ॒വ॒തീം । 91 (10)

T.B.3.7.7.14

വർ॒ഷ്ണി॒വഃ । നാഭാ॑ പൃ॒ഥി॒വ്യാഃ । യ॒ഥാ॒യം യ॑ജമാ॒നോ
 ന॒ രി॒ഷ്യേ॒ത് । ദേ॒വ॒സ്യ॑ സ॒വി॒തും സ॒വേ॒ । ച॒തും ശി॑ഖ॒ണ്ഡാ
 യു॒വ॒തിഃ സു॒പേ॒ശാഃ॑ । ഘൃ॒തപ്ര॑തീ॒കാ ദു॒വ॒ന॒സ്യ॑ മ॒ദ്ധ്യേ॑ ।
 ത॒സ്യാ॒ഃ സു॒പർ॑ണാ॒വധി॑ യൗ നി॒വി॒ഷ്ടൗ॑ ।
 ത॒യോർ ദേ॒വാ॒നാമ॑ധി॒ ഭാഗ॑ധേ॒യം । അ॒പ ജ॑ന്യം ദ॒യം നു॑ദ ।

അപ ചക്രാണി വർതയ ( ) । ഗൃഹാഴ് സോമസ്യ ഗച്ഛതം ।
ന വാ ഉവേതത്രിയസേ ന രിഷ്യസി ।

ദേവാഴ് ഇദേഷി പമിഭിഃ സുഗേഭിഃ । യത്ര യന്തി സുകൃതോ
നാപി ദുഷ്ട്യതഃ । തത്ര ത്വാ ദേവഃ സവിതാ ദധാതു । 92 (15)

(ബ്രഹ്മണോ യോനി - രഘ്വസഃ - പക്തിം പ്രപദ്യേ-
ദീക്ഷാ - യയോഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിത - സ്തയാ" ത്വാ
ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമ്യോഷധയോ ദീക്ഷാ - ദൃൗസ്താ
ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാ - മപചിതിശ്വാ - ക്ഷിതി -
രുത്തരസ്തിൻ - ഗമേയം - ദിശഃ പാദ - ആദിത്യവതീം -
വർതയ പഞ്ച ച) (A7)

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ചിദ്രമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.8.1

യദസ്യ പാരേ രജസഃ । ശുക്രം ജ്യോതിരജായത ।
തന്നഃ പർഷദതി ദിഷഃ । അഗ്നേ വൈശ്യാനര സ്വാഹാ ।
യസ്മാദ്ദീഷാഽവാശിഷ്ടാഃ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।
പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃധ । നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ ।
യസ്മാദ്ദീഷാ നൃഷഭഃ । തതോ നോ അഭയം കൃധി । 93 (10)

T.B.3.7.8.2

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ | നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ |
 ഉദുസ്ര തിഷ്ട പ്രതിതിഷ്ട മാ രിഷഃ | മേമം യജ്ഞം യജമാനം
 ച രീരിഷഃ | സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി |
 ശം ന ഏധി ദിപദേ ശം ചതുഷ്പദേ |
 യസ്മാദ്ഭീഷാഽവേപിഷ്ടാഃ പലായിഷ്ടാഃ സമജ്ഞാസ്ഥാഃ |
 തതോ നോ അഭയം കൃധി | പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ |
 നമോ രുദ്രായ മീഡുഷേ | **94 (10)**

T.B.3.7.8.3

യ ഇദമകഃ | തസ്മൈ നമഃ | തസ്മൈ സ്വാഹാ |
 “ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}“ | “ആശാനാം ത്വാ {2}“
 “വിശ്വാ ആശാഃ{3}“ | യജ്ഞസ്യ ഹി സ്ഥ ജ്ഞിയൗ |
 ഇന്ദ്രാഗ്നീ ചേതനസ്യ ച | ഹുതാഹുതസ്യ തൃപ്യതം |
 അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച |
 ഹുതസ്യ ചാഹുതസ്യ ച | അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച ( ) |
 ഇന്ദ്രാഗ്നീ അസ്യ സോമസ്യ | വീതം പിബതം ജുഷേമാം |
 മാ യജമാനം തമോ വിദത് | മർത്വിജോ മോ ഇമാഃ പ്രജാഃ |
 മാ യഃ സോമമിമം പിബാത് |
 സഃസ്യുഷ്ടമുദയം കൃതം | **95 (10)**

(കൃധി - മിഥുഷേ - ഹൃതസ്യ ച സപ്ത ച) (A8)

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശാഭിഷവാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.9.1

അനാഗസസ്താ വയം । ഇന്ദ്രേണ പ്രേഷിതാ ഉപ ।
വായുഷേ അസ്ത്വശ്ശഭുഃ । മിത്രസേ അസ്ത്വശ്ശഭുഃ ।
വരുണസേ അസ്ത്വശ്ശഭുഃ । അപാം ക്ഷയാ ജൃതസ്യ ഗർഭാഃ ।
ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ശ്യേനാ അതിഥയഃ । പർവതാനാം കകുഭഃ
പ്രയുതോ നപാതാരഃ । വസുനേന്ദ്ര ഹായത ।
ഘോഷേണാമീവാശ്ചാതയത । **96 (10)**

T.B.3.7.9.2

യുക്താഃ സ്ഥ വഹത । ദേവാ ഗ്രാവാണ ഇന്ദുരിന്ദ്ര
ഇത്യവാഭിഷുഃ । ഏന്ദ്രമചുചുവുഃ പരമസ്യാഃ പരാവതഃ ।
ആസ്മാമ് സധസ്ഥാത് । ഓരോരന്തരിക്ഷാത് ।
ആ സുഭൃതമസുഷവുഃ । ബ്രഹ്മവർചസം മ ആസുഷവുഃ ।
സമരേ രക്ഷാസ്യവധിഷുഃ । അപഹതം ബ്രഹ്മജ്യസ്യ ।
വാക്ച ത്വാ മനശ്ച ശ്രിണീതാം । **97 (10)**

T.B.3.7.9.3

പ്രാണശ്ച ത്വാപാനശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ചക്ഷുശ്ച ത്വാ ശ്രോത്രം ച ശ്രീണീതാം ।
 ദക്ഷശ്ച ത്വാ ബലം ച ശ്രീണീതാം ।
 ഓജശ്ച ത്വാ സഹശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ആയുശ്ച ത്വാ ജരാ ച ശ്രീണീതാം । ആത്മാ ച ത്വാ
 തനുശ്ച ശ്രീണീതാം । ശൂതോഽസി ശൂതം കൃതഃ ।
 ശൂതായ ത്വാ ശൂതേഭ്യസ്താ । യമിന്ദ്രമാഹുർ വരുണം
 യമാഹുഃ । യം മിന്ദ്രമാഹുർ യമു സത്യമാഹുഃ । 98 (10)

T.B.3.7.9.4

യോ ദേവാനാം ദേവതമസ്തപോജാഃ ।
 തസ്മൈ ത്വാ തേഭ്യസ്താ । മയി തൃദിന്ദ്രിയം മഹത് ।
 മയി ദക്ഷോ മയി ക്രുതഃ । മയി ധായി സുവീര്യം ।
 ത്രിശുഗ്ഘർമോ വിഭാതു മേ । ആകൃത്യാ മനസാ സഹ ।
 വിരാജാ ജ്യോതിഷാ സഹ ।
 യജ്ഞേന പയസാ സഹ । തസ്യ ദോഹമശീമഹി । 99 (10)

T.B.3.7.9.5

തസ്യ സുമമശീമഹി । തസ്യ ദക്ഷമശീമഹി । വാഗ്ജുഷാണാ
 സോമസ്യ തൃപ്യതു । “മിത്രോ ജനാൻ{4}” “പ്ര സ മിത്രെ{5}” ।

യസ്മാന്ന ജാതഃ പരോ അന്യോ അസ്മി ।
 യ ആവിവേശ ഭുവനാനി വിശ്വാ ।
 പ്രജാപതിഃ പ്രജയാ സംവിദാനഃ ।
 ത്രീണി ജ്യോതീഷ്വി സചതേ സ ഷോഡശീ ।
 ഏഷ ബ്രഹ്മാ യ ജഗതിയഃ ।
 ഇന്ദ്രോ നാമ ശ്രുതോ ഗണേ । 100 (10)

T.B.3.7.9.6

പ്ര തേ മഹേ വിദമേ ശശ്വസിഷ്വ ഹരീ ।
 യ ജഗതിയഃ പ്ര തേ വന്യേ । വനുഷോ ഹര്യതം മദം ।
 ഇന്ദ്രോ നാമ ഘൃതം ന യഃ । ഹരിഭിശ്ചാരു സേചതേ ।
 ശ്രുതോ ഗണ ആ ത്വാ വിശന്തു । ഹരിവർപസംഗിരഃ ।
 ഇന്ദ്രാധിപതേഽധിപതിസ്ത്വം ദേവാനാമസി । അധിപതിം മാം ।
 ആയുഷ്മന്തം വർചസ്വന്തം മനുഷ്യേഷു കുരു । 101 (10)

T.B.3.7.9.7

ഇന്ദ്രശ്ച സമ്രാഡ് വരുണശ്ച രാജാ । തൗ തേ ഭക്ഷം
 ചക്രതുരഗ്ര ഏതം । തയോരനു ഭക്ഷം ഭക്ഷയാമി ।
 വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ।

പ്രജാപതിർ വിശ്വകർമ്മാ । തസ്യ മനോ ദേവം യജേണൻ
 രാദ്ധ്യാസം । അർഥേ ഹ അസ്യ ജഹിതഃ ।
 അവസാനപതേ ഽവസാനം മേ വിന്ദ ।
 നമോ രൂദ്രായ വാസ്യോഷ്ഠതയേ ।
 ആയനേ വിദ്രവണേ । 102 (10)

T.B.3.7.9.8

ഉദ്യാനേ യത്പരായണേ । ആവർത്തനേ വിവർത്തനേ ।
 യോ ഗോപായതി തച് ഹുവേ ।
 യാന്യപാമിത്യാ-ന്യപ്രതീത്താ-ന്യസ്തി । യമസ്യ ബലിനാ
 ചരാമി । ഇഹൈവ സന്തഃ പ്രതി തദ്യാതയാമഃ ।
 ജീവാ ജീവേഭ്യോ നിഹരാമ എന്നത് । അന്യുണാ
 അസ്തിന്നന്യുണാഃ പരസ്തിൻ । തൃതീയേ ലോകേ
 അന്യുണാഃ സ്യാമ । യേ ദേവയാനാ ഉത
 പിതൃയാണാഃ । 103 (10)

T.B.3.7.9.9

സർവാൻ പഥോ അന്യുണാ ആക്ഷീയേമ ।
 ഇദമു നു ശ്രേയോഽവസാനമാഗന്മ ।
 ശിവേ നോ ദ്യാവാപൃഥിവീ ഉഭേ ഇമേ ।
 ഗോമ-ദ്ധനവ-ദശവ-ദൂർജസ്വത് ।

സുവീരാ॑ വീ॒രൈരനു॑ സംച॑രേമ ।
 അർകഃ॑ പവി॒ത്രശ്ച॑ രജ॒സോ വിമാ॑നഃ ।
 പു॒നാതി॑ ദേ॒വാനാം॑ ഭു॒വ്നാനി॑ വിശ്വാ॑ ।
 ദ്യാവാ॑പൃഥി॒വീ പയ॑സാ സംവി॑ദാനേ ।
 ഏ॒തം ഭു॒ഹതേ॑ അ॒മൃതം॑ പ്രപീ॒നേ ।
 പവി॒ത്രമർകോ॑ രജ॒സോ വിമാ॑നഃ ( ) ।
 പു॒നാതി॑ ദേ॒വാനാം॑ ഭു॒വ്നാനി॑ വിശ്വാ॑ । സുവർ ജ്യോതിർ
 യശോ॑ മഹത് । അശീ॑മഹി ഗാധ॑മൃത പ്രതിഷ്ഠാം । 104 (13)
 (ചാ॒തയത॑ - ശ്രീ॒നീതാ॑ശ്ച - സത്യ॑മാഹു - രശീ॑മഹി-
 ഗണേ॑ - കു॒രു - വി॒ദ്രവ॑ണേ - പി॒തൃയാ॑ണാ - അർകോ॑
 രജ॒സോ വിമാ॑നസ്തീ॒ണി ച॑) (A9)

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായാശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.10.1

ഉ॒ദസ്താംഹ്നീ॑മ് സവി॒താ മിത്രോ॑ അ॒ര്യമാ॑ ।
 സർവാ॑-നമി॒ത്രാ-നവ॑ധീ-ദൃഗേ॒ന ।
 ബൃ॒ഹന്തം॑ മാ॒മക॑രദീ॒രവ॑ന്തം । രഥ॑ന്തരേ ശ്ര॒യസ്വ॑ സ്വാ॒ഹാ
 പൃഥി॑വ്യാം । വാ॒മദേ॑വ്യേ ശ്ര॒യസ്വ॑ സ്വാ॒ഹാഽന്തരി॑ക്ഷേ ।

ബൃഹതി ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ ദിവീ । ബൃഹതാ
 ത്വോപസ്മദ്നോമി । ആ ത്വാ ദദേ യശസേ വീര്യായ ച ।
 അസ്മാസപ്തീയാ യൂയം ദധാഥേന്ദ്രിയം പയഃ ।
 യസ്മൈ ദ്രഷ്ടോ യസ്മൈ ഉദർഷഃ । **105 (10)**

T.B.3.7.10.2

ദൈവ്യഃ കേതുർ വിശ്വം ഭുവനമാവിവേശ ।
 സ നഃ പാഹ്യരിഷ്ടൈഃ സ്വാഹാ ।
 അനു മാ സർവോ യജേതാഽയമേതു ।
 വിശ്വേ ദേവാ മരുതഃ സാമാർകഃ ।
 ആപ്രിയശ്ശന്ദാച്സി നിവിദോ യജ്മാച്ഛി ।
 അസ്യ പൃഥിവ്യേ യദ്യജ്ഞിയം ।
 പ്രജാപതേർ വർതനിമനു വർതസ്വ ।
 അനു വീരൈരനു രാദ്ധ്യാമ ഗോഭിഃ । അന്യശ്ചൈരനു
 സർവൈരു പുഷ്ടൈഃ । അനു പ്രജയാഽനീന്ദ്രിയേണ । **106 (10)**

T.B.3.7.10.3

ദേവാ നോ യജ്ഞമ്യജുധാ നയന്തു । പ്രതി ക്ഷത്രേ
 പ്രതി തിഷ്ഠാമി രാശ്വേ । പ്രത്യശോഷു പ്രതിതിഷ്ഠാമി ഗോഷു ।
 പ്രതി പ്രജായാം പ്രതി തിഷ്ഠാമി ദിവ്യേ ।
 വിശ്വമന്യാഭി വാവൃധേ । തദന്യസ്യാ-മധിശ്രിതം ।

ദി॒വേ ച॑ വി॒ശ്വക॑ർമ്മ॒ണേ । പൃ॒ഥി॒വ്യൈ ച॑ക॒രം നമഃ॑ ।

അ॒സ്താനൃ॑ഃ പൃ॒ഥി॒വീം ।

അ॒സ്താനൃ॑ഷഭോ യു॒വാ ഗാഃ । 107 (10)

T.B.3.7.10.4

സു॒ന്നേ॒മാ വി॒ശ്വാ ഭു॑വ॒നാ । സു॒ന്നോ യ॒ജ്ഞഃ പ്ര॑ജ॒നയ॑തു ।

അ॒സ്താന॑ജ॒നി പ്രാ॑ജ॒നി । ആ സു॒ന്നാജ॑ജായതേ വൃ॒ഷാ ।

സു॒ന്നാത് പ്ര॑ജ॒നിഷീ॑മ॒ഹി । യേ ദേ॒വാ യേ॒ഷാമി॑ദം ഭാ॒ഗധേ॑യം

ബ॒ഭുവ॑ । യേ॒ഷാം പ്ര॑യാ॒ജാ ഉ॒താനൃ॑യാ॒ജാഃ ।

ഇ॒ന്ദ്രജ്യേഷ്ഠേ॒ഭ്യോ വ॑രു॒ണരാ॑ജ॒ഭ്യഃ । അ॒ഗ്നിഹോ॑ത്യ॒ഭ്യോ

ദേ॒വേ॒ഭ്യഃ സ്വാ॑ഹാ । ഉ॒ത ത്യാ നോ॑ ദി॒വാ മ॒തിഃ । 108 (10)

T.B.3.7.10.5

അ॒ദി॒തിരു॑ത്യാഃശ॒മത് । സാ ശ॒ന്താചീ॑ മ॒യസ്കു॑രത് ।

അ॒പ സ്രി॑ധഃ । ഉ॒ത ത്യാ ദൈ॒വ്യാ ഭി॑ഷ॒ജാ । ശം ന॑സ്കു॒രതോ

അ॒ശി॒നാ । യൂ॒യാതാ॑മ॒സ്തുദ്ര॑പഃ । അ॒പ സ്രി॑ധഃ ।

ശ॒മഗ്നി॑ര॒ഗ്നിഭി॑സ്കു॒രത് । ശം ന॑സ്കു॒പതു॑ സൂ॒ര്യഃ ।

ശം വാ॑തോ॒ വാ॒തര॑പാഃ । 109 (10)

T.B.3.7.10.6

അ॒പ സ്രി॑ധഃ । തദി॒ത്പദം॑ ന വി॒ചികേ॑ത വി॒ദ്വാൻ ।

യ॒ന്മൃ॒തഃ പു॑ന॒രപൃ॑തി ജീ॒വാൻ ।

ത്രിവൃദ്യദ് ഭുവനസ്യ രഥവൃത് | ജീവോ ഗർഭോ ന മൃതഃ
 സ ജീവാത് | പ്രത്യുസൈ പിപീഷതേ | വിശ്വാനി വിദുഷേ
 ഭര | അരം ഗമായ ജഗമവേ | അപശ്വാദ്ഭധാനേ നരേ |
 ഇന്ദുരിന്ദുമവാഗാത് ( ) | ഇന്ദോരിന്ദോഽപാത് |
 തസ്യ ത ഇന്ദവിന്ദപീതസ്യ മധുമതഃ |
 ഉപഹൃതസ്യോ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി | 110 (13)

(ഉദർഷ - ഇന്ദ്രിയേണ - ഗാ - മതി - രരപാ -
 അഗാത്രീണി ച) (A10)

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.11.1

ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ മനസോ ബ്രഹ്മ വാചഃ |
 ബ്രഹ്മ യജ്ഞാനാച്ഛ് ഹവിഷാമാജ്യസ്യ |
 അതിരിക്തം കർമ്മണോ യച്ച ഹീനം |
 യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കപ്ലയൻ |
 സ്വാഹാകൃതാഽഹൃതിരേതു ദേവാൻ |
 ആശ്രാവിതമത്യാശ്രാവിതം |
 വഷ്ട്കൃതമത്യന്യൂക്തം ച യജ്ഞേ |
 അതിരിക്തം കർമ്മണോ യച്ച ഹീനം |

യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയൻ ।
സ്വാഹാകൃതാഃഹൃതിരേതു ദേവാൻ । 111 (10)

T.B.3.7.11.2

യദ്യോ ദേവാ അതിപാദയാനി । വാചാ ചിത്പ്രയത്നം
ദേവ ഹേഡനം । അരായോ അസ്മാച്ഛ അഭിദ്യുച്ഛനായതേ ॥
അന്യത്രാസ്മൻ-മരുതസ്തന്നിയേതന । തതം മ ആപസ്യദ്യു
തായതേ പുനഃ । സ്വാദിഷ്ടാ ധീതിരുചമായ ശസ്യതേ ।
അയച്ഛ സമുദ്ര ഉത വിശ്വദേഷജഃ । സ്വാഹാകൃതസ്യ
സമുത്യപ്സുതർ ഭുവഃ । “ഉദായം തമസസ്സരി{6}” ।

“ഉദു ത്യം{7}” “ചിത്രം{8}” । 112 (10)

T.B.3.7.11.3

“ഇമം മേ വരുണ{9}” “തത്താ യാമി{10}” ।
“ത്വം നോ അഗ്നേ{11}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{12}” ।
“ത്വമഗ്നേ അയാഃസി{13}” “പ്രജാപതേ{14}” ।
ഇമം ജീവേഭ്യഃ പരിധിം ദധാമി । മൈഷാം നു ഗാദപരോ
അർദ്ധമേതം । ശതം ജീവന്തു ശരദഃ പുരുചീഃ ।
തിരോ മൃത്യും ദധതാം പർവതേന ।
ഇഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ വഷഡനിഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥

ഭേഷജം ദുരിഷ്ടൈഃ സ്വാഹാ നിഷ്കൃത്യൈ സ്വാഹാ ।
 ദൗരാർദ്ധ്യൈ സ്വാഹാ ദൈവീഭ്യസ്തനുഭ്യഃ സ്വാഹാ । 113 (10)

T.B.3.7.11.4

ഋദ്ധ്യൈ സ്വാഹാ സമൃദ്ധ്യൈ സ്വാഹാ ।
 യത ഇന്ദ്ര ദയാമഹേ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।
 മഘവന്തുഗ്ധി തവ തന്ന ഊതയേ ।
 വി ദിഷോ വിമൃധോ ജഹി । സ്വസ്തിദാ വിശസ്തതിഃ ।
 വൃത്രഹാ വിമൃധോ വശീ । വൃഷേന്ദ്രഃ പുര ഏതു നഃ ।
 സ്വസ്തിദാ അഭയം കരഃ ।
 ആദിർ ഗീർദിർ യദതോ ന ഊനം । 114 (10)

T.B.3.7.11.5

ആപ്യായയ ഹരിവോ വർദ്ധമാനഃ । യദാ സ്തോതൃഭ്യോ
 മഹി ഗോത്രാ രുജാസി । ഭൂയിഷ്ടദാജോ അധ തേ സ്യാമ ।
 അനാജ്ഞാതം യദാജ്ഞാതം । യജ്ഞസ്യ ക്രിയതേ മിഥു ।
 അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ । ത്വച് ഹി വേതം യമാതഥം ।
 പുരുഷസംമിതോ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പുരുഷസംമിതഃ ।
 അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ ( ) । ത്വച് ഹി വേതം യമാതഥം ।
 യത് പാകത്രാ മനസാ ദീനദക്ഷാ ന । യജ്ഞസ്യ മന്വതേ

മർതാസഃ | അഗ്നിഷ്ടദ്ധോതാ കൃതുവിദിജാനൻ |

യജിഷ്ടോ ദേവാഃ ഋതുശോ യജാതി | 115 (15)

(ദേവാഃ - ശ്ചിത്രം - തനുഭ്യഃ സ്വാഹോ - നം -
പുരുഷസംമിതോഽഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ പഞ്ച ച) (A11)

3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടോമാദൗ യജമാനജപ്താ മന്ത്രവിശേഷാഃ

T.B.3.7.12.1

യദേവാ ദേവഹേഡനം | ദേവാസശ്ചക്യമാ വയം |

ആദിത്യാസ്തസ്മാമാ മുഞ്ചത | ഋതസ്യർത്ഥേന മാമുത |

ദേവാ ജീവനകാമ്യോ യത് | വാചാഽന്യതമുദിമ |

അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ | ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു |

ദുരിതാ യാനി ചക്രമ | കരോതു മാമനേനസം | 116 (10)

T.B.3.7.12.2

ഋതേന ദ്യാവാപൃഥിവീ | ഋതേന ത്വച്ഛരസ്വതി |

ഋതാമാ മുഞ്ചതാഽഹസഃ | യദന്യകൃതമാരിമ |

സജാതശ്ച്ഛാദുത വാ ജാമിശ്ച്ഛാത് |

ജായസഃ ശ്ച്ഛാദുത വാ കനീയസഃ |

അനാജ്ഞാതം ദേവകൃതം യദേനഃ |

തസ്മാത്തമസ്മാ-ഞ്ജാതവേദോ മുമുഗ്ധി । യദാചാ
 യന്മനസാ । ബാഹുഭ്യാ-മുരുഭ്യാ-മഷ്ടീവദ്ഭ്യാം ॥ 117 (10)

T.B.3.7.12.3

ശിശ്നൈർ യദന്യൂതം ചക്രമാ വയം ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ।
 യദ്ധസ്മാഭ്യാം ചകര കിൽബിഷാണി ।
 അക്ഷാണാം വഹ്നുമുപ ജിഹ്വമാനഃ । ദൂരേപശ്യാ ച
 രാശ്വഭ്യുച്ഛ । താന്യഹ്നരസാ-വനുദത്താ-മൂണാനി ।
 അദീവ്യന്യൂണം യദഹം ചകാർ ।
 യദാദാസ്യന്മഥ് സംജഗാരാ ജനേഭ്യഃ ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ।
 യന്മയി മാതാ ഗർഭേ സതി ॥ 118 (10)

T.B.3.7.12.4

എനശ്ചകാര യത്പിതാ । അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ।
 യദാ പിപേഷ മാതരം പിതരം । പുത്രഃ പ്രമുദിതോ ധയൻ ।
 അഹിച്സിതൗ പിതൗ മയാ തത് । തദഗേ അന്യൂണോ
 ദവാമി । യദന്തരിക്ഷം പൃഥിവീമുത ഭ്യാം ।
 യന്മാതരം പിതരം വാ ജിഹിച്സിമ ।

അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ।
 യദാശസാ നിശസാ യത്പരാശസാ ॥ 119 (10)

T.B.3.7.12.5

യദേനശ്ച കൃമാ നൃതനം യത്പുരാണം । അഗ്നിർമാ
 തസ്മാദേനസഃ । അതിക്രാമാമി ദുരിതം യദേനഃ । ജഹാമി
 രിപ്രം പരമേ സധസ്ഥേ । യത്ര യന്തി സുകൃതോ നാപി
 ദുഷ്ടൃതഃ । തമാരോഹാമി സുകൃതാം നു ലോകം ।
 ത്രിതേ ദേവാ അമൃജതൈതദേനഃ ।
 ത്രിത എതന്മനുഷ്യേഷു മാമൃജേ ।
 തതോ മാ യദി കിംചിദാനശേ ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ॥ 120 (10)

T.B.3.7.12.6

ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു । ദുരിതാ യാനി ചക്രമ । കരോതു
 മാമനേനസം । ദിവി ജാതാ അഹ്സു ജാതാഃ । യാ ജാതാ
 ഓഷധീഭ്യഃ । അഥോ യാ അഗ്നിജാ ആപഃ । താ നഃ ശുന്ധന്തു
 ശുന്ധനീഃ । യദാപോ നക്തം ദുരിതം ചരാമ । യദാ ദിവാ
 നൃതനം യത്പുരാണം । ഹിരണ്യവർണാസ്തേ ഉത്പുനീത
 നഃ ( ) । “ഇമം മേ വരുണ{15}” “തത്ത്വാ യാമി{16}” ।

“ത്വം നോ അഗ്നേ{17}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{18}” ।

“ത്വമഗ്നേ അയാഽസി{19}” । 121 (13)

(അനേനസ് - മഷ്ടീവദ്ഭ്യാച് - സതി - പരാശസാ -
 ssനശേഽഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ-പുനീത നസ്രീണീ ച)
 (A12)

Special Korvai

(യദ് ദേവാ ഗാർ.ഹപത്യോ യദ്ധസ്താഭ്യാം ധന്വയി മാതാ
 യദാപിപേഷ ധന്വന്തരിക്ഷം ധവാശസാഽതിക്രാമാമി ത്രിതേ
 ദേവാ ദിവി ജാതാ അസ്ത ജാതാ യദാപ ഇമം മേ വരുണാ
 തത്ത്വാ യാമി ത്വം നോ അഗ്നേ സ ത്വം നോ അഗ്നേ ത്വമഗ്നേ
 അയാഽസി)

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി

ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.13.1

യത്തേ ഗ്രാവ്.ണ്ണാ ചിച്ഛിദുഃ സോമ രാജൻ ।

പ്രിയാണ്യങ്ഗാനി സ്വാധിതാ പരൂച്ഛി ।

തഥ്സന്ധഥ് സ്വാജ്യേനോത വർദ്ധയസ്വ ।

അനാഗസോ അധമിഥ്സംക്ഷയേമ ।

യത്തേ ഗ്രാവാ ബാഹുച്യുതോ അചുച്യവുഃ ।

നരോ യത്തേ ദുദുഹുർ ദക്ഷിണേന ।
 തത്ത ആപ്യായതാം തത്തേ । നിഷ്ട്യായതാം ദേവ സോമ ।
 യത്തേ ത്വചം ബിഭിദുര്യച്ച യോനീം ।
 യദാസ്ഥാനാത് പ്രച്യുതോ വേനസി ത്വനാ ॥ 122 (10)

T.B.3.7.13.2

ത്വയാ തമ്സോമ ഗുപ്തമസ്തു നഃ । സാ നഃ സംധാസത്പരമേ
 വ്യോമൻ । അഹാചുരീരം പയസാ സമേത്യ । അന്യോഽന്യോ
 ഭവതി വർണോ അസ്യ । തസ്മിൻ വയമുപഹൃതാസ്ത്വ സ്മഃ ।
 ആ നോ ഭജ സദസി വിശ്വരൂപേ । നൃചക്ഷാഃ സോമ ഉത
 ശുശ്രുഗസ്തു । മാ നോ വിഹാസീദ്ഗിര ആവൃണാനഃ ।
 അനാഗാസുനുവോ വാവൃധാനഃ ।
 ആ നോ രൂപം വഹതു ജായമാനഃ ॥ 123 (10)

T.B.3.7.13.3

ഉപക്ഷരന്തി ജുഹോ ഫ്യുതേന । പ്രിയാണ്യങ്ഗാനി തവ
 വർദ്ധയന്തീഃ । തസ്മൈ തേ സോമ നമ ഇദാഷ്ടച ।
 ഉപ മാ രാജൻമ് സുകൃതേ ഹായസ്യ ।
 സം പ്രാണാപാനാഭ്യായ് സമു ചക്ഷുഷാ താം ।
 സൗ ശ്രോത്രേണ ഗച്ഛസ്യ സോമ രാജൻ ।

യ॒ത്ത ആ॒സ്ഥി॑ത॒ശ് ശ॒മു ത॒ത്തേ അ॒സ്തു ।
 ജാ॒നീ॒താ॒നഃ॑ സംഗമ॒നേ പ॒ഥീ॒നാം ।
 ഏ॒തം ജാ॒നീ॒താത്പ॑രമേ വേ॒യാമ॑ൻ ।
 വൃ॒കാഃ॑ സ॒ധസ്ഥാ॑ വി॒ദ രൂ॒പമ॑സ്യ । 124 (10)

T.B.3.7.13.4

യദാഗ॒ച്ഛാത് പ॒ഥി॒ഭിർ ദേ॒വയാ॑നൈഃ । ഇ॒ഷ്ടാപൂ॑ർതേ
 കൃ॒ണു॒താദാ॑വിര॒സ്തേ । അ॒രി॒ഷ്ടോ രാ॑ജ॒ന്നഗ॑ദഃ പരേ॒ഹി ।
 നമ॑സ്തേ അ॒സ്തു ച॒ക്ഷ॒സേ ര॒ഘു॒യതേ॑ ।
 നാക॑മാരോഹ സ॒ഹ യ॑ജമാനേന । സൂ॒ര്യം ഗ॒ച്ഛതാ॑ത്പരമേ
 വേ॒യാമ॑ൻ । അ॒ഭ്യുദേ॑വഃ സ॒വിതാ॑ വ॒ന്ദ്യോ നു॑ നഃ ।
 ഇ॒ദാ॒നീമ॑ഹ ഉ॒പവാ॑ച്യോ നൃ॒ഭിഃ । വി യോ ര॑ത്താ ഭജ॒തി
 മാ॒നവേ॑ഭ്യഃ । ശ്രേ॒ഷ്ഠം നോ॑ അ॒ത്ര ദ്ര॒വിണ॑ം യ॒ഥാ ദധ॑ത് ( ) ।
 ഉ॒പ നോ॑ മി॒ത്രാവ॑രുണാവിഹാ॒വതം॑ ।
 അ॒ന്യാദീ॑ഭ്യുമാമിഹ നഃ സ॒ഖായാ॑ ।
 ആ॒ദി॒ത്യാ॒നാം പ്ര॑സി॒തിർ ഹേ॒തിഃ ।
 ഉ॒ഗ്രാ ശ॑താപാ॒ഷ്ടാ ഘ॒ വി॒ഷാ പ॑രി॒ണോ വൃ॑ണക്തു ।
 “ആ॒പ്യായ॑സ്വ{20}” “സം തേ॑{21}” । 125 (15)

(അ॒ന്നാ - ജാ॑യമാനോ - ട॒സ്യ - ദധ॑ത് പഞ്ച ച) (A13)

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.14.1

യദിദീക്ഷേ മനസാ യച്ച വാചാ ।
 യദാ പ്രാണൈശ്ചക്ഷുഷാ യച്ച ശ്രോത്രേണ ।
 യദേതസാ മിമുനേനാപ്യാത്മനാ । അദ്ഭ്യോ ലോകാ
 ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ
 വിമോചനീഃ । ആപോ വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 യദൃചാ സാമ്നാ യജുഷാ । പശൂനാം ചർമൻ. ഹവിഷാ
 ദിദീക്ഷേ । യച്ഛന്ദോദി-രോഷധീഭിർ-വനസ്സതൗ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । **126 (10)**

T.B.3.7.14.2

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ । ആപോ
 വിമോക്തീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം । യേന ബ്രഹ്മ യേന
 ക്ഷത്രം । യേനേന്ദ്രാഗ്നീ പ്രജാപതിഃ സോമോ വരുണോ യേന
 രാജാ । വിശ്വേ ദേവാ ഋഷയോ യേന പ്രാണാഃ । അദ്ഭ്യോ
 ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ
 തപസോ വിമോചനീഃ । ആപോ വിമോക്തീർ മയി
 തേജ ഇന്ദ്രിയം । അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാഽ രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । **127 (10)**

T.B.3.7.14.3

അഗ്നേഃ പ്രിയത്ഥം ഹവിഃ സ്വാഹാ ।
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാസ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । ഇന്ദ്രസ്യ പ്രിയത്ഥം ഹവിഃ
 സ്വാഹാ । അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാസ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । വിശ്വേഷാം ദേവാനാം പ്രിയത്ഥം
 ഹവിഃ സ്വാഹാ । വയസ് സോമ വ്രതേ തവ । മനസ്സനുഷ്ട
 പിപ്രതഃ । പ്രജാവന്തോ അശീമഹി । 128 (10)

T.B.3.7.14.4

ദേവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ । സോമേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ ।
 കവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ । ദേവാസ ഇഹ മാദധാം ।
 സോമ്യാസ ഇഹ മാദധാം । കവ്യാസ ഇഹ മാദധാം ।
 അനന്തരിതാഃ പിതരഃ സോമ്യാഃ സോമപീമാത് ।
 അപൈതു മൃത്യുരമൃതം ന ആഗന് ।
 വൈവസ്വതോ നോ അഭയം കൃണോതു ।
 പർണം വനസ്സതേരിവ । 129 (10)

T.B.3.7.14.5

അഭി നഃ ശീയതാച്ഛ രയിഃ | സചതാം നഃ ശചീപതിഃ |
 പരം മൃത്യോ അനുപരേഹി പന്മാം | യസ്മൈ സ്വ ഇതരോ
 ദേവയാനാത് | ചക്ഷുഷ്ഠതേ ശൃണ്വതേ തേ ബ്രവീമി |
 മാ നഃ പ്രജാച്ഛ രീരിഷോ മോത വീരാൻ | ഇദമു നു
 ശ്രേയോഽവസാനമാഗന്മ | യദ്ഗോജിദ്-ധനജി-ദശജിദ്യത് |
 പർണം വനസ്പതേരിവ | അഭി നഃ ശീയതാച്ഛ രയിഃ ( ) |
 സചതാം നഃ ശചീപതിഃ | **130 (11)**

(വനസ്പതാവദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം - ധാമാ -
 ശിമഹീ - വാ - ഭി നഃ ശീയതാച്ഛ രയിരേകം ച) (A14)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(സർവാൻ. - യദ് വിഷ്ഠണ്ണേന - വി വൈ - യഃ
 പുരസ്താദ് - ദേവാ ദേവേഷു - പരിസ്രുണിത - സക്ഷേദം -
 യദസ്യ പാരേ - ടനാഗസ - ഉദസ്താം സ്തീദ് - ബ്രഹ്മ
 പ്രതിഷ്ഠാ - യദ് ദേവ - യത്തേ ഗ്രാവണ്ണാ - യദ് ദിദീക്ഷേ
 ചതുർദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സർവാൻ - ഭൃതിമേവ - യാമേവാഹ്നാഹുതിം -
 പ്രതാനാം - പർണവല്കഃ - സോമധാനാ - മസ്മിൻ. യജേത -
 ഹേ യോ നോ - ജ്യോഗ്ജീവാഃ - പരോരജാസേ -
 പ്ര തേ മഹേ - ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ - ഗാർ.ഹപത്യാ
 സ്മിച്ശദുത്തരശതം)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(സർവാൻ. വൈ - ശചീപതിഃ)

। ഹരിഃ ഓം ।

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ

Appendix (of expansions)

T.B.3.7.8.3 "ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}"

ന വാ ഉവേതന്ത്രിയസേ ന രിഷ്യസി ദേവാഃ ഇദേഷി
 പമിഭിഃ സുഗേഭിഃ । ഹരീ തേ യുഞ്ജാ പൃഷ്ഠീ
 അഭൂതാമുപാസ്ഥാദ്-വാജീ ധൂരി രാസഭസ്യ ॥ {1}

(Appearing in T.S.4.6.9.4)

T.B.3.7.8.3 "ആശാനാം ത്വാ{2}", "വിശ്വാ ആശാഃ{3}"

ആശാനാം ത്വാ ssശാപാലേഭ്യഃ | ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ |
ഇദം ഭൂതസ്യാഭ്യക്ഷേഭ്യഃ | വിധേമ ഹവിഷാ വയം || {2}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സച്സ്യജാമി | അനമീവാ
ആപ ഓഷധയോ ഭവന്തു | അയം യജമാനോ മൃധോ
വ്യസ്യതാം | അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ || {3}

(Both {2} and {3} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.7.9.5 - "മിത്രോ ജനാൻ{4}" "പ്ര സ മിത്ര{5}"

മിത്രോ ജനാൻ. യാതയതി പ്രജാനൻ മിത്രോ ദാധാര
പൃഥിവീമൃത ദ്യാം | മിത്രഃ കൃഷ്ണീരനിമിഷാഭി ചഷ്ടേ
സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവദ്-വിധേമ || {4}

പ്ര സ മിത്ര മർതോ അസ്തു പ്രയസ്യാൻ. യസ്തു
ആദിത്യ ശിക്ഷതി വ്രതേന | ന ഹന്യതേ ന ജീയതേ
ത്വോതോ നൈനമച്ഛോ അശ്നോത്യന്തിതോ ന ദൂരാത് || {5}

(Both {4} and {5} appearing in T.S.3.4.11.5)

T.B.3.7.11.2 - "ഉദയം തമസസ്സരി{6}"

ഉദയം തമസസ്സരി പശ്യന്തോ ജ്യോതിരുത്തരം ।
 ദേവം ദേവത്രാ സൂര്യമഗന്ധ ജ്യോതിരുത്തരം ॥ {6}
 (Appearing in T.S.4.1.7.4)

T.B.3.7.11.2 - "ഉദു ത്യം{7}" "ചിത്രം{8}"

ഉദു ത്യം ജാതവേദസം ദേവം വഹന്തി കേതവഃ ।
 ദൃശേ വിശ്വായ സൂര്യം ॥ {7}

ചിത്രം ദേവാനാ-മുദഗാദനീകം ചക്ഷുർ മിത്രസ്യ
 വരുണസ്യാഃഗേഃ । ആഃ പ്രാ ദ്യാവാപൃഥിവീ അന്തരിക്ഷത്
 സൂര്യ ആത്മാ ജഗതസ്തസ്മുഷ്ട ॥ {8}
 (Both {7} and {8} appearing in T.S.1.4.43.1)

T.B.3.7.11.3 - "ഇമം മേ വരുണ{9}" "തത്ത്വാ യാമി{10}"

ഇമം മേ വരുണ ശ്രുധീ ഹവമദ്യാ ച മൃഡയ ।
 താമവസ്യുരാ ചകേ ॥ {9}

തത്താ യാമി ബ്രഹ്മണാ വന്ദമാന-സ്തദാ ശാസേ
 യജമാനോ ഹവിർഭിഃ | അഹേഡമാനോ വരുണേഹ
 ബോദ്ധ്യുരുശ്വസ മാ ന ആയുഃ പ്രമോഷീഃ || {10}
 (Both {9} and {10} appearing in T.S.2.1.11.6)

T.B.3.7.11.3 - "ത്വം നോ അഗ്നേ{11}" "സ ത്വം നോ
 അഗ്നേ{12}"

ത്വം നോ അഗ്നേ വരുണസ്യ വിദാൻ ദേവസ്യ ഹേഡോഽവ
 യാസി സീഷ്ടാഃ | യജിഷ്ടോ വഹ്നി തമഃ ശോശുചാനോ
 വിശ്വാ ദോഷാഽസി പ്രമുമുഗ്ദ്ധ്യസ്ഥത് || {11}

സ ത്വംനോ അഗ്നേഽവമോ ദിവോതീ നേദിഷ്ടോ അസ്യോ
 ഉഷസോ വ്യുഷ്ടൗ | അവ യക്ഷ നോ വരുണഽ രരാണോ
 വീഹി മൃഡീകഽ സുഹവോ ന ഏധി || {12}
 (Both {11} and {12} appearing in T.S.2.5.12.3)

T.B.3.7.11.3 - "തമഗേ അയാസി{13}" "പ്രജാപതേ{14}"

തമഗേ അയാസി । അയാ സന്മനസാ ഹിതഃ ।
 അയാ സന്.ഹവ്യമുഹിഷേ । അയാ നോ ധേഹി ഭേഷജം ।
 ഇഷ്ടോ അഗ്നിരാഹുതഃ । സ്വാഹാകൃതഃ പിപർതു നഃ ।
 സ്വഗാ ദേവേഭ്യ ഇദം നമഃ ॥ {13}

({13} appearing in T.B.2.4.1.9)

പ്രജാപതേ ന താദേതാന്യന്യോ വിശ്വാ ജാതാനി പരി താ
 ബഭൂവ । യത്കാമാസ്തേ ജുഹുമസ്തന്നോ അസ്തു വയഃ
 സ്യാമ പതയോ രയീണാം ॥ {14}

({14} appearing in T.S.1.8.14.2)

T.B. 3.7.12.6 - "ഇമം മേ വരുണ{15}" "തത്ത്വാ യാമി{16}"

Item mo.{15} is same as {9} above
 Item mo.{16} is same as {10} above

T.B. 3.7.12.6 - "த்யம் நோ அஹே{17}" "ஸ த்யம் நோ
அஹே{18}"

Item mo.{17} is same as {11} above

Item mo.{18} is same as {12} above

T.B. 3.7.12.6 - "த்யமஹே அயாஸி{19}"

Item mo.{19} is same as {13} above

T.B. 3.7.13.4 - "அப்யாயஸ்ய{20}" "ஸம் தே{21}"

அப்யாயஸ்ய ஸமேது தே விஸ்தா: ஸோம வ்யுஷிதம் ।

ஐவா வாக்ஸ்ய ஸங்க்மே || {20}

ஸம் தே பாயாஸி ஸமீ யந்து வாக்: ஸம் வ்யுஷிதா-

ந்யதிமாதிஷாஃ । அப்யாயமானோ அமூதாய ஸோம

பிவி ஸ்வாஸ்யுத்தமானி யிஷா || {21}

(Both {20} and {21} appearing in TS 4.2.7.4)

**Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam3 –
Prapaatakam 7 – TB 3.7**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	9	98
Anuvakam 2	7	73
Anuvakam 3	7	75
Anuvakam 4	18	180
Anuvakam 5	13	137
Anuvakam 6	23	228
Anuvakam7	15	155
Anuvakam8	3	37
Anuvakam9	9	93
Anuvakam10	6	63
Anuvakam11	5	55
Anuvakam12	6	63
Anuvakam13	4	45
Anuvakam14	5	51
Total →	130	1353

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.8 തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതീയാഷ്ടകേ

അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം
കാണ്ഡം തത്ര പ്രഥമമഹഃ

3.8.1 അനുവാകം 1 - സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാദയഃ യാജമാനസംസ്കാരാഃ

T.B.3.8.1.1

സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാ യജതേ ।

ഇമാം ജനതാഽസംഗൃഹ്ണാനീതി ।

ദാദശാരതീ രശനാ ഭവതി । ദാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ ।

സംവത്സരമേ വാ വരുന്ധേ । മൗണ്യീ ഭവതി ।

ഊർഗൈ മുണ്യാഃ । ഊർജമേ വാ വരുന്ധേ ।

ചിത്രാ നക്ഷത്രം ഭവതി । ചിത്രം വാ ഏതത്കർമ്മ । 1 (10)

T.B.3.8.1.2

യദശ്വമേധഃ സമൃദ്ധ്യേ । പുണ്യനാമ ദേവ യജനമ-

ദ്ധ്യവസ്യതി । പുണ്യാമേവ തേന കീർതിമഭിജയതി ।

അപദാതീന്യുതിജഃ സമാവഹന്ത്യാ സുബ്രഹ്മണ്യായാഃ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ | കേശശ്ശശ്രു വപതേ |
 നഖാനി നികൃന്തതേ | ദതോ ധാവതേ | സ്നാതി |
 അഹതം വാസഃ പരിധത്തേ ( ) | പാപ്മനോഽപഹന്തേ |
 വാചം യത്പോപവസതി | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ ഗുപ്തേ ||
 രാത്രിം ജാഗരയന്ത ആസതേ |

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ | 2 (15)

(കർമ്മ - ധത്തേ പഞ്ച ച) (A1)

3.8.2 അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം

T.B.3.8.2.1

ചതുഷ്ടയ ആപോ ഭവന്തി |
 ചതുശ്ശഹോ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യ |
 താ ദിഗ്ഭ്യഃ സമാഭ്യതാ ഭവന്തി | ദിക്ഷു വാ ആപഃ |
 അന്നം വാ ആപഃ | അദ്ഭ്യോ വാ അന്നം ജായതേ |
 യദേവാദ്ഭ്യോഽന്നം ജായതേ | തദവരുന്ധേ |
 താസു ബ്രഹ്മൗദനം പചതി | രേത ഏവ തദ്ഭധാതി | 3 (10)

T.B.3.8.2.2

ചതുഃ ശരാവോ ഭവതി | ദിക്ഷേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി |
 ഉദയതോ രൂക്മ ഭവതഃ | ഉദയത ഏവാസ്മിൻ രൂപം ഭധാതി |

ഉദ്ധരതി ശൃതതായ | സർപിഷാൻ ഭവതി മേധ്യതായ |
 ചതാർ ആർഷേയാഃ പ്രാശ്നതി |
 ദിശാമേവ ജ്യോതിഷി ജുഹോതി |
 ചതാരി ഹിരണ്യാനി ദദാതി |
 ദിശാമേവ ജ്യോതിഷ്യ വരുന്ധേ | 4 (10)

T.B.3.8.2.3

യദാജ്യ-മുച്ഛിഷ്യതേ | തസ്മിൻ രശനാം ന്യൂനത്തി |
 പ്രജാപതിർ വാ ഓദനഃ | രേത ആജ്യം | യദാജ്യേ രശനാം
 ന്യൂനത്തി | പ്രജാപതിമേവ രേതസാ സമർദ്ധയതി |
 ദർഭമയീ രശനാ ഭവതി | ബഹു വാ ഏഷ കുചരോ
 മേധ്യമുപഗച്ഛതി | യദശഃ | പവിത്രം വൈ ദർഭാഃ | 5 (10)

T.B.3.8.2.4

യദ് ദർഭമയീ രശനാ ഭവതി | പുനാത്യേവൈനം |
 പുതമേനം മേധ്യമാലഭതേ | അശ്വസ്യ വാ ആലബ്ധസ്യ
 മഹിമോദക്രാമത് | സ മഹർത്വിജഃ പ്രാവിശത് |
 തന്മഹർത്വിജാം മഹർത്വിക്താം | യന്മഹർത്വിജഃ പ്രാശ്നതി |
 മഹിമാന-മേവാസിൻ-തദ്ദധതി |
 അശ്വസ്യ വാ ആലബ്ധസ്യ രേത ഉദക്രാമത് |

തമ്സുവർണ്യം ഹിരണ്യം-മഭവത് ( ) ।

യമ്സുവർണ്യം ഹിരണ്യം ദദാതി । രേത ഏവ തദ്ദധാതി ।
ഓദനേ ദദാതി । രേതോ വാ ഓദനഃ । രേതോ ഹിരണ്യം ।
രേതസൈവാസിൻ രേതോ ദധാതി । 6 (16)

(ദധാതി - രുന്ധേ - ദർഭാ - അഭവത് ഷട്) (A2)

3.8.3 അനുവാകം 3 - രശനയാശ്വബന്ധനം

T.B.3.8.3.1

യോ വൈ ബ്രഹ്മണേ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ-
പ്രതിപ്രോച്യാശ്വം മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി । ആ ദേവതാഭ്യോ
വൃശ്യതേ । പാപീയാൻ ഭവതി । യഃ പ്രതിപ്രോച്യ
ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ । വസീയാൻ ഭവതി । യദാഹ
ബ്രഹ്മന്നശ്വം മേദ്ധ്യം ദൻമസ്യാമി ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ
തേന രാദ്ധ്യാസമിതി । ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രഹ്മാ ।
ബ്രഹ്മണ ഏവ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ പ്രതിപ്രോച്യാശ്വം
മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി । 7 (10)

T.B.3.8.3.2

ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ । വസീയാൻ ഭവതി । ദേവസ്യ
താ സവിതുഃ പ്രസവ ഇതി രശനാമാദത്തേ പ്രസൂത്യേ ।

അശിനോർ-ബാഹുഭ്യാ-മിത്യാഹ ।
 അശിനൗ ഹി ദേവാനാ-മധാര്യു ആസ്താം ।
 പൃഷ്ണോ ഹസ്താഭ്യാ-മിത്യാഹ യന്തൈ । വൃദ്ധം വാ ഏതദ്
 യജ്ഞസ്യ । യദയജുഷേണ ക്രിയതേ । ഇമാമഗൃദ്ണൻ
 രശനാ-മൃതസ്യ-ത്യധിവദതി യജുഷ്യതൈ ।
 യജ്ഞസ്യ സമൃദ്ധ്യേ । 8 (10)

T.B.3.8.3.3

തദാഹുഃ । ദ്വാദശാരതീ രശനാ കർതവ്യാ(3)
 ത്രയോദശാരതീ(3)-രിതി । ഋഷഭോ വാ ഏഷ ഋതൂനാം ।
 യഥ്സംവത്സരഃ । തസ്യ ത്രയോദശോ മാസോ വിഷ്ടപം ।
 ഋഷഭ ഏഷ യജ്ഞാനാം । യദശ്വമേധഃ ।
 യഥാ വാ ഋഷഭസ്യ വിഷ്ടപം । ഏവമേതസ്യ വിഷ്ടപം ।
 ത്രയോദശമരതിꣳ രശനായാ-മുപാദധാതി । 9 (10)

T.B.3.8.3.4

യഥർഷഭസ്യ വിഷ്ടപꣳ സൗസ്തരോതി । താദൃഗേവ തത് ।
 പൂർവ ആയുഷി വിദമേഷു കവേത്യുത്യാഹ ।
 ആയുരേവാസ്ഥിൻ ദധാതി । തയാ ദേവാഃ
 സുതമാബഭൂവു-രിത്യാഹ । ഭൂതിമേവോപാവർതതേ ।

ഋതസ്യ സാമന്തീസര-മാരപന്തിത്യാഹ । സത്യം വാ ഋതം ।
 സത്യേനൈവൈന-മൃതേനാരഭതേ ।
 അഭിധാ അസീത്യാഹ । 10 (10)

T.B.3.8.3.5

തസ്മാ-ദശമേധയാജീ സർവാണി ഭൂതാനൃഭി ഭവതി ।
 ഭൂവനമസീത്യാഹ । ഭൂമാനമേവോപൈതി ।
 യന്താഽസീത്യാഹ । യന്താരമേവൈനം കരോതി ।
 ധർതാഽസീത്യാഹ । ധർതാരമേവൈനം കരോതി ।
 സോഽഗ്നിം വൈശ്വാനര-മിത്യാഹ । അഗ്നാവേവൈനം
 വൈശ്വാനരേ ജുഹോതി । സപ്രഥസമിത്യാഹ । 11 (10)

T.B.3.8.3.6

പ്രജയൈവൈനം പശുഭിഃ പ്രഥയതി ।
 സ്വാഹാകൃത ഇത്യാഹ ।
 ഹോമ ഏവാസ്യേഷഃ । പൃഥിവ്യാമിത്യാഹ ।
 അസ്മാമേവൈനം പ്രതിഷ്ഠാപയതി । യന്താ രാധ്യന്താഽസി
 യമനോ ധർതാഽസി ധരുണ ഇത്യാഹ ।
 രൂപമേവാസ്യേതൻ മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ । കൃഷ്ണേ ത്വാ
 ക്ഷേമായ ത്വാ രയൈ ത്വാ പോഷായ ത്വേത്യാഹ ।

ആശിഷമേവൈതാമാശാസ്മേ ।

സ്വാഹാ ത്വാ ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ ( ) ।

ദേവേഭ്യ ഏവൈനഃ സ്വാഹാ കരോതി ।

സ്വാഹാ ത്വാ പ്രജാപതയ ഇത്യാഹ । പ്രാജാപത്യോ വാ

അശ്വഃ । യസ്യ ഏവ ദേവതായാ ആലഭ്യതേ ।

തയൈവൈനഃ സമർധയതി । 12 (15)

(ബദ്ധ്നാതി - സമൃദ്ധ്യാ - ഉപദധാ - തൃസീത്യാഹ -
സപ്രഥസമീത്യാഹ - ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ പഞ്ച ച) (A3)

3.8.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം

T.B.3.8.4.1

യഃ പിതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ । സ പുരസ്താനയതി ।

യോ മാതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ । സ പശ്ചാനയതി ।

വിഷ്വഞ്ചമേവാസ്മാത് പാപ്മാനം വിവൃഹതഃ ।

യോ അർവന്തം ജിഹ്വാസതി തമഭ്യമീതി വരുണ

ഇതി ശ്യാനം ചതുരക്ഷം പ്രസൗതി ।

പരോ മർതഃ പരഃ ശോതി ശൂനശ്ചതു രക്ഷസ്യ പ്രഹന്തി ।

ശോവ വൈ പാപ്മാ ഭ്രാത്യവ്യഃ । പാപ്മാനമേവാസ്യ
 ഭ്രാത്യവ്യഃ ഹന്തി । സൈശ്വര്യം മുസലം ഭവതി । 13 (10)

T.B.3.8.4.2

കർമ്മ കർമ്മൈവാസൈ സാധയതി । പൗശശ്ചലേയോ ഹന്തി ।
 പുശ്ചലാം വൈ ദേവാഃ ശുചം നൃദധുഃ ।
 ശുചൈവാസ്യ ശുചഃ ഹന്തി ।
 പാപ്മാ വാ ഏതമീപ്തീത്യാഹുഃ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
 അശ്വസ്യായസ്സദമുപാസ്യതി ।
 വജ്രീ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ ।
 വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യവ്യ-മവക്രാമതി ।
 ദക്ഷിണാ പ്പ്ലാവയതി । 14 (10)

T.B.3.8.4.3

പാപ്മാന-മേവാസ്യ-ചമല-മപ്ലാവയതി ।
 ഐഷിക ഉദൂഹോ ഭവതി । ആയുർവാ ഇഷികാഃ ।
 ആയുരേവാസിൻ ഭവതി ।
 അമൃതം വാ ഇഷികാഃ । അമൃതമേവാസിൻ ഭവതി ।
 വേതസശാഖോപസംബദ്ധാ ഭവതി ।

അ॒ഹ്നായോ॑നി॒ർവാ അ॒ശ്വഃ । അ॒ഹ്നായോ॑ വേ॒തസഃ ।
 സ്വാ॒ദേവൈ॑നം യോ॒നേർ നിർമി॑മീതേ ( ) ।
 പു॒രസ്താ॑ത് പ്ര॒ത്യഞ്ച॑-മ॒ദ്യുദ്യു॑ഹതി ।
 പു॒രസ്താ॑-ദേ॒വാസി॑ൻ പ്ര॒തീചൃ॑മൃതം ദധാതി ।
 അ॒ഹം ച താ॑ ച വൃ॒ത്രഹ॑ന്നിതി ബ്ര॒ഹ്മാ യജ॑മാനസ്യ
 ഹസ്തം॑ ഗൃഹ്ണാതി । ബ്ര॒ഹ്മക്ഷ॑ത്രേ ഏ॒വ സംദ॑ധാതി ।
 അ॒ഭി ക്ര॑ത്യേ॒ന്ദ്ര ഭൂ॒രധ ജ॑ന്നിത്യ॒ധാര്യുർ-യജ॑മാനം
 വാ॒ചയ॑ത്യ-ഭിജി॑ന്തൈ । 15 (15)

(ഭവതി - പ്ലാവയതി - മിമീതേ പഞ്ച ച) (A4)

3.8.5 അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർത്വിജാം

T.B.3.8.5.1

ച॒താർ ഋ॒തിജഃ॑ സ॒മുക്ഷ॑ന്തി । ആ॒ഭ്യ ഏ॒വൈനം॑ ച॒തസ്യു॑ഭ്യോ
 ദി॒ഗ്ഭ്യോ ദി॒സമീ॑രയന്തി । ശ॒തേന॑ രാജ॒പുത്രൈഃ॑
 സ॒ഹാധാ॑ര്യഃ । പു॒രസ്താ॑ത് പ്ര॒ത്യഞ് തി॒ഷ്ഠൻ പ്രോ॑ക്ഷതി ।
 അ॒നേനാ॑ശോ॒ന മേ॒ദ്ധ്യേനേ॑ഷ്ടാ । അ॒യച് രാ॒ജാ വൃ॒ത്രം
 വ॒ദ്ധ്യാദി॑തി । രാജ്യം॑ വാ അ॒ധാര്യഃ॑ । ക്ഷ॒ത്രച് രാ॒ജപു॑ത്രഃ ।
 രാജ്യേ॑നൈ॒വാസി॑ൻ ക്ഷ॒ത്രം ദധാ॑തി ।
 ശ॒തേനാ॑-രാജ॒ദിരു॑ഗ്രൈഃ സ॒ഹ ബ്ര॒ഹ്മാ । 16 (10)

T.B.3.8.5.2

ദക്ഷിണത ഉദന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി । അനേനാശോന
 മേദ്ധ്യേനേഷ്ടാ । അയച് രാജാ പ്രതിദ്ധ്യഷ്ട്യാ-സ്തപിതി ।
 ബലം വൈ ബ്രഹ്മാ । ബലമരാജോഗ്രഃ ।
 ബലേനൈവാസിൻ ബലം ദധാതി ।
 ശതേന സൂതഗ്രാമണിഭിഃ സഹ ഹോതാ । പശ്ചാത്
 പ്രാന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി । അനേനാശോന മേദ്ധ്യേനേഷ്ടാ ।
 അയച് രാജാസ്യേ വിശഃ । 17 (10)

T.B.3.8.5.3

ബഹുഗൈ ബഹാശ്വാഭയെ ബഹാജാവികാഭയെ ।
 ബഹുവ്രീഹിയവാഭയെ ബഹുമാഷതിലാഭയെ ।
 ബഹുഹിരണ്യാഭയെ ബഹുഹസ്തികാഭയെ ।
 ബഹുദാസപുരുഷാഭയെ രയിമഭയെ പുഷ്ടിമഭയെ ।
 ബഹുരായസ്പോഷാഭയെ രാജാസ്തപിതി ।
 ഭൂമാ വൈ ഹോതാ । ഭൂമാ സൂതഗ്രാമണ്യഃ ।
 ഭൂമൈവാസിൻ ഭൂമാനം ദധാതി ।
 ശതേന ക്ഷത്തസംഗ്രഹീത്യഭിഃ സഹോദ്ഗാതാ ।
 ഉത്തരതോ ദക്ഷിണാ തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി । 18 (10)

T.B.3.8.5.4

അനേ॑നാശോ॑ന മേ॒ദ്ധ്യേ॑നേ॒ഷ്ടാ ।
 അ॒യച്ഛ॑ രാജാ॒ സർവ॑മാ॒യുരേ॑തിതി ।
 ആ॒യുർവാ॑ ഉദ്ഗാ॒താ । ആ॒യുഃ ക്ഷ॑ത്ത॒സംഗ്ര॑ഹീ॒താർഃ ।
 ആ॒യുഷ്ശൈ॒വാസി॑-നാ॒യുർ-ദ॒ധാതി॑ ।
 ശ॒തച്ഛ॑ ശ॒തം ദ॒വന്തി॑ । ശ॒തായുഃ॑ പൂ॒രുഷഃ॑ ശ॒തേന്ദ്രി॑യഃ ।
 ആ॒യുഷ്യേ॑വേ॒ന്ദ്രിയേ॑ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി । ച॒തുഃ ശ॒താ ദ॒വന്തി॑ ।
 ച॒തസ്രോ॑ ദി॒ശഃ ( ) । ദി॒ക്ഷേ॒വ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി । 19 (11)
 (ബ്ര॒ഹ്മ - വി॒ശ - ഉ॒ക്ഷതി॑ - ദി॒ശ ഏ॒കം ച) (A5)

3.8.6 അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം

T.B.3.8.6.1

യ॒ഥാ വൈ॑ ഹ॒വിഷോ॑ ഗൃ॒ഹീത॑സ്യ സ്കന്ദ॒തി ।
 ഏ॒വം വാ॑ ഏ॒തദ॑ശാ॒സ്യ സ്കന്ദ॑തി । യ॒ന്നി॒ക്തമ॑നാ॒ലബ്ധ॑-
 മു॒മ്സ്യ॑ജന്തി । യ॒മ്സ്മോ॑ക്യാ അ॒നാഹ॑ । സർവ॑ഹു॒ത-
 മേ॒വൈനം॑ ക॒രോത്യ॑ സ്കന്ദാ॒യ । അ॒സ്തന്നച്ഛ॑ ഹി തത് ।
 യ॒ദ്ധു॒തസ്യ॑ സ്കന്ദ॒തി । സ॒ഹസ്ര॑മ॒നാഹ॑ ।
 സ॒ഹസ്ര॑സം॒മിതഃ॑ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ ।
 സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑-ഭി॒ജിത്യൈ॑ । 20 (10)

T.B.3.8.6.2

യത്പരിമിതാ അനുബ്രൂയാത് | പരിമിതമവരുന്ധീത |
 അപരിമിതാ അനാഹ | അപരിമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ | സ്തോക്യാ ജുഹോതി |
 യാ ഏവ വർഷ്ടാ ആപഃ | താ അവരുന്ധേ | അസ്യാം
 ജുഹോതി | ഇയം വാ അഗ്നിർ വൈശ്വാനരഃ | **21 (10)**

T.B.3.8.6.3

അസ്യാമേവൈനാഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി | ഉവാച ഹ പ്രജാപതിഃ |
 സ്തോക്യാസു വാ അഹമശ്വമേധം സൗസ്ഥാപയാമി |
 തേന തതഃ സൗസ്ഥിതേന ചരാമീതി |
 അഗ്നയേ സ്വാഹേത്യാഹ | അഗ്നയ ഏവൈനം ജുഹോതി |
 സോമായ സ്വാഹേത്യാഹ | സോമായൈവൈനം ജുഹോതി |
 സവിത്രേ സ്വാഹേത്യാഹ |
 സവിത്ര ഏവൈനം ജുഹോതി | **22 (10)**

T.B.3.8.6.4

സരസ്വതൈ സ്വാഹേത്യാഹ | സരസ്വത്യാ ഏവൈനം
 ജുഹോതി | പുഷ്ണേ സ്വാഹേത്യാഹ |
 പുഷ്ണേ ഏവൈനം ജുഹോതി | ബൃഹസ്പതയേ സ്വാഹേത്യാഹ |
 ബൃഹസ്പതയ ഏവൈനം ജുഹോതി |

അപാം മോദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 അദ്ഭ്യ ഏവൈനം ജുഹോതി । വായവേ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 വായവ ഏവൈനം ജുഹോതി । **23 (10)**

T.B.3.8.6.5

മിത്രായ സ്വാഹേത്യാഹ । മിത്രായൈവൈനം ജുഹോതി ।
 വരുണായ സ്വാഹേത്യാഹ । വരുണായൈവൈനം ജുഹോതി ।
 ഏതാഭ്യ ഏവൈനം ദേവതാഭ്യോ ജുഹോതി ।
 ദശ ദശ സംപാദം ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।
 അന്നം വിരാട് । വിരാജൈവാനാദ്യമവരുന്ധേ ।
 പ്ര വാ ഏഷോഽസ്മാ-ലോകാച്ഛവതേ ( ) ।
 യഃ പരാചീരാഹുതീർ ജുഹോതി । പുനഃ പുനരഭ്യാവർത്തം
 ജുഹോതി । അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 ഏതാഴ് ഹ വാവ സോഽശ്വമേധസ്യ സൗസ്ഥിതി-മുവാചാ-
 സ്കന്ദായ । അസ്കന്നാഴ് ഹി തത് । യദ്യജ്ഞസ്യ സൗസ്ഥിതസ്യ
 സ്കന്ദതി । **24 (16) (അഭിജിത്യൈ - വൈശ്വാനരഃ - സവിത്ര**
ഏവൈനം ജുഹോതി - വായവ ഏവൈനം ജുഹോതി -
ച്ഛവതേ ഷട്ച്) (A6)

3.8.7 അനുവാകം 7 - അമാധാർയുപ്രോക്ഷണം

T.B.3.8.7.1

പ്ര॒ജാപ॑തയേ താ॒ ജു॒ഷ്ടം പ്രോ॑ക്ഷാമീ॒തി പു॒രസ്താ॑ത്
പ്ര॒ത്യങ്തി॑ഷ്ഠൻ പ്രോ॑ക്ഷതി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർവൈ ദേ॒വാനാ॑മന്നാദോ വീ॒ർയാ॑വാൻ ।

അ॒ന്നാദൃ॑മേ॒വാസി॑ൻ വീ॒ര്യം ദ॑ധാതി ।

ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പ॒ശുനാ॑മന്നാദോ വീ॒ര്യം വ॑ത്തമഃ ।

ഇ॒ന്ദ്രാഗ്നി॑ഭ്യാം ത്വേ॒തി ദ॑ക്ഷിണതഃ ।

ഇ॒ന്ദ്രാഗ്നീ॑ വൈ ദേ॒വാനാ॑മോജി॒ഷ്ടൗ ബ॒ലി॑ഷ്ടൗ ।

ഓ॒ജ ഏ॒വാസി॑ൻ ബ॒ലം ദ॑ധാതി ।

ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പ॒ശുനാ॑മോജി॒ഷ്ടൗ ബ॒ലി॑ഷ്ടഃ ।

വാ॒യവേ॑ ത്വേ॒തി പ॒ശ്വാത് ।

വാ॒യുർവൈ॑ ദേ॒വാനാ॑മാ॒ശ്വഃ സാ॑ര॒സാരി॑തമഃ । 25 (10)

T.B.3.8.7.2

ജ॒വമേ॒വാസി॑ൻ ദധാതി । ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പ॒ശുനാ॑മാ॒ശ്വഃ
സാ॑ര॒സാരി॑തമഃ । വി॒ശ്വേഭ്യ॑സ്താ ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യു॒ത്തര॑തഃ ।

വി॒ശ്വേ വൈ॑ ദേ॒വാ ദേ॒വാനാ॑ം യ॒ശസി॑തമാഃ ।

യ॒ശ ഏ॒വാസി॑ൻ ദധാതി । ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ പ॒ശുനാ॑ം യ॒ശസി॑തമഃ ।

ദേ॒വേഭ്യ॑-സ്തേ॒ത്യു॒ത്ഥസ്താ॑ത് ।

ദേ॒വാ॒ വൈ॒ ദേ॒വാനാ॑-മ॒പ॒ചി॒ത॒ത॒മഃ॑ ।
 അ॒പ॒ചി॒തി-മേ॒വാ॒സ്തി॒ൻ ദ॒ധാ॒തി ।
 ത॒സ്താദ॒ശഃ॑ പ॒ശു॒നാ-മ॒പ॒ചി॒ത॒ത॒മഃ॑ । 26 (10)

T.B.3.8.7.3

സ॒ർവേ॒ഭ്യ॒സ്താ ദേ॒വേ॒ഭ്യ ഇ॒ത്യു॒പ॒രി॒ഷ്ഠാത്॑ ।
 സ॒ർവേ॒ വൈ॒ ദേ॒വാ॒സ്തി॒ഷി॒മ॒ന്തോ॑ ഹ॒ര॒സി॒നഃ॑ ।
 തി॒ഷി॒മേ॒വാ॒സ്തി॒ൻ. ഹ॒രോ॑ ദ॒ധാ॒തി ।
 ത॒സ്താദ॒ശഃ॑ പ॒ശു॒നാം തി॒ഷി॒മാൻ॑ ഹ॒ര॒സി॒തഃ॑ ।
 ദി॒വേ॒ ത്വാ॑ന്ത॒രി॒ക്ഷായ॑ ത്വാ॒ പൃ॒ഥി॒വ്യേ॒ ത്വേ॒ത്യാ॑ഹ ।
 ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈ॒നം ഘോ॑കേ॒ഭ്യഃ പ്രോ॑ക്ഷ॒തി ।
 സ॒തേ॒ ത്വാ॑ന്ത॒സതേ॑ ത്വാ॑ന്ദ്വീ॒ശ്വ-വൗ॑ഷധീ॒ഭ്യ॒സ്താ
 വി॒ശ്വേ॒ഭ്യ॒സ്താ ദൃ॒തേ॒ഭ്യ ഇ॒ത്യാ॑ഹ ।
 ത॒സ്താദ॒ശ-മേ॒ധയാ॑-ജി॒നഃ॒ സ॒ർവാ॑ണി ദൃ॒താ-ന്യു॑പ॒ജീ॒വ॒ന്തി ।
 ബ്ര॒ഹ്മ॒വാ॒ദി॒നോ॑ വ॒ദ॒ന്തി । യത്പ്രാ॑ജാപ॒ത്യോ॑ശഃ ( ) ।
 അ॒ഥ ക॒സ്താദേ॒ന്നമ॒ന്യാഭ്യോ॑ ദേ॒വതാ॑ഭ്യോ॒പി പ്രോ॑ക്ഷ॒തീ॒തി ।
 അ॒ശോ॒ വൈ॒ സ॒ർവാ॑ ദേ॒വതാ॑ അ॒ന്യായ॑ത്താഃ ।
 തം ഘോ॑ദി॒ശ്വേ॒ഭ്യ॒സ്താ ദൃ॒തേ॒ഭ്യ ഇ॒തി പ്രോ॑ക്ഷ॒തി ।
 ദേ॒വതാ॑ ഏ॒വാ॒സ്തി-ന॒ന്യായാ॑തയതി ।

തസ്മാദശോ സർവാ ദേവതാ അന്യായത്താഃ । 27 (15)

(സാരസാരിതമോ - ധ്വചിതമഃ - പ്രാജാപത്യോഽശ്വ
പഞ്ച ച) (A7)

3.8.8 അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ

T.B.3.8.8.1

യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
ഏവം വാ ഏതദശ്വസ്യ സ്കന്തി ।
യത്പ്രോക്ഷിത-മനാലബ്ധ-മുച്ഛസ്യജന്തി ।
യദശ്വചരിതാനി ജുഹോതി । സർവഹുത-മേവൈനം
കരോത്യസ്കന്ദായ । അസ്കന്നച് ഹി തത് । യദ്ധുതസ്യ സ്കന്തി ।
ഈങ്കാരായ സ്വാഹേം കൃതായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
ഏതാനി വാ അശ്വചരിതാനി ।
ചരിതൈരേവൈനച് സമർദ്ധയതി । 28 (10)

T.B.3.8.8.2

തദാഹുഃ । അനാഹുതയോ വാ അശ്വചരിതാനി ।
നൈതാ ഹോതവ്യാ ഇതി । അഥോ ഖലാഹുഃ । ഹോതവ്യാ
ഏവ । അത്ര വാവൈവം വിദാനശ്വമേധച് സൗസ്ഥാപയതി ।

യദശചരിതാനി ജുഹോതി । തസ്മാജോതവ്യം ഇതി ।
 ബഹിർദ്ധാ വാ ഏനമേതദായതനാദ്-ദധാതി ।
 ഭ്രാതൃവൃഥസൈ ജനയതി । 29 (10)

T.B.3.8.8.3

യസ്യം നായതനേ-സന്യത്രാഗേ-രാഹുതീർ ജുഹോതി ।
 സാവിത്രിയാ ഇഷ്ട്യാഃ പുരസ്താമ്സിഷ്ട കൃതഃ ।
 ആഹവനീയേ-ശചരിതാനി ജുഹോതി ।
 ആയതന ഏവാസ്യാഹുതീർ ജുഹോതി ।
 നാസൈ ഭ്രാതൃവൃം ജനയതി । തദാഹുഃ ।
 യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ഹോതവ്യാഃ । യജ്ഞസ്യ ക്ലൃപ്തൈഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാത്യാ ഇതി ।
 അഥോ ഖലാഹുഃ । 30 (10)

T.B.3.8.8.4

യദ്യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ജുഹുയാത് । പശുഭിർ യജമാനം
 വൃർദ്ധയേത് । അവ സുവർഗ-ലോകാത് പദ്യേത ।
 പാപീയാൻ മ്സ്യാദിതി । സകൃദേവ ഹോതവ്യാഃ ।
 ന യജമാനം പശുഭിർ വൃർദ്ധയതി ।
 അഭി സുവർഗം ലോകം ജയതി । ന പാപീയാൻ ഭവതി ।

അഷ്ടാചത്വാരീശ്വര-മശ-രൂപാണി ജുഹോതി ।

അഷ്ടാചത്വാരീശ്വരക്ഷരാ-ജഗതീ ( ) ।

ജാഗതോഽശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യൈ ।

ഏകമതിരിക്തം ജുഹോതി ।

തസ്മാദേകഃ പ്രജാസ്വർദ്ധുകഃ । 31 (13)

(അർദ്ധയതി-ജനയതി-ഖലാഹുർ-ജഗതീ ത്രീണി ച) (A8)

3.8.9 അനുവാകം 9 - അശ്വാസ്യ നാമമാഭിവാചനം, ഉദ്സർഗശ്ച

T.B.3.8.9.1

വിഭൂർമാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യാഹ । ഇയം വൈ മാതാ ।

അസൗ പിതാ । ആഭ്യാമേവൈനം പരിദദാതി ।

അശ്വോഽസി ഹയോഽസീത്യാഹ । ശാസ്ത്രേവൈനമേതത് ।

തസ്മാച്ഛിഷ്ടഃ പ്രജാ ജായന്തേ । അത്യോഽസീത്യാഹ ।

തസ്മാദശ്വഃ സർവാൻ പശൂനത്യേതി ।

തസ്മാദശ്വഃ സർവേഷാം പശൂനാഽശ്രേഷ്ഠം ഗച്ഛതി । 32 (10)

T.B.3.8.9.2

പ്ര യശഃ ശ്രേഷ്ഠമാപ്നോതി । യ ഏവം വേദഃ ।

നരോഽസ്യർവാഽസി സപ്തീരസി വാജ്യസീത്യാഹ ।

രൂപമേവാസ്യൈതന്മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ ।
 യയൂർ നാമാഽസീത്യാഹ ।
 ഏതദാ അശ്വസ്യ പ്രിയം നാമധേയം । പ്രിയേണൈവൈനം
 നാമധേയേനാഭിവിദതി । തസ്മാദപ്യാമിത്രൗ സംഗത്യ ।
 നാമോ ചേദ്ധായേതേ । മിത്രമേവ ഭവതഃ । 33 (10)

T.B.3.8.9.3

ആദിത്യാനാം പത്യാഽനിഹീത്യാഹ ।
 ആദിത്യാനേവൈനം ഗമയതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ സ്വാഹേന്ദ്രാഗ്നിഭ്യാമിതി
 പൂർവ-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി ।
 ഭൂരസി ഭൂവേ ത്വാ ഭവ്യായ ത്വാ ദവിഷ്യതേ
 ത്വേത്യുഥ്സ്യജതി സർവത്വായ ।
 ദേവാ ആശാപാലാ ഏതം ദേവേഭ്യോഽശ്വം മേധായ
 പ്രോക്ഷിതം ഗോപായതേത്യാഹ ।
 ശതം വൈ തപ്ത്വാ രാജപുത്രാ ദേവാ ആശാപാലാഃ ।
 തേഭ്യ ഏവൈനം പരിദദാതി । ഇൗശാരോ വാ അശ്വഃ
 പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ ।

ഇഹ ധൃതിഃ സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ
 സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേതി ചതുഷു
 പഥ്സു ജുഹോതി । 34 (10)

T.B.3.8.9.4

ഏതാ വാ അശ്വസ്യ ബന്ധനം । താദീരേവൈനം ബധ്നാതി ।
 തസ്മാദശ്വഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധന-മാഗച്ഛതി ।
 തസ്മാദശ്വഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധനം ന ജഹാതി ।
 രാശ്ട്രം വാ അശ്വമേധഃ । രാശ്ട്രേ ഖലു വാ ഏതേ വായച്ഛന്തേ ।
 യേശ്വാം മേധ്യം രക്ഷന്തി । തേഷാം യ ഉദൃച്ഛം ഗച്ഛന്തി ।
 രാശ്ട്രാദേവ തേ രാശ്ട്രം ഗച്ഛന്തി ।
 അഥ യ ഉദൃച്ഛം ന ഗച്ഛന്തി ( ) । 35 (10)

T.B.3.8.9.5

രാശ്ട്രാദേവ തേ വ്യവച്ഛിദ്യന്തേ । പരാ വാ ഏഷ സിച്യതേ ।
 യോഽബലോഽശ്വമേധേന യജ്ഞേ । യദമിത്രാ അശ്വാം വിന്ദേരൻ ।
 ഹന്യേതാസ്യ യജ്ഞഃ । ചതുശ്ശതാ രക്ഷന്തി ।
 യജ്ഞസ്യ ഘാതായ । അമാന്യമാനീയ പ്രോക്ഷേധഃ ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ । 36 (10) (ഗച്ഛതി - ഭവതഃ -
 പഥ്സു ജുഹോതി - ന ഗച്ഛന്തി - +നവ ച) (A9)

3.8.10 അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര
വൈശ്വദേവഹോമഃ

T.B.3.8.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയതാശാമേധേന യജേയേതി ।
സ തപോഽതപ്യത । തസ്യ തേപാനസ്യ ।
സപ്താത്മനോ ദേവതാ ഉദക്രാമൻ । സാ ദീക്ഷാഽഭവത് ।
സ ഏതാനി വൈശ്വദേവാനൃപശ്യത് ।
താനൃ ജൂഹോത് । തൈർവൈ സ ദീക്ഷാമവാരൂന്ധ ।
യദ്വൈശ്വദേവാനി ജൂഹോതി ।
ദീക്ഷാമേവ തൈര്യജമാനോ-ഽവരൂന്ധേ । 37 (10)

T.B.3.8.10.2

സപ്ത ജൂഹോതി । സപ്ത ഹി താ ദേവതാ ഉദക്രാമൻ ।
അന്വഹം ജൂഹോതി । അന്വഹമേവ ദീക്ഷാമവാരൂന്ധേ ।
ത്രീണി വൈശ്വദേവാനി ജൂഹോതി ।
ചതാര്യഃ-ഗ്രഹണാനി । സപ്ത സംപദ്യന്തേ ।
സപ്ത വൈ ശരീർഷണ്യാഃ പ്രാണാഃ ।
പ്രാണാ ദീക്ഷാ ।
പ്രാണൈരേവ പ്രാണാൻ ദീക്ഷാമവാരൂന്ധേ । 38 (10)

T.B.3.8.10.3

ഏകവിശ്വതിം വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।

ഏകവിശ്വതിർ വൈ ദേവലോകാഃ ।

ദാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ ।

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വഃ ।

ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ । തദ്ദൈവ്യം ക്ഷത്രം । സാ ശ്രീഃ ।

തദ്ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണുപം । തത്സാറാജ്യ-മുച്യതേ । 39 (10)

T.B.3.8.10.4

ത്രിശ്വതമാദ് ഗ്രഹണാനി ജുഹോതി । ത്രിശ്വദക്ഷരാ

വിരാട് । അന്നം വിരാട് । വിരാജൈവാനാദ്യമവരുന്ധേ ।

ത്രേധാ വിഭജ്യ ദേവതാം ജുഹോതി । ത്രയാവൃതോ വൈ

ദേവാഃ । ത്രയാവൃത ഇമേ ലോകാഃ ।

ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ । ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്തേ ।

അപ വാ ഏതസ്മാത്പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി । 40 (10)

T.B.3.8.10.5

യോ ദീക്ഷാമതിരേചയതി । സ്തപ്താഹം പ്രചരന്തി ।

സ്തപ്ത വൈ ശീർഷണ്യാഃ പ്രാണാഃ । പ്രാണാ ദീക്ഷാ ।

പ്രാണൈരേവ പ്രാണാൻ-ദീക്ഷാമവരുന്ധേ ।

പൂർണാഹുതിമുത്തമാം ജൂഹോതി । സർവം ധൈവ
പൂർണാഹുതിഃ । സർവമേവാപ്നോതി । അഥോ ഇയം വൈ
പൂർണാഹുതിഃ । അസ്മാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ( ) । 41 (10)

(രുന്ധേ - പ്രാണാൻ ദീക്ഷാമവരുന്ധ - ഉച്യതേ - ക്രാമന്തി
- തിഷ്ഠതി) (A10)

3.8.11 അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം

T.B.3.8.11.1

പ്രജാപതി-രശ്മധേ-മസൃജത । തച്ഛൃഷ്ടം ന
കിഞ്ചനോദയച്ഛത് । തം ധൈവശ്വദേവാ-ന്യേവോദ-യച്ഛൻ ।
യദ് ധൈവശ്വദേവാനി ജൂഹോതി । യജ്ഞസ്യോദൃത്യേ ।
സ്വാഹാ-ssധീമാധീതായ സ്വാഹാ । സ്വാഹാ ssധീതം
മനസേ സ്വാഹാ । സ്വാഹാ മനഃ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
കായ സ്വാഹാ കസൈ സ്വാഹാ കതമസൈ സ്വാഹേതി
പ്രാജാപത്യേ മുഖ്യേ ദവതഃ ।
പ്രജാപതി-മുഖാഭിരേവൈനം ദേവതാഭിരുദ്യച്ഛതേ । 42 (10)

T.B.3.8.11.2

അദിത്യേ സ്വാഹാഽദിത്യേ മഹൈ സ്വാഹാഽദിത്യേ
സുമൃധീകായൈ സ്വാഹേത്യാഹ । ഇയം ധൈവാ അദിതിഃ ।

അസ്യ ഏവൈനം പ്രതിഷ്ഠായോദ്യുച്ഛതേ ।

സരസ്വതൈ സ്വാഹാ സരസ്വതൈ ബൃഹതൈ സ്വാഹാ
സരസ്വതൈ പാവകായൈ സ്വാഹേത്യഹ ।

വാഗൈ സരസ്വതീ । വാചൈവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ।

പൃഷ്ണ സ്വാഹാ പൃഷ്ണ പ്രപഥായ സ്വാഹാ പൃഷ്ണ
നരന്ധിഷായ സ്വാഹേത്യഹ ।

പശവോ വൈ പൃഷാ । പശുഭിരേവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ।

താശ്വേ സ്വാഹാ താശ്വേ തുരീപായ സ്വാഹാ താശ്വേ
പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യഹ ( ) ।

താഷ്ടാ വൈ പശൂനാം മീമൂനാനാച് രൂപകൃത് ।

രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി ।

അഥോ രൂപൈരേവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ।

വിഷ്ണവേ സ്വാഹാ വിഷ്ണവേ നിഖുരൂപായ സ്വാഹാ
വിഷ്ണവേ നിഭൂയപായ സ്വാഹേത്യഹ ।

യജ്ഞോ വൈ വിഷ്ണുഃ । യജ്ഞായൈവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ।

പൂർണാഹുതി-മുത്തമാം ജൂഹോതി ।

പ്രത്യുത്തഞ്ജ്യ സയത്നായ । 43 (18)

(യച്ഛതേ - പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യഹാഷ്ടൗ ച) (A11)

3.8.12 അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവത്സരേ പ്രതിദിനം ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ

T.B.3.8.12.1

സാവിത്രമഷ്ടാ കപാലം പ്രാതർ-നിർവപതി ।
 അഷ്ടാക്ഷരാ ഗായത്രി । ഗായത്രം പ്രാതസ്സവനം ।
 പ്രാതസ്സവനാ ദേവൈനം ഗായത്രിയാ-ശ്ശുന്ദസോധി
 നിർമിമീതേ । അഥോ പ്രാതസ്സവനമേവ തേനാപ്നോതി ।
 ഗായത്രിം ചരന്ഃ । സവിത്രേ പ്രസവിത്ര ഏകാദശ-കപാലം
 മദ്ധ്യനിനേ । ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് ।
 ത്രൈഷ്ടുഭം മാദ്ധ്യനിനഃ സവനം । മാദ്ധ്യനിനാദേവൈനഃ
 സവനാത്ത്രിഷ്ടുഭ-ശ്ശുന്ദസോധി നിർമിമീതേ । 44 (10)

T.B.3.8.12.2

അഥോ മാദ്ധ്യനിനമേവ സവനം തേനാപ്നോതി ।
 ത്രിഷ്ടുഭം ചരന്ഃ । സവിത്ര ആസവിത്രേ ദ്വാദശ-കപാല-
 മപരാഹ്ണേ । ദ്വാദശാക്ഷരാ ജഗതീ । ജാഗതം
 തൃതീയസവനം । തൃതീയസവനാ-ദേവൈനം ജഗത്യാ-
 ശ്ശുന്ദസോധി നിർമിമീതേ । അഥോ തൃതീയസവന-
 മേവ തേനാപ്നോതി । ജഗതീം ചരന്ഃ । ഇഘശാരോ വാ അശ്വഃ
 പ്രമുക്തഃ പരാഃ പരാവതം ഗന്തോഃ । ഇഹ ധൃതിഃ

സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേഹ രമതിഃ
സ്വാഹേതി ചതസ്ര ആഹുതീർ ജുഹോതി ( ) । 45 (10)

T.B.3.8.12.3

ചതസ്രോ ദിശഃ । ദിഗ്ദി-രേവൈനം പരിഗൃഹ്ണാതി ।
ആശ്വമേമാ വ്രജോ ഭവതി । പ്രജാപതിർ-ദേവേഭ്യോ
നിലായത । അശ്വോ രൂപം കൃതാ । സോഽശ്വമേ
സംവത്സരമതിഷ്ഠത് । തദശ്വ-ത്ഥസ്യ-ശ്വത്ഥത്വം ।
യദാശ്വമേമാ വ്രജോ ഭവതി । സ്വ ഏവൈനം യോനൗ
പ്രതിഷ്ഠാപയതി । 46 (9) (തൃഷ്ടുഭഃ ധനുസോഽധി
നിർമീമീതേ - ജുഹോതി - +നവ ച) (A12)

3.8.13 അനുവാകം 13 -

സംവത്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യോഗ്രോരുപസ്ഥാനം

T.B.3.8.13.1

ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിത്യാഹ ।
ബ്രാഹ്മണ ഏവ ബ്രഹ്മവർചസം ദധാതി ।
തസ്മാത്പുരാ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസ്യ ജായത ।
ആഽസ്മിൻ രാശ്രേഷ്ഠ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോ
ജായതാമിത്യാഹ । രാജന്യ ഏവ ശൗര്യം മഹിമാനം ദധാതി ।
തസ്മാത്പുരാ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോഽജായത ।

ദോഹ്ദ്യീ॑ ധേ॒നുരി॑ത്യാഹ॑ । ധേ॒ന്നാമേ॑വ പ॒യോ॑ ദധാതി ।
 തസ്മാ॑ത്പുരാ॒ ദോഹ്ദ്യീ॑ ധേ॒നുര॑ജായത ।
 വോ॒ഽഽന॒ധ്യാനി॑ത്യാഹ॑ । 47 (10)

T.B.3.8.13.2

അ॒ന॒ധുഹേ॑വ വീ॒ര്യം॑ ദധാതി ।
 തസ്മാ॑ത്പുരാ॒ വോ॒ഽഽന॒ധ്യാന॑ ജായത ।
 ആ॒ശുഃ സ॒പിരി॑ത്യാഹ॑ । അ॒ശ്വ ഏ॒വ ജ॒വം॑ ദധാതി ।
 തസ്മാ॑ത്പുരാ॒-ഽശു॑രശോ॒-ഽജായ॑ത ।
 പു॒രംധി॑ര്യോഷേ॒ത്യാഹ॑ । യോ॒ഷിത്യേ॑വ രൂ॒പം॑ ദധാതി ।
 തസ്മാ॑ത്സ്രീ॒ യു॒വതിഃ॑ പ്രി॒യാ ഭാ॒വുകാ॑ ।
 ജി॒ഷ്ണു ര॒ഥേഷ്ടാ॑ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ആ॒ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ ജി॒ഷ്ണു ര॒ഥേഷ്ടാ॑ ജായതേ । 48 (10)

T.B.3.8.13.3

യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജേ॒തേന॑ യ॒ജന്തേ॑ । സ॒ഭേയോ॑ യു॒വേത്യാ॑ഹ॑ ।
 യോ॒ വൈ॒ പൂ॒ർവ॒വയ॑സീ । സ॒ സ॒ഭേയോ॑ യു॒വാ॑ ।
 തസ്മാ॑ദ് യു॒വാ പൂ॒മാൻ പ്രി॒യോ ഭാ॒വുകഃ॑ ।
 ആ॒ഽസ്യ॑ യ॒ജമാ॑ന॒സ്യ വീ॒രോ॑ ജായതാമി॒ത്യാഹ॑ ।
 ആ॒ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ യ॒ജമാ॑ന॒സ്യ വീ॒രോ॑ ജായതേ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജേ॒തേന॑ യ॒ജന്തേ॑ ।

നി॒കാ॒മേനി॒കാമേ॑ നഃ പ॒ർജ്ജ॒ന്യോ വ॒ർഷ॒തിത്യാ॑ഹ ।
 നി॒കാ॒മേനി॒കാമേ॑ ഹ വൈ ത॒ത്ര പ॒ർജ്ജ॒ന്യോ വ॒ർഷ॒തി ( ) ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 ഫ॒ലി॒ന്യോ ന॑ ഓ॒ഷധ॑യഃ പ॒ചുന്താ॑മിത്യാ॒ഹ ।
 ഫ॒ലി॒ന്യോ ഹ വൈ ത॒ത്ര ഔ॒ഷധ॑യഃ പ॒ചുന്തേ॑ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 യോ॒ഗക്ഷേ॒മോ നഃ॑ ക॒ല്പതാ॑മിത്യാ॒ഹ ।
 ക॒ല്പതേ॑ ഹ വൈ ത॒ത്ര പ്ര॒ജാഭ്യോ॑ യോ॒ഗക്ഷേ॒മഃ ।
 യ॒ത്രൈ॒തേന॑ യ॒ജ്ഞേ॒ന യ॒ജ്ഞേ॑ । 49 (17)

(അ॒ന॒ധ്യാനി॒ത്യാഹ॑ - ജായതേ - വ॒ർഷ॒തി സ॒പ്ത ച॑) (A13)

3.8.14 അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ.

ത്രിരാത്രരുപസ്യാശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ

T.B.3.8.14.1

പ്ര॒ജാപ॑തിർ-ദേ॒വേഭ്യോ॑ യ॒ജ്ഞാൻവ॑യാദി॒ശത് ।
 സ ആ॒ത്മ-॑ന॒ശ്വമേ॑ധ-മ॒ധത്ത॑ ।
 തം ദേ॒വാ അ॑ബ്രു॒വൻ । ഏ॒ഷ വാ॑വ യ॒ജ്ഞഃ॑ । യദ॒ശ്വമേ॑ധഃ ।
 അ॒പ്യേവ॑ നോഽത്രാ॒സ്തിതി॑ ।
 തേഭ്യ॑ ഏ॒താന്ന॑ഹോമാൻ പ്രാ॒യച്ഛ॑ത് । താ॒ന്നജു॑ഹോത് ।

തൈർ വൈ സ ദേവാനപ്രീണാത് ।
യദന്ന ഹോമാഞ്ജുഹോതി । 50 (10)

T.B.3.8.14.2

ദേവാനേവ തൈർ യജമാനഃ പ്രീണാതി । ആജ്യേന ജുഹോതി ।
അഗ്നേർവാ ഏതദ്രൂപം । യദാജ്യം । യദാജ്യേന ജുഹോതി ।
അഗ്നിമേവ തത്പ്രീണാതി । മധുനാ ജുഹോതി ।
മഹത്യേ വാ ഏതദ്ദേവതായൈ രൂപം । യന്ധു ।
യന്ധുനാ ജുഹോതി । 51 (10)

T.B.3.8.14.3

മഹതീമേവ തദേവതാം പ്രീണാതി । തണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ।
വസൂനാം വാ ഏതദ്രൂപം । യത്തണ്ഡുലാഃ ।
യത്തണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി । വസൂനേവ തത്പ്രീണാതി ।
പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി । രുദ്രാണാം വാ ഏതദ്രൂപം ।
യത്പൃഥ്വീകാഃ । യത്പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി । 52 (10)

T.B.3.8.14.4

രുദ്രാനേവ തത്പ്രീണാതി । ലാജൈർ ജുഹോതി ।
ആദിത്യാനാം വാ ഏതദ് രൂപം । യല്ലാജാഃ ।
യല്ലാജൈർ ജുഹോതി । ആദിത്യാനേവ തത്പ്രീണാതി ।

കരംബൈർ ജുഹോതി । വിശ്വേഷാം വാ ഏതദ് ദേവാനാപ്
രൂപം । യത് കരംബാഃ । യത് കരംബൈർ ജുഹോതി । 53 (10)

T.B.3.8.14.5

വിശ്വാനേവ തദ് ദേവാൻ പ്രീണാതി । ധാനാഭിർ ജുഹോതി ।
നക്ഷത്രാണാം വാ ഏതദ് രൂപം । യദ്ധാനാഃ ।
യദ്ധാനാഭിർ ജുഹോതി । നക്ഷത്രാണ്യേവ തത്പ്രീണാതി ।
സക്തുഭിർ ജുഹോതി । പ്രജാപതേർ വാ ഏതദ് രൂപം ।
യഥ്സക്തവഃ । യഥ്സക്തുഭിർ ജുഹോതി । 54 (10)

T.B.3.8.14.6

പ്രജാപതിമേവ തത്പ്രീണാതി । മസുസ്യേർ ജുഹോതി ।
സർവാസാം വാ ഏതദ് ദേവതാനാപ് രൂപം ।
യന്മസുസ്യാനി । യന്മസുസ്യേർ ജുഹോതി ।
സർവാ ഏവ തദ് ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।
പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി । പ്രിയാങ്ഗാ ഹ വൈ
നാമൈതേ । ഏതൈർ വൈ ദേവാ അശ്വസ്യാങ്ഗാനി
സമദധുഃ । യത്പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ( ) ।
അശ്വസ്യവാങ്ഗാനി സംദധാതി ।
ദശാനാനി ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

വിരാട്-കൃമ്സ്തസ്യാ-ന്നാദ്യസ്യാവ-രുദ്ധൈ । 55 (14)

(ജുഹോതി - മധുനാ ജുഹോതി - പൃഥ്വീകൈർജുഹോതി -
കരന്ദൈർജുഹോതി - സകതുഭിർജുഹോതി -
പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർജുഹോതി ചതാരി ച) (A14)

Special Korvai

(അന്നഹോമാനാജ്യേനാഗേൻമധുനാ തണ്ഡുലൈഃ
പൃഥ്വീകൈർ ലാജൈഃ കരന്ദൈർദ്ധാനാഭിഃ
സകതുഭിർമസൂസ്യഃ പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ
ദശാന്നാനി ദ്വാദശ)

3.8.15 അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷ

T.B.3.8.15.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസൃജത ।

തച് സൃഷ്ടച് രക്ഷാഽസൃജിഘാച്സൻ ।

സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നകതച് ഹോമാനപശ്യത് ।

താനജുഹോത് । തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസൃപാ

ഹൻ । യന്നകതച് ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസൃപഹന്തി ।

ആജ്യേന ജുഹോതി । വജ്രോ വാ ആജ്യം ।

വജ്രേണൈവ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യ പഹന്തി । 56 (10)

T.B.3.8.15.2

ആജ്യസ്യ പ്രതിപദം കരോതി । പ്രാണോ വാ ആജ്യം ।

മുഖത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി । അന്നഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

ശരീരവദേവാവരുന്ധേ । വൃത്യാസം ജുഹോതി । ഉദയസ്യോ

വരുദ്ധ്യേ । നക്തം ജുഹോതി । രക്ഷസാമപഹന്ത്യേ ।

ആജ്യേനാൻ തതോ ജുഹോതി । 57 (10)

T.B.3.8.15.3

പ്രാണോ വാ ആജ്യം । ഉദയത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി ।

പുരസ്താച്ഛോപരിഷ്ടാച്ഛ । ഏകസ്തേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।

ദാദ്യാഽ സ്വാഹേത്യാഹ । അമുഷ്മിന്നേവ ലോകേ

പ്രതിതിഷ്ഠതി । ഉദയോരേവ ലോകയോഃ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।

അസ്മിഽശ്ചാ-മുഷ്മിഽശ്ച । ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ ( ) ।

ശതായുർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ । ആയുരേവ

വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ആയുർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ।

സർവ്വസൈ സ്വാഹേത്യാഹ । അപരിമിതമേവാ
 വരുന്ധേ । 58 (17) (ഏവ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപഹൻ -
 തൃന്തതോ ജുഹോതി - ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ
 സപ്ത ച) (A15)

3.8.16 അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ

T.B.3.8.16.1

പ്രജാപതിം വാ ഏഷ ഇഹ്ണതീത്യാഹുഃ । യോഽശ്വമേധേന
 യജത ഇതി । അഥോ ആഹുഃ । സർവാണി ഭൂതാനീതി ।
 ഏകസൈ സ്വാഹേത്യാഹ । പ്രജാപതിർ വാ ഏകഃ ।
 തമേവാപ്നോതി । ഏകസൈ സ്വാഹാ ദാഭ്യാഽ സ്വാഹേത്യഭി
 പൂർവമാഹുതീർ ജുഹോതി । അഭിപൂർവമേവ സുവർഗം
 ലോകമേതി । ഏകോത്തരം ജുഹോതി । 59 (10)

T.B.3.8.16.2

ഏകവദേവ സുവർഗം ലോകമേതി । സന്തതം ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തത്യൈ ।
 ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ശതായൂർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ ।
 ആയുരേവ വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ആയുർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ।
 അയുതായ സ്വാഹാ നിയുതായ സ്വാഹാ പ്രയുതായ
 സ്വാഹേത്യാഹ । 60 (10)

T.B.3.8.16.3

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । ഇമാനേവ ലോകാനവരുന്ധേ ।
 അർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ । വാഗ്വാ അർബുദം ।
 വാചമേവാവരുന്ധേ । നൃർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 യോ വൈ വാചോ ഭൂമാ । തന്നൃർബുദം ।
 വാച ഏവ ഭൂമാനവരുന്ധേ ।
 സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ । 61 (10)

T.B.3.8.16.4

സമുദ്രമേവാപ്നോതി । മദ്ധ്യായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 മദ്ധ്യമേവാപ്നോതി । അന്തായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 അന്തമേവാപ്നോതി । പരാർദ്ധായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 പരാർദ്ധമേവാപ്നോതി । ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ
 സ്വാഹേത്യാഹ । രാത്രിർ വാ ഉഷാഃ । അഹർ വ്യുഷ്ടിഃ ( ) ।
 അഹോരാത്രേ ഏവാവരുന്ധേ ।
 അഥോ അഹോരാത്രയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 താ യദുഭയീർ ദിവ്വാ വാ നക്തം വാ ജുഹുയാത് ।

അഹോരാത്രേ മോഹയേത് |

ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ണേ സ്വാഹോദേഷ്യതേ

സ്വാഹോദ്യതേ സ്വാഹേത്യനുദിതേ ജുഹോതി |

ഉദിതായ സ്വാഹാ സുവർഗായ സ്വാഹാ ലോകായ

സ്വാഹേത്യനുദിതേ ജുഹോതി |

അഹോരാത്രയോ-രവ്യതി-മോഹായ | 62 (17)

(ഏകോത്തരം ജുഹോതി - പ്രയുതായ സ്വാഹേത്യാഹ -

സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹാഹർ - വ്യുഷ്ണഃ സപ്ത ച) (A16)

3.8.17 അനുവാകം 17 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ
വ്യാഖ്യാനേ

T.B.3.8.17.1

വിഭൂർ മാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യശ്വനാമാനി ജുഹോതി |

ഉദയോരേവൈനം ലോകയോർ നാമധേയം ഗമയതി |

ആയനായ സ്വാഹാ പ്രായണായ സ്വാഹേത്യുദ്

ദ്രാവാഞ്ജുഹോതി | സർവമേവൈന-മസ്കന്നഃ സുവർഗം

ലോകം ഗമയതി | അഗന്യേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി

പൂർവ ഹോമാഞ്ജുഹോതി |

പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാത്യുവൃ-മതിക്രാമതി |

പൃഥ്വിവൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യഹ |
 യഥാ യജുരേവൈതത് | അഗ്നയേ സ്വാഹാ സോമായ
 സ്വാഹേതി പൂർവദീക്ഷാ ജുഹോതി |
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി | 63 (10)

T.B.3.8.17.2

പൃഥ്വിവൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യേ-കവിച്ശിനീം
 ദീക്ഷാം ജുഹോതി | ഏകവിച്ശതിർ വൈ ദേവലോകാഃ |
 ദാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ | ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ |
 അസാവാദിത്യ ഏകവിച്ശഃ | ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ |
 ഭൂവോ ദേവാനാം കർമ്മണേത് ജൃതുദീക്ഷാ ജുഹോതി |
 ജൃതൂനേവാസ്മൈ കല്പയതി | അഗ്നയേ സ്വാഹാ വായവേ
 സ്വാഹേതി ജുഹോത്യന്തരിത്യൈ | 64 (10)

T.B.3.8.17.3

അർവാങ് യജ്ഞഃ സംക്രാമതിത്യാപ്തീർ ജുഹോതി |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാഷ്ടൈ |
 ഭൂതം ഭവ്യം ദവിഷ്യദിതി പര്യാപ്തീർ ജുഹോതി |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പര്യാഷ്ടൈ |
 ആ മേ ഗൃഹാ ദവന്തിത്യാഭൂർ ജുഹോതി |

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാ ഭൂതൈഃ ।
 അഗ്നിനാ തപോഽന്വദവ-ദിത്യനുഭൂർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാനുഭൂതൈഃ ।
 സ്വാഹാ-ഽഽധിമാധീതായ സ്വാഹേതി സമസ്താനി
 വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
 സമസ്തമേവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി । 65 (10)

T.B.3.8.17.4

ദദ്ഭ്യഃ സ്വാഹാ ഹനുഭ്യാഽ സ്വാഹേത്യങ്-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 അങ്ഗേ അങ്ഗേ വൈ പുരുഷസ്യ പാപ്മോപശ്ലിഷ്ടഃ ।
 അങ്ഗാ-ദങ്ഗാദേവൈനം പാപ്മനസ്തേന മുഞ്ചതി ।
 അഞ്ജേതായ സ്വാഹാ കൃഷ്ണായ സ്വാഹാ ശ്വേതായ
 സ്വാഹേത്യശ്വരൂപാണി ജുഹോതി ।

രൂപൈരേവൈനഃ സമർദ്ധയതി । ഓഷധീഭ്യഃ സ്വാഹാ
 മുലേഭ്യഃ സ്വാഹേത്യോഷധി-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 ദധോ വാ ഓഷധയഃ । പുഷ്പേഭ്യോഽന്യാഃ ഫലം ഗൃഹ്ണന്തി ।
 മുലേഭ്യോഽന്യാഃ । താ ഏവോഭയീരവരുന്ധേ । 66 (10)

T.B.3.8.17.5

വന॑സ്॒പതി॑ഭ്യഃ സ്വാ॒ഹേതി॑ വന॑സ്സതി-ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി ।
 ആ॒രണ്യ॑സ്യാ-ന്നാ॒ഭ്യസ്യാ-വ॑രു॒ദ്ധ്യേ ।
 മേ॒ഷസ്ത്വാ॑ പ॒ചതൈ॑രവ॒ത്-വി॒ത്യപാ॑വ്യാനി ജുഹോതി ।
 പ്രാ॒ണാ വൈ॑ ദേ॒വാ അ॒പാ॒വ്യാഃ । പ്രാ॒ണാനേ॑വാ॒വരു॑ന്ധേ ।
 കൃ॒പ്യാഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹാഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹേത്യ॑പാച്ഛ
 ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി । അ॒ഹ്നു വാ॑ ആ॒പഃ । അ॒ന്നം വാ॑ ആ॒പഃ ।
 അ॒ഭ്യോ വാ॑ അ॒ന്നം ജാ॑യതേ ।
 യദേ॒വാഭ്യോ॑ഽന്നം ജാ॑യതേ ( ) । തദ॑വരു॒ന്ധേ । 67 (11)

(പൂ॒ർവദീ॑ക്ഷാ ജുഹോതി പൂ॒ർവ ഏ॒വ ദി॒ഷന്തം॑
 ഭ്രാ॒ത്യവൃ॑മതി॒ക്രാമ॑ - തൃ॒ന്നന്ത॑രി॒ധൈ - ക്രാ॒മതി॑ - രു॒ന്ധേ -
 ജാ॑യത ഏ॒കം ച) (A17)

3.8.18 അനുവാകം 18 - സപ്തമകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാവ്യാഖ്യാനേ

T.B.3.8.18.1

അ॒മാച്ഛി॑ ജുഹോതി । അ॒യം വൈ॑ ലോ॒കോഽമാച്ഛി॑ ।
 ത॒സ്യ വ॑സ॒വോ॒ധി॒പത॑യഃ । അ॒ഗ്നിർജ്യോതിഃ॑ ।
 യദ॒മാച്ഛി॑ ജുഹോതി । ഇ॒മമേ॒വ ലോ॒കമ॑വരു॒ന്ധേ ।

വസു॑നാ॒പ്ത॑ സാ॒യുജ്ഞം॑ ഗച്ഛ॒തി । അ॒ഗ്നിം ജ്യോ॑തിര॒വരു॑ന്ധേ ।
നഭാ॑പ്ത॒സി ജുഹോ॑തി । അ॒ന്തരി॑ക്ഷം ധൈ॒വ നഭാ॑പ്ത॒സി । 68 (10)

T.B.3.8.18.2

തസ്യ॑ രു॒ദ്രാ അ॒ധിപ॑തയഃ । വാ॒യുർ ജ്യോ॑തിഃ ।
യന്നഭാ॑പ്ത॒സി ജുഹോ॑തി । അ॒ന്തരി॑ക്ഷമേ॒വാവരു॑ന്ധേ ।
രു॒ദ്രാണാ॑പ്ത॒ സാ॒യുജ്ഞം॑ ഗച്ഛ॒തി । വാ॒യും ജ്യോ॑തിര॒വരു॑ന്ധേ ।
മഹാ॑പ്ത॒സി ജുഹോ॑തി । അ॒സൗ ധൈ॒വ ലോ॑കോ മഹാ॑പ്ത॒സി ।
തസ്യാ॑ദി॒ത്യാ അ॒ധിപ॑തയഃ । സൂ॒ര്യോ ജ്യോ॑തിഃ । 69 (10)

T.B.3.8.18.3

യന്മഹാ॑പ്ത॒സി ജുഹോ॑തി । അ॒മുഥേ॒വ ലോ॑കമ॒വരു॑ന്ധേ ।
ആ॒ദി॒ത്യാനാ॑പ്ത॒ സാ॒യുജ്ഞം॑ ഗച്ഛ॒തി ।
സൂ॒ര്യം ജ്യോ॑തിര॒വരു॑ന്ധേ ।
നമോ॑ രാജേ॒ണ നമോ॑ വരു॒ണായേ॑തി യ॒വ്യാനി॑ ജുഹോ॑തി ।
അ॒ന്നാദ്യ॑സ്യാ॒വരു॑ന്ധേ । മ॒യോഭൂ॑ർവാ॒തോ അ॒ഭി
വാ॒ത്സ്രാ ഇ॒തി ഗ॒വ്യാനി॑ ജുഹോ॑തി । പ॒ശൂനാ॑മ॒വരു॑ന്ധേ ।
പ്രാ॒ണായ॑ സ്വാ॒ഹാ വ്യാ॒നായ॑ സ്വാ॒ഹേതി॑ സം॒തതി॑
ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോ॑തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സംതതൈത്യ | 70 (10)

T.B.3.8.18.4

സിതായ സ്വാഹാഽസിതായ സ്വാഹേതി പ്രമുക്തീർ
 ജുഹോതി | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രമുക്തൈത്യ |
 പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 യഥാ യജുരേവൈതത് | ദത്താതേ സ്വാഹാഽദന്തകായ
 സ്വാഹേതി ശരീര ഹോമാഞ്ജുഹോതി |
 പിതൃലോകമേവ തൈർ-യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ |
 കസ്താ യുനക്തി സ ത്വാ യുനക്തിതി പരിധീൻ. യുനക്തി |
 ഇമേ വൈ ലോകാഃ പരിധയഃ | ഇമാനേവാസ്മൈ ലോകാൻ.
 യുനക്തി | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ | 71 (10)

T.B.3.8.18.5

യഃ പ്രാണതോ യ ആത്മാദാ ഇതി മഹിമാനഃ ജുഹോതി |
 സുവർഗോ വൈ ലോകോ മഹഃ |
 സുവർഗമേവ താഭ്യാം ലോകം യജമാനോഽവരുന്ധേ |
 ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിതി
 സമസ്താനി ബ്രഹ്മവർചസാനി ജുഹോതി |
 ബ്രഹ്മവർചസമേവ തൈർ യജമാനോ ഽവരുന്ധേ |
 ജജ്ഞി ബീജമിതി ജുഹോത്യ-നന്തരിതൈത്യ |

അഗ്നയേ॑ സമ॑നമത് പൃ॒ഥ്വി॒വൈ॒ സമ॑നമദി॒തി സ॑ന്നതി
 ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി । സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑ സം॒നന്തൈ॑ ।
 ഭൂ॒തായ॑ സ്വാ॒ഹാ ദ॒വിഷ്ട॑തേ സ്വാ॒ഹേതി॑ ഭൂ॒താഭ॑വ്യൗ ഹോ॒മൗ
 ജു॒ഹോതി॑ । അ॒യം വൈ॑ ലോ॒കോ ഭൂ॒തം । 72 (10)

T.B.3.8.18.6

അസൗ॑ ദ॒വിഷ്ട॑ത് । അ॒നയോ॑രേവ ലോ॒കയോഃ
 പ്ര॒തി॒തിഷ്ഠ॑തി । സർവ॑സ്യാ॒പ്തൈഃ॑ । സർവ॑സ്യാ॒വരു॑ദ്ധ്യൈഃ ।
 യദ॒ക്ര॑ന്ദഃ പ്ര॒ഥമം॑ ജായമാ॒ന ഇ॒ത്യശ്വ॑സ്തോമീ॒യം ജു॒ഹോതി॑ ।
 സർവ॑സ്യാ॒പ്തൈഃ॑ । സർവ॑സ്യ ജി॒ന്തൈഃ॑ ।
 സർവ॑മേവ തേ॒നാപ്തോ॑തി । സർവ॑ം ജ॒യതി॑ ।
 യോഽശ്വ॑മേ॒ധേന॑ യജ॒തേ ( ) । 73 (10)

T.B.3.8.18.7

യ ഉ॑ ചൈ॒നമേ॒വം വേ॑ദ ।
 യജ്ഞ॑ഽ ര॒ക്ഷാഽസ്യ॑-ജി॒ഹ്വാഽസ॑ൻ ।
 സ ഏ॒താൻ പ്ര॑ജാപ॒തിർ ന॑ക്ത॑ഽഹോ॒മാന॑പശ്യത് ।
 താ॒നജു॑ഹോത് । തൈ॒ർ വൈ॑ സ യജ്ഞാദ॑
 ര॒ക്ഷാഽസ്യ॑പാ॒ഹൻ । യ॒ന്നക്ത॑ഽ ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി ।

യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസ്യുപഹന്തി ।
 ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്വേ സ്വാഹേത്യന്തതോ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്വേ । 74 (9)

(വൈ നദാഽസി - സൂര്യോ ജ്യോതിഃ - സന്തത്യേ -
 സമഷ്വേ - ഭൂതം - യജതേ - +നവ ച) (A18)

3.8.19 അനുവാകം 19 - ഔപസമുദിനേ യുപപ്രയോഗഃ

T.B.3.8.19.1

ഏകയുപോ വൈകാദശിനീ വാ । അന്യേഷാം യജ്ഞാനാം
 യുപാ ഭവന്തി । ഏകവിശ്ശിൻ-യശ്വമേധസ്യ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിത്യേ ।
 ബൈൽ.വോ വാ ഖാദിരോ വാ പാലാശോ വാ ।
 അന്യേഷാം യജ്ഞക്രതുനാം യുപാ ഭവന്തി ।
 രാജജുദാല ഏകവിശ്ശത്യരതി-രശ്വമേധസ്യ । സുവർഗസ്യ
 ലോകസ്യ സമഷ്വേ । നാനേഷാം പശൂനാം തേജന്യാ
 അവദ്യന്തി । അവദ്യന്ത്യശ്വസ്യ । 75 (10)

T.B.3.8.19.2

പാപ്മാ വൈ തേജനീ । പാപ്മനോഽപഹത്യേ ।
 പ്ലക്ഷശാഖായാ-മന്യേഷാം പശൂനാ-മവദ്യന്തി ।

വേതസശാഖായാ-മശാസ്യ | അഹ്സായോനിർവാ അശഃ |
 അഹ്സജോ വേതസഃ | സ്വ ഏവാസ്യ യോനാവവദ്യതി |
 യുപേഷു ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി |
 ആരോകേഷ്വാരണ്യാൻ-ധാരയന്തി |
 പശൂനാം വ്യാവൃത്തൈ ( ) | ആ ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ ലഭന്തേ |
 പ്രാരണ്യാൻ മ്സ്യജന്തി | പാപ്മനോ-ഽപഹന്തൈ | 76 (13)
 (അശാസ്യ - വ്യാവൃത്തൈ ത്രീണി ച) (A19)

3.8.20 അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ

T.B.3.8.20.1

രാജജുദാല-മഗ്നിഷ്ഠം മിനോതി |
 ഭൂണഹത്യായാ അപഹന്തൈ | പൗതുദ്രവാവഭിതോ ഭവതഃ |
 പുണ്യസ്യ ഗന്ധസ്യാവരുദ്ധൈ |
 ഭൂണഹത്യാ-മേവാസ്താ-ഭപഹത്യ |
 പുണ്യേന ഗന്ധേനോദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി |
 ഷഡ്ബൈൽ.വാ ഭവന്തി | ബ്രഹ്മവർചസസ്യാ-വരുദ്ധൈ |
 ഷട്വാദിരാഃ | തേജസോഽവരുദ്ധൈ | 77 (10)

T.B.3.8.20.2

ഏ॒പാ॒ലാശാഃ॑ । സോ॒മപീ॒മസ്യ॑-വരു॒ദ്ധ്യൈ॑ । ഏ॒കവി॒ശ്ശതിഃ॑
 സം॒പദ്യ॑ന്തേ । ഏ॒കവി॒ശ്ശതി॑ർവൈ ദേ॒വലോ॑കാഃ ।
 ദ്വാ॒ദശ॑ മാ॒സാഃ പ॒ഞ്ചർത॑വഃ । ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ ।
 അ॒സാവാ॑ദിത്യ ഏ॒കവി॒ശ്ശംഃ । ഏ॒ഷ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ ।
 സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑ സമ॒ഷ്ട്യൈ॑ ।
 ശതം॑ പശ॒വോ ഭ॒വന്തി॑ । 78 (10)

T.B.3.8.20.3

ശതാ॑യുഃ പു॒രുഷഃ॑ ശതേ॒ന്ദ്രിയഃ॑ । ആ॒യുഷ്യേ॒വേന്ദ്രി॑യേ
 പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി । സർവം॑ വാ അ॒ശ്വമേ॒ധ്യാപ്നോ॑തി ।
 അ॒പരി॑മിതാ ഭ॒വന്തി॑ । അ॒പരി॑മിത॒സ്യ-വരു॒ദ്ധ്യൈ॑ ।
 ബ്ര॒ഹ്മവാ॑ദിനോ॒ വദ॑ന്തി । ക॒സ്മാമ്സ॑ത്യാത് ।
 ദക്ഷി॑ണതോ-ഽന്യേ॒ഷാം പശു॑നാമ॒വദ്യ॑ന്തി ।
 ഉ॒ത്തര॑തോഽശ്വ॒സ്യേതി॑ । വാ॒രുണോ॑ വാ അ॒ശ്വഃ । 79 (10)

T.B.3.8.20.4

ഏ॒ഷാ വൈ॑ വരു॒ണസ്യ॑ ദി॒ക് ।
 സ്വാ॒യാമേ॒വാസ്യ॑ ദി॒ശുവ॑ദ്യതി ।
 യദി॑തരേ॒ഷാം പശു॑നാമ॒വദ്യ॑തി ।

ശതദേവത്യം തേനാവരുന്ധേ ।
 ചിതേഽഗ്നാവധിവൈതസേ കടേഽശം ചിനോതി ।
 അഹ്സായോനിർവാ അശംഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।
 സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।
 പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ചം തുപരം ചിനോതി ।
 പശ്ചാത് പ്രാചീനം ഗോമൃഗം । 80 (10)

T.B.3.8.20.5

പ്രാണാപാനാവേ-വാസ്മിൻ മ്സമൃഞ്ചൗ ദധാതി ।
 അശം തുപരം ഗോമൃഗമിതി സർവഹുത
 ഏതാഞ്ജുഹോതി । ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യൈ ।
 ആത്മനാ-ഭിജുഹോതി ।
 സാത്മാനമേവൈനൗ സതനും കരോതി ।
 സാത്മാമുഷ്മിൻ ലോകേ ഭവതി । യ ഏവം വേദഃ ।
 അഥോ വസോരേവ ധാരാം തേനാവരുന്ധേ ।
 ഇലുവർദ്ധായ സ്വാഹാ ബലിവർദ്ധായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 സംവത്സരോ വാ ഇലുവർദ്ധഃ ( ) ।
 പരിവത്സരോ ബലിവർദ്ധഃ ।

സം॑വ॒മ്സരാ॑ഭവ॒ പ॒രിവ॒മ്സരാ॑ദായു॒ര വ॒രുന്ധേ॑ ।
 ആ॒യുരേ॒വാസ്മി॑ൻ ദധാ॒തി । ത॒സ്മാദ॒ശ്വ-മേ॒ധയാ॑ജീ
 ജ॒രസാ॑ വി॒സ്രസാ॑ഽമൃം ലോ॒കമേ॑തി । 81 (14)
 (തേ॒ജസോ॑ഽവ॒രുദ്ധൈ॑ - ഭ॒വൻ - തൃ॒ശോ - ഗോ॒മൃഗ -
 മി॒ലുവ॑ർദ്ദ ശ്വ॒ത്വരീ॑ ച) (A20)

3.8.21 അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ

T.B.3.8.21.1

ഏ॒കവി॑ഷ്ശോ॒ഽഗ്നിർഭ॑വതി । ഏ॒കവി॑ഷ്ശഃ സ്തോ॒മഃ ।
 ഏ॒കവി॑ഷ്ശതിർ യു॒പാഃ । യ॒ഥാ വാ॑ അ॒ശ്വാ വ॑ർഷ॒ഭാ
 വാ॒ വൃ॒ഷാ॑ണഃ സ॒ഘ സ്മു॑രേരൻ । ഏ॒വമേ॒തഥ് സ്തോ॒മാഃ
 സ॒ഘ സ്മു॑രന്തേ । യദേ॒കവി॑ഷ്ശഃ । തേ യഥ് സ॒മൃച്ഛേ॑രൻ ।
 ഹ॒ന്യേതാ॑സ്യ യ॒ജ്ഞഃ॑ । ദ്വാ॒ദശ॑ ഏ॒വാഗ്നിഃ॑ സ്യാ॒ദിത്യാ॑ഹുഃ ।
 ദ്വാ॒ദശഃ॑ സ്തോ॒മഃ । 82 (10)

T.B.3.8.21.2

ഏ॒കാദ॑ശ യു॒പാഃ । യദ്ദ്വാ॑ദ॒ശോ-ഽഗ്നിർഭ॑വതി ।
 ദ്വാ॒ദശ॑ മാ॒സാഃ സം॑വ॒മ്സരഃ॑ । സം॑വ॒മ്സരേ॑ണവാ॒സ്മാ
 അ॒ന്നമ॑വ॒രുന്ധേ॑ । യദ്ദ॒ശ യു॒പാ ഭ॑വന്തി । ദശാ॑ക്ഷ॒രാ വി॒രാട്॑ ।

അ॒ന്നം വി॑രാട് । വി॒രാജൈ॑വാ॒ന്നാദ്യ॑-മ॒വരു॑ന്ധേ ।
 യ ഏ॒കാദ॑ശഃ । സ്ത॒ന ഏ॒വാസ്യ॑ സഃ । 83 (10)

T.B.3.8.21.3

ദ്യു॒ഹ ഏ॒വൈ॒ന്നാം തേ॑ന । തദാ॑ഹുഃ ।
 യദ്ദ്വാ॑ദ॒ശോ॒ഽഗ്നിഃ॑ സ്യാ॒ദ് ദ്വാ॑ദ॒ശഃ സ്തേ॒മ ഏ॒കാദ॑ശ യു॒പാഃ॑ ।
 യഥാ॑ സ്ഥൂ॒രിണാ॑ യായാത് । താദ്യ॑ക॒തത് ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശ ഏ॒വാഗ്നിഃ॑ സ്യാ॒-ദി॒ത്യാ॑ഹുഃ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശഃ സ്തേ॒മഃ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശതി॑ർ യു॒പാഃ॑ ।
 യഥാ॑ പ്ര॒ഷ്ഠി॒ദി॒ര്യാതി॑ । താദ്യ॑ഗേ॒വ തത് । 84 (10)

T.B.3.8.21.4

യോ വാ അ॒ശ്വമേ॑ധേ തി॒സ്രഃ ക॒കുഭോ॑ വേദ॑ ।
 ക॒കുഭു॑ രാജ॒ഞാം ഭ॒വതി॑ । ഏ॒കവി॑ശ്ശോ॒ഽഗ്നി॑ർ ഭ॒വതി॑ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശഃ സ്തേ॒മഃ । ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒ശതി॑ർ യു॒പാഃ॑ ।
 ഏ॒താ വാ അ॒ശ്വമേ॑ധേ തി॒സ്രഃ ക॒കുഭഃ॑ ।
 യ ഏ॒വം വേ॑ദ । ക॒കുഭു॑ രാജ॒ഞാം ഭ॒വതി॑ ।
 യോ വാ അ॒ശ്വമേ॑ധേ ത്രീ॒ണി ശീ॑ർഷാ॒ണി വേ॑ദ ।

ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ( ) ।

ഏകവിപ്ലവോ-ഗ്നിർ ഭവതി ।

ഏകവിപ്ലവഃ സ്തോമഃ । ഏകവിപ്ലവഗ്നിർ യുപഃ ।

ഏതാനി വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി ।

യ ഏവം വേദഃ । ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി । 85 (16)

(ദാദശഃ സ്തോമഃ - സ - ഏവ തച്ഛിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ഷട്ച്ഛി) (A21)

3.8.22 അനുവാകം 22 - ഉക്ത്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം

T.B.3.8.22.1

ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।

സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനൻ । തമശഃ പ്രാജാനാത് ।

യദശ്വമേധേശ്വേന മേദ്ധ്യേനോദഞ്ചോ ബഹിഷ്ഠവമാനഃ സർപന്തി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാത്യേ ।

ന വൈ മനുഷ്യഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദഃ ।

അശ്വാ വൈ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദഃ ।

യദുർഗാ-തോദ്-ഗായേത് । യഥാക്ഷേത്രജ്ഞാസ്യേന

പഥാ പ്രതിപാദയേത് । താദൃകത്ത് । 86 (10)

T.B.3.8.22.2

ഉദ്ഗാതാർ-മപരുദ്ധ്യ । അശ്വമുദ്ഗീമായ വൃണീതേ ।
യഥാ ക്ഷേത്രജേന്താഽഞ്ജസാ നയതി ।

ഏവമേവൈനമശ്വഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ നയതി ।
പുച്ഛമന്യാദന്തേ । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ।
ഹിം കരോതി । സാമൈവാകഃ । ഹിം കരോതി ।

ഉദ്ഗീമ ഏവാസ്യ സഃ । **87 (10)**

T.B.3.8.22.3

വഡ്ബാ ഉപ രുന്ധന്തി । മിമുനത്വായ പ്രജാത്യേ ।
അഥോ യഥോപഗാതാർ ഉപഗായന്തി ।
താദൃഗേവ തത് । ഉദ്ഗാസീദശോ മേദ്ധ്യ ഇത്യാഹ ।
പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ ।

പ്രജാപതി-രുദ്ഗീമഃ । ഉദ്ഗീമമേവാവരുന്ധേ ।
അഥോ ഋഗ്സാമയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
ഹിരണ്യേനോപാകരോതി ( ) । ജ്യോതിർവൈ ഹിരണ്യം ।
ജ്യോതിരേവ മുഖതോ ദധാതി ।
യജമാനേ ച പ്രജാസു ച । അഥോ ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ
യജമാനഃ സുവർഗം ലോകമേതി । **88 (14)**

(തമ് - സ - ഉപാകരോതി ചത്വാരി ച) (A22)

3.8.23 അനുവാകം 23 - അശ്വേ പര്യഗൃപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം

T.B.3.8.23.1

പുരുഷോ വൈ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।
 യദശ്വേ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി । യജ്ഞാദേവ തദ്യജ്ഞം
 പ്രയുങ്ക്തേ । അശ്വം തുപരം ഗോമൃഗം ।
 താനഗ്നിഷു ആലഭതേ । സേനാമുഖമേവ തഃസശ്യതി ।
 തസ്മാദ് രാജമുഖം ഭീഷം ഭാവുകം ।
 ആഗേയം കൃഷ്ണഗ്രീവം പുരസ്താ ല്ലലാഭേ ।
 പൂർവാഗ്നിമേവ തം കുരുതേ । **89 (10)**

T.B.3.8.23.2

തസ്മാത്-പൂർവാഗ്നിം പുരസ്താത്-സ്ഥാപയന്തി ।
 പൗഷ്ണമന്വഞ്ചം । അന്നം വൈ പുഷാ । തസ്മാത് പൂർവാഗ്നാ-
 വാഹാര്യ-മാഹരന്തി । ഐന്ദ്രാപൗഷ്ണ-മുപരിഷ്ടാത് ।
 ഐന്ദ്രോ വൈ രാജന്യോഽന്നം പുഷാ ।
 അന്നാദ്യൈനൈവന-മുദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।
 തസ്മാദ് രാജന്യോഽ-ന്നാദോ ഭാവുകഃ ।

ആഗേ॑യൗ കൃ॒ഷ്ണഗ്രീ॑വൗ ബാ॒ഹുവോഃ॑ ।

ബാ॒ഹുവോ॑രേവ വീ॒ര്യം॑ ധ॒ത്തേ । 90 (10)

T.B.3.8.23.3

തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യോ ബാ॒ഹുബ॑ലീ ഭാ॒വുകഃ॑ । ത്വാ॒ശ്വൗ
ലോ॑മശ॒സക്ത॑ൗ സ॒ക്ത്മ്യോഃ॑ । സ॒ക്ത്മ്യോ॑രേവ വീ॒ര്യം॑ ധ॒ത്തേ ।

തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യ ഊ॒രുബ॑ലീ ഭാ॒വുകഃ॑ । ശി॒തിപൃ॑ഷ്ഠൗ

ബാ॒ർഹ॒സ്വത്യൗ॑ പൃ॒ഷ്ഠൌ । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സ-

മേ॒വോ॒പരി॑ഷ്ഠാ॒ദ്ധത്തേ॑ । അ॒ഥോ ക॑വചേ ഏ॒വൈതേ॑ അ॒ഭിതഃ॑

പ॒ര്യുഹ॑തേ । തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യഃ സ॒ന്നദ്ധോ॑ വീ॒ര്യം॑ ക॒രോതി॑ ।

ധാ॒ത്രേ പൃ॑ഷ്ഠോ॒ദര-മ॑ധ॒സ്താത്॑ । പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑മേ॒വൈതാം॑

കു॒രുതേ॑ ( ) । അ॒ഥോ ഇ॒യം വൈ॑ ധാ॒താ ।

അ॒സ്യാമേ॒വ പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി । സൗ॒ര്യം ബ॑ല॒ക്ഷം പു॒ച്ഛേ॑ ।

ഉ॒ഥ്സേ॒ധമേ॒വ തം കു॑രുതേ । തസ്മാ॑ദു॒ഥ്സേ॒ധം ഭ॒യേ പ്ര॑ജാ

അ॒ഭിസ॑ശ്ര॒യന്തി॑ । 91 (15)

(കു॒രുതേ - ധ॒ത്തേ - കു॒രുതേ പ॑ഞ്ച ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(സാഹഗ്രഹണ്യാ - ചതുഷ്ഠയോ - യോ വൈ - യഃ പിതൃ -
 ശ്വതാഭാരോ - യഥാ നിക്തം - പ്രജാപതയേ ത്വാ - യഥാ
 പ്രോക്ഷിതം - വിദ്യുരാഹ - പജാപതിരകാമയതാശ്വമേധേന -
 പ്രജാപതിർന കിഞ്ച ന - സാവിത്ര - മാ ബ്രഹ്മൻ -
 പ്രജാപതിർ ദേവേഭ്യഃ - പ്രജാപതി രക്ഷാപ്സി -
 പ്രജാപതിമീഹ്നതി - വിദ്യുരശ്വനാമാന്യ - ഓഭാ -
 സ്യേകയുപോ - രാജജുദാല - മേകവിപ്ശോ -
 ദേവാഃ - പുരുഷ സ്രുയോവിപ്ശതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സാഹഗ്രഹണ്യാ - തസ്മാദശ്വമേധയാജീ - യത് പരിമിതാ -
 യദ് യജ്ഞമുഖേ - യോ ദീക്ഷാം - ദേവാനേവ - ത്രയ ഇമേ -
 സിതായ - പ്രാണാപാനാവേവാസിൻ - തസ്മാദ് രാജന്യ
 ഏകനവതിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 8th Prapaatakam :-

(സാംഗ്രഹണ്യോ - ശ്രയന്തി)

ഹരിഃ ഓം ।

। കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ।

3.8 Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam3 – Prapaatakam 8 – TB 3.8

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	2	25
Anuvakam 2	4	46
Anuvakam 3	6	65
Anuvakam 4	3	35
Anuvakam 5	4	41
Anuvakam 6	5	56
Anuvakam7	3	35
Anuvakam8	4	43
Anuvakam9	5	49
Anuvakam10	5	50
Anuvakam11	2	28
Anuvakam12	3	29
Anuvakam13	3	37

തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം-അശ്വമേധം-വൈശ്വദേവം-(TB 3.8)

Anuvakam14	6	64
Anuvakam15	3	37
Anuvakam16	4	47
Anuvakam17	5	51
Anuvakam18	7	69
Anuvakam19	2	23
Anuvakam20	5	54
Anuvakam21	4	46
Anuvakam22	3	34
Anuvakam23	3	35
Total →	91	999

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.9 തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ

അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം

3.9.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം

T.B.3.9.1.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।

സോഽസ്മാമ്സ്യഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് ।

തമഷ്ടാദശിദിരനു പ്രായുക്ത । തമാപ്നോത് ।

തമാപ്താഽ ഷ്ടാദശിദിരവാരുന്ധ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।

യജ്ഞമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ।

സംഽവത്സരസ്യ വാ ഏഷാ പ്രതിമാ ।

യദഷ്ടാദശിനഃ । ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ । 1 (10)

T.B.3.9.1.2

സംഽവത്സരോഽഷ്ടാദശഃ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।

സംഽവത്സരേമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ।

അഗ്നിഷ്ടോന്യാൻ പശുനുപാകരോതി ।
 ഇതരേഷു യുപേഷ്യാഷ്ടാദശിനോ ജാമിതായ ।
 നവ നവാലഭ്യന്തേ സവീര്യതായ ।
 യദാരണ്യഃ സൗ സ്ഥാപയേത് ।
 വ്യവസ്യേതാം പിതാ പുത്രൗ । വ്യധാനഃ ക്രാമേയുഃ ।
 വിദ്വരം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ സ്യാതാം । 2 (10)

T.B.3.9.1.3

ഋക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാഃ പരിമോഷിണ്
 ആവ്യാധിനീസ്തസ്കരാ അരണ്യേഷ്യാജായേരൻ । തദാഹുഃ ।
 അപശവോ വാ ഏതേ । യദാരണ്യഃ ।
 യദാരണ്യഃ സൗ സ്ഥാപയേത് । ക്ഷിപ്രേ യജമാനമരണ്യം
 മൃതൗ ഹരേയുഃ । അരണ്യായതനാ ഹ്യാരണ്യഃ പശവ ഇതി ।
 യത്പശൂന്നാലഭേത । അനവരുദ്ധാ അസ്യ പശവഃ സ്യുഃ ।
 യത്പര്യഗ്നി-കൃതാ-നുമ്സ്യജേത് । 3 (10)

T.B.3.9.1.4

യജ്ഞവൈശസം കൂര്യാത് । യത്പശൂന്നാലഭേത ।
 തേനൈവ പശൂനവരുന്ധേ । യത്പര്യഗ്നി-കൃതാ-
 നുമ്സ്യജത്യ-യജ്ഞവൈ-ശസായ ।

അവരുദ്ധാ അസ്യ പശവോ ഭവന്തി ।
 ന യജ്ഞവേശസം ഭവതി ।
 ന യജമാനമരണ്യം മൃത്യു ഹരന്തി । ഗ്രാമൈഃ
 സൗ സ്ഥാപയതി । ഏതേ വൈ പശവഃ ക്ഷേമോ നാമ ।
 സം പിതാപുത്രാ-വവസ്യതഃ ( ) । സമധാനഃ ക്രാമന്തി ।
 സമന്തികം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ ഭവതഃ ।
 നർക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാഃ പരിമോഷിണ്
 ആവ്യാധിനീ-സുസ്കരാ അരണ്യേഷാ ജായന്തേ । 4 (13)
 (ഋതവഃ - സ്യാതാ - മുഥ്സ്യജേഥ് - സ്യതസ്തീണീ ച) (A1)

3.9.2 അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസപശുനാം പ്രയോഗഃ

T.B.3.9.2.1

പ്രജാപതിര-കാമയതോഭൗ ലോകാവ-വരുന്ധീയേതി ।
 സ ഏതാനുഭയാൻ പശൂനപശ്യത് ।
 ഗ്രാമ്യാശ്ചാരണ്യാശ്ച । താനാലഭത ।
 തൈർവൈ സ ഉഭൗ ലോകാവവാരുന്ധ ।
 ഗ്രാമൈരേവ പശുഭിരിമം ലോകമവാരുന്ധ ।
 ആരണ്യേരമും । യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ ।
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവാരുന്ധേ । യദാരണ്യാൻ । 5 (10)

T.B.3.9.2.2

അമും തൈഃ । അനവരുദ്ധോ വാ ഏതസ്യ സംവത്സര
 ഇത്യാഹുഃ । യ ഇത ഇതശ്ചാതുർമാസ്യാനി സംവത്സരം
 പ്രയുക്ത ഇതി । ഏതാവാനു. വൈ സംവത്സരഃ ।
 യചാതുർമാസ്യാനി ।
 യദേതേ ചാതുർമാസ്യഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
 പ്രത്യക്ഷമേവ തൈഃ സംവത്സരം യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।
 വി വാ ഏഷ പ്രജയാ പശുഭിർ. ഋദ്ധ്യതേ । യഃ സംവത്സരം
 പ്രയുങ്ക്തേ । സംവത്സരഃ സുവർഗോ ലോകഃ । 6 (10)

T.B.3.9.2.3

സുവർഗം തു ലോകം നാപരാധ്നോതി । പ്രജാ വൈ പശവ
 ഏകാദശിനീ ॥ യദേത ഐകാദശിനഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
 സാക്ഷാദേവ പ്രജാം പശുൻ. യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।
 പ്രജാപതിർ വിരാജമസൃജത । സാ സൃഷ്ടാശ്വമേധം
 പ്രാവിശത് । താം ദശിഭിരനു പ്രായുക്ത । താമാപ്നോത് ॥
 താമാപ്താ ദശിഭിരവാരുന്ധ । യദുശിൻ ആലഭ്യന്തേ ॥ 7 (10)

T.B.3.9.2.4

വിരാജമേവ തൈരാപാ യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ।
 ഏകാദശ ദശത ആലഭ്യന്തേ । ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് ।
 ത്രൈഷ്ടുഭാഃ പശവഃ । പശൂനേവാവരുന്ധേ । വൈശ്വദേവോ
 വാ അശ്വഃ । നാനാദേവത്യാഃ പശവോ ഭവന്തി ।
 അശ്വസ്യ സർവതായ । നാനാരുപാ ഭവന്തി ।
 തസ്മാന്നാനാരുപാഃ പശവഃ ( ) । ബഹുരുപാ ഭവന്തി ।
 തസ്മാദ്ബഹുരുപാഃ പശവഃ സമൃദ്ധ്യേ । 8 (12)
 (ആരണ്യാൻ - ലോകോ - ദശീൻ ആലഭ്യന്തേ - നാനാരുപാഃ
 പശവോ ഭവേ ച) (A2)

**3.9.3 അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശുനാം
 വപാഹോമസാഹിത്യം**

T.B.3.9.3.1

അസ്മൈ വൈ ലോകായ ഗ്രാമ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ।
 അമൃഷ്ടാ ആരണ്യാഃ । യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ ।
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ । യദാരണ്യാൻ ।
 അമൃം തൈഃ । ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ ।
 ഗ്രാമ്യാഽശ്വാരണ്യാഽശ്വ । ഉദയോർ ലോകയോരവരുദ്ധ്യേ ।
 ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ । 9 (10)

T.B.3.9.3.2

ഗ്രാമ്യാഘൃഷ്യാരണ്യാഘൃഷ്വ ।
 ഉഭയസ്യ-നാഭ്യസ്യ-വരുദ്ധ്യ ।
 ഉഭയാൻ പശുനാലഭതേ । ഗ്രാമ്യാഘൃഷ്യാരണ്യാഘൃഷ്വ ।
 ഉഭയേഷാം പശുനാമവരുദ്ധ്യ । ത്രയസ്ത്രയോ ഭവന്തി ।
 ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ ॥
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി । കസ്താമസത്യാത് ॥ 10 (10)

T.B.3.9.3.3

അസിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാ ഇതി ।
 യഥ്സമാനീഭ്യോ ദേവതാഭ്യോഽന്യേഽന്യേ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
 അസിന്നേവ തലോകേ കാമാൻ ദധാതി ।
 തസാദസിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാഃ ॥
 ത്രയാണാം ത്രയാണാഘൃ സഹ വപാ ജൂഹോതി ।
 ത്രയാവൃതോ വൈ ദേവാഃ । ത്രയാവൃത ഇമേ ലോകാഃ ।
 ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ ॥ ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്തേ ॥
 പര്യഗ്നി-കൃതാ-നാരണ്യാ-നുമ്സ്യജന്ത്യഹിപ്സാധൈ ( ) ।
 11 (10) (അവരുദ്ധ്യ ഉഭയാൻ പശുനാലഭതേ - സത്യാ -
 ദഹിപ്സാധൈ) (A3)

3.9.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ

T.B.3.9.4.1

യു॒ഞ്ജ॒ന്തി ബ്ര॒ഹ്മി॒ത്യാ॒ഹ । അ॒സൗ॒ വാ ആ॒ദി॒ത്യോ ബ്ര॒ഹ്മഃ॑ ।
 ആ॒ദി॒ത്യമേ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ।
 അ॒രു॒ഷ്മി॒ത്യാ॒ഹ । അ॒ഗ്നി॒ർവാ അ॒രു॒ഷഃ॑ । അ॒ഗ്നിമേ॒വാ॒സ്മൈ॑
 യു॒നക്തി॑ । ച॒ര॒ന്തമി॒ത്യാ॒ഹ । വാ॒യുർവൈ ച॒ര॒ന് ।
 വാ॒യുമേ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ।
 പ॒രി॒ത॒സ്ഥു॒ഷ ഇ॒ത്യാ॒ഹ । 12 (10)

T.B.3.9.4.2

ഇ॒മേ വൈ ലോ॒കാഃ പ॒രി॒ത॒സ്ഥു॒ഷഃ॑ । ഇ॒മനേ॒വാ॒സ്മൈ॑
 ലോ॒കാൻ യു॒നക്തി॑ । രോ॒ച॒ന്തേ രോ॒ച॒നാ ദി॒വീ॒ത്യാ॒ഹ ।
 നക്ഷ॒ത്രാ॒ണി വൈ രോ॒ച॒നാ ദി॒വി ।
 നക്ഷ॒ത്രാ॒ണ്യേ॒വാ॒സ്മൈ രോ॒ച॒യതി॑ ।
 യു॒ഞ്ജ॒ന്ത്യ॒സ്യ കാ॒മ്യേ॒ത്യാ॒ഹ । കാ॒മാ॒നേ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ।
 ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॒സേ॒ത്യാ॒ഹ । ഇ॒മേ വൈ ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॒സാ ।
 ഇ॒മേ ഏ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ । 13 (10)

T.B.3.9.4.3

ശോ॒ണാ ധൃ॒ഷ്ടു നൃ॒വാ॒ഹ॒സേ॒ത്യാ॒ഹ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ വൈ
 നൃ॒വാ॒ഹ॒സാ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ ഏ॒വാ॒സ്മൈ യു॒നക്തി॑ ।

ഏ॒താ ഏ॒വാ॒സ്മൈ॒ ദേ॒വതാ॑ യു॒നക്തി॑ । സു॒വർഗ॑സ്യ
 ലോ॒ക॒സ്യ॑ സ॒മ॒ഷ്ട്യ॑ । കേ॒തും കൃ॒ണ്വന്ന॑കേ॒തവ॑ ഇ॒തി ധ്വ॒ജം
 പ്ര॒തി॒മു॒ഞ്ച॑തി । യശ് ഏ॒വൈ॒നഃ॑ രാ॒ജ്ഞാ॑ം ഗമ॒യതി॑ ।
 ജീ॒മുത॑സ്യേ॒വ ഭ॒വതി॑ പ്ര॒തീ॒ക॒മി॒ത്യാഹ॑ ।
 യ॒ഥാ യ॒ജു॒രേ॒വൈ॒തത് ।
 യേ॒ തേ॒ പ॒ൻമാ॑നഃ സ॒വിതഃ॑ പൃ॒ർവ്വാ॒സ ഇ॒ത്യധ്വ॑ര്യുർ-
 യ॒ജമാ॑നം വാ॒ചയ॑ത്യഭി॒ജീ॒തൈ॑ । 14 (10)

T.B.3.9.4.4

പ॒രാ വാ॑ ഏ॒ത॒സ്യ॑ യ॒ജ്ഞേ॑ ഏ॒തി ।
 യ॒സ്യ॑ പ॒ശു-॒രു॒പാ॒കൃ॒തോ-॒ഽന്യ॑ത്ര വേ॒ദ്യാ ഏ॒തി ।
 ഏ॒തഃ॑ സ്തോ॒തരേ॑തേ॒ന പ॒ഥാ പൂ॑ന॒രശ്വ॑മാവർ॒തയാ॑സി
 ന ഇ॒ത്യാഹ॑ । വാ॒യുർവൈ॑ സ്തോ॒താ ।
 വാ॒യു॒മേ॒വാ॒സ്യ॑ പ॒രസ്താ॑ത് ദ॒ധാ॒ത്യാവൃ॑ത്തൈ॒ത്യാ ।
 യ॒ഥാ വൈ॑ ഹ॒വിഷോ॑ ഗൃ॒ഹീ॒ത॒സ്യ॑ സ്ത॒ന്ദതി॑ ।
 ഏ॒വം വാ॑ ഏ॒തദ॑ശ്വ॒സ്യ॑ സ്ത॒ന്ദതി॑ ।
 യദ॑സ്യോ॒പാ॒കൃ॒ത॒സ്യ॑ ലോ॒മാനി॑ ശീ॒യന്തേ॑ । യദാ॑ലേ॒ഷു
 കാ॒ചാ॒നാവ॑യന്തി । ലോ॒മാന്യേ॑വാ॒സ്യ॑ തഥ്॑സംഭ॒രന്തി॑ । 15 (10)

T.B.3.9.4.5

ഭൂർഭുവഃ സുവരിതി പ്രാജാപത്യാഭിരാവയന്തി ।
 പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ । സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ
 സമർദ്ധയന്തി । ഭൂരിതി മഹിഷീ । ഭൂവ ഇതി വാവാതാ ।
 സുവരിതി പരിവൃക്തീ । ഏഷാം ലോകാനാമഭിജിത്യൈ ।
 ഹിരണ്യയാഃ കാചാ ഭവന്തി ।
 ജ്യോതിർവൈ ഹിരണ്യം । രാശ്മശ്വമേധഃ । 16 (10)

T.B.3.9.4.6

ജ്യോതിശ്ചൈവായൈ രാശ്മം ച സമീചീ ദധാതി ।
 സഹസ്രം ഭവന്തി । സഹസ്രസംമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാ-ഭിജിത്യൈ ।
 അപ വാ ഏതസ്മാത് തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീഃ ക്രാമന്തി ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ । വസവസ്ത്വാ-ഽഞ്ജന്തു ഗായത്രേണ
 ചരന്സേതി മഹിഷ്യഭ്യനക്തി ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । തേജോ ഗായത്രീ ।
 തേജസൈവായൈ തേജോഽവരുന്ധേ । 17 (10)

T.B.3.9.4.7

രുദ്രാസ്ത്വാ-ഽഞ്ജന്തു ത്രൈഷ്ടുഭേന ചരന്സേതി വാവാതാ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । ഇന്ദ്രിയം ത്രിഷ്ടുപ് ।

തേജസൈവാസ്മാ ഇന്ദ്രിയമവരുന്ധേ ।
 ആദിത്യാസ്ത്വാ-sഞ്ജന്തു ജാഗതേന ഛന്ദസേതി പരിവൃക്തീ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । പശവോ ജഗതീ ।
 തേജസൈവാസ്മൈ പശൂനവരുന്ധേ । പത്യോ-sഭ്യഞ്ജന്തി ।
 ശ്രീയാ വാ ഏതദ് രൂപം । 18 (10)

T.B.3.9.4.8

യത്പന്തയഃ । ശ്രീയമേവാസ്മിൻ-ത്ദ് ദധതി ।
 നാസ്മാത്തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീരപകാമന്തി ।
 ലാജീ(3)ഞ്ചാചീ(3)ൻ. യശോ മമാ(4) ഇത്യതിരിക്ത-
 മന്നമശ്വായോപാഹരന്തി ।
 പ്രജാമേവാന്നാദീം കുർവതേ । ഏതദ്ദേവാ അന്നമത്തെ-
 തദന്നമധി പ്രജാപത ഇത്യാഹ ।
 പ്രജായാമേവാ-ന്നാദ്യം ദധതേ । യദി നാവജീശ്വേത് ।
 അഗ്നിഃ പശുരാസീ-ദിത്യവശ്വാപയേത് ।
 അവ ഹൈവ ജീശ്വതി ( ) ।
 ആക്രാൻ. വാജീ ക്രമൈരത്യ-ക്രമീദാജീ ദ്യൗസേ പൃഷ്ഠം
 പൃഥിവീ സധസ്ഥ-മിത്യശ്വമനു-മന്ത്രയതേ ।
 ഏഷാം ലോകാനാ-മദിജിത്യൈ ।

സമീ॑ദ്ധോ അ॒ഞ്ജൻകൃ॑ദരം മതീ॒നാ-മി॒ത്യശ്വ॑സ്യാ-പ്രിയോ॑
ഭവ॑ന്തി സ॒രൂപ॑ത്വായ । 19 (13)

(പ॒രി॒തസ്ഥു॑ഷ ഇ॒ത്യാഹോ॑ - മേ ഏ॒വാസ്മൈ॑ യു॒നക്ത॑ -
ഭി॒ജി॒ത്യൈ - ഭര - ന്യ॑ശ്വമേ॒ധോ - രൂ॑ന്ധേ - രൂ॒പം -
ജി॑പ്രതി ത്രീ॒ണി ച) (A4)

3.9.5 അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ
ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ

T.B.3.9.5.1

തേ॑ജ॒സാ വാ ഏ॒ഷ ബ്ര॑ഹ്മ॒വർച॑സേ॒ന വൃ॑ദ്ധ്യ॒തേ ।

യോഽ॒ശ്വമേ॑ധേ॒ന യ॑ജ॒തേ ।

ഹോ॑താ ച ബ്ര॒ഹ്മാ ച ബ്ര॑ഹ്മോ॒ദ്യം വ॑ദ॒തഃ ।

തേ॑ജ॒സാ ചൈ॒വൈനം॑ ബ്ര॒ഹ്മവർച॑സേ॒ന ച സ॑മർദ്ധ॒യതഃ॑ ।

ദക്ഷി॑ണതോ ബ്ര॒ഹ്മാ ഭവ॑തി । ദക്ഷി॑ണത ആ॒യത॑നോ വൈ

ബ്ര॒ഹ്മാ । ബാർഹ॑സ്സത്യോ വൈ ബ്ര॒ഹ്മാ ।

ബ്ര॒ഹ്മവർച॑സമേ॒വാസ്യ॑ ദക്ഷി॑ണതോ ദധാ॒തി ।

തസ്മാ॑ദ് ദക്ഷി॑ണോഽർദ്ധോ ബ്ര॒ഹ്മവർച॑സി॒തരഃ॑ ।

ഉ॒ത്തര॑തോ ഹോ॑താ ഭവ॑തി । 20 (10)

T.B.3.9.5.2

ഉത്തരത ആയതനോ വൈ ഹോതാ ।
 ആഗേയോ വൈ ഹോതാ । തേജോ വാ അഗ്നിഃ ।
 തേജ ഏവാസ്യോത്തരതോ ദധാതി ।
 തസ്മാദുത്തരോർ-ധസ്യേജസിതരഃ । യുപമദിതോ വദതഃ ।
 യജമാനദേവത്യോ വൈ യുപഃ ।
 യജമാനമേവ തേജസാ ച ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർദ്ധയതഃ ।

കിൗ സിദാസീത്-പൂർവചിത്തി-രിത്യാഹ ।
 ദൗർവൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തിഃ । 21 (10)

T.B.3.9.5.3

ദിവമേവ വൃഷ്ടിമ വരുന്ധേ । കിൗ സിദാസീദ്-ബൃഹദായ
 ഇത്യാഹ । അശ്വോ വൈ ബൃഹദായഃ । അശ്വമേവാവരുന്ധേ ।
 കിൗ സിദാസീത്-പിശങ്ഗിലേത്യാഹ ।
 രാത്രിർവൈ പിശങ്ഗിലാ । രാത്രിമേവാവരുന്ധേ ।
 കിൗ സിദാസീത്-പിലിപ്പിലേത്യാഹ ।
 ശ്രീർവൈ പിലിപ്പിലാ । അന്നാദ്യമേവാവരുന്ധേ । 22 (10)

T.B.3.9.5.4

കഃ സിദേകാകീ ചരതീത്യാഹ । അസൗ വാ ആദിത്യ

ഏകാകീ ചരതി । തേജ ഏവാവരുന്ധേ ।
 ക ഉ സ്വിജായതേ പുനരിത്യാഹ ।
 ചന്ദ്രമാ വൈ ജായതേ പുനഃ । ആയുരേവാവരുന്ധേ ।
 കിൗ സ്വിദ്ധിമസ്യ ഭേഷജമിത്യാഹ ।
 അഗ്നിർവൈ ഹിമസ്യ ഭേഷജം । ബ്രഹ്മവർചസമേവാ-
 വരുന്ധേ । കിൗ സ്വിദാവപനം മഹദിത്യാഹ । **23 (10)**

T.B.3.9.5.5

അയം വൈ ലോക ആവപനം മഹത് । അസ്മിന്നേവ ലോകേ
 പ്രതിതിഷ്ഠതി । പൃച്ഛാമി ത്വാ പരമന്തം പൃഥിവ്യാ ഇത്യാഹ ।
 വേദിർവൈ പരോഽന്തഃ പൃഥിവ്യാഃ ।
 വേദിമേവാവരുന്ധേ । പൃച്ഛാമി ത്വാ ഭുവനസ്യ നാഭിമിത്യാഹ ।
 യജ്ഞോ വൈ ഭുവനസ്യ നാഭിഃ । യജ്ഞമേവാവരുന്ധേ ।
 പൃച്ഛാമി ത്വാ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേത ഇത്യാഹ ।
 സോമോ വൈ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേതഃ ( ) ।
 സോമപീഥ-മേവാവരുന്ധേ ।
 പൃച്ഛാമി വാചഃ പരമം വ്യോമേത്യാഹ । ബ്രഹ്മ വൈ വാചഃ
 പരമം വ്യോമ । ബ്രഹ്മവർചസ-മേവാവരുന്ധേ । **24 (14)**

(ഹോതാ ഭവതി - വൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തി -
 രന്നാഭ്യമേവാവരുന്ധേ - മഹദിത്യാഹ - സോമോ വൈ
 വൃഷ്ടോ അശ്വസ്യ രേതശ്ചതാരി ച) (A5)

3.9.6 അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ
സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ

T.B.3.9.6.1

അപ വാ ഏതസ്മാത് പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി । യോഽശ്വമേധേന
 യജതേ । പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി
 സംജ്ഞപ്യമാന ആഹുതീർ ജുഹോതി ।
 പ്രാണാനേവാസ്മിൻ ദധാതി । നാസ്മാത് പ്രാണാ
 അപക്രാമന്തി । അവന്തീഃ സ്ഥാവന്തീസ്ത്വാ-ഽവന്തു ।
 പ്രിയം ത്വാ പ്രിയാണാം । വർഷിഷ്ഠമാപ്യാനാം ।
 നിധീനാം ത്വാ നിധിപതിഃ ഹവാമഹേ വസോ മമേത്യാഹ ।
 അപൈവാസ്മൈ തദ്ധ്നുവതേ । **25 (10)**

T.B.3.9.6.2

അഥോ ധുവന്ത്യേവൈനം । അഥോ ന്യേവാസ്മൈ ഹനുവതേ ।
 ത്രിഃ പരിയന്തി । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।
 ഏഭ്യ ഏവൈനം ലോകേഭ്യോ ധുവതേ । ത്രിഃ പുനഃ പരിയന്തി ।

ഷട്സ് സംപദ്യന്തേ । ഷഡ്യാ ഗുതവഃ ।

ഗുതുഭിരേവൈനം ധുവതേ ।

അപ വാ ഏതേഭ്യഃ പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി । 26 (10)

T.B.3.9.6.3

യേ യജേണ ധുവനം തന്വതേ ॥ നവകൃതഃ പരിയന്തി ।

നവ വൈ പുരുഷേ പ്രാണാഃ । പ്രാണാനേവാത്മൻ-ദധതേ ।

നൈഭ്യഃ പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ।

അംബേ അംബാല്യംബിക ഇതി പത്നീമുദാനയതി ।

അഹ്വതൈവൈനാം । സുഭഗേ കാംപീലവാസിനീ-ത്യാഹ ।

തപ ഏവൈനാ-മുപനയതി ।

സുവർഗേ ലോകേ സംപ്രാർണ്യാമാ-മിത്യാഹ । 27 (10)

T.B.3.9.6.4

സുവർഗമേവൈനാം ലോകം ഗമയതി ।

ആഹമജാനി ഗർഭധമാ ത്വമജാസി ഗർഭധമിത്യാഹ ।

പ്രജാ വൈ പശവോ ഗർഭഃ ।

പ്രജാമേവ പശൂനാത്മൻ ധത്തേ ।

ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।

സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനൻ । തമശഃ പ്രാജാനാത് ।

യഥ്സുചീ-ദിരസി പമാൻ-കല്പയന്തി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാതൈഃ ।
 ഗായത്രീ ത്രിഷ്ടുബ്-ജഗതീത്യാഹ । 28 (10)

T.B.3.9.6.5

യഥാ യജുരേവൈതത് । ത്രയഃ സുച്യോ ഭവന്തി ।
 അയസ്മയോ രജതാ ഹരിണ്യഃ ।
 അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപമയസ്മയഃ । അന്തരീക്ഷസ്യ
 രജതാഃ । ദിവോ ഹരിണ്യഃ । ദിശോ വാ അയസ്മയഃ ।
 അവാന്തരദിശാ രജതാഃ । ഊർദ്ധ്വാ ഹരിണ്യഃ ।
 ദിശ ഏവാസ്മൈ കല്പയന്തി ( ) । കസ്ത്വാ ഛയന്തി കസ്ത്വാ
 വിശാസ്തീ-ത്യാഹാഹിഃ സായൈ । 29 (11)
 (ഹനുവതേ - ക്രാമ - ന്യൂർണ്ണാമാമിത്യാഹ - ജഗതീത്യാഹ
 - കല്പയത്യേകം ച) (A6)

3.9.7 അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ

T.B.3.9.7.1

അപ വാ ഏതസ്മാച്ഛീ രാശ്രം ക്രാമതി । യോഽശ്വമേധേന
 യജതേ । ഊർദ്ധ്വാനോ-മുച്ഛയതാ-ദിത്യാഹ । ശ്രീർവൈ
 രാശ്രമശ്വമേധഃ । ശ്രീയമേവാസ്മൈ രാശ്രമൂർദ്ധ്വ-മുച്ഛയതി ।
 വേണുഭാരം ഗിരാവിവേത്യാഹ । രാശ്രം വൈ ഭാരഃ ।

രാഷ്ട്രമേവാസൈ പര്യുഹതി ।
 അമാസ്യ മദ്ധ്യമേധതാമിത്യാഹ ।
 ശ്രീർവൈ രാഷ്ട്രസ്യ മദ്ധ്യം । 30 (10)

T.B.3.9.7.2

ശ്രീയമേവാ-വരുന്ധേ । ശീതേ വാതേ പുനന്നിവേത്യാഹ ।
 ക്ഷേമോ വൈ രാഷ്ട്രസ്യ ശീതോ വാതഃ ।
 ക്ഷേമമേവാ-വരുന്ധേ । യദ്ധരിണീ യവമത്തീത്യാഹ ।
 വിന്ധേ ഹരിണീ । രാഷ്ട്രം യവഃ । വിശം ചൈവാസൈ
 രാഷ്ട്രം ച സമീചീ ദധാതി । ന പുഷ്ടം പശു മന്യത ഇത്യാഹ ।
 തസ്മാദ് രാജാ പശൂന്ന പുഷ്യതി । 31 (10)

T.B.3.9.7.3

ശൂദ്രാ യദർയജാരാ ന പോഷായ ധനായതീത്യാഹ ।
 തസ്മാദ്വൈ-ശീപുത്ര-ന്നാഭിഷിഞ്ചന്തേ । ഇയം യകാ ശകുന്തി
 കേത്യാഹ । വിന്ധേ ശകുന്തികാ । രാഷ്ട്രമശ്വമേധഃ ।
 വിശം ചൈവാസൈ രാഷ്ട്രം ച സമീചീ ദധാതി ।
 ആഹലമിതി സർപതീത്യാഹ । തസ്മാദ് രാഷ്ട്രായ വിശഃ
 സർപന്തി । ആഹതം ഗഭേ പസ ഇത്യാഹ ।
 വിന്ധേ ഗഭഃ । 32 (10)

T.B.3.9.7.4

രാ॒ഷ്ട്രം പ॒സഃ । രാ॒ഷ്ട്രമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി । ത॒സ്മാദ് രാ॒ഷ്ട്രം
 വി॒ശം ഘാ॑തുകം । മാ॒താ ച॑ തേ പി॒താ ച॑ ത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ഇ॒യം വൈ॑ മാ॒താ । അ॒സൗ പി॒താ ।
 ആ॒ഭ്യാമേ॒വൈനം പ॑രി॒ദദാ॑തി । അ॒ഗ്രം വൃ॒ക്ഷ॒സ്യ രോ॑ഹത
 ഇ॒ത്യാഹ॑ । ശ്രീ॒ർവൈ വൃ॒ക്ഷ॒സ്യാഗ്രം॑ ।
 ശ്രീ॒യമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ । 33 (10)

T.B.3.9.7.5

പ്ര॒സു॒ലാമീ॑തി തേ പി॒താ ഗ॒ഭേ മു॒ഷ്ടി॑മ॒തഃ സ॒യദി॑ത്യാഹ ।
 വി॒ഡൈ ഗ॒ഭഃ । രാ॒ഷ്ട്രം മു॒ഷ്ടിഃ । രാ॒ഷ്ട്രമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി ।
 ത॒സ്മാദ് രാ॒ഷ്ട്രം വി॒ശം ഘാ॑തുകം ।
 അ॒പ വാ ഏ॒തേഭ്യഃ പ്രാ॑ണാഃ ക്രാ॒മന്തി॑ ।
 യേ യ॒ജ്ഞൈ॑പൃ॒തം വ॑ദന്തി । ദധി॒ക്രാവ്.ണ്ണോ
 അ॒കാരി॑ഷമിതി സു॒രദി॑മതീ॒മുചം വ॑ദന്തി ।
 പ്രാ॑ണാ വൈ സു॒രഭ॑യഃ । പ്രാ॑ണാ॒നേവാ॑ത്മൻ ദധ॒തേ ( ) ।
 നൈ॒ഭ്യഃ പ്രാ॑ണാ അ॒പക്രാ॑മന്തി ।
 ആ॒പോ ഹി ഷോ॑ മ॒യോഭു॒വ ഇ॒ത്യുദ്ദി॑ർ മാ॒ർജ॑യന്തേ ।

ആപോ॑ വൈ സർവാ॑ ദേ॒വതാഃ॑ ।

ദേ॒വതാ॑ഭിരേ-വാ॒ത്മാനം॑ പ॒വയ॑ന്തേ । 34 (14)

(രാ॒ഷ്ട്രസ്യ॑ മ॒ദ്ധ്യം - പു॒ഷ്യതി॑ - ഗഭോ॑ - രു॒ന്ധേ - ദധ॑തേ
ച॒ത്വാരി॑ ച) (A7)

3.9.8 അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശൂനാം ച പ്രശംസാ

T.B.3.9.8.1

പ്ര॒ജാപ॑തിഃ പ്ര॒ജാഃ സൃ॑ഷ്ട്വാ പ്രേ॒ണാസു॑ പ്രാ॒വിശ॑ത് ।
താ॒ഭ്യഃ പു॒നഃ സംഭ॑വിതും നാശ॑ക്നോത് । സോ॑ഽബ്ര॒വീത് ।
ഋ॒ദ്ധുവ॑ദി॒മ്സഃ । യോ॑ മേ॒തഃ പു॒നഃ സംഭ॑രദിതി ।
തം ദേ॒വാ അ॑ശ്വമേ॒ധേനൈ॑വ സ॒മഭ॑രൻ ।
തതോ॑ വൈ ത ആർദ്ധ്വ॑സു॒വൻ । യോ॑ഽശ്വമേ॒ധേന॑ യ॒ജതേ॑ ।
പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ സംഭ॑രത്യ് ഋ॒ദ്ധോതി॑ ।
പുരു॑ഷമാലഭ॑തേ । 35 (10)

T.B.3.9.8.2

വൈരാ॑ജോ വൈ പുരു॑ഷഃ । വിരാ॑ജ-മേ॒വാല॑ഭതേ । അ॒ഥോ
അ॒ന്നംവൈ॑ വിരാ॑ജ് । അ॒ന്നമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ । അ॒ശ്വാല॑ഭതേ ।
പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ വാ അ॒ശ്വഃ । പ്ര॒ജാപ॑തി-മേ॒വാല॑ഭതേ ।

അഥോ ശ്രീർവാ ഏകശമം । ശ്രീയ-മേവാവരുന്ധേ ।

ഗാമാലഭതേ । 36 (10)

T.B.3.9.8.3

യജ്ഞോ വൈ ഗൗഃ । യജ്ഞമേവാലഭതേ ।

അഥോ അന്നം വൈ ഗൗഃ । അന്നമേവാവരുന്ധേ ।

അജാവി ആലഭതേ ഭൂമേ । അഥോ പുഷ്ടിർവൈ ഭൂമാ ।

പുഷ്ടിമേവാ-വരുന്ധേ । പര്യഗ്നികൃതം പുരുഷം

ചാരണ്യാശ്ചോഥ് സൃജന്ത്യഹിംസായൈ ।

ഉഭൗ വാ ഏതൗ പശു ആലഭ്യതേ ।

യശ്ചാവഥോ യശ്ച പരമഃ ( ) । തേഃസ്യോഭയേ യജ്ഞേ ബദ്ധാഃ ।

അഭീഷ്ടാ അഭിപ്രീതാഃ । അഭിജിതാ അഭിഹൃതാ ഭവന്തി ।

നൈനം ദക്ഷിണഃ പശവോ യജ്ഞേ ബദ്ധാഃ ।

അഭീഷ്ടാ അഭിപ്രീതാഃ । അഭിജിതാ അഭിഹൃതാ ഹിംസന്തി ।

യോഃശ്വമേധേന യജ്ഞേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദഃ । 37 (18)

(ലഭതേ - ഗാമാലഭതേ - പരമോഽഷ്ടൗ ച) (A8)

3.9.9 അനുവാകം 9 - ഉത്തമേടഹനി പ്രശവഃ

T.B.3.9.9.1

പ്രഥമേന വാ ഏഷ സ്തോമേന രാധാ ।
 ചതുഷ്ഠോമേന കൃതേനായാനാ-മുത്തരേടഹൻ ।
 ഏകവിഷ്ശേ പ്രതിഷ്ഠായാം പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 ഏകവിഷ്ശാത് പ്രതിഷ്ഠായാ ജതുന്നന്യാരോഹതി ।
 ജതവോ വൈ പൃഷ്ഠാനി । ജതവഃ സംവത്സരഃ ।
 ജതുഷ്ഠാവ സംവത്സരേ പ്രതിഷ്ഠായ ।
 ദേവതാ അഭ്യാരോഹതി ।
 ശക്വരയഃ പൃഷ്ഠം ദവന്ത്യൻ യദന്യ-ചന്ദഃ ।
 അന്യേടന്യേ വാ ഏതേ പശവ ആലഭ്യന്തേ । 38 (10)

T.B.3.9.9.2

ഉതേവ ഗ്രാമ്യാഃ । ഉതേവാരണ്യാഃ । അഹരേവ രൂപേണ
 സമർദ്ധയതി । അഥോ അഹൻ ഏവൈഷ ബലിർ ഹ്രിയതേ ।
 തദാഹുഃ । അപശവോ വാ ഏതേ । യദജാവയശ്ചാ-രണ്യാശ്ച ।
 ഏതേ വൈ സർവേ പശവഃ । യദഗവ്യാ ഇതി ।
 ഗവ്യാൻ പശൂനുമുത്തമേടഹന്നാലഭതേ । 39 (10)

T.B.3.9.9.3

തേനൈവോഭയാൻ പശൂനവരുന്ധേ । പ്രാജാപത്യാ ഭവന്തി ।
 അനഭിജിതസ്യാ-ഭിജിത്യൈ । സൗരീർനവ ശ്വേതാ
 വശാ അനുബന്ധ്യാ ഭവന്തി ।

അന്തത ഏവ ബ്രഹ്മവർചസമവരുന്ധേ ।
 സോമായ സ്വരാജേണ ടനോവാ-ഹാവനധ്യാഹാവിതി
 ദന്ധിനഃ പശൂനാലഭതേ । അഹോരാത്രാണാ-മഭിജിത്യൈ ।
 പശുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 ഛഗലം കല്പാഷം കികിദീവിം വിദീഗയമിതി ത്യാശ്ചാൻ
 പശൂനാലഭതേ ( ) । പശുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ।
 ഋതുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 പിശങ്ഗാസ്ത്രയോ വാസന്താ ഇത്യ ഋതു-പശൂനാലഭതേ ।
 ഋതുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ।
 ആ വാ ഏഷ പശുഭ്യോ വ്യുദ്ധ്യതേ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

പര്യഗ്നികൃതാ ഉത്സൃജന്ത്യനാബ്രഹ്മായ । 40 (18)

(ലഭ്യന്തേ-ലഭതേ-ത്യാശ്ചാൻ പശൂനാലഭതേഽഷ്ടൗ ച) (A9)

3.9.10 അനുവാകം 10 - മഹിമാഭിധാനൗ പ്രഹൗ

T.B.3.9.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയേത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।
 സ ഏതാവശ്യമേധേ മഹിമാനാവപശ്യത് । താവഗൃഹ്ണീത ।
 തതോ വൈ സ മഹാനന്നാദോ-ഭവത് ।
 യഃ കാമയേത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।
 സ ഏതാവശ്യമേധേ മഹിമാനൗ ഗൃഹ്ണീത ।
 മഹാനേവാനാദോ ഭവതി । യജമാന-ഭവത്യാ വൈ വപാ ।
 രാജാ മഹിമാ । യദ്വപാം മഹിമ്നോഭയതഃ പരിയജതി ( ) ।
 യജമാനമേവ രാജ്യേനോഭയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।
 പുരസ്താം-സ്വാഹാകാരാ വാ അന്യേ ദേവാഃ ।
 ഉപരിഷ്ടാം-സ്വാഹാകാരാ അന്യേ ।
 തേ വാ ഏതേശ്വ ഏവ മേധ്യ ഉഭയേ-വരുദ്ധ്യന്തേ ।
 യദ്വപാം മഹിമ്നോ-ഭയതഃ പരിയജതി ।
 താനേവോ-ഭയാൻ പ്രീണാതി । 41 (16)

(പരിയജതി ഷട്ച്) (A10)

3.9.11 അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച

T.B.3.9.11.1

വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ | തം യത്പ്രാജാപത്യം കുര്യാത് |
 യാ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ | താ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയേത് |
 ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദദ്ധ്യാത് |
 സ്തേഗാൻ-ദശ്രഷ്ടാഭ്യാം മണ്യുകാ-ഞ്ജംഭ്യേഭിരിതി |
 ആജ്യമവദാനം കൃത്വാ പ്രതിസംഖ്യായ-മാഹുതീർ-
 ജുഹോതി | യാ ഏവ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ | താ ഭാഗധേയേന
 സമർദ്ധയതി | ന ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധാതി | **42 (10)**

T.B.3.9.11.2

ചതുർദശൈതാ-നനുവാകാഞ്ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ |
 പ്രയാസായ സ്വാഹേതി പഞ്ചദശം |
 പഞ്ചദശ വാ അർദ്ധമാസസ്യ രാത്രയഃ |
 അർദ്ധമാസശഃ സംവത്സര ആപ്യതേ | ദേവാസുരാഃ
 സംയത്താ ആസൻ | തേഽബ്രുവന്നഗന്ധഃ സിഷ്ടകൃതഃ |
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വയമുദ്ധാരമുദ്ധാരാമഹൈ |
 അമൈതാ-നഭി-ദവാമേതി |
 തേ ലോഹിത-മുദഹരന്ത | തതോ ദേവാ അഭവൻ | **43 (10)**

T.B.3.9.11.3

പരാഽസുരാഃ | യഥ്-സ്വിഷ്ടകൃദ്ഭ്യോ ലോഹിതം ജുഹോതി
 ഭ്രാതൃവ്യാഭിഭൂത്യൈ | ഭവത്യാത്മനാ |
 പരാഽസ്യ ഭ്രാതൃവ്യോ ഭവതി |
 ഗോമൃഗകണ്ണേന പ്രഥമാമാഹുതിം ജുഹോതി |
 പശവോ വൈ ഗോമൃഗഃ | രുദ്രോഽഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃത് |
 രുദ്രാഭേവ പശൂനന്തർ-ദധാതി | അഥോ യത്രൈഷാ-
 ഷഹുതിർ. ഹൂയതേ | ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ | 44 (10)

T.B.3.9.11.4

അശ്വശഘേന ദ്വിതീയാമാഹുതിം ജുഹോതി |
 പശവോ വാ ഏകശഘം | രുദ്രോഽഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃത് |
 രുദ്രാഭേവ പശൂനന്തർ-ദധാതി | അഥോ യത്രൈഷാഷഹുതിർ.
 ഹൂയതേ | ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ |
 അയസ്മയേന കമണ്ഡലൂനാ തൃതീയാം |
 ആഹുതിം ജുഹോത്യായാസ്യോ വൈ പ്രജാഃ |
 രുദ്രോഽഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃത് | രുദ്രാഭേവ പ്രജാ
 അന്തർ-ദധാതി ( ) | അഥോ യത്രൈഷാഷഹുതിർ. ഹൂയതേ |
 ന തത്ര രുദ്രഃ പ്രജാ അഭിമന്യതേ | 45 (12) (ദധാ - തൃഭവൻ
 - മന്യതേ - പ്രജാ അന്തർ ദധാതി ദേ ച) (A11)

3.9.12 അനുവാകം 12 -

തദ്യദയഹോമമധുവർതുശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ

T.B.3.9.12.1

അശ്വസ്യ വാ ആലസ്സസ്യ മേധ ഉദക്രാമത് ।
 തദശ്വസ്തോമീയ-മദവത് । യദശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।
 സ മേധമേവൈന-മാലദതേ । ആജ്യേന ജുഹോതി ।
 മേധോ വാ ആജ്യം । മേധോഽശ്വസ്തോ-മീയം ।
 മേധേനൈവാസിൻ മേധം ദധാതി । ഷട്ത്രിപ്ശതം
 ജുഹോതി । ഷട്ത്രിപ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ । 46 (10)

T.B.3.9.12.2

ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശൂനാം മാത്രാ । പശൂനേവ
 മാത്രയാ സമർദ്ധയതി । താ യദ്ഭൂയസീർവാ കനീയസീർവാ
 ജുഹുയാത് । പശൂന്മാത്രയാ വൃർദ്ധയേത് ।
 ഷട്ത്രിപ്ശതം ജുഹോതി । ഷട്ത്രിപ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ ।
 ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശൂനാം മാത്രാ ।
 പശൂനേവ മാത്രയാ സമർദ്ധയതി । 47 (10)

T.B.3.9.12.3

അശ്വസ്തോമീയപ് ഹുത്വാ ദിപദാ ജുഹോതി । ദിപാദൈ
 പുരുഷോ ദിപ്രതിഷ്ടഃ । തദേന പ്രതിഷ്ടയാ സമർദ്ധയതി ।

തദാഹുഃ | അശ്വസ്മോമീയം പൂർവച്
ഹോതവ്യാ(3)ൻ ദിപദാ(3) ഇതി | അശ്വോ വാ
അശ്വസ്മോമീയം | പൂരുഷോ ദിപദാഃ | അശ്വസ്മോമീയച്
ഹുത്വാ ദിപദാ ജുഹോതി | തസ്മാദ്-ദിപാച്ചതുഷ്ഠാദമന്തി |
അഥോ ദിപദ്യേവ ചതുഷ്പദഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ( ) |
ദിപദാ ഹുത്വാ | നാന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് |
യദന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് |
പ്ര പ്രതിഷ്ഠായാശ്ച്യവേത |

ദിപദാ അന്തതോ ജുഹോതി പ്രതിഷ്ഠിത്യൈ | 48 (15)
(ബൃഹ - തൃർദ്ധയതി - സ്ഥാപയതി പഞ്ച ച) (A12)

3.9.13 അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം

T.B.3.9.13.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത |
സോഽസ്മാഥ്-സ്യഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് |
തം യജ്ഞക്രതുഭി-രന്വൈച്ചത് |
തം യജ്ഞക്രതുഭിർ-നാനവിന്ദത് |
തമിഷ്ടിഭി-രന്വൈച്ചത് | തമിഷ്ടിഭി-രനവിന്ദത് |
തമിഷ്ടീനാ-മിഷ്ടിത്വം | യഥ്-സംവത്സരമിഷ്ടിഭിർ യജ്ഞേ |

അശ്വമേ॒വ തദ॑നി॒ച്ചതി॑ ।

സാ॒വി॒ത്രിയോ॑ ഭ॒വന്തി॑ । 49 (10)

T.B.3.9.13.2

ഇ॒യം ഐ॑ സ॒വിതാ॑ । യോ॒ വാ അ॒സ്യാം നശ്യ॑തി

യോ॒ നി॒ലയ॑തേ । അ॒സ്യാം വാ॑വ തം വി॒ന്ദന്തി॑ ।

ന വാ ഇ॒മാം ക॒ശ്ചനേ॑ത്യാഹുഃ ।

തി॒ര്യങ്നോർ-യോഽത്യേ॑തു-മർ.ഹ॒തീതി॑ ।

യഥ്സാ॒വി॒ത്രിയോ॑ ഭ॒വന്തി॑ ।

സ॒വി॒ത്യുപ്ര॑സൃത ഏ॒വൈന॑മി॒ച്ചതി॑ ।

ഈ॒ശ്വരോ॑ വാ അ॒ശ്വഃ പ്ര॑മു॒ക്തഃ പരാ॑ം പരാ॒വതം॑ ഗ॒ന്തോഃ॑ ।

യഥ്സാ॒യം ധൃ॒തീർ ജു॒ഹോതി॑ ।

അ॒ശ്വസ്യ॑ യ॒ന്തൈ॒ ധൃ॒ന്തൈ॑ । 50 (10)

T.B.3.9.13.3

യത്-പ്രാ॒തരി॑ഷ്ടി॒ഭിർ-യ॑ജതേ । അ॒ശ്വമേ॒വ തദ॑നി॒ച്ചതി॑ ।

യഥ്സാ॒യം ധൃ॒തീർ ജു॒ഹോതി॑ ।

അ॒ശ്വസ്യ॑വ യ॒ന്തൈ॒ ധൃ॒ന്തൈ॑ । തസ്മാ॑ഥ്സാ॒യം പ്ര॑ജാഃ

ക്ഷേ॒മ്യാ ഭ॒വന്തി॑ । യത്പ്രാ॒തരി॑ഷ്ടി॒ഭിർ യ॑ജതേ ।

അ॒ശ്വമേ॒വ തദ॑നി॒ച്ചതി॑ । തസ്മാ॑ദി॒വാ ന॒ഷ്ടൈ॒ഷ ഏ॒തി॑ ।

യത്പ്രാ॒തരി॑ഷ്ടി॒ഭിർ യ॑ജതേ സാ॒യം ധൃ॒തീർ ജു॒ഹോതി॑ ।

അഹോരാത്രാഭ്യം-മേവൈന-മനീചുതി ( ) ।

അഥോ അഹോരാത്രാഭ്യം-മേവാസൈ

യോഗക്ഷേമം കല്പയതി । 51 (11)

(ഭവന്തി - ധൃത്യ - ഏന മനീചുത്യേകം ച) (A13)

3.9.14 അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം

T.B.3.9.14.1

അപ വാ ഏതസാപ്രീ രാഷ്ട്രം ക്രാമതി । യോഽശ്വമേധേന
യജതേ । ബ്രാഹ്മണൗ വീണാഗാമിനൗ ഗായതഃ ।

ശ്രിയാ വാ ഏതദ് രൂപം । യദീണാ ।

ശ്രിയമേ-വാസിൻ-തദ്ധത്തഃ ।

യദാ ഖലു വൈ പുരുഷഃ ശ്രിയമശ്നുതേ ।

വീണാഽസൈ വാദ്യതേ । തദാഹുഃ ।

യദുഭൗ ബ്രാഹ്മണൗ ഗായേതാം । 52 (10)

T.B.3.9.14.2

പ്രഭുഃ ശുക്രാ-ഽസാപ്രീഃ സ്യാത് । ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ

ശ്രീരമത ഇതി । ബ്രാഹ്മണോഽന്യോ ഗായേത് ।

രാജന്യോഽന്യഃ । ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രാഹ്മണഃ ।

ക്ഷത്രം രാജന്യഃ । തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ
 ചോദയതഃ ശ്രീഃ പരിഗൃഹീതാ ഭവതി । തദാഹുഃ ।
 യദുഭൗ ദിവാ ഗായേതാം ।
 അപാസ്മാദ് രാശ്രൂം ക്രാമേത് । 53 (10)

T.B.3.9.14.3

ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ രാശ്രൂം രഥത ഇതി ।
 യദാ ഖലു വൈ രാജാ ക്രാമയതേ । അഥ ബ്രാഹ്മണം ജിനാതി ।
 ദിവാ ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് । നക്തം രാജന്യഃ ।
 ബ്രഹ്മണോ വൈ രൂപമഹഃ । ക്ഷത്രസ്യ രാത്രിഃ ।
 തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതോ
 രാശ്രൂം പരിഗൃഹീതം ഭവതി ।
 ഇത്യദദാ ഇത്യയജമാ ഇത്യപച ഇതി ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് ।
 ഇഷ്ടാപൂർത്തം വൈ ബ്രാഹ്മണസ്യ । 54 (10)

T.B.3.9.14.4

ഇഷ്ടാപൂർത്തേ-നൈവൈനം സ സമർദ്ധയതി ।
 ഇത്യജിനാ ഇത്യയുദ്ധ്യമാ ഇത്യമുസംഗ്രാമഹന്നിതി
 രാജന്യഃ । യുദ്ധം വൈ രാജന്യസ്യ ।
 യുദ്ധേനൈവൈനം സ സമർദ്ധയതി । അക്ലൃപ്താ വാ

ഏതസ്യുർത്വ ഇത്യാഹുഃ । യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
 തിസ്രോഽന്യോ ഗായതി തിസ്രോഽന്യഃ । ഷട്ഥ്-സംപദ്യന്തേ ।
 ഷഡ്യാ ഗൃതവഃ । ഗൃതൂനേവാസ്മൈ കല്പയതഃ ( ) ।
 താഭ്യാഽ സൗസ്ഥായാം । അനോയുക്തേ ച ശതേ ച ദദാതി ।
 ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।
 ആയുഷ്ഞേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി । 55 (14) (ഗായേതാം -
 ക്രാമേദ് - ബ്രാഹ്മണസ്യ - കല്പയതശ്ചതാരി ച) (A14)

3.9.15 അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ

T.B.3.9.15.1

സർവേഷു വാ ഏഷു ലോകേഷു മൃത്യവോഽന്യായത്താഃ ।
 തേഭ്യോ യദാഹുതീർ ന ജുഹുയാത് । ലോകേ ലോക ഏനം
 മൃത്യുർ വിന്ദേത് । മൃത്യവേ സ്വാഹാ മൃത്യവേ
 സ്വാഹേത്യഭി-പൂർവമാഹുതീർ-ജുഹോതി ।
 ലോകാലോകാദേവ മൃത്യു-മവയജതേ ।
 നൈനം ലോകേ ലോകേ മൃത്യുർ വിന്ദതി ।
 യദമുഷ്ഠേ സ്വാഹാഽമുഷ്ഠേ സ്വാഹേതി
 ജുഹ്വഥ്സം ചക്ഷീത । ബഹും മൃത്യുമമിത്രം കുർവീത ।

മൃ॒ത്യുവേ॒ സ്വാ॒ഹേത്യേ॒കസ്മാ॑ ഏ॒വൈകാ॑ഞ്ജു॒ഹുയാ॑ത് ।

ഏ॒കോ॒ വാ॒ അ॒മൃഷ്ടി॑ൻ ലോ॒കേ മൃ॒ത്യുഃ । 56 (10)

T.B.3.9.15.2

അ॒ശന॑യാ മൃ॒ത്യുരേ॒വ । ത॒മേവാ॑മൃ॒ഷ്ടിൻ ലോ॒കേഽവ॑യജതേ ।

ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ॒യൈ സ്വാ॒ഹേത്യ॑വ॒ഭൃഥ॑ ആ॒ഹുതി॑ം ജു॒ഹോതി॑ ।

ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാമേ॒വാവ॑ യജതേ । തദാ॒ഹുഃ ।

യദ്ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ-ഽപാ॒ത്ര്യാ॑ഥ ।

ക॒സ്മാദ് യ॑ജേ॒ത്സപി॑ ക്രിയത ഇതി ।

അ॒മൃത്യു॑ർവാ അ॒ന്യോ ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ॒യാ ഇ॒ത്യാഹുഃ॑ ।

ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ വാവ മൃ॒ത്യുരി॑തി । യദ്ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ॒യൈ
സ്വാ॒ഹേത്യ॑വ॒ഭൃഥ॑ ആ॒ഹുതി॑ം ജു॒ഹോതി॑ । 57 (10)

T.B.3.9.15.3

മൃ॒ത്യുമേ॒വാഹു॑ത്യാ തർപയി॒ത്വാ പ॑രി॒പാ॒ൺം കൃ॒ത്വാ ।

ഭൃ॒ണഘ്നേ॑ ഭേ॒ഷജം॑ കരോതി ।

ഏ॒താഴ് ഹ॒ വൈ മൃ॑ണ്ഡിഭ ഔ॒ദന്യ॑വഃ ।

ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ॒യൈ പ്രാ॑യശ്ചി॒ത്തിം വി॑ദാഞ്ചകാര ।

യോ ഹാ॒സ്യാപി॑ പ്ര॒ജായാ॑ം ബ്രാ॒ഹ്മണ॑ഴ് ഹന്തി ।

സർവ॑സ്സൈ॒ തസ്സൈ॑ ഭേ॒ഷജം॑ കരോതി ।

ജംബകായ സ്വാഹേത്യവദൂഥ ഉത്തമാമാഹുതിം ജുഹോതി ।
 വരുണോ വൈ ജംബകഃ । അന്തത ഏവ വരുണമവയജതേ ।
 ഖലതേർ വിക്ലിധസ്യ ശുക്ലസ്യ പിങ്ഗാക്ഷസ്യ
 മുർദ്ധഞ്ജുഹോതി ( ) । ഏതദൈ വരുണസ്യ രൂപം ।
 രൂപേണൈവ വരുണമവയജതേ । 58 (10) (ലോകേ മൃത്യുർ -
 ജുഹോതി - മുർദ്ധഞ്ജുഹോതി ദേ ച) (A15)

3.9.16 അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ

T.B.3.9.16.1

വാരുണോ വാ അശ്വഃ । തം ദേവതയാ വൃർദ്ധയതി ।
 യത്പ്രാജാപത്യം കരോതി ।
 നമോ രാജേണ നമോ വരുണായേത്യാഹ ।
 വാരുണോ വാ അശ്വഃ । സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ
 സമർദ്ധയതി । നമോഽശ്വായ നമഃ പ്രജാപതയ ഇത്യാഹ ।
 പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ । സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ
 സമർദ്ധയതി । നമോഽധിപതയ ഇത്യാഹ । 59 (10)

T.B.3.9.16.2

ധർമോ വാ അധിപതിഃ । ധർമമേവാ-വരുന്ധേ ।
 അധിപതി-രസ്യധിപതിം മാ കുർവധിപതിരഹം പ്രജാനാം
 ഭൂയാസമിത്യാഹ । അധിപതിമേവൈനഃ സമാനാനാം
 കരോതി । മാം ധേഹി മയി ധേഹീത്യാഹ ।
 ആശിഷമേവൈതാമാശാസ്മേ ।
 ഉപാകൃതായ സ്വാഹേത്യുപാകൃതേ ജുഹോതി ।
 ആലബ്ധായ സ്വാഹേതി നിയുക്തേ ജുഹോതി ।
 ഹുതായ സ്വാഹേതി ഹുതേ ജുഹോതി ।
 ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യൈ । 60 (10)

T.B.3.9.16.3

പ്ര വാ ഏഷ ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യശ്ചുവതേ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ । ആഗ്നേയ-മൈന്ദ്രാഗ്ന-മാശ്വിനം ।
 താൻ പശൂനാലഭതേ പ്രതിഷ്ഠിത്യൈ । യദാഽഗ്നേയോ ഭവതി ।
 അഗ്നിഃ സർവാ ഭേവതാഃ । ഭേവതാ ഏവാവരുന്ധേ ।
 ബ്രഹ്മ വാ അഗ്നിഃ । ക്ഷത്രമിന്ദ്രഃ ।
 യദൈന്ദ്രാഗ്നോ ഭവതി । 61 (10)

T.B.3.9.16.4

ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവാവരുന്ധേ । യദാശ്ശിനോ ഭവതി ।
 ആശിഷാമവരുദ്ധ്യേ । ത്രയോ ഭവന്തി । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।
 ഏഷോവ ലോകേഷു പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 അഗ്നയേഹോമുചേ ഷ്ടാകപാല ഇതി ദശഹവിഷമിഷ്ടിം
 നിർവപതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് । അന്നം വിരാട് ।
 വിരാജൈ-വാന്നാദ്യ-മവരുന്ധേ ( ) । അഗ്നേർ മന്വേ
 പ്രഥമസ്യ പ്രചേതസ ഇതി യാജ്യാനുവാക്യാ ഭവന്തി
 സർവത്വായ । 62 (11)

(അധിപതയ ഇത്യാ - ഹാഭിജിത്യാ - ഐന്ദ്രാഗോ ഭവതി -
 രുന്ധ ഏകം ച) (A16)

**3.9.17 അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം
 പ്രായശ്ചിത്തം**

T.B.3.9.17.1

യദ്യശ്വ-മുപതപദ് വിന്ദേത് ।
 ആഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് । സൗമ്യം ചരും ।
 സാവിത്ര-മഷ്ടാകപാലം । യദാഗ്നേയോ ഭവതി ।
 അഗ്നിഃ സർവാ ദേവതാഃ । ദേവതാദിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി ।

യഥ്സൗമ്യോ ഭവതി । സോമോ വാ ഓഷധീനാശ് രാജാ ॥
 യാഭ്യ ഏവൈനം വിന്ദതി । 63 (10)

T.B.3.9.17.2

താഭിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി । യഥ്സാവിത്രോ ഭവതി ।
 സവിത്യപ്രസൂത ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി । ഏതാഭിരേവൈനം
 ദേവതാഭിർ-ഭിഷജ്യതി । അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ।
 പൗഷ്ണം ചരും നിർവപേത് । യദി ശ്ലോണം സ്യാത് ।
 പൃഷ്ഠാ വൈ ശ്ലൗണ്യസ്യ ഭിഷക് । സ ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി ।
 അശ്ലോണോ ഹൈവ ഭവതി । 64 (10)

T.B.3.9.17.3

രൗദ്രം ചരും നിർവപേത് । യദി മഹതീ ദേവതാഭിമന്യേത ।
 ഏതദ് ദേവത്യോ വാ അശ്വഃ । സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ
 ഭിഷജ്യതി । അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ।
 വൈശ്യാനരം ദ്വാദശകപാലം നിർവപേൻ-മൃഗാഖരേ
 യദി നാഗച്ഛേത് ॥ ഇയം വാ അഗ്നിർവൈശ്യാനരഃ ।
 ഇയമേവൈന-മർചിദ്യാം പരിരോധമാനയതി ।
 ആ ഹൈവ സുതൃമഹർ ഗച്ഛതി । യദ്യധീയാത് । 65 (10)

T.B.3.9.17.4

അഗ്നയേ-ഽഹോമുചേഽഷ്ടാകപാലഃ | സൗര്യം പയഃ |
 വായവ്യ ആജ്യഭാഗഃ | യജമാനോ വാ അശ്വഃ |
 അഹ്സാ വാ ഏഷ ഗൃഹീതഃ | യസ്യാശോ മേധായ
 പ്രോക്ഷിതോ-ഽഭ്യുതി | യദഹ് ഹോമുചേ നിർവപതി |
 അഹ്സ ഏവ തേന മുച്യതേ | യജമാനോ വാ അശ്വഃ |
 രേതസാ വാ ഏഷ വ്യ-ഽഭ്യുതേ | **66 (10)**

T.B.3.9.17.5

യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-ഽഭ്യുതി |
 സൗര്യഽരേതഃ | യഥ്സൗര്യം പയോ ഭവതി |
 രേതസൈവനഽസ സമർദ്ധയതി | യജമാനോ വാ അശ്വഃ |
 ഗർഭൈർവാ ഏഷ വ്യ-ഽഭ്യുതേ |
 യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-ഽഭ്യുതി |
 വായവ്യാ ഗർഭാഃ | യദ് വായവ്യ ആജ്യഭാഗോ ഭവതി |
 ഗർഭൈരേവനഽസ സമർദ്ധയതി ( ) |
 അഥോ യസ്യേഷാ-ഽശ്വമേധേ പ്രായശ്ചിതിഃ ക്രിയതേ |
 ഇഷ്ടാ വസീയാൻ ഭവതി | **67 (12)**

(വി॒ന്ദ - തൃ॒ശ്ശോ॒ണോ॒ ഹൈ॒വ ഭ॒വ - തൃ॒ധീ॒യാ - ഭൃ॒ദ്ധ്യ॒തേ -
ഗർഭൈ॑ഭര॒വൈന॑ഃ സ॒ സമ॑ർദ്ധ॒യതി॒ ഭേ ച॑) (A17)

3.9.18 അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യന്തേ

T.B.3.9.18.1

തദാ॑ഹുഃ । ദ്വാ॑ദശ ബ്രഹ്മാ॑ദനാൻ മ॑സഃ॒സ്ഥി॒തേ നിർവ॑പേത് ।
ദ്വാ॑ദശഭി॒ർ-വേ॒ഷ്ടി॒ഭിർ-യ॒ജേ॒തേതി॑ । യദി॒ഷ്ടി॒ഭിർ യ॒ജേ॒ത ।
ഉ॒പ॒നാമു॑ക ഏ॒നം യ॒ജ്ഞഃ॑ സൃ॒ാത് । പാ॒പീ॒യാഃ॒സ്തൃ സൃ॒ാത് ।
ആ॒പ്താ॒നി വാ ഏ॒തസ്യ॑ ച॒ന്ദാഃ॑സി । യ ഈ॑ജാനഃ ।
താ॒നി ക ഏ॒താവ॑ദാശു പു॒നഃ പ്ര॒യു॑ഞ്ജീ॒തേതി॑ ।
സർ॒വാ വൈ॒ സഃ॒സ്ഥി॒തേ യ॒ജ്ഞേ॒ വാഗാ॑പ്യതേ । 68 (10)

T.B.3.9.18.2

സാ॒ഽഽപ്താ॑ ഭ॒വതി॒ യാത॑യാമി । ക്രൂ॒രീകൃ॑തേ॒വ ഹി
ഭ॒വത്യു॑രുഷ്ട॒താ । സാ ന॑ പു॒നഃ പ്ര॒യു॑ജ്യേ॒ത്യാഹുഃ॑ ।
ദ്വാ॑ദശൈ॒വ ബ്രഹ്മാ॑ദനാൻ മ॑സഃ॒സ്ഥി॒തേ നിർവ॑പേത് ।
പ്ര॒ജാപ॑തിർവാ ഓ॒ദനഃ॑ । യ॒ജ്ഞഃ॑ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ ।
ഉ॒പ॒നാമു॑ക ഏ॒നം യ॒ജ്ഞോ॑ ഭ॒വതി॒ । ന പാ॒പീ॒യാൻ ഭ॒വതി॒ ।
ദ്വാ॑ദശ ഭ॒വന്തി॒ । ദ്വാ॑ദശ മാ॒സാഃ॑ സം॒വത്സ॑രഃ ( ) ।

സം¹വ²മ്സര ഏവ പ്രതി¹തിഷ്ഠതി । 69 (11)

(ആപ്യതേ - സം¹വ²മ്സര ഏകം ച) (A18)

3.9.19 അനുവാകം 19 - വിഭൂതാദിഭിഃ

ദ്വാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ

T.B.3.9.19.1

ഏഷ വൈ വിഭൂ¹ർനാമ യജ്ഞഃ । സർവ¹ഹ വൈ
തത്ര വിഭൂ¹ ഭവതി । യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।

ഏഷ വൈ പ്രഭൂ¹ർനാമ യജ്ഞഃ । സർവ¹ഹ വൈ
തത്ര പ്രഭൂ¹ ഭവതി । യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।

ഏഷ വാ ഊർജസ്വാൻ¹ നാമ യജ്ഞഃ ।

സർവ¹ഹ വൈ തത്രോർജസ്വാൻ¹ ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ।

ഏഷ വൈ പയസ്യാ¹ന്നാമ യജ്ഞഃ । 70 (10)

T.B.3.9.19.2

സർവ¹ഹ വൈ തത്ര പയസ്വാൻ¹ ഭവതി । യത്രൈതേന
യജ്ഞേന യജ്ഞേ । ഏഷ വൈ വിധ്യ¹തോ നാമ യജ്ഞഃ ।

സർവ¹ഹ വൈ തത്ര വിധ്യ¹തം ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ । ഏഷ വൈ വ്യാവൃത്തോ
 നാമ യജ്ഞഃ । സർവച് ഹ വൈ തത്ര വ്യാവൃത്തം ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ।
 ഏഷ വൈ പ്രതിഷ്ഠിതോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവച് ഹ വൈ തത്ര പ്രതിഷ്ഠിതം ഭവതി । 71 (10)

T.B.3.9.19.3

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ । ഏഷ വൈ തേജസ്വീ
 നാമ യജ്ഞഃ । സർവച് ഹ വൈ തത്ര തേജസ്വി ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ।
 ഏഷ വൈ ബ്രഹ്മവർചസി നാമ യജ്ഞഃ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസി ജായതേ ।
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ।
 ഏഷ വാ അതിവ്യാധീ നാമ യജ്ഞഃ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര രാജന്യോ-തിവ്യാധീ ജായതേ ।
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ( ) ।
 ഏഷ വൈ ദീർഘോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 ദീർഘായുഷോ ഹ വൈ തത്ര മനുഷ്യാ ഭവന്തി ।

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ | ഏഷ വൈ ക്ലൃപോ നാമ
 യജ്ഞഃ | കല്പതേ ഹ വൈ തത്ര പ്രജാഭ്യോ യോഗക്ഷേമഃ |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ | 72 (16)

(പയസ്യാന്നാമ യജ്ഞഃ - പ്രതിഷ്ഠിതം ഭവതി - യത്രൈതേന
 യജേണന യജന്തേ ഷട്ച) (A19)

Special Korvai

(ഏഷ വൈ വിദ്യഃ പ്രഭുരൂർജസ്യാൻ പയസ്യാൻ. വിധ്യതോ
 വ്യാവൃത്തഃ പ്രതിഷ്ഠിതസ്തേജസ്വീ ബ്രഹ്മവർചസ്യതിവ്യാധീ
 ദീർഘഃ ക്ലൃപോ ദ്വാദശ)

3.9.20 അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരഃ

T.B.3.9.20.1

താർപ്യേണാശ്വം സംജ്ഞപയന്തി | യജേണാ വൈ താർപ്യം |
 യജേണൈവൈനാശ്വം സമർദ്ധയന്തി | യാമേന സാഹ്നം
 പ്രസ്തോതാ-സനുപതിഷ്ഠതേ | യമലോകമേവൈനം ഗമയതി |
 താർപ്യേ ച കൃത്യധീവാസേ ചാശ്വം സംജ്ഞപയന്തി |
 ഏതദ്വൈ പശൂനാശ്വം രൂപം | രൂപേണൈവ പശൂനവരുന്ധേ |
 ഹിരണ്യകശിപു ഭവതി | തേജസോ-വരുദ്ധ്യേ | 73 (10)

T.B.3.9.20.2

രുക്മോ ഭവതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാതൈ ।
 അശ്വോ ഭവതി । പ്രജാപതേരാപ്തൈ । അസ്യ വൈ ലോകസ്യ
 രൂപം താർപ്യം । അന്തരിക്ഷസ്യ കൃത്യധീവാസഃ ।
 ദിവോ ഹിരണ്യകശിപു । ആദിത്യസ്യ രൂക്മഃ ।
 പ്രജാപതേരശ്വഃ ।
 ഇമമേവ ലോകം താർപ്യേണാപ്നോതി ( ) । 74 (10)

T.B.3.9.20.3

അന്തരിക്ഷം കൃത്യധീവാസേന । ദിവച് ഹിരണ്യകശിപുനാ ।
 ആദിത്യച് രൂക്മേണ । അശ്വനൈവ മേധ്യേന പ്രജാപതേഃ
 സായുജ്യച് സലോകതാമാപ്നോതി ।
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാച് സായുജ്യം ।
 സാർഷ്ഠിതാച് സമാന ലോകതാമാപ്നോതി ।
 യോഽശ്വമേധേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം വേദഃ । 75 (10)
 (അവരുദ്ധ്യാ - ആപ്നോത്യ - +ഏൗ ച) (A20)

3.9.21 അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദിപ്രവാപഃ

T.B.3.9.21.1

ആദിത്യാ-ശ്ചാങ്ഗീരസശ്ച സുവർഗേ ലോകേഽസ്സർദ്ധന്ത ।
തേഽങ്ഗീരസ ആദിത്യേഭ്യഃ ।

അമൃമാദിത്യമശ്വഃ ശ്വേതം ഭൂതം ദക്ഷിണാമനയൻ ।
തേഽബ്രുവൻ । യം നോഽനേഷ്ട । സ വര്യോഽഭൂദിതി ।

തസ്മാദശ്വഃ സവർയേത്യാഹ്വയന്തി । തസ്മാദ് യജ്ഞേ
വരോ ദീയതേ । യത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോഽശ്വോഽഭവത് ।
തസ്മാദശ്വോ നാമ । 76 (10)

T.B.3.9.21.2

യച്ഛ്വേ-ദരുരാസീത് । തസ്മാദർവാ നാമ ।
യഥ്സദ്യോ വാജാൻ മ്സമജയത് । തസ്മാദ്വാജീ നാമ ।
യദസുരാണാം ലോകാനാദത്ത । തസ്മാദാദിത്യോ നാമ ।
അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം ।
സൂര്യോഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം ।
യദശ്വമേധേഽഗ്നൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദി-മുപവപതി ।
യോനിമന്തമേവൈന-മായതനവന്തം കരോതി । 77 (10)

T.B.3.9.21.3

യോനി-മാനായതനവാൻ ഭവതി । യ ഏവം ധീവേദ ।
 പ്രാണാപാനൗ വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ ।
 പ്രാണാപാനാവേവാവരുന്ധേ । ഓജോ ബലം ധീവാ ഏതൗ
 ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ । ഓജോ ബലമേവാ-വരുന്ധേ ।
 അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം ।
 സൂര്യോ-sഗ്നേർ യോനി-രായതനം ( ) ।
 യദശ്വമേധേsഗൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദിം ചിനോതി ।
 താവദർകാശമേധൗ । അർകാശമേധാവേവാ വരുന്ധേ ।
 അഥോ അർകാശമേധയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി । 78 (14)
 (നാമ് - കരോതി - സൂര്യോ-sഗ്നേർ യോനിരായതനം
 ചതാരി ച) (A21)

3.9.22 അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ

T.B.3.9.22.1

പ്രജാപതിം ധീവേ ദേവാഃ പിതരം ।
 പശൂം ഭൂതം മേധായാലഭന്ത । തമാലഭ്യോപാവസന് ।
 പ്രാതർ യഷ്ടാസ്മഹ ഇതി । ഏകം ധീവാ ഏതദേവാനാമഹഃ ।

യഥ്സംഘ്വംസരഃ | തസ്താദശാഃ പുരസ്താഥ് സംഘ്വംസര
 ആലഭ്യതേ | യത്പ്രജാപതി-രാലണ്യോ-ശ്ശോഭവത് |
 തസ്താദശാഃ | യഥ്സദ്യോ മേധോഭവത് | **79 (10)**

T.B.3.9.22.2

തസ്താദശാമേധഃ | വേദുകോശമാശുഃ ഭവതി |
 യ ഏവം വേദ |
 യദൈ തത്പ്രജാപതി-രാലണ്യോ-ശ്ശോഭവത് |
 തസ്താദശാഃ പ്രജാപതേഃ പശൂനാ-മനുരൂപതമഃ |
 ആസ്യ പുത്രഃ പ്രതിരൂപോ ജായതേ | യ ഏവം വേദ |
 സർവാണി ഭൂതാനി സംഭൃത്യാലഭതേ |
 സമേനം ദേവാസ്തേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായ ഭരന്തി |
 യോശ്ശാമേധേന യജതേ | **80 (10)**

T.B.3.9.22.3

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ | ഏതദൈ തദേവാ ഏതാം ദേവതാം |
 പശുഃ ഭൂതം മേധായാലഭന്ത | യജ്ഞമേവ |
 യജ്ഞേന യജ്ഞമയജ്ഞ ദേവാഃ |
 കാമപ്രം യജ്ഞം കുർവത | തേ-മൃതത്വംകാമയന്ത |

തേ-ഽമൃതത്വ-മഗച്ഛൻ | യോഽശ്വമേധേന യജതേ |

ദേവാനാമേവായനേനൈതി | 81 (10)

T.B.3.9.22.4

പ്രാജാപത്യേനൈവ യജേന്തൻ യജതേ കാമപ്രേൺ |

അപുനർമാരമേവ ഗച്ഛതി |

ഏതസ്യ വൈ രൂപേൺ പുരസ്താത് പ്രാജാപത്യ-മൃഷദം

തൃപരം ബഹുരുപമാലഭതേ | സർവേഭ്യഃ കാമേഭ്യഃ |

സർവസ്യാപ്തേ | സർവസ്യ ജിത്യേ |

സർവമേവ തേനാപ്നോതി | സർവം ജയതി |

യോഽശ്വമേധേന യജതേ | യ ഉ ചൈനമേവം വേദ | 82 (10)

(മേധോഽഭവദ് - യജത - ഏതി - വേദ) (A22)

3.9.23 അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം

T.B.3.9.23.1

യോ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമനീ വേദ |

അശ്വസ്യൈവ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി |

അഹോരാത്രേ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമനീ |

യഥ്സായം പ്രാതർ ജുഹോതി |

അശ്വസ്യൈവ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി |

ഏ॒തദ॑നുകൃ॒തി ഹ॒ സ്ത॒ വൈ॒ പൂ॒രാ ।

അ॒ശ്വ॑സ്യ॒ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ ലോ॒മം ലോ॑മ॒ഞ്ജു॒ഹാതി॑ ।

യോ॒ വാ॒ അ॒ശ്വ॑സ്യ॒ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ പ॒ദേ വേ॑ദ ।

അ॒ശ്വ॑സ്യ॒വ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ പ॒ദേ പ॒ദേ ജു॑ഹോതി ।

ദ॒ർശ॑പൂർണ്ണമാ॒സൗ വാ॒ അ॒ശ്വ॑സ്യ॒ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ പ॒ദേ । 83 (10)

T.B.3.9.23.2

യദ॑ർശപൂർണ്ണമാ॒സൗ യജ॑തേ । അ॒ശ്വ॑സ്യ॒വ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒
പ॒ദേ പ॒ദേ ജു॑ഹോതി । ഏ॒തദ॑നുകൃ॒തി ഹ॒ സ്ത॒ വൈ॒ പൂ॒രാ ।

അ॒ശ്വ॑സ്യ॒ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ പ॒ദേ പ॒ദേ ജു॑ഹാതി ।

യോ॒ വാ॒ അ॒ശ്വ॑സ്യ॒ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ വി॒വർ॑തനം വേ॑ദ ।

അ॒ശ്വ॑സ്യ॒വ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ വി॒വർ॑തനേ॒ വി॒വർ॑തനേ ജു॑ഹോതി ।

അ॒സൗ വാ॒ ആ॑ദിത്യോ॒ഽശ്വഃ॑ । സ ആ॑ഹവനീയ-മാഗ॒ച്ഛ॑തി ।

തദി॑വർതതേ । യദ॑ഗ്നിഹോത്രം ജു॑ഹോതി ( ) ।

അ॒ശ്വ॑സ്യ॒വ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒ വി॒വർ॑തനേ॒ വി॒വർ॑തനേ ജു॑ഹോതി ।

ഏ॒തദ॑നുകൃ॒തി ഹ॒ സ്ത॒ വൈ॒ പൂ॒രാ । അ॒ശ്വ॑സ്യ॒ മേ॒ദ്ധ്യ॑സ്യ॒

വി॒വർ॑തനേ॒ വി॒വർ॑തനേ ജു॑ഹാതി । 84 (13)

(പ॒ദേ - അ॒ഗ്നിഹോ॑ത്രം ജു॑ഹോതി ത്രീ॑ണീ ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(പ്രജാപതിസ്തമഷ്ടാദശിഭിഃ - പ്രജാപതിരകാമയതോഭാ -
 വസൈ - യുഞ്ജന്തി - തേജസാ - ഹവ പ്രാണാ - അപ
 ശ്രീരൂർദ്ധ്വം - പ്രജാപതിഃ പ്രേണാസനു - പ്രഥമേന -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - വൈശ്വദേവോ വാ
 അശ്വോ - ധൃശ്വസ്യ - പ്രജാപതിസ്തം യജ്ഞക്രതുഭി -
 രപ ശ്രീർബ്രാഹ്മണൗ - സർവേഷു - വാരുണോ -
 യദ്യശ്വം - തദാഹു - രേഷ വൈ വിഭു - സ്താർപ്യേണാ -
 ദിത്യഃ - പ്രജാപതിം പിതരം - യോ വാ അശ്വസ്യ
 മേധ്യസ്യ ലോമനീ ത്രയോവിഷ്ശതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(പ്രജാപതി - രസ്തിൻ ലോകേ - ഉത്തരതഃ - ശ്രീയമേവ -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - യത് പ്രാത - പ്ര വാ ഏഷ
 ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യഃ - സർവ്വ ഹ വൈ തത്ര പയസ്വാദ് -
 യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ചതാര്യശീതിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 9th Prapaatakam :-

(പ്രജാപതിരശ്വമേധം - ജുഹ്വതി)
— —

ഹരിഃ ഓം ।

। കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ।

Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam 3 –
Prapaatakam 9 – TB 3.9

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	4	43
Anuvakam 2	4	42
Anuvakam 3	3	30
Anuvakam 4	8	83
Anuvakam 5	5	54
Anuvakam 6	5	51
Anuvakam7	5	54
Anuvakam8	3	38
Anuvakam8 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam9	3	38
Anuvakam 5 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam10	1	16
Anuvakam11	4	42
Anuvakam12	3	35
Anuvakam13	3	31
Anuvakam14	4	44
Anuvakam15	3	32
Anuvakam16	4	41
Anuvakam17	5	52
Anuvakam18	2	21
Anuvakam19	3	36

തൃതീയാഷ്ടകേ - നവമഃ പ്രപാഠകഃ (TB 3.9)

Anuvakam20	3	28
Anuvakam21	3	34
Anuvakam22	4	40
Anuvakam23	2	23
Total →	84	908

For Ashtakam3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	6	63	657
Prapaatakam2	10	85	873
Prapaatakam3	11	79	823
Prapaatakam4	19	19	187
Prapaatakam5	13	30	343
Prapaatakam6	15	38	387
Prapaatakam7	14	130	1353
Prapaatakam8	23	91	999
Prapaatakam9	23	84	908
Total →	134	619	6530

Total as per Grantha	134	620	6530
-----------------------------	------------	------------	-------------

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.10 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം

3.10.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.1.1

സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം പ്രജ്ഞാനം ജാനദിജാനത് ।
സംകല്പമാനം പ്രകല്പമാന-മുപകല്പമാനമുപക്ല്പം ക്ല്പം ।
ശ്രേയോ വസീയ ആയഥ് സംഭൃതം ഭൃതം ।
ചിത്രഃ കേതുഃ പ്രഭാനാഭാൻഥ് സംഭാൻ ।
ജ്യോതിഷാഘ്-സ്തേജസ്യാനാതപഘ്-സ്തപന്നഭിതപന് ।
രോചനോ രോചമാനഃ ശോഭനഃ ശോഭമാനഃ കല്യാണഃ ।
ദർശാ ദൃഷ്ടാ ദർശതാ വിശ്വരൂപാ സുദർശനാ ।
ആപ്യായമാനാ പ്യായമാനാ പ്യായാ സ്മൃത്യതേരാ ।
ആപൂര്യമാണാ പൂര്യമാണാ പൂരയന്തീ പൂർണാ
പൗർണ്ണമാസീ । ദാതാ പ്രദാതാഽഽനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ । 1
(10)

T.B.3.10.1.2

ആവേശയ-ന്നിവേശയൻമ് സംവേശനഃ സച്ശാന്തഃ
 ശാന്തഃ । ആഭവൻ പ്രഭവൻ-മ്സംഭവൻ-മ്സംഭൂതോ
 ഭൂതഃ । പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതച്ഛ് സൗസ്തുതം കല്യാണം
 വിശ്വരൂപം । ശുക്രമൃതം തേജസി തേജഃ സമീദ്ധം ।
 അരുണം ഭാനുമൻ മരീചിമദഭിതപത് തപസ്വത് ।
 സവിതാ പ്രസവിതാ ദീപ്തോ ദീപയൻ ദീപ്യമാനഃ ।
 ജലം ജലിതാ തപൻ വിതപൻ മ്സംതപൻ ।
 രോചനോ രോചമാനഃ ശുംഭുഃ ശുംഭമാനോ വാമഃ ।
 സുതാ സുന്യാതീ പ്രസുതാ സുയമാനാ ടഭിഷ്ടയമാണാ ।
 പീതീ പ്രപാ സംപാ തൃപ്തിസ്തുർപയന്തീ । 2 (10)

T.B.3.10.1.3

കാന്താ കാമ്യാ കാമജാതാ ടയുഷ്ഠതീ കാമദുഷ്ടാ ।
 അഭിശാസ്താ സനുന്താ ടനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ ।
 ആസാദയൻ നിഷാദയൻ മ്സച്ഛ്സാദനഃ സച്ഛ്സനഃ
 സനഃ । ആഭൂർ വിഭുഃ പ്രഭുഃ ശംഭൂർ ഭുവഃ ।
 പവിത്രം പവിയിഷ്യൻ പുതോ മേധുഃ ।
 യശോ യശസ്വാ-നായുരമൃതഃ ।
 ജീവോ ജീവിഷ്യൻ മ്സാർഗോ ലോകഃ ।

സഹസ്യാൻ മ്സഹീയാനോജ്യാൻ മ്സഹമാനഃ ।
 ജയന്ന-ഭിജയൻ മ്സുദ്രവിണോ ദ്രവിണോദാഃ ।
 ആർദ്ര പവിത്രോ ഹരികേശോ മോദഃ പ്രമോദഃ । 3 (10)

T.B.3.10.1.4

അരുണോ ടരുണർജാഃ പുണ്യരീകോ വിശ്വജിദ്-ഭിജിത് ।
 ആർദ്രഃ പിന്യമാനോ ടന്നവാൻ-രസവാ-നിരാവാൻ ।
 സർവൗഷധഃ സംഭരോ മഹസ്യാൻ ।
 ഏജത്കാ ജോവത്കാഃ । ക്ഷുല്ല്വകാഃ ശിപിവിഷ്ടകാഃ ।
 സരിസ്രോരാഃ സുശേരവഃ । അജിരാസോ ഗമിഷ്ണവഃ ।
 ഇദാനീം തദാനീ-മേതർഹി ക്ഷിപ്രമജിരം ।
 ആശുർ നിമേഷഃ ഫണോ ദ്രവന്നതിദ്രവൻ ।
 താരഃ സ്താരമാണ ആശുരാശീയാണം ജവഃ ( ) । അഗ്നിഷ്ടോമ
 ഉക്ഥ്യോ ടതിരാത്രോ ദിരാത്ര-സ്രിരാത്ര-ശ്ചതുരാത്രഃ ।
 അഗ്നിർ. ഋതുഃ സൂര്യ ഋതുശ്ചന്ദ്രമാ ഋതുഃ ।
 പ്രജാപതിഃ സംവത്സരോ മഹാൻകഃ । 4 (13) (പ്രമോദ -
 സ്തർപയന്തീ - പ്രമോദോ - ജവസ്രീണി ച) (A1)

**3.10.2 അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ**

T.B.3.10.2.1

ഭൂരഗ്നിം ച പൃഥ്വിവീം ച മാം ച । ത്രീശ്ച ലോകാൻ
 മ̎സംവ̎മ̎സരം ച । പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ।
 ഭുവോ വായും ചാന്തരിക്ഷം ച മാം ച । ത്രീശ്ച ലോകാൻ
 മ̎സംവ̎മ̎സരം ച । പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।
 സ്വാദിത്യം ച ദിവം ച മാം ച । ത്രീശ്ച ലോകാൻ
 മ̎സംവ̎മ̎സരം ച ( ) । പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।
 ഭൂർ ഭുവഃ സ്വശ്വന്ദ്രമസം ച ദിശശ്ച മാം ച ।
 ത്രീശ്ച ലോകാൻ മ̎സംവ̎മ̎സരം ച ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ । 5 (16)
 (സംവ̎മ̎സരം ച ണ്ട്) (A2)

**3.10.3 അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.3.1

താമേവ ത്വാം ധീവേതമ യോഽസി സോഽസി । താമേവ
താമേചേഷീഃ । ചിതശ്ചാസി സംചിതശ്ചാസ്യഗേ ।
ഏതാവാഽശ്ചാസി ഭൂയാഽശ്ചാസ്യഗേ ।
യത്തേ അഗേ ന്യൂനം യദു തേഽതിരികതം ।
ആദിത്യാ-സ്തദംഗീരസശ്ചിന്വന്തു ।
വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു ।
ചിതശ്ചാസി സംചിതശ്ചാസ്യഗേ ।
ഏതാവാഽശ്ചാസി ഭൂയാഽശ്ചാസ്യഗേ ।
മാ തേ അഗേ ചയേന മാഽതി ച യേനായുരാവൃക്ഷി ( ) ।
സർവേഷാം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിർ യദാവാവുദേതി ।
തപസോ ജാതമനിഭൃഷ്ടമോജഃ ।
തത്തേ ജ്യോതിരിഷ്ടകേ । തേന മേ തപ । തേന മേ ജല ।
തേന മേ ദീദിഹി । യാവദേവാഃ । യാവദസാതി സൂര്യഃ ।
യാവദുതാപി ബ്രഹ്മ । 6 (19) (ആവൃക്ഷി നവ ച) (A3)

**3.10.4 അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ**

T.B.3.10.4.1

സം^ഛവ്^ഛസരോ^ഛസി പരിവ്^ഛസരോ^ഛസി ।
ഇദാവ്^ഛസരോ^ഛസി-ദുവ്^ഛസരോ^ഛസി ।
ഇദാവ്^ഛസരോ^ഛസി വ്^ഛസരോ^ഛസി ।
തസ്യ തേ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।
വർഷാഃ പുഷ്പം । ശരദുത്തരഃ പക്ഷഃ ।
ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം । പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ ।
അപരപക്ഷാഃ പൂർവീഷം । 7 (10)

T.B.3.10.4.2

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ । ജ്വഷഭോ^ഛസി സ്വർഗോ ലോകഃ ।
യസ്യാം ദിശി മഹീയസേ । തതോ നോ മഹ ആവഹ ।
വായുർ ഭൂത്വാ സർവാ ദിശ ആവാഹി । സർവാ
ദിശോ^ഛനു വിവാഹി । സർവാ ദിശോ^ഛനു സം^ഛവാഹി ।
ചിത്ത്യാ ചിതി-മാപൃണ । അചിത്ത്യാ ചിതി-മാപൃണ ।
ചിദസി സമുദ്രയോനിഃ । 8 (10)

T.B.3.10.4.3

ഇന്ദുർ ദക്ഷഃ ശ്വേതഃ ഋതാവം । ഹിർണ്യപക്ഷഃ ശകുനോ
ഭൂരണ്യഃ । മഹാൻ മ്സധസ്ഥേ ധ്രുവ ആനിഷ്ഠതഃ ।

നമസ്തേ അസ്തു മാ മാ ഹിച്ഛീഃ ।

ഏതി പ്രേതി വീതി സമിത്യുദിതി । ദിവം മേ യച്ഛ ।

അന്തരീക്ഷം മേ യച്ഛ । പൃഥിവീം മേ യച്ഛ ।

പൃഥിവീം മേ യച്ഛ । അന്തരീക്ഷം മേ യച്ഛ ( ) । ദിവം മേ യച്ഛ ।

അഹ്നാ പ്രസാരയ । രാത്ര്യാ സമച । രാത്ര്യാ പ്രസാരയ ।

അഹ്നാ സമച । കാമം പ്രസാരയ । കാമച്ഛ സമച । 9 (17)

(പുരീഷച്ഛ - സമുദ്രയോനിഃ - പൃഥിവീം മേ യച്ഛാന്തരീക്ഷം
മേ യച്ഛ സപ്ത ച) (A4)

3.10.5 അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.5.1

ഭൂർഭുവഃ സ്വഃ । ഓജോ ബലം । ബ്രഹ്മ ക്ഷത്രം ।

യശോ മഹത് । സത്യം തപോ നാമ । രൂപ-മമൃതം ।

ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । മന ആയുഃ । വിശ്വം യശോ മഹഃ ।

സമം തപോ ഹരോ ഭാഃ ( ) ।

ജാതവേദാ യദി വാ പാവകോടസി । വൈശ്യാനരോ
 യദി വാ വൈദ്യുതോടസി । ശം പ്രജാഭ്യോ യജമാനായ
 ലോകം । ഊർജം പുഷ്ടിം ദദ-ദദ്യാവവൃഥ്സ്വ । 10 (14)
 (ഭാശ്വതാരി ച) (A5)

3.10.6 അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.6.1

രാജന്തീ വിരാജന്തീ । സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ । അർചിഃ
 ശോചിഃ । തപോ ഹരോ ഭാഃ । അഗ്നിരിന്ദ്രോ ബൃഹസ്പതിഃ ।
 വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ । തേ മാ സർവേ യശസാ
 സൗസൃജന്തു । 11 (10) (രാജന്തീന്ദ്രോ മാ സപ്ത) (A6)

3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.7.1

അസവേ സ്വാഹാ വസവേ സ്വാഹാ ।
 വിഭുവേ സ്വാഹാ വിവസ്വതേ സ്വാഹാ ।
 അഭിഭുവേ സ്വാഹാധിപതയേ സ്വാഹാ ।

ദിവാംപതയേ സ്വാഹാ ധൃഹസ്വതായ സ്വാഹാ ।
 ചാക്ഷുഷതായ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷതായ സ്വാഹാ ।
 രാജേണ സ്വാഹാ വിരാജേണ സ്വാഹാ ।
 സമ്രാജേണ സ്വാഹാ സ്വരാജേണ സ്വാഹാ ।
 ശൃഷായ സ്വാഹാ സൂര്യായ സ്വാഹാ ।
 ചന്ദ്രമസേ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷേ സ്വാഹാ ।
 സൗസർപായ സ്വാഹാ കല്യാണായ സ്വാഹാ ( ) ।
 അർജുനായ സ്വാഹാ । 12 (11)

(കല്യാണായ സ്വാഹൈകം ച) (A7)

3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.8.1

വിപശ്ചിതേ പവമാനായ ഗായത ।
 മഹീ ന ധാരാ ധത്യന്ധോ അർഷതി ।
 അഹിർഹ ജീർണാമതിസർപതി ത്വചം ।
 അത്യോ ന ക്രീഡന്ന സരദ്വൃഷാ ഹരിഃ ।
 ഉപയാമഗൃഹീതോസി മൃത്യുവേ ത്വാ ജുഷ്ടം ഗൃഹ്ണാമി ।
 ഏഷ തേ യോനിർ മൃത്യുവേ ത്വാ । അപ മൃത്യു-മപക്ഷുധം ।

അപേതഃ ശപഥം ജഹി । അധാ നോ അഗ്ന ആവഹ ।
 രായസ്പോഷ്ഠ് സഹസ്രിണിം । 13 (10)

T.B.3.10.8.2

യേ തേ സഹസ്രമയുതം പാശാഃ । മൃത്യോർ മർത്യായ
 ഹന്തവേ । താൻ. യജ്ഞസ്യ മായയാ ।
 സർവാനവ യജാമഹേ । ഭക്ഷോ ഽസ്യമൃത ഭക്ഷഃ ।
 തസ്യ തേ മൃത്യുപീതസ്യാമൃതവതഃ । സ്വഗാകൃതസ്യ
 മധുമതഃ । ഉപഹൃതസ്യോ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി ।
 മന്ദ്രാ ഽഭിഭൃതിഃ കേതുർ യജ്ഞാനാം വാക് ।
 അസാവേഹി । 14 (10)

T.B.3.10.8.3

അന്യോ ജാഗൃവിഃ പ്രാണ । അസാവേഹി । ബധിര
 ആക്രന്ധിത-രപാന । അസാവേഹി । അഹസ്മോസ്ത്വാ
 ചക്ഷുഃ । അസാവേഹി । അപാദാശോ മനഃ । അസാവേഹി ।
 കവേ വിപ്രചിത്തേ ശ്ലോത്ര । അസാവേഹി । 15 (10)

T.B.3.10.8.4

സുഹസ്തഃ സുവാസാഃ । ശുഷോ നാമാസ്യമൃതോ
 മർത്യേഷു । തന്ത്യാഹം തഥാ വേദ । അസാവേഹി ।
 അഗ്നിർമേ വാചി ശ്രിതഃ । വാഗ്ഘൃദയേ ।

ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । വായുർമേ പ്രാണേ ശ്രീതഃ । 16 (10)

T.B.3.10.8.5

പ്രാണോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । സൂര്യോ മേ ചക്ഷുഷി ശ്രീതഃ ।
ചക്ഷുർ. ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ചന്ദ്രോ മേ മനസി ശ്രീതഃ । 17 (10)

T.B.3.10.8.6

മനോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ദിശോ മേ ശ്ലോത്രേ ശ്രീതഃ ।
ശ്ലോത്രഃ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ആപോ മേ രേതസി ശ്രീതഃ । 18 (10)

T.B.3.10.8.7

രേതോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ । അമൃതം
ബ്രഹ്മണി । പൃഥിവീ മേ ശരീരേ ശ്രീതഃ । ശരീരഃ ഹൃദയേ ।
ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ । അമൃതം ബ്രഹ്മണി ।
ഓഷധിവനസ്തതയോ മേ ലോമസു ശ്രീതഃ । 19 (10)

T.B.3.10.8.8

ലോമാനി ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ । അമൃതം
 ബ്രഹ്മണി । ഇന്ദ്രോ മേ ബലേ ശ്രീതഃ । ബലം ഹൃദയേ ।
 ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ । അമൃതം ബ്രഹ്മണി ।
 പർജന്യോ മേ മുർദ്ധ്വീ ശ്രീതഃ । 20 (10)

T.B.3.10.8.9

മുർദ്ധ്വീ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ । അമൃതം
 ബ്രഹ്മണി । ഇൗശാനോ മേ മന്യൗ ശ്രീതഃ । മന്യൂർ. ഹൃദയേ ।
 ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ । അമൃതം ബ്രഹ്മണി ।
 ആത്മാ മ ആത്മനി ശ്രീതഃ ( ) । 21

T.B.3.10.8.10

ആത്മാ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । പുനർമ ആത്മാ പുനരായുരാഗാത് ।
 പുനഃ പ്രാണഃ പുനരാകൃത-മാഗാത് ।
 വൈശ്യാനരോ രശ്മിഭിർ വാവൃധാനഃ ।
 അന്തസ്ത്രിഷ്ടതമൃതസ്യ ഗോപാഃ । 22 (8) (സഹസ്രിണി -
 മിഹി - ശോത്രോസാവേഹി - പ്രാണേ ശ്രീതോ - മൻസി
 ശ്രീതോ - രേതസി ശ്രീതാ - ലോമസു ശ്രീതാ - മുർദ്ധ്വീ
 ശ്രീത - ആത്മനി ശ്രീതോ - +sൗ ച) (A8)

Special Korvai

(അഗ്നിർ വായുഃ സൂര്യ ശ്ചന്ദ്രമാ ദിശ ആപഃ
 പൃഥിവ്യോഷധിവനസ്തതയ ഇന്ദ്രഃ പർജന്യ ഇൗശാന
 ആത്മാ പുനർമ ത്രയോദശ)

**3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
 നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
 ചോച്യതേ**

T.B.3.10.9.1

പ്രജാപതിർ ദേവാനസൃജത | തേ പാപ്മനാ സംദിതാ
 അജായന്ത | താൻ വൃദ്യത് | യദ് വൃദ്യത് | തസ്മാദ് വിദ്യുത് |
 തമവൃശ്ചത് | യദവൃശ്ചത് | തസ്മാദ് വൃഷ്ടിഃ |
 തസ്മാദ് യത്രൈതേ ദേവതേ അഭിപ്രാപ്തതഃ |
 വിച ഹൈവാസ്യ തത്ര പാപ്മാനന്യതഃ | **23 (10)**

T.B.3.10.9.2

വൃശ്ചതശ്ച | സൈഷാ മീമാഽസാഗ്നിഹോത്ര ഏവ
 സംപന്നാ | അഥോ ആഹുഃ | സർവേഷു യജ്ഞക്രതുഷിതി |
 ഹോഷ്യന്നപ ഉപസ്തൃശേത് | വിദ്യുദസി വിദ്യമേ
 പാപ്മാനമിതി | അഥ ഹുതോപസ്തൃശേത് |
 വൃഷ്ടിരസി വൃശ്ച മേ പാപ്മാനമിതി |

യക്ഷ്യമാണോ വേഷ്യാ വാ ।

വി ച ഹൈവാസ്യേതേ ദേവതേ പാപ്മാനം-ഭൃതഃ । 24 (10)

T.B.3.10.9.3

വൃശ്വതശ്വ । അത്യഹോ ഹാരുണിഃ ।

ബ്രഹ്മചാരിണേ പ്രശ്നാൻ പ്രോച്യ പ്രജീഘായ । പരേഹി ।

പുഷ്പം ദൈയാം പാതിം പൃച്ഛ ।

വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।

തമാഗത്യ പപ്രച്ഛ । ആചാര്യോ മാ പ്രാഹൈഷീത് ।

വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।

സഹോവാച വേദേതി । 25 (10)

T.B.3.10.9.4

സ കസ്മിൻ പ്രതിഷ്ഠിത ഇതി । പരോർജസീതി ।

കസ്മാദ്യത് പരോർജാ ഇതി । ഏഷ വാവ സ പരോർജാ

ഇതി ഹോവാച । യ ഏഷ തപതി ।

ഏഷോർവാഗ്രജാ ഇതി । സ കസ്മിൻ ത്വേഷ ഇതി ।

സത്യ ഇതി । കിം തഥ്സത്യമിതി । തപ ഇതി । 26 (10)

T.B.3.10.9.5

ക॒സ്തി॒ന്നു ത॒പ ഇ॒തി । ബ॒ല ഇ॒തി । കി॒ം തദ് ബ॒ലമി॒തി ।
 പ്രാ॒ണ ഇ॒തി । മാ॒സു പ്രാ॒ണമ॒തി പൃ॒ച്ഛ ഇ॒തി മാ॒ഽഽചാ॒ര്യോ
 ഽബ്ര॒വീദി॒തി ഹോ॒വാച ബ്ര॒ഹ്മചാ॒രീ ।
 സഹോ॒വാച പ്ല॒ക്ഷോ ദൈ॒യാം പാ॒തിഃ ।
 യദൈ॒വ ബ്ര॒ഹ്മചാ॒രിൻ പ്രാ॒ണമ॒ത്യപ്ര॒ക്ഷ്യഃ । മു॒ർദ്ധാ തേ
 വ്യ॒പ്തി॒ഷ്യത് । അ॒ഹമു॒ത ആ॒ചാര്യാ-ഽപ്തോ॒യാൻ ദ॒വിഷ്യാ॒മി ।
 യോ മാ॒ സാ॒വിത്രേ॒ സമ॒വാദി॒ഷ്യേതി॑ । 27 (10)

T.B.3.10.9.6

തസ്മാ॑ഥ് സാ॒വിത്രേ॒ ന സം॑വദേ॒ത । സ യോ॑ ഹ॒വൈ
 സാ॒വിത്രം॑ വി॒ദുഷാ॑ സാ॒വിത്രേ॒ സം॑വദ॒തേ ।
 സഹാ॑സിൻ-പ്രി॒യം ദധാ॑തി ।
 അ॒നു ഹ॒വാ അ॒സ്മാ അ॒സൗ തപ॑ത്രി॒യം മ॒ന്യതേ॑ ।
 അ॒ന॒സൈ ശ്രീ॑സ്തപോ॒ മ॒ന്യതേ॑ । അ॒ന॒സൈ തപോ॑ ബ॒ലം
 മ॒ന്യതേ॑ । അ॒ന॒സൈ ബ॒ലം പ്രാ॒ണം മ॒ന്യതേ॑ । സ യദാ॑ഹ ।
 സം॒ജ്ഞാ॑നം വി॒ജ്ഞാ॑നം ദർശാ॑ ദൃ॒ഷ്ടേതി॑ ।
 ഏ॒ഷ ഏ॒വ തത് । 28 (10)

T.B.3.10.9.7

അഥ യദാഹ | പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതഃ സുതാ സുന്വതീതി |
 ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ താന്യഹാനി |
 ഏഷ രാത്രയഃ | അഥ യദാഹ |
 ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ പ്രസവിതാ
 ടിഗ്വാസാ സ്മൃണേതി | ഏഷ ഏവ തത് |
 ഏഷ ഹ്യേവ തേഹേനാ മുഹൂർത്താഃ | ഏഷ രാത്രേഃ | **29 (10)**

T.B.3.10.9.8

അഥ യദാഹ | പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്വാൻ-
 മ്സഹീയാനരുണോ ട്രുണരജാ ഇതി |
 ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേർ ധമാസാഃ |
 ഏഷ മാസാഃ | അഥ യദാഹ | അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോഽഗ്നിർ.
 ഋതഃ പ്രജാപതിഃ സംവത്സര ഇതി | ഏഷ ഏവ തത് |
 ഏഷ ഹ്യേവ തേ യജ്ഞക്രതവഃ | ഏഷ ഋതവഃ | **30 (10)**

T.B.3.10.9.9

ഏഷ സംവത്സരഃ | അഥ യദാഹ | ഇദാനീം തദാനീമിതി |
 ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേ മുഹൂർത്താന്താം
 മുഹൂർത്താഃ | ജനകോ ഹ വൈ ദേഹഃ |

അഹോരാത്രൈഃ സമാജഗാമ | തച് ഹോചുഃ |
യോ വാ അസ്മാൻ. വേദ | വിജഹത്-പാപ്മാനമേതി | 31 (10)

T.B.3.10.9.10

സർവ-മായുരേതി | അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി |
നാസ്യാമുഷിൻ ലോകേ ധനം ക്ഷീയത ഇതി |
വിജഹദ്ധ വൈ പാപ്മാനമേതി |
സർവമായുരേതി | അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി |
നാസ്യാമുഷിൻ ലോകേ ധനം ക്ഷീയതേ | യ ഏവം വേദ |
അഹീനാ ഹാശ്വത്ഥ്യഃ | സാവിത്രം വിദാം ചകാര | 32 (10)

T.B.3.10.9.11

സ ഹ ഹച്സോ ഹിരണ്മയോ ഭൂത്വാ |
സ്വർഗം ലോകമിയായ | ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം |
ഹച്സോ ഹവൈ ഹിരണ്മയോ ഭൂത്വാ |
സ്വർഗം ലോകമേതി | ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം |
യ ഏവം വേദ | ദേവഭാഗോ ഹ ശൗതർഷഃ |
സാവിത്രം വിദാം ചകാര |
തച് ഹ വാഗഭ്യശൃമാനാ ഭ്യുവാച | 33 (10)

T.B.3.10.9.12

സർവം ബത ഗൗതമോ വേദ | യഃ സാവിത്രം ധേവേദേതി |
സ ഹോവാച | കൈഷാ വാഗസീതി |

അയമഹം സാവിത്രഃ | ദേവാനാ-മുത്തമോ ലോകഃ |
ഗൃഹ്യം മഹോ ബിഭ്രദിതി | ഏതാവതി ഹ ഗൗതമഃ |
യജ്ഞോപവീതം കൃത്വാ ധ്യോ നിപപാത |
നമോ നമ ഇതി | **34 (10)**

T.B.3.10.9.13

സ ഹോവാച | മാ ദൈഷീർ ഗൗതമ | ജിതോ വൈ
തേ ലോക ഇതി | തസ്മാദ്യേ കേ ച സാവിത്രം വിദുഃ |
സർവേ തേ ജിതലോകാഃ | സ യോ ഹവൈ
സാവിത്രസ്യ ഷ്ടാക്ഷരം പദം ശ്രിയാ ധിഷിക്തം വേദ |
ശ്രിയാ ഹൈവാദിഷിച്യതേ | ഘൃണിരിതി ദേ അക്ഷരേ |
സൂര്യ ഇതി ത്രീണി | ആദിത്യ ഇതി ത്രീണി | **35 (10)**

T.B.3.10.9.14

ഏതദൈ സാവിത്രസ്യ ഷ്ടാക്ഷരം പദം ശ്രിയാദിഷിക്തം |
യ ഏവം വേദ | ശ്രിയാ ഹൈവാദിഷിച്യതേ |
തദേ-തദ്യുചാഭ്യുക്തം | ഋചോ അക്ഷരേ പരമേ വ്യോമൻ |
യസ്മിൻ ദേവാ അധി വിശ്വ നിഷേദുഃ |

യസ്തന്ന വേദ കിമുചാ കരിഷ്യതി । യ ഇത് തദിദുസ്ത
ഇമേ സമാസത ഇതി । ന ഹവാ ഏതസ്യർചാ ന
യജുഷാ ന സാമാർഘ്യോഽസ്തി । യഃ സാവിത്രം വേദ । 36 (10)

T.B.3.10.9.15

തദേതത് പരി യദേവചക്രം । ആർദ്രം പിന്നമാനഃ സ്വർഗേ
ലോക ഏതി । വിജഹദ് വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യത് ।
ആർദ്രോ ഹ വൈ പിന്നമാനഃ സ്വർഗേ ലോക ഏതി ।
വിജഹൻ വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യൻ । യ ഏവം വേദ ।
ശുഷോ ഹവൈ വാർഷ്ണയഃ । ആദിത്യേന സമാജഗാമ ।
തച്ഛ് ഹോവാച । ഏഹി സാവിത്രം വിദ്ധി ( ) ।
അയം വൈ സ്വർഗ്യോഽഗ്നിഃ പാരയിഷ്ണു-രമൃതാ-
ഥ്സംഭൂത ഇതി । ഏഷ വാവ സ സാവിത്രഃ ।
യ ഏഷ തപതി । ഏഹി മാം വിദ്ധി ।

ഇതി ഹൈവൈനം തദുവാച । 37 (15) (ഭൃതോ - ഭൃതോ -
വേദേതി - തപ ഇതി - സമവാദിഷ്ടേതി - തദ് - രാത്രേർ-
ജ്ഞാതവഃ - ഏതി - ചകാരോ - വാച - നമ ഇത്യാ - ദിത്യ
ഇതി ത്രീണി - സാവിത്രം വേദ - വിദ്ധി പഞ്ച ച) (A9)

Special Korvai

(പ്രജാപതിർഭേവാൻ സംജ്ഞാനം പ്രസ്തുതം താനൃഹാന്യേഷ
രാത്രയാസ്ചിത്ര കേതുസ്തേഹേനാ മുഹൂർത്തോ രാത്രേഃ
പവിത്രം തേദർദ്ധ മാസാ അഗ്നിഷ്ടോമോ യജ്ഞക്രതവ്
ഇദാനീം മുഹൂർത്താനാം ജനകോഹീനാ ദേവഭാഗഃ കൈഷാ
വാങ്മ ശൃഷോ ഹ വൈ ഷോഡശ)

3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.10.1

ഇയം വാവ സരഘാ । തസ്യാ അഗ്നിരേവ സാരഘം മധു ।
യാ ഏതാഃ പൂർവപക്ഷാ-പരപക്ഷയോ രാത്രയഃ ।
താ മധുകൃതഃ । യാനൃഹാനി । തേ മധുവൃഷാഃ ।
സ യോ ഹ വാ ഏതാ മധുകൃതശ്ച മധുവൃഷാശ്ച വേദ ।
കുർവന്തി ഹാസൈതാ അഗ്നൗ മധു ।
നാസ്യേഷ്ടാപൂർത്തം ധയന്തി । അഥ യോ ന വേദ । 38 (10)

T.B.3.10.10.2

ന ഹാസൈതാ അഗ്നൗ മധു കുർവന്തി ।
ധയന്ത്യേഷ്ടാപൂർത്തം ।

യോ ഹ വാ അഹോരാത്രാണാം-നാമധേയാനി വേദ ।
 നാഹോരാത്രേഷ്യാ-ർതിമാർച്ഛതി ।
 സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടേതി ।
 ഏതാ-വനുവാകൗ പൂർവപക്ഷസ്യ-ഹോരാത്രാണാം
 നാമധേയാനി । പ്രസ്തുതം വിഷ്ടുതം സുതാ സുന്വതീതി ।
 ഏതാവനുവാകാ-വപര-പക്ഷസ്യ-ഹോരാത്രാണാം
 നാമധേയാനി । നാഹോരാത്രേഷ്യാ-ർതിമാർച്ഛതി ।
 യ ഏവം വേദ । 39 (10)

T.B.3.10.10.3

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി വേദ ।
 ന മുഹൂർത്തേഷ്യാ-ർതിമാർച്ഛതി । ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ
 പ്രദാതാ സവിതാ പ്രസവിതാ ടിഗ്വാസ്താ സുമന്തേതി ।
 ഏതേസനുവാകാ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി ।
 ന മുഹൂർത്തേഷ്യാ-ർതിമാർച്ഛതി । യ ഏവം വേദ ।
 യോ ഹ വാ അർദ്ധമാസാനാം ച മാസാനാഞ്ച നാമധേയാനി
 വേദ । നാർധമാസേഷു ന മാസേഷ്യാർതി-മാർച്ഛതി ।
 പവിത്രം പവിയിഷ്യൻ-ഥ്സഹസ്യാൻ-ഥ്സഹീയാനരുണോ
 ടരുണർജാ ഇതി ।

ഏതേ॑സുവാ॒കാ അ॑ർദ്ധ॒മാസാ॑നാഞ്ച
മാ॒സാ॑നാഞ്ച നാമ॑ധേയാനി । 40 (10)

T.B.3.10.10.4

നാ॑ർദ്ധ॒മാസേ॑ഷു ന മാ॒സേഷാ॑-ർതിമാർച്ഛ॑തി ।
യ ഏ॒വം വേ॑ദ । യോ ഹ॑ വൈ യജ്ഞ॑ക്രതുനാം ച॑ർതുനാം
ച॑ സം॒വത്സ॑രസ്യ ച॑ നാമ॑ധേയാനി വേ॑ദ ।
ന യജ്ഞ॑ക്രതുഷു നർതു॑ഷു ന സം॒വത്സ॑ര
ആ॑ർതിമാർച്ഛ॑തി । അ॒ഗ്നിഷ്ടോ॑മ ഉ॒ക്ഥ്യോ॑ഽഗ്നിർ. ഋ॒തുഃ
പ്ര॒ജാപ॑തിഃ സം॒വത്സ॑ര ഇ॒തി ।
ഏതേ॑സുവാ॒കാ യജ്ഞ॑ക്രതുനാം ച॑ർതുനാം ച॑
സം॒വത്സ॑രസ്യ ച॑ നാമ॑ധേയാനി । ന യജ്ഞ॑ക്രതുഷു
നർതു॑ഷു ന സം॒വത്സ॑ര ആ॑ർതിമാർച്ഛ॑തി । യ ഏ॒വം വേ॑ദ ।
യോ ഹ॑ വൈ മു॒ഹൂർതാ॑നാം മു॒ഹൂർതാ॑ൻ. വേ॑ദ ।
ന മു॒ഹൂർതാ॑നാം മു॒ഹൂർതേഷ്വാ॑ർതി മാർച്ഛ॑തി ( ) । 41 (10)

T.B.3.10.10.5

ഇ॒ദാനീ॑ം തദാ॒നീമി॑തി । ഏതേ॑ വൈ മു॒ഹൂർതാ॑നാം
മു॒ഹൂർതാഃ॑ । ന മു॒ഹൂർതാ॑നാം മു॒ഹൂർതേഷ്വാ॑ർതി-മാർച്ഛ॑തി ।
യ ഏ॒വം വേ॑ദ । അ॒ഥോ യഥാ॑ ക്ഷേ॒ത്രജ്ഞോ॑ ഭൂ॒ത്യാസു॑
പ്ര॒വിശ്യാ॑ന്ന-മ॒ത്തി ।

ഏവമേവൈതാൻ ക്ഷേത്രജേതാ

ഭൂതാഽനു പ്രവിശ്യാ-നമത്തി ।

സ ഏതേഷാമേവ സലോകതാഽ സായുജ്യ-മശ്നുതേ ।

അപ പുനർമൃത്യും ജയതി । യ ഏവം വേദ । 42 (10)

(ന വേദൈ - വം വേദാ - നുവാകാ അർദ്ധമാസാനാം ച
മസാനാം ച നാമധേയാനി - മുഹൂർത്തേഷാർത്തിമാർച്ചിതി -
+നവ ച) । (A10)

Special Korvai

(ഇയമഹോരാത്രാണാഽ സംജ്ഞാനം പൂർവപക്ഷസ്യ
പ്രസ്തുതമപരപക്ഷസ്യ മുഹൂർത്താനാം ചിത്രഃ കേതുർർദ്ധ
മാസാനാം പവിത്രം യജ്ഞക്രതുനാമഗ്നിഷ്ടോമോ
യജ്ഞക്രതുനാമിദാനീം മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ.
വേദാനീമഥോ ദ്വാദശ)

**3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ**

T.B.3.10.11.1

കശ്ചിദ്ധവാ അസ്മാ-ലോകാത് പ്രേത്യ ।

ആത്മാനം വേദ ।

അയ-മഹ-മസ്തീതി । കശ്ചിമ്സം ലോകം ന
പ്രതി പ്രജാനാതി । അഗ്നിമുഗ്ധോ ഹൈവ ധൃമതാൻഃ ।
സം ലോകം ന പ്രതി പ്രജാനാതി ।

അഥ യോ ഹൈവൈത-മഗ്നിഃ സാവിത്രം വേദ ।
സ ഏവാസാ ലോകാത് പ്രേത്യ ।
ആത്മാനം വേദ । അയ-മഹ-മസ്തീതി । 43 (10)

T.B.3.10.11.2

സ സം ലോകം പ്രതി പ്രജാനാതി । ഏഷ ഉ വേവൈനം
തമ്സാവിത്രഃ । സ്വർഗം ലോക-മഭിവഹതി ।

അഹോരാത്രൈർവാ ഇദഃ സയുഗ്ഭിഃ ക്രിയതേ ।
ഇതി രാത്രായാ ദീക്ഷിഷത । ഇതി രാത്രായ
പ്രത-മുപാഗുരിതി । താനി ഹാനേവം വിദുഷഃ ।
അമുഷിൻ ലോകേ ശേവധിം ധ്വന്തി ।

ധീതഃ ഹൈവ സ ശേവധി-മനുപശ്വേരി ।
അഥ യോ ഹൈവൈതമഗ്നിഃ സാവിത്രം വേദ । 44 (10)

T.B.3.10.11.3

തസ്യ ഹൈവാഹോരാത്രാണി ।
അമുഷിൻ ലോകേ ശേവധിം ന ധ്വന്തി ।

അധീ॑ത॒ച്ഛ് ഹൈ॒വ സ ശേ॒വധി॑-മ॒നുപ॑രെ॒തി ।
 ഭ॒രദ്വാ॑ജോ ഹ॒ ത്രി॒ഭിരാ॑യു॒ർഭിർ ബ്ര॑ഹ്മ॒ചര്യ॑മുവാ॒സ ।
 ത॒ച്ഛ് ഹ ജീ॑ർണി॒൮ സ്ഥ॑വി॒രച്ഛ് ശ॒യാനം॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്ര ഉ॒പ॒വ്ര॒ജ്യോവാ॑ച । ഭ॒രദ്വാ॑ജ ।
 യ॒ത്തേ ച॑തു॒ർഥ॒മായു॑ർഭ॒ദ്വാം । കി॑മേ॒നേന॑ കൂ॒ര്യാ ഇ॒തി ।
 ബ്ര॑ഹ്മ॒ചര്യ॑മേ॒വൈനേ॑ന ച॒രേയ॑മി॒തി ഹോ॒വാച । 45 (10)

T.B.3.10.11.4

ത॒ച്ഛ് ഹ॒ ത്രീ॑ൻ ഗി॒രി-രൂ॑പാ॒ന വി॑ജ്ഞാ॒താനി॑വ ഭ॒ർ.ശ॒യാം
 ച॒കാര॑ । തേ॒ഷാച്ഛ് ഹൈ॒കൈ॑ക॒സ്താൻ മു॑ഷ്ടി॒നാഃ॑ഭേ ।
 സ ഹോ॒വാച । ഭ॒രദ്വാ॑ജേ॒ത്യാമ॑ൻ॒ത്ര്യാ । വേ॒ദാ വാ ഏ॒തേ ।
 അ॒നന്താ॑ വൈ വേ॒ദാഃ । ഏ॒തദ്വാ॑ ഏ॒തൈ॒സ്ത്രി॒ഭിരാ॑യു॒ർ
 ഭി॒രന്വ॑വോ॒ചമാഃ॑ । അ॒ഥ ത ഇ॒തര॑-ഭ॒നനു॑ക്തമേ॒വ ।
 ഏ॒ഹീമം॑ വി॒ദ്ധി । അ॒യം വൈ॑ സ॒ർവ॒വിദ്യേ॑തി । 46 (10)

T.B.3.10.11.5

ത॒സ്മൈ ഹൈ॒തമ॑ഗ്നി॒ച്ഛ് സാ॑വി॒ത്രമു॑വാച । ത॒ച്ഛ് സ വി॑ദി॒ത്വാ ।
 അ॒മൃതോ॑ ഭൂ॒ത്വാ । സ്വ॑ർഗം ഘോ॒കമി॑യായ ।
 ആ॒ദി॒ത്യ॒സ്യ സാ॑യു॒ജ്യം । അ॒മൃതോ॑ ഹൈ॒വ ഭൂ॒ത്വാ ।

സ്വർഗം ലോകമേതി । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ।
 യ ഏവം വേദ । ഏഷോ ഏവ ത്രയീ വിദ്യാ । 47 (10)

T.B.3.10.11.6

യാവന്ത ഹ വൈ ത്രയോ വിദ്യാ ലോകം ജയതി ।
 താവന്തം ലോകം ജയതി । യ ഏവം വേദ ।
 അഗ്നേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 അഗ്നേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । വായോർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 വായോരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ഇന്ദ്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി । 48 (10)

T.B.3.10.11.7

ഇന്ദ്രസ്യൈവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബൃഹസ്പതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബൃഹസ്പതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । പ്രജാപതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 പ്രജാപതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബ്രഹ്മണോ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ( ) ।

യ ഏവം വേദം । സ വാ ഏഷോഽഗ്നി-രപക്ഷപുഷ്പോ
 വായുരേവ । തസ്മാഗ്നിർ മുഖം । അസാവാദിത്യഃ ശിരഃ ।
 സ യദേതേ ദേവതേ അന്തരേണ । തഥ്സർവ്വം സീവ്യതി ।
 തസ്മാത് സാവിത്രഃ । 49 (17)

(അയമഹമസ്മിതി - വേദ - ഹോവാച - സർവവിദ്യേതി -
 വിദ്യാ - ഇന്ദ്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി - ബ്രഹ്മണ
 ഏവ സായുജ്യം സലോകതാമാപ്നോതി സ്തപ്ത ച) (A11)

Special Korvai

(അഗ്നേർവായോരിന്ദ്രസ്യ ബൃഹസ്പതേഃ പ്രജാപതേർ
 ബ്രഹ്മണഃ സ വൈ സ്തപ്ത)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(സംജ്ഞാനം - ഭൂര - സ്തമേവ - സംവത്സരോഽസി -
 ഭൂ - രാജന്യ - സവേ - വിപശ്ചിതേ - പ്രജാപതിർ
 ദേവാ - നിയം വാവ സരഥാ -കശ്ചിദ്ധൈകാദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സംജ്ഞാനം - രാജന്യ - മൂർദ്ധാ ഹൃദയ - ഏഷ
 സംവത്സരോ - നാർദ്ധമസേഷു നവചതാരിശ്ശത്)

First and Last Padam Kaatakam 1st Prapaatakam :-

(സംജ്ഞാനം - സാവിത്രഃ)

ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ।

3.10 For Kaatakam - (TB 3.10)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	4	43
Anuvakam 2	1	16
Anuvakam 3	1	19
Anuvakam 4	3	37
Anuvakam 5	1	14
Anuvakam 6	1	7
Anuvakam 7	1	11
Anuvakam 8	10	98
Anuvakam 9	15	155
Anuvakam 10	5	49
Anuvakam 11	7	77
Total →	49	526

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.11 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാങ്കേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതചയനം

3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.11.1.1

ലോകോ॑സി സ്വർഗോ॑സി । അനന്തോ॑സ്യുപാരോ॑സി ।
അക്ഷി॑തോ സ്യുക്ഷയോ॑സി । തപസഃ പ്രതി॑ഷ്ഠാ ।
തയീ॑ദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയി॑താ ।
തന്ത്യാ॑പദധേ കാമദു॑ഷ്ട-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്താ സാദയ॑തു ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രു॑വാ സീ॑ദ । 1 (10)

T.B.3.11.1.2

തപോ॑സി ലോകേ ശ്രി॑തം । തേജ॑സഃ പ്രതി॑ഷ്ഠാ ।
തയീ॑ദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം
സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതൃ॑ വിശ്വസ്യ ജനയി॑ത്യു ।

തത് ത്വോപദയേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ । 2 (8)

T.B.3.11.1.3

തേജോഽസി തപസി ശ്രിതം । സമുദ്രസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛ്
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യു ।
 തത് ത്വോപദയേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ । 3 (8)

T.B.3.11.1.4

സമുദ്രോഽസി തേജസി ശ്രിതഃ । അപാം പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വച്ഛ്
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം ത്വോപദയേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ । 4 (8)

T.B.3.11.1.5

ആപഃ സ്മഃ സമുദ്രേ ശ്രിതാഃ । പൃഥിവ്യാഃ പ്രതിഷ്ഠാ
 യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർത്ര്യാ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്ര്യഃ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഷാ അക്ഷിതാഃ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 5 (8)

T.B.3.11.1.6

പൃഥിവ്യസ്യസ്തേ ശ്രിതാ । അഗ്നേഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 6 (8)

T.B.3.11.1.7

അഗ്നിരസി പൃഥിവ്യാഃ ശ്രിതഃ । അന്തരീക്ഷസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം തോപദയേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 7 (8)

T.B.3.11.1.8

അന്തരിക്ഷമസ്യഗൗ ശ്രിതം । വായോഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യ ।
 തം തോപദയേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 8 (8)

T.B.3.11.1.9

വായുരസ്യന്തരിക്ഷേ ശ്രിതഃ । ദിവഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാ
 സുഭൂതം । വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം തോപദയേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 9 (8)

T.B.3.11.1.10

ദ്യൗരസി വായൗ ശ്രിതാ । ആദിത്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാച്
 സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗീരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 10 (8)

T.B.3.11.1.11

ആദിത്യോഽസി ദിവി ശ്രിതഃ । ചന്ദ്രമസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാച്
 സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।
 തം തോപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗീരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 11 (8)

T.B.3.11.1.12

ചന്ദ്രമാ അസ്യാദിത്യേ ശ്രിതഃ । നക്ഷത്രാണാം പ്രതിഷ്ഠാ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാച്
 സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം ത്വോപദയേ കാമദുഘ്ര-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗീരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 12 (8)

T.B.3.11.1.13

നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ചന്ദ്രമസി ശ്രിതാനി ।
 സംഘ്മസരസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത-ഋണി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്-ഋണി ।
 താനി വ ഉപദയേ കാമദുഘ്ര-നൃക്ഷിതാനി ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗീരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 13 (8)

T.B.3.11.1.14

സംഘ്മസരോഽസി നക്ഷത്രേഷു ശ്രിതഃ । ഋതൂനാം
 പ്രതിഷ്ഠാ । തായീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം
 വിശ്വാ സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।
 തം ത്വോപദയേ കാമദുഘ്ര-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗീരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 14 (8)

T.B.3.11.1.15

ഋതവഃ സ്ഥ സംഽവത്സരേ ശ്രിതാഃ । മാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ
 യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാപ്
 സുഭൂതം । വിശ്വാസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാരഃ ।
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഘാ-നക്ഷിതാൻ ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 15 (8)

T.B.3.11.1.16

മാസാഃ സ്ഥർതുഷു ശ്രിതാഃ ।
 അർദ്ധമാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാപ് സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാരഃ ।
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഘാ-നക്ഷിതാൻ ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 16 (8)

T.B.3.11.1.17

അർദ്ധമാസാഃ സ്ഥ മാസു ശ്രിതാഃ ।
 അഹോരാത്രയോഃ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।

വി॒ശ്വം യ॑ക്ഷം വി॒ശ്വം ഭൂ॑തം വി॒ശ്വാ॑സു॒ഭൂതം॑ ।
 വി॒ശ്വാ॑സ്യ ഭർ॒താരോ॑ വി॒ശ്വാ॑സ്യ ജനയി॒താരഃ॑ ।
 താൻ. വ॒ ഉ॒പദ॑ധേ കാമദു॒ഷ്ടാ-ന॑ക്ഷി॒താൻ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ സാദ॒യതു॑ ।
 തയാ॑ ദേ॒വത॑യാ ങ്ഗീ॒രസ॑ദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ । 17 (8)

T.B.3.11.1.18

അ॒ഹോരാ॑ത്രേ സ്ഥോർധ॒മാസേ॑ഷു ശ്രി॒തേ ।
 ഭൂ॒തസ്യ॑ പ്ര॒തിഷേ॑ഭവ്യ॒സ്യ പ്ര॒തിഷേ॑ । യു॒വയോ॑-രി॒ദമ॑ന്തഃ ।
 വി॒ശ്വം യ॑ക്ഷം വി॒ശ്വം ഭൂ॑തം വി॒ശ്വാ॑സു॒ഭൂതം॑ ।
 വി॒ശ്വാ॑സ്യ ഭർ॒ത്ര്യൗ വി॒ശ്വാ॑സ്യ ജനയി॒ത്ര്യൗ॑ ।
 തേ വാ॒മുപ॑ദ॒ധേ കാമദു॒ഷ്ട-അ॑ക്ഷി॒തേ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിസ്താ സാദ॒യതു॑ ।
 തയാ॑ ദേ॒വത॑യാ ങ്ഗീ॒രസ॑ദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ । 18 (8)

T.B.3.11.1.19

പൗ॒ർണ॑മാ॒സ്യഷ്ട॑കാ ഫോ॒വാസ്യാ॑ ।
 അ॒ന്നാദാഃ॑ സ്ഥാ॒ന്നദു॒ഷ്ടോ യു॒ഷ്ടാസു॑ । ഇ॒ദമ॑ന്തഃ ।
 വി॒ശ്വം യ॑ക്ഷം വി॒ശ്വം ഭൂ॑തം വി॒ശ്വാ॑സു॒ഭൂതം॑ ।
 വി॒ശ്വാ॑സ്യ ഭർ॒ത്ര്യൗ വി॒ശ്വാ॑സ്യ ജനയി॒ത്ര്യഃ॑ ।

താ വ ഉപദയേ കാമദുഷാ- അക്ഷിതാഃ ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 19 (8)

T.B.3.11.1.20

രാധസി ബൃഹതീ ശ്രീരസീന്ദ്രപതീ ധർമപതീ ।
 വിശ്വം ഭൂതമനു പ്രഭൂതാ । ത്വയീദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാൻ സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്രി വിശ്വസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദയേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 20 (8)

T.B.3.11.1.21

ഓജോഽസി സഹോഽസി । ബലമസി ഭ്രാജോഽസി ।
 ദേവാനാം ധാമാമൃതം । അമർത്യസ്തപോജാഃ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വാൻ സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ । തം തോപദയേ
 കാമദുഷ-മക്ഷിതം । പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ । 21 (10)

(ലോക - സ്തപ - സ്തേജഃ - സമുദ്ര - ആപഃ - പൃഥ്വിവ്യ - ഗി
 - രന്തരീക്ഷം - വായുർ - ദ്യൗ - രാദിത്യ - ശ്ചന്ദ്രമാ -
 നക്ഷത്രാണി - സംഖ്വത്സര - ജതവോ - മാസാ -
 അർദ്ധമാസാ - അഹോരാത്രേ - പൗർണമാസീ - രാധ -
 സോജോഽസ്യേകവിഷ്ശതിഃ) (A1)

Special Korvai

ലോകോഽസി ഭർതാ തം । തപസ്തേജോഽസി ഭർത്യ തത് ।
 സമുദ്രോഽസി ഭർതാ തം । ആപഃ സ്ഥ ഭർത്ത്യസ്താ വഃ ।
 പൃഥ്വിവീ ഭർത്രി താം । അഗ്നിരസി ഭർതാ തം । അന്തരീക്ഷം
 ഭർത്യ തത് । വായുരസി ഭർതാ തം । ദ്യൗരസി ഭർത്രി താം ।
 ആദിത്യശ്ചന്ദ്രമാ ഭർതാ തം । നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ഭർത്ജ്ജണി
 താനി വഃ । സംഖ്വത്സരോഽസി ഭർതാ തം । ജതവോ മാസാ
 അർദ്ധമാസാ ഭർതാരസ്താൻ. വഃ । അഹോരാത്രേ ഭർത്ത്യൗ
 തേ വാം । പൗർണമാസീ ഭർതാര്യസ്താ വഃ । രാധസി ഭർത്രി
 താം । ഓജോഽസി ഭർതാ തമേകവിഷ്ശതിഃ ।

**3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർദിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.2.1

തമഗേ॑ രുദ്രോ॑ അ॒സുരോ॑ മഹോ॑ ദിവഃ॑ ।
 തപ്॑ ശർദ്ധോ॑ മാരു॒തം പൃ॒ക്ഷ ഇ॑ശിഷേ॒ ।
 തം വാ॑തൈരരു॒ണൈർയാസി॑ ശംഗയഃ॑ ।
 തം പൃ॒ഷ്ഠാ വി॑ധതഃ പാ॒സി നു॒ ത്വന്നാഃ॑ ।
 ദേവാ॑ ദേവേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം । പ്ര॒ഥമാ॑ ദിതീയേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം ।
 ദിതീ॑യാ സ്തൂ॒തീയേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം ।
 തൃതീ॑യാ ശ്ചതുർമേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം । ചതുർ॑ഥാഃ പഞ്ചമേ॒ഷു
 ശ്ര॑യദ്ധാം । പഞ്ച॑മാഃ ഷഷ്ഠേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം । **22 (10)**

T.B.3.11.2.2

ഷഷ്ഠാഃ॑ സപ്തമേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം । സപ്ത॑മാ അഷ്ടമേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം ।
 അഷ്ട॑മാ നവമേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം । നവ॑മാ ദശമേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം ।
 ദശ॑മാ ഏകാദശേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം । ഏക॑ദശാ ദ്വാദശേ॒ഷു
 ശ്ര॑യദ്ധാം । ദ്വാദ॑ശാ ത്രയോദശേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം ।
 ത്രയോ॑ദശാ ശ്ചതുർദശേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം ।
 ചതുർ॑ദശാഃ പഞ്ചദശേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം ।
 പഞ്ച॑ദശാഃ ഷോഡശേ॒ഷു ശ്ര॑യദ്ധാം । **23 (10)**

T.B.3.11.2.3

ஷோடஸாஃ ஸ்ப்ரதஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 ஸ்ப்ரதஸா அஸ்தாபஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 அஸ்தாபஸா ஸ்காநாவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 ஸ்காநாவித்யுஸா வித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 வித்யுஸா ஸ்கவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 ஸ்கவித்யுஸா தாவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 தாவித்யுஸா ஸ்ரத்யோவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 ஸ்ரத்யோவித்யுஸா த்ரதூரவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 த்ரதூரவித்யுஸாஃ பனாவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 பனாவித்யுஸாஃ ஸ்வவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ । **24 (10)**

T.B.3.11.2.4

ஸ்வவித்யுஸாஃ ஸ்ப்ரவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 ஸ்ப்ரவித்யுஸா அஸ்தாவித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 அஸ்தாவித்யுஸா ஸ்காநத்ரித்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।
 ஸ்காநத்ரித்யுஸா ஸ்ரீத்யுஸேஷு ஸ்ரயத்யாஃ ।

ത്രി॒പ്ശാ ഏ॒ക॒ത്രി॒പ്ശേ॒ഷു ശ്ര॒യദ്ധാ॑ം ।
 ഏ॒ക॒ത്രി॒പ്ശാ ദ്വാ॒ത്രി॒പ്ശേ॒ഷു ശ്ര॒യദ്ധാ॑ം ।
 ദ്വാ॒ത്രി॒പ്ശാ സ്ത്രീ॒യസ്ത്രീ॒പ്ശേ॒ഷു ശ്ര॒യദ്ധാ॑ം ।
 ദേ॒വാ॒സ്ത്രീ॒രേ॒കാദ॒ശാ സ്ത്രീ॒സ്ത്രീ॒യസ്ത്രീ॒പ്ശാഃ॑ । ഉ॒ത്ത॑രേ ദ॒വത॑ ।
 ഉ॒ത്ത॑ര വർത്തമാന ഉ॒ത്ത॑ര സ॒ത്യാനഃ॑ ( ) । യത്കാ॑മ ഇ॒ദം
 ജു॒ഹോമി॑ । തന്മേ॒ സമൃ॑ദ്ധ്യതാം । വയ॑സ്യ സ്യാ॒മ പ॑തയോ
 രയി॒ണാം । ഭൂർഭു॒വസഃ॑ സ്വാഹാ॑ । 25 (14)

(ഷ॒ഷേ॒ഷു ശ്ര॒യദ്ധ॑വപ് - ഷോ॒ഡശേ॒ഷു ശ്ര॒യദ്ധ॑വപ് -
 ഷ॒ഡി॒പ്ശേ॒ഷു ശ്ര॒യദ്ധ॑-മു॒ത്തര॑സ॒ത്യാനശ്ച॑ത്വാരി ച) (A2)

3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാക്കൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി

T.B.3.11.3.1

അ॒ഗ്നാ॒വിഷ്ണു॑ സ॒ജോ॒ഷസാ॑ । ഇ॒മാ വർ॑ദ്ധന്തു വാങ്ഗി॒രഃ ।
 ദ്യു॒മ്നൈർ വാ॒ജേ॒ഭി-രാ॒ഗതം॑ । രാ॒ജ॒ണീ വി॒രാ॒ജ॒ണീ ।
 സ॒മ്രാ॒ജ॒ണീ സ്വ॒രാ॒ജ॒ണീ । അ॒ർചിഃ॑ ശോ॒ചിഃ॑ ।
 തപോ॑ ഹരോ ദാഃ । അ॒ഗ്നിഃ॑ സോ॒മോ ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തിഃ॑ ।
 വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ ഭു॒വന॑സ്യ ഗോ॒പാഃ॑ । തേ സർവേ॑ സംഗത്യ ( ) ।

ഇദം മേ പ്രാവതാ വചഃ । വയം സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭൂവഃ സ്വഃ സ്വാഹാ । 26 (13) സങ്ഗത്യ ത്രീണി ച (A3)

3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാക്കൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി

T.B.3.11.4.1

അന്നപതേ ധന്നസ്യ നോ ദേഹി । അന്നമീവസ്യ ശുഷ്ഠിണഃ ।
 പ്രപ്രദാതാരന്താരിഷഃ । ഊർജം നോ ധേഹി ദിപദേ
 ചതുഷ്പദേ । അഗ്നേ പൃഥിവീപതേ । സോമ വീരൂധാം പതേ ।
 തപഷഃ സമിധാം പതേ । വിഷ്ണവാശാനാം പതേ ।
 മിത്ര സത്യാനാം പതേ । വരുണ ധർമ്മണാം പതേ । 27 (10)

T.B.3.11.4.2

മരുതോ ഗണാനാം പതയഃ । രുദ്ര പശൂനാം പതേ ।
 ഇന്ദ്രൗജസാം പതേ । ബൃഹസ്പതേ ബ്രഹ്മണസ്പതേ ।
 ആ രൂചാ രോചേഹം സ്വയം । രൂചാ രുരുചേ-രോചമാനഃ ।
 അതീത്യാദഃ സ്വരാദരേഹ । തസ്മിൻ. യോനൗ പ്രജനൗ
 പ്രജായേയ । വയം സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭൂവഃ സ്വഃ സ്വാഹാ ( ) । 28 (10)

[വരുണ ധർമ്മണാം പതേ സ്വഃ - സ്വാഹാ ( )] (A4)

**3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർദിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.5.1

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാഃ | സപ്തർഷയഃ
സപ്തധാമ പ്രിയാണി | സപ്ത ഹോത്രം അനുവിദാൻ |
സപ്ത യോനീ-രാപ്യുണസാ ഘൃതേന |

പ്രാചീ ദിക് | അഗ്നിർ ദേവതാ | അഗ്നിൗ സ ദിശാം ദേവം
ദേവതാനാമൃച്ഛതു | യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി |
ദക്ഷിണാ ദിക് | ഇന്ദ്രോ ദേവതാ | **29 (10)**

T.B.3.11.5.2

ഇന്ദ്രൗ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു |
യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി | പ്രതീചീ ദിക് |
സോമോ ദേവതാ | സോമൗ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-
മൃച്ഛതു | യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി |
ഉദീചീ ദിക് | മിത്രാവരുണൗ ദേവതാ |
മിത്രാവരുണൗ സ ദിശാം ദേവൗ ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു |
യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി | **30 (10)**

T.B.3.11.5.3

ഊർദ്ധ്വാ ദിക് | ബൃഹസ്പതിർ ദേവതാ |
 ബൃഹസ്പതിഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മുച്യതേ |
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി |
 ഇയന്ദിക് | അദിതിർ ദേവതാ |
 അദിതിഃ സ ദിശാം ദേവീം ദേവതാനാ-മുച്യതേ |
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി |
 പുരുഷോ ദിക് | പുരുഷോ മേ കാമാൻ
 മസ്മർദ്ധയതു( ) | 31 (10)

T.B.3.11.5.4

അന്യോ ജാഗൃവിഃ പ്രാണ | അസാവേഹി |
 ബധിര ആക്രന്ധിത-രപാന | അസാവേഹി |
 ഉഷസ-മുഷസ-മശീയ | അഹമസോ ജ്യോതിരശീയ |
 അഹമസോ ടപോശീയ | വയം സ്യാമ പതയോ രയിണാം |
 ഭൂർഭുവഃ സ്വഃ സ്വാഹാ | 32 (9)

*(ദക്ഷിണാ ദിഗിന്ദോ ദേവതാ - മിത്രാവരുണൗ സ ദിശാം
 ദേവൗ ദേവതാനാമുച്യതേ യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാ-
 സത്യർദ്ധയതു - +നവ ച) (A5)*

3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം

T.B.3.11.6.1

യത്തേചിതം ധൃതു ചിതന്തേ അഗ്നേ । യത്ത ഊനം
 ധൃതേതിരികതം । ആദിത്യാസ്ത-ദങ്ഗിരസ-ശ്ചിന്വന്തു ।
 വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു । ചിതശ്ചാസി
 സഞ്ചിതശ്ചാ-സ്യഗ്നേ । ഏതാവായ്ശ്ചാസി
 ദുയാശ്ചാസ്യഗ്നേ । ലോകം പൃണച്ഛിദ്രം പൃണ ।
 അഥോ സീദ ശിവാ താം । ഇന്ദ്രാഗ്നീ ത്വാ ബൃഹസ്സതിഃ ।
 അസ്മിൻ. യോനാവസീഷദൻ | 33 (9)

T.B.3.11.6.2

തയാ ദേവതയാ ദങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ।
 താ അസ്യ സൂദദോഹസഃ । സോമഃ ശ്രീണന്തി പൃശ്നയഃ ।
 ജന്മം ദേവാനാം വിശഃ । ത്രിഷാ രോചനേ ദിവഃ ।
 തയാ ദേവതയാ ദങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ । അഗ്നേ ദേവാഃ
 ഇഹാവഹ । ജജ്ഞാനോ വൃക്ത ബർഹിഷേ । അസി ഹാതാ
 ന ഹൗഡയഃ । അഗന്മ മഹാ മനസാ യവിഷ്ഠം । 34 (10)

T.B.3.11.6.3

യോ ദീദായ സമീദ്ധഃ സ്വേ ദുരോണേ । ചിത്രഭാൻയ രോദസീ
 അന്തരുർവീ । സ്വാഹുതം വിശ്വതഃ പ്രത്യഞ്ചം ।

മേ॒ധാ॒കാ॒രം വി॒ദഥ്॑സ്യ പ്ര॒സാധ॑നം ।
 അ॒ഗ്നിഃ ഹോ॒താ॒രം പ॑രി॒ഭൂത॑മം മ॒തിം ।
 ത്യാമ॑ർഭ॒സ്യ ഹ॒വിഷഃ॑ സ॒മാന॑മിത് । ത്യാം മഹോ
 വൃ॒ണതേ॑ നരോ॒ നാ॒ന്യം ത്വാത് । മ॒നുഷ്യാ॒ത്യാ നി॑ധീ॒മഹി॑ ।
 മ॒നുഷ്യാം സ॑മി॒ധീമ॑ഹി । അ॒ഗ്നേ മ॒നുഷ്യാ-ദ॑ങ്ഗിരഃ । 35 (10)

T.B.3.11.6.4

ദേ॒വാൻ ദേ॒വായ॑തേ യജ । അ॒ഗ്നിർ ഹി വാ॑ജി॒നം വി॑ശേ ।
 ദാ॒തി വി॒ശ്വാ॒പർഷ॑ണിഃ । അ॒ഗ്നി രാ॒യേ സ്വാ॑ഭു॒വം ।
 സ പ്രീ॒തോ യാ॑തി വാ॒ര്യം । ഇ॒ഷ്ടം സ്പോ॑ത്യു॒ഭ്യ ആ॑ദര ।
 പൃ॒ഷ്ടോ ദി॒വി പൃ॒ഷ്ടോ അ॒ഗ്നിഃ പൃ॒ഥ്വിവൃ॑താം । പൃ॒ഷ്ടോ വി॒ശ്വാ
 ഓ॒ഷധീ॑-രാ॒വിവേ॑ശ । വൈ॒ശ്വാ॒നരഃ॑ സ॒ഹസാ॑ പൃ॒ഷ്ടോ
 അ॒ഗ്നിഃ । സ നോ॑ ദി॒വാ സ രി॑ഷഃ പാ॒തു ന॑ക്തം ( ) । 36 (10)
 [അ॒സീ॒ഷദൻ॑. - യ॒വിഷ്ഠ - മ॑ങ്ഗിരോ - ന॒ക്തം( )] (A6)

3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം

T.B.3.11.7.1

അ॒യം വി॒വാ॒യഃ പ॑വതേ । സോ॒ഽഗ്നിർ നാ॑ചികേതഃ ।
 സ യത് പ്രാ॑ങ് പവതേ । തദ॑-സ്യ ശി॒രഃ । അ॒ഥ യദ്
 ദക്ഷി॑ണാ । സ ദക്ഷി॑ണഃ പക്ഷഃ ।

അഥ യത് പ്രത്യക് | തത് പുച്ഛം | യദുദൻ |

സ ഉത്തരഃ പക്ഷഃ | 37 (10)

T.B.3.11.7.2

അഥ യഥ് സംവാതി | തദസ്യ സമഞ്ചനം ച

പ്രസാരണം ച | അഥോ സംപദേവാസ്യ സാ | സച് ഹ വാ

അസ്മൈ സ കാമഃ പദ്യതേ | യത് കാമോ യജതേ |

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ | യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ |

യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാം

വേദ | ആയതനവാൻ ഭവതി | ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം | 38 (10)

T.B.3.11.7.3

ഹിർണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാം |

യ ഏവം വേദ | ആയതനവാൻ ഭവതി | ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം |

യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം വേദ |

സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി |

ഹിർണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം |

യ ഏവം വേദ | സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി |

അഥോ യഥാ രൂക് ഉത്-തപ്തോ ഭായാത് | 39 (10)

T.B.3.11.7.4

ഏവമേവ സ തേജസാ യശ്സാ । അസിഘ്രശ്ച ലോകേ-
 മൃഷ്ടിഘ്രശ്ച ഭാതി । ഉരവോ ഹ വൈ നാമൈതേ ലോകാഃ ।
 യേ ഹ്വരേണാദിത്യം । അഥ ഹൈതേ വരീയാഽസോ
 ലോകാഃ । യേ പരേണാദിത്യം । അന്തവന്തഽ ഹ വാ ഏഷ
 ക്ഷയം ലോകം ജയതി । യോ ഹ്വരേണാദിത്യം ।
 അഥ ഹൈഷോ ഹ്വരേണാദിത്യം-മപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
 യഃ പരേണാദിത്യം ( ) । 40 (10)

T.B.3.11.7.5

അന്തഽ ഹ വാ അപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവംവേദ । അഥോ യഥാ രഥേ തിഷ്ഠൻ
 പക്ഷസീ പര്യാവർത്തമാനേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।
 ഏവ-മഹോരാത്രേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।
 നാസ്യാഹോരാത്രേ ലോകമാപ്നോതഃ । യോഽഗ്നിം നാചികേതം
 ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംവേദ । 41 (8) (ഉത്തരഃ പക്ഷോ -
 ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം-ഭായാദ്-യഃ പരേണാദിത്യം-+മഷ്ടൗ ച) (A7)

3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം

T.B.3.11.8.1

ഉശൻ. ഹ വൈ വാജശ്രവസഃ സർവവേദസം ദദൗ ।
 തസ്യ ഹ നാചികേതാ നാമ പുത്ര ആസ । തച് ഹ കുമാരച്ഛ
 സന്തം । ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു ശ്രദ്ധാഽഽവിവേശ ।
 സ ഹോവാച । തത ക്വൈമം മാം ദാസ്യസിതി ।
 ദിതീയം തൂതീയം । തച് ഹ പരീത ഉവാച । മൃത്യുവേ ത്വാ
 ദദാമിതി । തച് ഹ സ്മോത്ഥിതം വാഗഭിവദതി । 42 (10)

T.B.3.11.8.2

ഗൗതമ കുമാര-മിതി । സ ഹോവാച ।
 പരേഹി മൃത്യോർ ഗൃഹാൻ । മൃത്യുവേവൈ ത്വാഽദാമിതി ।
 തം വൈ പ്രവസന്തം ഗന്താ-സിതി ഹോവാച ।
 തസ്യ സ്മ തിസ്രോ രാത്രി-രനാശ്വാൻ ഗൃഹേ വസതാത് ।
 സ യദി ത്വാ പൃച്ഛേത് ।
 കുമാര കതി രാത്രി-രവാമ്സി-രിതി ।
 തിസ്ര ഇതി പ്രതി ബ്രൂതാത് ।
 കിം പ്രഥമാച്ഛ രാത്രി-മാശ്നാ ഇതി । 43 (10)

T.B.3.11.8.3

പ്രജാം ത ഇതി । കിം ദിതിയാ-മിതി । പശുഃസ്ത ഇതി ।
 കിം ത്രിതിയാ-മിതി । സാധുകൃത്യാം ത ഇതി ।
 തം ധൈ പ്രവസന്തം ജഗാമ । തസ്യ ഹ തിസ്രോ രാത്രി-
 രനാശ്ചാൻ ഗൃഹ ഉവാസ । ത-മാഗത്യ പപ്രച്ഛ ।
 കുമാര കതി രാത്രി-രവാമ്സീ-രിതി ।
 തിസ്ര ഇതി പ്രത്യുവാച । 44 (10)

T.B.3.11.8.4

കിം പ്രഥമാഃ രാത്രി-മാശ്താ ഇതി । പ്രജാം ത ഇതി ।
 കിം ദിതിയാ-മിതി । പശുഃസ്ത ഇതി । കിം ത്രിതിയാ-മിതി ।
 സാധുകൃത്യാം ത ഇതി । നമസ്തേ അസ്തു ഭഗവ ഇതി
 ഹോവാച । വരം ധവുണീഷേ-തി । പിതര-മേവ
 ജീവന്നയാനീതി । ദിതിയം ധവുണീഷേ-തി । 45 (10)

T.B.3.11.8.5

ഇഷ്ടാപൂർത്തയോർ മേ ക്ഷിതിം ബ്രൂഹീതി ഹോവാച ।
 തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിം നാചികേത-മുവാച ।
 തതോ വൈ തസ്യേ-ഷ്ടാപൂർത്തേ നാ ക്ഷീയേതേ ।
 നാസ്യേ-ഷ്ടാപൂർത്തേ ക്ഷീയേതേ ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ।
 തൃതീയംഽവൃണീഷേ-തി । പുനർ മൃത്യോർ മേഽപജിതിം
 ബ്രൂഹീതി ഹോവാച । തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിം നാചികേത-
 മുവാച । തതോ വൈ സോപ പുനർ മൃത്യു-മജയത് । 46 (10)

T.B.3.11.8.6

അപ പുനർ മൃത്യും ജയതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം
 ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ।
 പ്രജാപതിർ വൈ പ്രജാകാമ-സ്തപോ തപ്യത ।
 സ ഹിരണ്യ-മുദാസ്യത് । ത-ദഗ്നു പ്രാസ്യത് ।
 ത-ദസ്മൈ നാച്ഛദയത് । തദ് ദിതീയം പ്രാസ്യത് ।
 ത-ദസ്മൈ നൈ-വാച്ഛദയത് ।
 തത് തൃതീയം പ്രാസ്യത് । 47 (10)

T.B.3.11.8.7

ത-ദസ്മൈ നൈ-വാച്ഛദയത് ।
 ത-ദാത്മ-ന്നേവ ഹൃദയ്ജേഽഗ്നു വൈശ്യാനരേ പ്രാസ്യത് ।
 ത-ദസ്മാ അച്ഛദയത് । തസ്മാദ് ഹിരണ്യം കനിഷ്ഠം ധനാനാം ।
 ഭൂഞ്ജത് പ്രിയതമം । ഹൃദയജഃ ഹി । സ വൈ തമേവ
 നാവിന്ദത് । യസ്മൈ താം ദക്ഷിണാ-മനേഷ്യത് ।

താഽ സ്വാധൈവ ഹസ്തായ ദക്ഷിണായാനയത് |

താം പ്രതിഗൃഹ്ണാത് | 48 (10)

T.B.3.11.8.8

ദക്ഷായ ത്വാ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണാമീതി |

സോ ടദക്ഷത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |

ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ | യ ഏവംഽവേദ |

ഏതദ്ധ സു വൈ തദ് വിദ്വാഽസോ വാജശ്രവസാ ഗോതമാഃ |

അപ്യനുദേശ്യാം ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണന്തി |

ഉദയേന വയം ദക്ഷിഷ്യാമഹ ഏവ ദക്ഷിണാം

പ്രതിഗൃഹ്യാതി | തേ ടദക്ഷന്ത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |

ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |

യ ഏവംഽവേദ ( ) | പ്ര ഹാന്യം വ്ലീനാതി | 49 (11)

(വദ - ത്യാശ്ശാ ഇത് - യുവാച - ദിതീയം ഹൃണീഷേ-

ത്യജയത് - തൃതീയം പ്രാസ്യ - ദഗൃഹ്ണാദ് - യ ഏവം

ഽവേദൈകം ച) (A8)

3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ

T.B.3.11.9.1

തച്ഛ് ഹൈത-മേകേ പശുബന്ധ ഏവോത്തരവേദ്യാം
 ചിന്വതേ | ഉത്തരവേദിസമ്മിത ഏഷോഽഗ്നിരിതി വദന്തഃ |
 തന്ന തഥാ കൂര്യാത് | ഏത-മഗ്നിം കാമേന വൃർദ്ധയേത് |
 സ ഏനം കാമേന വൃജദ്ധഃ | കാമേന വൃർദ്ധയേത് |
 സൗമ്യേ വാവൈ-നമധാരേ ചിന്വീത | യത്ര വാ ഭൂയിഷ്ഠാ
 ആഹുതയോ ഹൂയേരന് | ഏത-മഗ്നിം കാമേന
 സമർദ്ധയതി | സ ഏനം കാമേന സമൃദ്ധഃ | **50 (10)**

T.B.3.11.9.2

കാമേന സമർദ്ധയതി | അഥ ഹൈനം പുരർഷയഃ |
 ഉത്തരവേദ്യാ-മേവ സത്രിയ-മചിന്വത | തതോ വൈ
 തേഽവിന്ദന്ത പ്രജാം | അഭി സ്വർഗം ലോക-മജയൻ |
 വിന്ദന്ത ഏവ പ്രജാം | അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി |
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്വതേ | യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ |
 അഥ ഹൈനം വായുർ. ജദ്ധികാമഃ | **51 (10)**

T.B.3.11.9.3

യഥാ ന്യൂപ-മേവോപദധേ । തതോ വൈ സ ഏതാ-മൃദ്ധി-
മാർദ്ധ്വേത് । യാ-മിദം വായുർ. ഋദ്ധഃ । ഏതാ-മൃദ്ധി-
മൃദ്ധ്നോതി । യാ-മിദം വായുർ. ഋദ്ധഃ । യോഽഗ്നിം
നാചികേതം ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംവേദ ।
അഥ ഹൈനം ഗോബലോ വാർഷ്ഠഃ പശുകാമഃ ।
പാംക്ത-മേവ ചിക്യേ । പഞ്ച പുരസ്താത് । 52 (10)

T.B.3.11.9.4

പഞ്ച ദക്ഷിണതഃ । പഞ്ച പശ്ചാത് । പഞ്ചോത്തരതഃ ।
ഏകാം മദ്ധ്യേ । തതോ വൈ സ സഹസ്രം പശൂൻ പ്രാപ്തോത്
। പ്ര സഹസ്രം പശു-നാപ്തോതി ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവംവേദ ।
അഥ ഹൈനം പ്രജാപതിർ ജൈഷ്ഠ്യകാമോ
യശസ്താമഃ പ്രജനനകാമഃ । ത്രിവൃത-മേവ ചിക്യേ । 53 (10)

T.B.3.11.9.5

സപ്ത പുരസ്താത് । തിസ്രോ ദക്ഷിണതഃ । സപ്ത പശ്ചാത് ।
തിസ്ര ഉത്തരതഃ । ഏകാം മദ്ധ്യേ ।
തതോ വൈ സ പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്തോത് ।

ഏ॒താം പ്ര॑ജാ॒തിം പ്രാ॑ജായത । യാ॒മിദം പ്ര॑ജാഃ പ്ര॑ജായ॒ന്തേ ।
 ത്രി॒വൃദ് വൈ ജൈ॑ഷ്ട്യം । മാ॒താ പി॒താ പു॒ത്രഃ । 54 (10)

T.B.3.11.9.6

ത്രി॒വൃത് പ്ര॑ജന॒നം । ഉ॒പസ്ഥോ യോ॑നിർ മദ്ധ്യ॒മാ ।
 പ്ര യ॒ശോ ജൈ॑ഷ്ട്യ-മാപ്നോ॒തി । ഏ॒താം പ്ര॑ജാ॒തിം
 പ്ര॑ജായ॒ന്തേ । യാ-മി॒ദം പ്ര॑ജാഃ പ്ര॑ജായ॒ന്തേ । യോഽഗ്നി॑ം
 നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ । യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ।
 അ॒ഥ ഹൈ॑ന-മി॒ന്ദ്രോ ജൈ॑ഷ്ട്യ॒കാമഃ॑ । ഊ॒ർദ്ധ്വാ ഏ॒വോ-
 പ॒ദധേ॑ । ത॒തോ വൈ॒ സ ജൈ॑ഷ്ട്യ-മഗ്ച്ഛ॒ത് । 55 (10)

T.B.3.11.9.7

ജൈ॑ഷ്ട്യം ഗച്ഛ॒തി । യോഽഗ്നി॑ം നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ ।
 യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ।
 അ॒ഥ ഹൈ॑ന-മ॒സാവാ॑ദിത്യഃ സ്വർഗ॒കാമഃ॑ ।
 പ്രാ॒ചീരേ॑വോപ॒ദധേ॑ । ത॒തോ വൈ॒ സോഽഭി॑ സ്വർഗം
 ലോ॒ക-മ॑ജയ॒ത് । അ॒ഭി സ്വർഗം ലോ॒കം ജ॑യതി ।
 യോഽഗ്നി॑ം നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ ।
 യ ഉ॒ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ । സ യദി॒ച്ഛേ॒ത് । 56 (10)

T.B.3.11.9.8

തേജസ്വീ യശസ്വീ ബ്രഹ്മവർചസീ സ്യാ-മിതി ।
 പ്രാണാ ഹോതുർദ്ധിഷ്ട്യാ-ദുർഗ്ഗേപേത് । യേയം പ്രാഗാദ്
 യശസ്വതീ । സാ മാ പ്രോർണോതു । തേജസാ യശസാ
 ബ്രഹ്മവർചസേ-നേതി । തേജസ്-വ്യുവ യശസ്വീ
 ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി । അഥ യദീച്ഛേത് ।
 ഭൂയിഷ്ഠം മേ ശ്രദ്-ദധീരൻ । ഭൂയിഷ്ഠാ ദക്ഷിണാ
 നയേയു-രിതി । ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു പ്രാച്യേഹി
 പ്രാച്യേഹീ-തി പ്രാചീ ജുഷാണാ വേതാജ്യസ്യ സാഹേതി
 സ്രുവേണോ-പഹത്യാ-ഹവനീയേ ജുഹുയാത് । **57 (10)**

T.B.3.11.9.9

ഭൂയിഷ്ഠ-മേവാസൈ ശ്രദ്-ദധതേ । ഭൂയിഷ്ഠാ ദക്ഷിണാ
 നയന്തി । പുരീഷ-മുപധായ । ചിതിക്യപിഭി-രഭിമൃശ്യ ।
 അഗ്നിം പ്രണീയോപസമാധായ । ചതസ്ര ഏതാ ആഹുതീർ
 ജുഹോതി । തഥഗേ രുദ്ര ഇതി ശതരുദ്രീയസ്യ രൂപം ।
 അഗ്നാ-വിഷ്ണു ഇതി വസോർദ്ധാരായാഃ ।
 അന്നപത ഇത്യന്ന ഹോമഃ ।

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാ ഇതി
 വിശ്വപ്രീഃ ( ) । 58 (10) [സമൃദ്ധ - ഋദ്ധികാമഃ- പുരസ്താച് -
 ചികേ - പുത്രോ - ധൃഷ്ട - ദിഷ്ട - ജ്ജുഹുയാദ് - വിശ്വപ്രീഃ
 ( )] (A9)

Special Korvai

(പുരർഷയോ വായുർ ഗോബലഃ സഹസ്രം പ്രജാപതി
 സ്രീവൃദിന്ദ്രോ ധസാവാദിത്യഃ സ യദീച്ഛേത്)

3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ

T.B.3.11.10.1

യാം പ്രഥമാ-മിഷ്ടകാ-മുപദധാതി । ഇമം തയാ ലോക-
 മഭി ജയതി । അഥോ യാ അസ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ।
 താസാഽ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യാം ദിതീയാ-മുപദധാതി । അന്തരിക്ഷ ലോകം
 തയാ-ഭിജയതി । അഥോ യാ അന്തരിക്ഷ ലോകേ ദേവതാഃ ।
 താസാഽ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യാം തൃതീയാ-മുപദധാതി ।
 അഥോ തയാ ലോക-മഭിജയതി । 59 (10)

T.B.3.11.10.2

അഥോ യാ അമൃഷ്ഠിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ।
 താസാഃ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 അഥോ യാ അമൃ-രിതരാ അഷ്ടാദശ । യ ഏവാമീ ഉരവശ്ച
 വരീയാഃസശ്ച ലോകാഃ । താനേവ താദി-രദിജയതി ।
 കാമചാരോ ഹ വാ അസ്യോരുഷു ച വരീയസ്സു ച
 ലോകേഷു ദിവതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവംവേദ । സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ
 നാചികേതഃ । തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ । **60 (10)**

T.B.3.11.10.3

ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ । വർഷാ ഉത്തരഃ । ശരത് പൂർവ്വം ।
 മാസാഃ കർമ്മകാരാഃ । അഹോരാത്രേ ശതരുദ്രീയം ।
 പർജന്യോ വസോർദ്ധാരാ । യഥാ വൈ പർജന്യഃ സുവൃഷ്ടം
 വൃഷ്ടാ । പ്രജാഭ്യഃ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।
 ഏവ-മേവ സ തസ്യ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ । **61 (10)**

T.B.3.11.10.4

യ ഉ ചൈന-മേവം ധ്വേദ | സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ
നാചികേതഃ | തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ |

ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ | വർഷാഃ പുച്ഛം |

ശര-ദുത്തരഃ പക്ഷഃ | ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം |

പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ | അപരപക്ഷാഃ പുരീഷം |

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ ( ) |

ഏഷ വാവ സോഽഗ്നി-രഗ്നിമയഃ പുനർണവഃ |

അഗ്നിമയോ ഹ വൈ പുനർണവോ ഭൂതാ |

സ്വർഗം ധ്വോക-മേതി | ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം |

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ |

യ ഉ ചൈന-മേവം ധ്വേദ | **62 (16)**

(അമൃം തയാ ലോകമഭിജയതി - ശിർ - ശ്ചിനുത - ഇഷ്ട്കാഃ
ഷട്ച) (A10)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(ലോക - സ്തമഗേ - ടഗാവിഷ്ണു - അന്നപതേ - സ്തപതേ
അഗേ - യത്തേ ചിതമ - യം ധ്വാ - വോശൻ. ഹ വൈ -
തച് ഹൈതം - യാം പ്രഥമാമിഷ്ടകാം ദശ)

തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം-(TB 3.11)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(ലോക - ആദിത്യ - ഓജോ - ധന്വന്തരി - സത്യർദ്ധ്വം ദിഗ് - നന്തസ്
ഹ വൈ - കാമേന - ഗ്രീഷ്മോ ദിഷഷ്ടിഃ)

First and Last Padam 2nd Prapaatakam of Kaatakam:-

(ലോകോ - വേദ)

ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ।

=====

3.11 For Kaatakam - 2 (TB 3.11)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	21	172
Anuvakam 2	4	44
Anuvakam 3	1	13
Anuvakam 4	2	39
Anuvakam 5	4	20
Anuvakam 6	4	40
Anuvakam 7	5	48
Anuvakam 8	8	81
Anuvakam 9	9	90
Anuvakam 10	4	46
Total →	62	593

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാങ്കേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ- ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച

3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശ്വേനയ ഇഷ്ടയഃ

T.B.3.12.1.1

“തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്തമാ{21}” “ശ്യാമ തം കാമമഗ്നേ{22}” ।

“ആശാനാം ത്വാ{23}” “വിശ്വാ ആശാഃ{24}” ।

“അനു നോഽഭ്യാനുമതി{25}” “രന്നിദനുമതേ ത്വാം{26}” ।

“കാമോ ഭൂതസ്യ{27}” “കാമസ്തദഗ്രേ{28}” ।

“ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29}” “പിതാ വിരാജാം{30}” ।

“യജേന്താ രായോ{31}” “ഽയം യജ്ഞഃ{32}” ।

“ആപോ ഭദ്രാ{33}” “ആദിത്പശ്യാമി{34}” ।

“തുഭ്യം ഭരന്തി{35}” “യോ ദേഹ്യഃ{36}” ।

“പൂർവ്വം ദേവാ{37}” “അപരേണ പ്രാണാപാനൗ{38}” ।

“ഹവ്യവാഹൗ{39}” “സ്വിഷ്ടം{40}” । 1 (10) (തുഭ്യം ദശ്) (A1)

3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.2.1

ദേവേഭ്യോ വൈ സ്വർഗോ ലോകസ്തീരോഽഭവത് ।
 തേ പ്രജാപതി-മബ്രുവൻ । പ്രജാപതേ സ്വർഗോ വൈ നോ
 ലോകസ്തീരോഽഭൂത് । തമനിച്ഛേതി । തം യജ്ഞക്രതുഭി-
 രന്നൈച്ഛേത് । തം യജ്ഞക്രതുഭിർ നാനവിന്ദത് ।
 തമിഷ്ടിഭി-രന്നൈച്ഛേത് । തമിഷ്ടിഭി-രനവിന്ദത് ।
 തദിഷ്ടീനാ-മിഷ്ടിത്വം । ഏഷ്ടയോ ഹവൈ നാമ ।
 താ ഇഷ്ടയ ഇത്യാചക്ഷതേ പരോക്ഷേണ ।
 പരോക്ഷ പ്രിയാ ഇവ ഹി ദേവാഃ । 2 (12)

T.B.3.12.2.2

തമാശാഽബ്രവീത് । പ്രജാപത ആശയാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വാ ആശാഽസ്തി । മാം നു യജ്സവ ।
 അഥ തേ സത്യാഽശാ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് । ആശായൈ ചരും । അനുമത്യൈ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യാഽശാ ഽഭവത് ।

അനു സ്വർഗം ലോക-മവിന്ദത് । സത്യം ഹ വാ അസ്യ ശാ-
 ഭവതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ ചൈന ദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാഽശ്വാധൈ
 സ്വാഹാ । അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ
 സിഷ്യകൃതേ സ്വാഹേതി । 3 (19)

T.B.3.12.2.3

തം കാമോഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ കാമേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമുവൈ കാമോഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യഃ കാമോ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമസ്യസിതി । സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-
 മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് । കാമായ ചരും । അനുമത്യേ
 ചരും । തതോ വൈ തസ്യ സത്യഃ കാമോഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യം ഹ വാ അസ്യ കാമോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ ।

യ ഉ ചൈനദേവം വേദം । സോട്ര ജുഹോതി ।
അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ കാമായ സ്വാഹാ ।
അനുമന്തേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
സ്വാഹേതി । 4 (19)

T.B.3.12.2.4

തം ബ്രഹ്മാബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ബ്രഹ്മണാ വൈശ്വാമസി ।
അഹമു വൈ ബ്രഹ്മാസ്മി । മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ
ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
വേദ്യസ്യസീതി । സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-
മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് । ബ്രഹ്മണേ ചരും । അനുമന്തേ
ചരും । തതോ വൈ തസ്യ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താഭവത് ।
അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് । ബ്രഹ്മണാൻ. ഹ വാ
അസ്യ യജേന്താ ഭവതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദം ।
സോട്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ബ്രഹ്മണേ
സ്വാഹാ । അനുമന്തേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
സ്വാഹേതി । 5 (19)

T.B.3.12.2.5

തം യജേന്മാംബ്രവീത് | പ്രജാപതേ യജേന്തവൈ
 ശ്രാമ്യസി | അഹമു വൈ യജേന്മാംസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യോ യജേന്മാ ഭവിഷ്യതി | അനു സ്വർഗം
 ലോകം വേദ്സ്യസിതി | സ ഏതമഗന്യേ കാമായ
 പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് | യജ്ഞായ ചരും |
 അനുമത്യേ ചരും | തതോ വൈ തസ്യ സത്യോ യജേന്മാ
 ഭവത് | അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ യജേന്മാ ഭവതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി | യ ഏതേൻ
 ഹവിഷാ യജതേ | യ ഉചൈനദേവം വേദ |
 സോത്ര ജൂഹോതി |
 അഗന്യേ കാമായ സ്വാഹാ യജ്ഞായ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി | 6 (19)

T.B.3.12.2.6

തമാപോഽബ്രുവൻ । പ്രജാപതേഽഹ്നു വൈ സർവേ കാമാഃ
 ശ്രീതാഃ । വയമു വാ ആപഃ സുഃ । അസ്മാന്നു യജസ്വ ।
 അഥ ത്വയി സർവേ കാമാഃ ശ്രയിഷ്യന്തേ ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗന്യേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് । അദ്ഭ്യശ്ചരും ।
 അനുമത്യേ ചരും । തതോ വൈ തസ്മിൻ മ്സർവേ
 കാമാ അശ്രയന്ത । അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സർവേ ഹ വാ അസ്മിൻ കാമാഃ ശ്രയന്തേ ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേൻ ഹവിഷാ
 യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗന്യേ കാമായ സ്വാഹാഽദ്ഭ്യഃ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 7 (19)

T.B.3.12.2.7

തമഗ്നിർ ബലിമാനബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ഽഗന്യേ വൈ
 ബലിമതേ സർവാണി ഭൂതാനി ബലിം ഹരന്തി ।

അഹമു വാ അഗ്നിർ ബലിമാനസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സർവാണി ഭൂതാനി ബലിച് ഹരിഷ്യന്തി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് । അഗ്നയേ ബലിമതേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്മൈ സർവാണി ഭൂതാനി ബലി-മഹരൻ ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സർവാണി ഹ വാ അസ്മൈ ഭൂതാനി ബലിച് ഹരന്തി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദന്തി । യ ഏതേന ഹവിഷാ
 യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ ബലിമതേ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 8 (19)

T.B.3.12.2.8

തമനുവിത്തി-രബ്രവീത് । പ്രജാപതേ സ്വർഗം വൈ
 ലോക-മനു-വിവിമസസി । അഹമു വാ അനുവിത്തിരസ്മി ।
 മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ സത്യാ ഽനുവിത്തിർ ഭവിഷ്യതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസീതി । സ ഏതമഗന്യേ
 കായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം നിരവപത് ।
 അനുവിഞ്ഞെ ചരും । അനുമഞ്ഞെ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യാ ടനുവിത്തിരഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോക-മവിന്ദത് ।
 സത്യാ ഹ വാ അസ്ടാനുവിത്തിർ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗന്യേ കായ സ്വാഹാഽനു
 വിഞ്ഞെ സ്വാഹാ । അനുമഞ്ഞെ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ
 സ്വാഹാ । സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗന്യേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 9 (19)

T.B.3.12.2.9

താ വാ ഏതാസ്തപ്ത സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാർഃ ।
 ദിവഃ ശ്യേനയോ ടനുവിത്തയോ നാമ । ആശാ പ്രഥമാ
 രക്ഷതി । കാമോ ദിതീയാം । ബ്രഹ്മ തൃതീയാം ।
 യജ്ഞശ്ചതുർഥീം । ആപഃ പഞ്ചമീം ।
 അഗ്നിർ ഖലിമാൻ-മഷഷ്ടീം ।

അനുവിത്തിഃ സപ്തമീം । അനു ഹ വൈ സ്വർഗം ലോകം
 വിന്ദതി । കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി ।
 യ ഏതാഭിരിഷ്ടിഭിർ യജതേ । യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ ।
 താസ്വന്നിഷ്ടി । പഷ്ടൗഹീ വരാം ദദ്യാത് കച് സഞ്ച ।
 സ്ത്രീയൈചാഭാരച് സമൃദ്ധ്യേ । 10 (16)

(No Korvai for Anuvaakam 2)

3.12.3 അനുവാകം 3 – അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ

T.B.3.12.3.1

തപസാ ദേവാ ദേവതാ-മഗ്ര ആയൻ । തപസർഷയഃ
 സ്വരന്വവിന്ദൻ । തപസാ സപത്താൻ പ്രണുദാമാരാതീഃ ।
 യേനേദം വിശ്വം പരിഭൂതം യദസ്തി । പ്രഥമജം ദേവച്
 ഹവിഷാ വിധേമ । സ്വയംഭു ബ്രഹ്മ പരമം തപോ യത് ।
 സ ഏവ പുത്രഃ സ പിതാ സ മാതാ । തപോ ഹ യക്ഷം
 പ്രഥമച് സംബഭൂവ । ശ്രദ്ധയാ ദേവോ ദേവതാമശ്നുതേ ।
 ശ്രദ്ധാ പ്രതിഷ്ഠാ ലോകസ്യ ദേവീ । 11 (10)

T.B.3.12.3.2

സാ നോ ജുഷാണോപ യജ്ഞ-മാഗാത് । കാമവത്സാ
 മൃതം ദുഹാനാ । ശ്രദ്ധാ ദേവീ പ്രഥമജാ ഋതസ്യ ।

വിശ്വസ്യ ഭർത്രി ജഗതഃ പ്രതിഷ്ഠാ । താഽ ശ്രദ്ധാഽ ഹവിഷാ
 യജാമഹേ । സാ നോ ലോക-മമൃതം ദധാതു ।
 ഈശാനാ ദേവീ ഭുവനസ്യാധിപതീ ।
 ആഗാമ്സത്യഽ ഹവീരിദം ജുഷാണം ।
 യസ്മാദേവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച വിശ്വേ ।
 തസ്മൈ വിധേമ ഹവിഷാ ഘൃതേന । 12 (10)

T.B.3.12.3.3

യഥാ ദേവൈഃ സധമാദം മദേമ । യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാർ
 വന്തരിക്ഷം । യസ്മാദേവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച സർവ്വേ ।
 തമ്സത്യമർച-ദുപയജ്ഞം ന ആഗാത് ।
 ബ്രഹ്മാഹുതീ-രുപമോദമാനം । മനസോ വശേ സർവ്വമിദം
 ബഭൂവ । നാനൃസ്യ മനോ വശമനീയായ ।
 ഭീഷ്ണാ ഹി ദേവഃ സഹസഃ സഹീയാൻ ।
 സ നോ ജുഷാണ ഉപ യജ്ഞമാഗാത് ।
 ആകുതീനാ-മധിപതിം ചേതസാം ച । 13 (10)

T.B.3.12.3.4

സങ്കല്പജൂതിം ദേവം വിപശ്ചിം । മനോ രാജാനമിഹ
 വർദ്ധയന്തഃ । ഉപഹവേ ഽസ്യ സുമതൗ സ്യാമ ।

ച॑ര॒ണം പ॒വിത്രം॑ വി॒ത്തം പൂ॒രാണം॑ । യേ॒ന പൃ॒തസ്തൂ॑ർതി
 ദു॒ഷ്ട്യു॒താനി॑ । തേ॒ന പ॒വിത്രേ॑ണ ശു॒ഭേന॑ പൃ॒താഃ ।
 അ॒തി പാപ്॑മാന-മരാ॒തിം തരേ॑മ ।
 ലോ॒കസ്യ॑ ദാ॒ര-മർ॑ചിമത് പ॒വിത്രം॑ । ജ്യോതി॑ഷ്ട്വ് ദ്രാജ॑മാനം
 മ॒ഹസ്വ॑ത് । അ॒മൃത॑സ്യ ധാ॒രാ ബ॒ഹുധാ॑ ദോ॒ഹമാ॑നം ( ) ।
 ച॑ര॒ണം നോ॑ ലോ॒കേ സു॒ധീതാം॑ ദധാ॒തു ।
 “അ॒ഗ്നിർ മു॒ർദ്ധാ{41}” “ഭു॒വഃ{42}” ।
 അ॒നു നോ॑ഽദ്യാ॒നുമ॑തി{43}” “ര॒ന്ധി-ദ॒നു॒മതേ॑ത്യാം{44}” ।
 “ഹ॒വ്യവാ॑ഹഃ{45}” “സി॒ഷ്ടം{46}” । 14 (14) (ഭേ॒വീ -
 ഫ്യു॒തേന॑ - ചേ॒തസാം॑ ച - ദോ॒ഹമാ॑നം ച॒ത്വാരി॑ ച) (A3)

3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.4.1

ദേ॒വേഭ്യോ॑ വൈ സ്വർ॒ഗോ ലോ॒കസ്തി॑രോ॒ഽഭവ॑ത് ।
 തേ പ്ര॒ജാപ॑തി-മ॒ബ്രു॑വൻ । പ്ര॒ജാപ॑തേ സ്വർ॒ഗോ വൈ
 നോ॑ ലോ॒കസ്തി॑രോ॒ഽഭൂത് । തമ॑നി॒ച്ഛേതി॑ ।
 തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി॑-ര॒ന്നൈച്ഛേ॑ത് ।
 തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി॑ർ നാ॒ന്വവി॑ന്ദത് । തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॒ന്നൈച്ഛേ॑ത് ।
 തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॒ന്വവി॑ന്ദത് । തദി॑ഷ്ടീ॒നാ-മി॑ഷ്ടി॒ത്വാം ।
 ഏ॒ഷ്ട്യോ ഹ॑ വൈ നാമ ।

താ ഇഷ്ടയ ഇത്യാചക്ഷതേ പരോക്ഷേണ ।

പരോക്ഷപ്രിയാ ഇവ ഹി ദേവാഃ । 15 (12)

T.B.3.12.4.2

തം തപോഽ ബ്രവീത് । പ്രജാപതേ തപസാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।

അഹമു വൈ തപോഽ സ്മി । മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ

സത്യം തപോ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം

ലോകം സ്യസീതി । സ ഏതമാഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।

തപസേ ചരും । അനുമന്തൈ ചരും । തതോ വൈ തസ്യ

സത്യം തപോ ഭവത് । അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യ ഹ വാ അസ്യ തപോ ഭവതി । അനു സ്വർഗം

ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ

ചൈന്നദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ

തപസേ സ്വാഹാ । അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ

സ്വാഹാ । സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ

സ്വാഹേതി । 16 (19)

T.B.3.12.4.3

തഃ ശ്രദ്ധാഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ശ്രദ്ധയാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।

അഹമു വൈ ശ്രദ്ധാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।

അഥ തേ സത്യാ ശ്രദ്ധാ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമസ്യസീതി । സ ഏതമാഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।
 ശ്രദ്ധായൈ ചരും । അനുമത്യൈ ചരും । തതോ വൈ തസ്യ
 സത്യാ ശ്രദ്ധാഭവത് । അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യാ ഹ വാ അസ്യ ശ്രദ്ധാ ഭവതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ ചൈനദേവം
 വേദ । സോത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ ശ്രദ്ധായൈ
 സ്വാഹാ । അനുമത്യൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 17 (19)

T.B.3.12.4.4

തച്ഛ സത്യമബ്രവീത് । പ്രജാപതേ സത്യേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ സത്യമസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യച്ഛ സത്യം ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം
 ലോകം വേമസ്യസീതി । സ ഏതമാഗേയ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് । സത്യായ ചരും । അനുമത്യൈ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യച്ഛ സത്യമഭവത് । അനു സ്വർഗം
 ലോകമവിന്ദത് । സത്യച്ഛ ഹ വാ അസ്യ സത്യം ഭവതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ
 യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ സത്യായ സ്വാഹാ । അനുമത്യേ
 സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ । സ്വർഗായ ലോകായ
 സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി । 18 (19)

T.B.3.12.4.5

തം മനോബ്രവീത് । പ്രജാപതേ മനസാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ മനോസ്മി । മാം നു യജസ്വ । അഥ തേ സത്യം
 മനോ ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം വേദസ്യസീതി ।
 സ ഏതമാഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।
 മനസേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും । തതോ വൈ തസ്യ
 സത്യം മനോഭവത് । അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യം ഹ വാ അസ്യ മനോ ഭവതി । അനു സ്വർഗം
 ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ ।
 യ ഉചൈന ദേവം വേദ । സോത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ മനസേ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ
 സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി । 19 (19)

T.B.3.12.4.6

തം ചരണമബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ചരണേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ ചരണമസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യം ചരണം ഭവിഷ്യതി । അനു സ്വർഗം ലോകം
 വേമസ്യസീതി । സ ഏതമാഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് । ചരണായ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യം ചരണമഭവത് । അനു സ്വർഗം
 ലോകമവിന്ദത് । സത്യം ഹ വാ അസ്യ ചരണം ഭവതി ।
 അനുസ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി । യ ഏതേന ഹവിഷാ
 യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ ചരണായ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി । 20 (19)

T.B.3.12.4.7

താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാരഃ ।
 അപാഘാ അനുവിത്തയോ നാമ । തപഃ പ്രഥമാച്ഛ് രക്ഷതി ।
 ശ്രദ്ധാ ദിതീയാം । സത്യം തൃതീയാം । മനശ്ചതുർഥീം ।
 ചരണം പഞ്ചമീം । അനു ഹ വൈ സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി ।
 യ ഏതാദിരിഷ്ടിഭിർ യജ്ഞേ । യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ ।
 താസാന്നിഷ്ടി । പശുഹീ വരാം ദദ്യാത് കച്ഛസഞ്ച ।
 സ്ത്രീയൈ ചാഭാരച്ഛ് സമൃദ്ധ്യൈ । 21 (14)

(No Korvai for Anuvaakam 4)

3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം

T.B.3.12.5.1

ബ്രഹ്മ വൈ ചതുർ.ഹോതാരഃ । ചതുർ.ഹോത്യഭ്യോഽധി
 യജ്ഞോ നിർമിതഃ । നൈനച്ഛ്ശപ്തം । നാഭിചരിത-മാഗച്ഛതി ।
 യ ഏവം വേദ । യോ ഹ വൈ ചതുർ. ഹോത്യുണാം
 ചതുർ. ഹോത്യുത്വം വേദ । അഥോ പഞ്ച ഹോത്യുത്വം ।
 സർവാ ഹാസ്മൈ ദിശഃ കല്പന്തേ ।

വാചസ്പതിർ. ഹോതാ ദശഹോത്ജ്ഞാം ।

പൃഥിവീ ഹോതാ ചതുർ. ഹോത്ജ്ഞാം । 22 (10)

T.B.3.12.5.2

അഗ്നിർ. ഹോതാ പഞ്ചഹോത്ജ്ഞാം । വാഗ്ഘോതാ

ഷസ്തോത്ജ്ഞാം । മഹാഹവിർ. ഹോതാ സപ്തഹോത്ജ്ഞാം ।

ഏതദ്വൈ ചതുർ. ഹോത്യുണാം ചതുർ. ഹോത്യുതാം ।

അഥോ പഞ്ചഹോത്യുതാം । സർവാ ഹാസൈ ദിശഃ കല്പന്തേ ।

യ ഏവം വേദഃ । ഏഷാ വൈ സർവ വിദ്യാ ।

ഏതദ് ദേഷജം । ഏഷാ പക്തിഃ സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യാം

ജസായനിഃ സ്രുതിഃ । 23 (10)

T.B.3.12.5.3

ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യേത്യുച്ഛിർ ദർശേ യാവത്തരസം ।

സ്വരേതി । അനപബ്രവഃ സർവമായുരേതി । വിന്ദതേ പ്രജാം ।

രായസ്പോഷം ഗൗപത്യം । ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി । ഏതാൻ

യോഽദ്ധ്യേതി । സ്പൃണോത്യാത്മാനം । പ്രജാം പിത്ജൻ ।

ഏതാൻ. വാ അരുണ ഔപവേശിർ വിദാഞ്ചകാര । 24 (10)

T.B.3.12.5.4

ഏതൈരധിവാദമപാജയത് । അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം ।

സ്വർയയൗ । ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യേതി । അധിവാദം ജയതി ।

അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം । സ്വരേതി ।
 ഏതൈരഗ്നിം ചിന്വീത സ്വർഗകാമഃ । ഏതൈരായുഷ്കാമഃ ।
 പ്രജാ പശുകാമോ വാ । 25 (10)

T.B.3.12.5.5

പുരസ്താ-ദൃശഹോതാര-മുദഞ്ച-മുപദധാതി യാവത്പദം ।
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യാ ച । ദക്ഷിണതഃ പ്രാഞ്ചം
 ചതുർ. ഹോതാരം । പശ്ചാദുദഞ്ചം പഞ്ച ഹോതാരം ।
 ഉത്തരതഃ പ്രാഞ്ചം ഷസ്തോതാരം । ഉപരിഷ്ഠാത് പ്രാഞ്ചം
 സപ്തഹോതാരം । ഹൃദയം യജുഷീ പത്യാശ്ച ।
 യഥാവകാശം ഗ്രഹാൻ । യഥാവകാശം പ്രതിഗ്രഹാൻ
 ലോകം പൃണാശ്ച । സർവാ ഹാസൈത്യതാ ദേവതാഃ
 പ്രീതാ അഭീഷ്ടാ ദവന്തി । 26 (10)

T.B.3.12.5.6

സദേവമഗ്നിം ചിനുതേ । രഥസംമിതശ്ചേതവ്യഃ ।
 വജ്രോ വൈ രഥഃ । വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യവ്യം
 സ്തൃണുതേ । പക്ഷഃ സംമിതശ്ചേതവ്യഃ । ഏതാവാൻ. വൈ
 രഥഃ । യാവത്പക്ഷഃ । രഥസംമിതമേവ ചിനുതേ ।

ഇ॒മമേ॒വ ലോ॒കം പ॑ശു॒ബന്ധേ॑നാഭി॒ജയ॑തി ।
അ॒ഥോ അ॒ഗ്നിഷ്ടോ॑മേന । 27 (10)

T.B.3.12.5.7

അ॒ന്തരി॑ക്ഷ॒മുക്മേ॑ന । സ്വ॒രതി॑രാത്രേ॒ണ് । സ॒ർവാ॑ൻ
ഘോ॒കാൻഹീ॑നേൻ । അ॒ഥോ സ॒ത്രേ॒ണ് । വ॒രോ ദ॒ക്ഷി॑ണാ ।
വ॒രേണൈ॒വ വ॒രഃ സ്പൃ॑ണോതി । ആ॒ത്മാ ഹി॒ വരഃ॑ ।
ഏ॒കവി॑ശ്ശ॒തീർ ദ॒ക്ഷി॑ണാ ദ॒ഭാതി॑ ।

ഏ॒കവി॑ശ്ശോ॒ വാ ഇ॒തഃ സ്വ॒ർഗോ ലോ॒കഃ ।
പ്ര॒സ്വർഗം ഘോ॒കമാ॑പ്നോതി । 28 (10)

T.B.3.12.5.8

അ॒സാവാ॑ദിത്യ ഏ॒കവി॑ശ്ശഃ । അ॒മുമേ॒വാ-ദി॑ത്യമാ॒പ്നോ॑തി ।
ശ॒തം ദ॒ഭാതി॑ । ശ॒തായുഃ॑ പൂ॒രുഷഃ॑ ശ॒തേന്ദ്രി॑യഃ ।
ആ॒യുഷ്യേ॑വേന്ദ്രി॒യേ പ്ര॑തി॒തിഷ്ഠ॑തി । സ॒ഹസ്രം॑ ദ॒ഭാതി॑ ।
സ॒ഹസ്ര॑ സം॒മിതഃ॑ സ്വ॒ർഗോ ലോ॒കഃ । സ്വ॒ർഗസ്യ॑
ലോ॒കസ്യാ॑ഭി॒ജിതൈ॑ । അ॒ഗ്നിഷ്ടം॑ ദ॒ക്ഷി॑ണാ ദ॒ഭാതി॑ ।
സ॒ർവാ॑ണി വ॒യാശ്സി॑ । 29 (10)

T.B.3.12.5.9

സർവസ്യാപ്തൈഃ | സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ | യദി ന വിന്ദേത് |
 മൻമാനേതാവതോ ദദ്യാദോദനാൻ. വാ |
 അശ്നുതേ തം കാമം | യസ്മൈ കാമായാഗ്നിശ്ചീയതേ |
 പശുഹീം ത്വന്തർവതീം ദദ്യാത് | സാ ഹി സർവാണി
 വയാഽസി | സർവസ്യാപ്തൈഃ |
 സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ | **30 (10)**

T.B.3.12.5.10

ഹിരണ്യം ദദാതി | ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ സ്വർഗം
 ലോകമേതി | വാസോ ദദാതി | തേനായുഃ പ്രതിരതേ |
 വേദിത്യുതീയേ യജേത | ത്രിഷത്യാ ഹി ദേവാഃ |
 സസത്യമഗ്നിം ചിനുതേ | തദേതത് പശുബന്ധേ ബ്രാഹ്മണം
 ബ്രൂയാത് | നേതരേഷു യജേന്തേഷു | യോ ഹ വൈ ചതുർ.
 ഹോത്ഋ-നനുസവനം-തർപയിതവ്യാൻ. വേദ | **31 (10)**

T.B.3.12.5.11

ത്യപ്യതി പ്രജയാ പശുഭിഃ | ഉപൈനഽസോമപീഥോ നമതി |
 ഏതേ വൈ ചതുർ. ഹോതാരോ ഽനുസവനം തർപയിതവ്യാഃ |
 യേ ബ്രാഹ്മണാ ബഹുവിദഃ | തേഭ്യോ യദുക്ഷിണാ ന നയേത് |

ദുരിഷ്ടം സ്യാത് | അഗ്നിമസ്യ വൃഞ്ജീരൻ | തേഭ്യോ യഥാ
 ശ്രദ്ധം ദദ്യാത് | സിഷ്ടമേവൈ തത്ക്രിയതേ |
 നാസ്യാഗ്നിം വൃഞ്ജതേ | 32 (10)

T.B.3.12.5.12

ഹിരണ്യേഷുകോ ഭവതി |
 യാവദുത്തമ-മങ്ഗുലി-കാണ്ഡം യജ്ഞ പരुഷാ സംമിതം |
 തേജോ ഹിരണ്യം | യദി ഹിരണ്യം ന വിന്ദേത് |
 ശർകരാ അക്താ ഉപദദ്ധ്യാത് | തേജോ ഘൃതം |
 സതേജസമേവാഗ്നിം ചിനുതേ | അഗ്നിഞ്ചിത്വാ
 സൗത്രാമണ്യാ യജേത മൈത്രാവരുണ്യാ വാ |
 വീര്യേണ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ |
 യോഽഗ്നിഞ്ചിനുതേ ( ) | 33 (10)

T.B.3.12.5.13

യാവദേവ വീര്യം | തദസ്മിൻ ദധാതി |
 ബ്രഹ്മണഃ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി |
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമ്യ സായുജ്യം |
 സാർഷ്ഠിതാമ്യ സമാന ലോകതാ-മാപ്നോതി |
 യ ഏതമഗ്നിം ചിനുതേ | യ ഉചൈനമേവം വേദ |

ഏതദേവ സാവിത്രേ ബ്രാഹ്മണം ।

അഥോ നാചികേതേ । 34 (9)

(ഹോതാ ചതുർഹോത്ജ്ഞാഃ - സൂതി - ശ്വകാര - വാ -
ഭവന്ത്യ - ഗ്നിഷ്ടാമേനാ - പ്ലോതി - വയാച്സി -
സർവസ്യാപ്തേ സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ - വേദ - വൃഞ്ജതേ
- ചിനുതേ - +നവ ച) (A5)

3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.6.1

യച്ചാമൃതം യച്ച മർത്യം । യച്ച പ്രാണിതി യച്ച ന ।
സർവാസ്താ ഇഷ്ടാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഷാ ദധേ ।
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ । തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിര
സ്വദ് ധ്രുവാ സീദ । സർവാഃ സ്ത്രിയഃ സർവാൻ പുച്സഃ ।
സർവം ന-സ്ത്രീപുമഞ്ച യത് । സർവാസ്താഃ ।
യാവന്തഃ പാച്സവോ ഭുമേഃ । 35 (10)

T.B.3.12.6.2

സംഖ്യാതാ ദേവമായയാ । സർവാസ്താഃ । യാവന്ത ഊഷാഃ
പശൂനാം । പൃഥിവ്യാം പുഷ്ടീർ ഹിതാഃ । സർവാസ്താഃ ।
യാവതീഃ സികതാഃ സർവാഃ । അഹ്സ്വന്തശ്ച യാഃ ശ്രീതാഃ ।

സർവാസ്താം | യാവതീഃ ശർകരാ ധൃതൈഃ |
അസ്യാം പൃഥിവ്യായാമധി | 36 (10)

T.B.3.12.6.3

സർവാസ്താം | യാവന്തോഽശ്വോഽനോഽസ്യാം പൃഥിവ്യാം |
പ്രതിഷ്ഠാസു പ്രതിഷ്ഠിതാഃ | **സർവാസ്താം** |
യാവതീർ വീര്യഃ സർവാഃ | വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു |
സർവാസ്താം | യാവതീരോഷധീഃ സർവാഃ |
വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു | **സർവാസ്താം** | 37 (10)

T.B.3.12.6.4

യാവന്തോ വനസ്സതയഃ | അസ്യാം പൃഥിവ്യായാമധി |
സർവാസ്താം | യാവന്തോ ഗ്രാമ്യഃ പശവഃ സർവേ |
ആരണ്യാശ്ച യേ | **സർവാസ്താം** | യേ ദിപാദശ്ചതുഷ്ഠാദഃ |
അപാദ ഉദരസർപിണഃ | **സർവാസ്താം** |
യാവദാഞ്ജനമുചൃതേ | 38 (10)

T.B.3.12.6.5

ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | **സർവാസ്താം** | യാവത്കൃഷ്ണായ
സപ്ത സർവം | ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | **സർവാസ്താം** |
യാവ ലോഹായ സപ്ത സർവം | ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം |

സർവാസ്താഃ | സർവച് സീസച് സർവം ത്രപു |

ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | 39 (10)

T.B.3.12.6.6

സർവാസ്താഃ | സർവച് ഹിരണ്യച് രജതം | ദേവത്രാ യച്ച

മാനുഷം | **സർവാസ്താഃ** | സർവച് സുവർണ്യച് ഹരിതം |

ദേവത്രാ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ |

ഉപകാമദുഷാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |

തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ( ) | 40 (10)

[ഭൂമേ - രധി - വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു സർവാസ്താ -

ഉച്യതേ - മാനുഷച് - സീദ ( )] (A6)

Special Korvai

(യച്ച സ്ത്രീയഃ പാച്സവ ഊഷാഃ സിക്താഃ ശർകരാ

അശ്താനോ വീരൂധ ഓഷധീർ വനസ്പതയോ ഗ്രാമ്യോ യേ

ദിപാദോ യാവദാഞ്ജനം യാവത് കൃഷ്ണായസം

ഘോഹായസച് സീസച് ഹിരണ്യച് സുവർണ്യച്

ഹരിതമഷ്ടാദശ)

3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.7.1

സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു । യച്ചാന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം ।
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടാഃ കൃത്വാ । ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ । തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിര
 സ്വദ്-ധ്രുവാസീദ । അന്തരിക്ഷഞ്ച കേവലം ।
 യച്ചാസ്തി-ന്നന്തരാഹിതം । **സർവാസ്താഃ** ।
 ആന്തരിക്ഷ്യശ്ച യാഃ പ്രജാഃ । 41 (10)

T.B.3.12.7.2

ഗന്ധർവാഹ്വരസശ്ച യേ । **സർവാസ്താഃ** । സർവാ-
 നുദാരാൻ-മ്സലിലാൻ । അന്തരിക്ഷേ പ്രതിഷ്ഠിതാൻ ।
സർവാസ്താഃ । സർവാ-നുദാരാൻ-മ്സലിലാൻ ।
 സ്ഥാവരാഃ പ്രോഷ്യാശ്ച യേ । **സർവാസ്താഃ** ।
 സർവാം ധൂനിഃ സർവാൻ-ധവ്സാൻ ।
 ഹിമോ യച്ച ശീയതേ । 42 (10)

T.B.3.12.7.3

സർവാസ്താഃ । സർവാൻ മരീചീൻ. വിതതാൻ ।
 നീഹാരോ യച്ച ശീയതേ । **സർവാസ്താഃ** ।
 സർവാ വിദ്യുതഃ സർവാൻ മ്സനയിതൂൻ ।

ഹ്രാദുനീർ യച്ഛ ശീയതേ । സർവാസ്താഃ ।
 സർവാഃ സ്രവന്തീഃ സരിതഃ । സർവമഹ്നു ചരഞ്ച യത് ।
 സർവാസ്താഃ । 43 (10)

T.B.3.12.7.4

യാശ്ച കൃപ്യാ യാശ്ച നാഭ്യാഃ സമുദ്രിയാഃ ।
 യാശ്ച വൈശന്തീരുത പ്രാസചീര്യാഃ । സർവാസ്താഃ ।
 യേ ചോത്തിഷ്ഠന്തി ജീമൂതാഃ । യാശ്ച വർഷന്തി വൃഷ്ടായഃ ।
 സർവാസ്താഃ । തപസ്തേജ ആകാശം ।
 യച്ഛാകാശേ പ്രതിഷ്ഠിതം । സർവാസ്താഃ ।
 വായും വായാഽസി സർവാണി । 44 (10)

T.B.3.12.7.5

അന്തരിക്ഷചരഞ്ച യത് । സർവാസ്താഃ । അഗ്നിഽ സൂര്യം
 ചന്ദ്രം । മിത്രം വരുണം ഭഗം । സർവാസ്താഃ ।
 സത്യം ശ്രദ്ധാം തപോ ദമം । നാമ രൂപഞ്ച ഭൂതാനാം ।
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഷാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ( ) ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ടിഗിരസ്വദ്-ധ്രുവാ സീദ । 45 (11)

(പ്രജാ - ഹിമോ യജ് ശീയതേ - സർവാസ്താഃ - സർവാണി
- ബ്രഹ്മണൈകം ച) (A7)

Special Korvai

(ദിശോഽന്തരിക്ഷമാന്തരിക്ഷ്യ ഉദാരാനുദാരാൻ ധൂനിം
മരീചീനാൻ. വിദ്യുതഃ സ്രവന്തീര്യുഷാശ്ച യേ ച തപോ
വായുമഗ്നിഃ സത്യം പഞ്ചദശ)

3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.8.1

സർവാം ദിവ്യ് സർവാൻ ദേവാൻ ദിവി । യജ്ഞാൻ ഭൂതം
പ്രതിഷ്ഠിതം । സർവാസ്താ ഇഷ്ടാഃ കൃതാ ।
ഉപ കാമദുഷാ ദധേ । തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ । യാവതീ
സ്താരകാഃ സർവാഃ । വിതതാ രോചനേ ദിവി ।

സർവാസ്താഃ । ഋചോ യജുഃഷി സാമാനി । 46 (10)

T.B.3.12.8.2

അഥർവാങ്ഗിരസശ്ച യേ । **സർവാസ്താഃ** ।
ഇതിഹാസപുരാണഞ്ച । സർവദേവജനാശ്ച യേ ।
സർവാസ്താഃ । യേ ച ലോകാ യേ ചാലോകാഃ ।

അന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം ।

സർവാസ്താഃ । യച്ച ബ്രഹ്മ യച്ചാബ്രഹ്മ ।

അന്തർ ബ്രഹ്മൻ പ്രതിഷ്ഠിതം । 47 (10)

T.B.3.12.8.3

സർവാസ്താഃ । അഹോരാത്രാണി സർവാണി ।

അർദ്ധമാസാശ്ച കേവലാൻ । **സർവാസ്താഃ** ।

സർവാനൃത്യുൻ-മ്സർവാൻ മാസാൻ । സംഘ്വമ്സരഞ്ച

കേവലം । **സർവാസ്താഃ** । സർവം ഭൂതം സർവം ഭവ്യം ।

യച്ചാതോ ധിഭവിഷ്യതി । സർവാസ്താഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ ( ) ।

ഉപ കാമദുഘാ ദധേ । തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।

തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസ്വാദ് ധൃവാ സീദ । 48 (13)

(സാമാനി - ബ്രഹ്മൻ പ്രതിഷ്ഠിതം - കൃതാ ത്രീണീ ച)
(A8)

Special Korvai

(ദിവം താരകാ ഋച ഇതിഹാസപുരാണം ച യേ ച യച്ചാ
ഹോരാത്രാണൃത്യുൻ ഭൂതം നവ)

**3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യാസീനോ
വൈശ്വസൃജാൻ വ്യാചഷ്ടേ**

T.B.3.12.9.1

ഋചാം പ്രാചീ॑ മഹതീ॑ ദിഗു॑ച്യതേ । ദക്ഷി॑ണാ -മാഹു॑ർ
 യജു॑ഷാ-മപാ॑രാം । അ॒മ॒ർവ॒ണാ-മഗ്॑ങിരസാം പ്രതീ॑ചീ ।
 സാമു॑-മുദീ॑ചീ മഹതീ॑ ദിഗു॑ച്യതേ ।
 ഋഗ്ഭിഃ॑ പൂ॒ർവാഹ്ണേ॑ ദിവി॑ ദേവ॑ ഇ॒ഽയതേ॑ ।
 യജു॑ർവേദേ॒ തിഷ്ഠ॑തി മദ്ധ്യേ॑ അഹ॑നഃ ।
 സാമ॑വേദേ-നാസു॑മയേ॒ മഹീ॑യതേ ।
 വേദൈ॑-രശു॑ന്യ-സ്രി॒ഭിരേ॑തി സൂ॒ര്യഃ ।
 ഋഗ്ഭ്യോ॑ ജാതാ॑ഽ സർവ॑ശോ മുർത്തി॑-മാഹുഃ ।
 സർവ॑ ഗതി॑ർ യാജു॑ഷീ ഹൈവ॑ ശശ്വ॑ത് । 49 (10)

T.B.3.12.9.2

സർവ॑ം തേജഃ॑ സാമ॑രൂപ്യ॑ഽ ഹ॑ ശശ്വ॑ത് ।
 സർവ॑ഽ ഹേദം॑ ബ്രഹ്മ॑ണാ ഹൈവ॑ സൃ॒ഷ്ടം ।
 ഋഗ്ഭ്യോ॑ ജാതം॑ വൈശ്യം॑ വർണ॑-മാഹുഃ ।
 യജു॑ർവേദം॑ ക്ഷ॒ത്രിയ॑സ്യ-ഹു॒ര്യോനി॑ം ।
 സാമ॑വേദോ ബ്രാ॒ഹ്മണാ॑നാം പ്രസൃ॑തിഃ ।

പൂർവേ പൂർവേഭ്യോ വച ഏത-ദൃചുഃ ।
 ആദർ.ശ-മഗ്നിം ചിന്താനാഃ । പൂർവേ വിശ്വ
 സൃജോഽമൃതാഃ । ശതം വർഷ സഹസ്രാണി ।
 ദീക്ഷിതാഃ സത്ര-മാസത । 50 (10)

T.B.3.12.9.3

തപ ആസീദ് ഗൃഹപതിഃ । ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മാദവഥ് സ്വയം ।
 സത്യം ഹ ഹോ തൈഷാ-മാസീത് ।
 യദ് വിശ്വസൃജ ആസത । അമൃത-മേഭ്യ ഉദഗായത് ।
 സഹസ്രം പരിവഥ്സരാൻ ।
 ഭൂതം ഹ പ്രസ്തോ-തൈഷാ-മാസീത് ।
 ഭവിഷ്യത് പ്രതി ചാഹരത് । പ്രാണോ അദ്ധാര്യു-ർഭവത് ।
 ഇദം സർവം സിഷാസതാം । 51 (10)

T.B.3.12.9.4

അപാനോ വിദാ-നാവൃതഃ । പ്രതി പ്രാതിഷ്ഠ-ദദ്ധാരേ ।
 ആർത്തവാ ഉപഗാതാരഃ । സദസ്യാ ജതവോഽഭവൻ ।
 അർദ്ധമാസാശ്ച മാസാശ്ച । ചമസാ-ദ്ധാര്യവോഽഭവൻ ।
 അശം സദ് ബ്രഹ്മണ-സ്തേജഃ । അച്ഛവാകോഽഭവദ് യശഃ ।

ഋത-മേഷാം പ്രശാസ്താസ്സീത് ।
യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത । 52 (10)

T.B.3.12.9.5

ഊർഗ് രാജാന-മുദവഹത് । ധ്രുവ ഗോപഃ സഹോദവത് ।
ഓജോഭ്യഷ്ടാദ് ഗ്രാവണ്ണഃ । യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത ।
അപചിതിഃ പോത്രിയാ-മയജത് । നേശ്വീയാ-മയജത് തിഷിഃ ।
ആഗ്നീദ്ധ്രാദ് വിദുഷീ സത്യം ।
ശ്രദ്ധാ ഹൈവാ യജമ് സ്വയം । ഇരാ പത്നീ വിശ്വ സൃജാം ।
ആകൃതി-രപിനസ്തവിഃ । 53 (10)

T.B.3.12.9.6

ഇദ്ധ്യേ ഹ ക്ഷുച് ചൈ-ഭ്യ ഉഗ്രേ । തൃഷ്ണാ ചാ വഹതാമുദേ ।
വാഗേഷാച് സുബ്രഹ്മണ്യാ-സ്സീത് ।
ഛന്ദോ യോഗാൻ. വിജാനതീ । കല്പതന്ത്രാണി തന്വാനാ-
ഹഃ । സൗസ്ഥാശ്വ സർവശഃ । അഹോരാത്രേ പശുപാല്യൗ ।
മുഹൂർത്താഃ പ്രേഷ്യാ അഭവൻ । മൃത്യുസ് തദ-ഭവ-ദ്ധാതാ ।
ശമിതോ-ഗ്രോ വിശാം പതിഃ । 54 (10)

T.B.3.12.9.7

വിശ്വസ്യജഃ പ്രഥമാഃ സത്ര-മാസത | സഹസ്ര സമം
 പ്രസുതേന യന്തഃ | തതോ ഹ ജജേഞ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ |
 ഹിരൺമയഃ ശകുനിർ ബ്രഹ്മ നാമ |
 യേന സൂര്യ-സ്തപതി തേജസേ-ദ്ധഃ |
 പിതാ പുത്രേണ പിതൃമാൻ. യോനീയോനൗ |
 നാപേദവിൻ മനുതേ തം ബൃഹന്തം |
 സർവാനുഭൂ-മാത്മാനഃ സംപരായേ |
 ഏഷ നിത്യോ മഹിമാ ബ്രാഹ്മണസ്യ |
 ന കർമണാ വർദ്ധതേ നോ കനീയാൻ | **55 (10)**

T.B.3.12.9.8

തസ്യൈവാ-ത്മാ പദവിത്തം വിദിത്വാ | ന കർമണാ ലിപ്യതേ
 പാപകേന | പഞ്ച പഞ്ചാശത-സ്രിപൂതഃ സംവത്സരാഃ |
 പഞ്ച പഞ്ചാശതഃ പഞ്ചദശാഃ | പഞ്ച പഞ്ചാശതഃ സപ്തദശാഃ |
 പഞ്ച പഞ്ചാശത ഏകവിംശാഃ |
 വിശ്വസ്യജാഃ സഹസ്ര സംവത്സരം |
 ഏതേന വൈ വിശ്വസ്യജ ഇദം വിശ്വ-മസ്യജന്ത |
 യദ് വിശ്വ-മസ്യജന്ത | തസ്മാദ് വിശ്വസ്യജഃ ( ) |

വിശ്വ-മേനാ-നനു പ്രജായതേ ।

ബ്രഹ്മണഃ സായുജ്യം സലോകതാം യന്തി ।

ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമ്യ സായുജ്യം ।

സാർഷ്ഠിതാമ്യ സമാന ലോകതാം യന്തി ।

യ ഏത-ദുപയന്തി । യേ ചൈനത് പ്രാഹുഃ ।

യേഭ്യ-ശൈവനത് പ്രാഹുഃ । ഓം । 56 (18)

(ശശ്വ - ദാസത - സിഷാസതാ - മാസത - ഹവിഷ് -
പതിഃ - കനീയാൻ - തസ്മാദ് വിശ്വസൃജോഽഷ്ടൗ ച) (A9)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 9 Anuvaakams :-

(തുഭ്യം - ദേവേഭ്യ - സ്തപസാ - ദേവേഭ്യോ - ബ്രഹ്മ വൈ
ചതുർ.ഹോതാരോ - യചാമൃതം - സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു -
സർവാം ദിവ - മൃചാം പ്രാചീ നവ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(തുഭ്യം - തപസാ - താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച - ഹിരണ്യം
ദദാതി - സർവാ ദിശ - സ്തപ ആസീദ്ഗൃഹപതിഃ
ഷട്പഞ്ചാശത്)

First and Last Padam 3rd Prapaatakam of Kaatakam:-

(തുഭ്യ-മോം)

। ഹരിഃ ഓം ।

। കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ തൃതീയ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ।

। ഇതി തൈത്തിരീയ യജുർബ്രാഹ്മണം കാഠകം സമാപ്തം ।

=====

Appendix (of expansions)

T.B.3.12.1.1 – തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്മാ{21}

ശൃഗ്ദ്ധ തങ്കാമമഗ്നേ {22}

തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്മ വിശ്വാഃ സുക്ഷിതയഃ പൃഥക് ।

അഗ്നേ കാമായ യേമിരേ ॥ {21}

അശൃഗ്ദ്ധ തം കാമമഗ്നേ തവോ തൃശൃഗ്ദ്ധ രയിꣳ രയിവഃ

സുവീരം । അശൃഗ്ദ്ധ വാജമദി വാജയന്തോ ഽശൃഗ്ദ്ധ

ദ്യുമമജരാജരം തേ ॥ {22}

(Both {21} and {22} appearing in TS 1.3.14.3)

T.B.3.12.1.1 – ആശാനാം ത്വാ{23} വിശ്വാ ആശാം{24}

ആശാനാം ത്വാ ധ്വശാപാലേഭ്യഃ । ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ ।
ഇദം ഭൂതസ്യാദ്ധ്യക്ഷേഭ്യഃ । വിധേമ ഹവിഷാ വയം ॥ {23}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സച്സുജാമി । അനമീവാ
ആപ ഓഷധയോ ഭവന്തു । അയം യജമാനോ മൃധോ
വൃസ്യതാം അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ ॥ {24}

(Both {23} and {24} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.12.1.1 – അനു നോഭ്യാനുമതി{25}

രന്വിദനുമതേ ത്വാ{26}

അനു നോഭ്യാനുമതിര്യജ്ഞം ദേവേഷു മന്യതാം ।
അഗ്നിശ്ച ഹവ്യവാഹനോ ഭവതാം ദാശുഷേ മയഃ ॥ {25}

അന്വിദനുമതേ ത്വാ മന്യാസൈ ശഞ്ചനഃ കൃധി ।

ക്രതോ ദക്ഷായ നോ ഹിനു പ്രണ ആയുഷി

താരിഷഃ ॥ {26} (Both {25} and {26} appearing in T.S.3.11.3.3)

T.B.3.12.1.1 - കാമോ ഭൃതസ്യ{27} കാമസ്തദഗ്രേ{28}

കാമോ ഭൃതസ്യ ഭവ്യസ്യ । സമ്രാഡേകോ വിരാജതി ।
സ ഇദം പ്രതി പപ്രഥേ । ഋതൂനുമ് സൃജതേ വശീ ॥ {27}

കാമസ്തദഗ്രേ സമവർത്തതാധി । മനസോ രേതഃ പ്രഥമം
ഏദാസീത് । സതോ ബന്ധുമസ്തി നിരവിന്ദന് ।
ഹൃദി പ്രതീഷ്യാ കവയോ മനീഷാ ॥ {28}

(Both {27} and {28} appearing in T.B.2.4.1.9 and T.B.2.4.1.10)

T.B.3.12.1.1 - ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29} പിതാ വിരാജാം{30}

ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം പ്രഥമം പുരസ്താദി സീമതഃ സുരുചോ
വേന ആവഃ । സ ബുദ്ധിയാ ഉപമാ അസ്യ വിഷ്ഠാഃ സതശ്ച
യോനിമസതശ്ച വിവഃ ॥ {29}

({29} appearing in T.S.4.2.8.2)

പിതാ വിരാജാമൃഷഭോ രയീണാം । അന്തരീക്ഷം വിശ്വരൂപ
ആവിവേശ । തമർകൈ-രഭ്യർചന്തി വമ്സം । ബ്രഹ്മ സന്തം
ബ്രഹ്മണാ വർദ്ധയന്തഃ ॥ {30}

({30} appearing in T.B.2.8.8.9)

T.B.3.12.1.1 – യജ്ഞോ രായോ{31} ഽയം യജ്ഞഃ{32}

യജ്ഞോ രായോ യജ്ഞ ഇൗശേ വസൂനാം ।

യജ്ഞഃ സസ്യാനാമുത സൂക്ഷിതീനാം ।

യജ്ഞ ഇഷ്ടഃ പൂർവചിത്തിം ദധാതു ।

യജ്ഞോ ബ്രഹ്മണാഽ അപ്യേതു ദേവാൻ ॥ {31}

അയം യജ്ഞോ വർദ്ധതാം ഗോഭിരശൈഃ । ഇയം വേദിഃ

സ്വപത്യാ സുവീരാ । ഇദം ബർഹിരതി ബർഹീഽഷ്ടന്യാ ।

ഇമം യജ്ഞം വിശോ അവന്തു ദേവാഃ ॥ {32}

(Both {31} and {32} appearing in T.B.2.5.5.1

T.B.3.12.1.1 – ആപോ ഭദ്രാ{33} ആദിത്പശ്യാമി{34}

ആപോ ഭദ്രാ ഘൃതമിദാപ ആസുരഗ്നീ-ഷോമൗ ബിഭ്രത്യാപ

ഇത് താഃ । തീവ്രോ രസോ മധുപൃച്ഛാ മരംഗമ ആ മാ

പ്രാണേന സഹ വർച്ഛസാ ഗൻ ॥ {33}

ആദിത് പശ്യാമ്യുത വാ ശൃണോമ്യോ മാ ഘോഷോ ഗച്ഛതി

വാങ്ന ആസാം । മന്യേ ഭേജാനോ അമൃതസ്യ തർഹി

ഹിരണ്യവർണാ അത്യുപം യദാ വഃ ॥ {34}

(Both {33} and {34} appearing in T.S.5.6.1.3 and 5.6.1.4)

T.B.3.12.1.1 - തുഭ്യം ഭരന്തി{35} യോ ദേഹ്യഃ{36}

തുഭ്യം ഭരന്തി ക്ഷിതയോ യവിഷ്ട । ബലിമഗ്നേ അന്തി
ത ഓത ദൂരാത് । ആ ഭന്ദിഷ്ടസ്യ സുമതിം ചികിദ്ധി ।
ബൃഹത്തേ അഗ്നേ മഹി ശർമ്മ ഭദ്രം ॥ {35}

യോ ദേഹ്യോ അനമയദധസ്തഃ । യോ അര്യപത്നീ
രുഷസശ്ചകാർ । സ നിരുദ്ധ്യ നഹുഷോ യഹോ അഗ്നിഃ ।
വിശശ്ചക്രേ ബലിഹൃതഃ സഹോദിഃ ॥ {36}

(Both {35} and {36} appearing in T.B.2.4.7.9)

T.B.3.12.1.1 - പൂർവം ദേവാ അപരേണ{37}

പ്രാണാപാനൗ{38}

പൂർവം ദേവാ അപരേണാ-നുപശ്യഞ്ജന്മദിഃ । ജന്മാന്യവരൈഃ
പരാണി । വേദാനി ദേവാ അയമസ്മിതി
മാം । അഹഃ ഹിത്വാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ॥ {37}

പ്രാണാപാനൗ ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । വാചം മനസി സംഭൃതാം ।
ഹിത്വാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ।
ആ ഭൂതിം ഭൂതിം വയമശ്ശവാമഹൈ ॥ {38}

(Both {37} and {38} appearing in T.B.2.5.6.5)

T.B.3.12.1.1 – ഹവ്യവാഹഃ{39} സ്വിഷ്ടം{40}

ഹവ്യവാഹ-മഭിമാതിഷാഹം । രക്ഷാഹണം പൃതനാസു
ജിഷ്ണം । ജ്യോതിഷന്തം ദീദ്യതം പുരന്ധിം ।
അഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃതമാ ഹുവേമ ॥ {39}

സ്വിഷ്ടമഗേ അഭി തത് പൃണാഹി । വിശ്വാ ദേവ പൃതനാ
അഭിഷ്യ । ഉരും നഃ പൻമാം പ്രദിശന്വി ഭാഹി ।
ജ്യോതിഷദ്ധേഹ്യജരം ന ആയുഃ ॥ {40}

(Both {39} and {40} appearing in T.B.2.4.1.4)

T.B.3.12.3.4 – അഗ്നിർമൂർദ്ധാ{41} ഭൂവഃ{42}

അഗ്നിർമൂർദ്ധാ ദിവഃ കകുത് പതിഃ പൃഥിവ്യാ അയം ।
അപാഃ രേതാഃസി ജിന്വതി ॥ {41}

ഭൂവോ യജ്ഞസ്യ രജസശ്ച നേതാ യത്രാ നിയുദ്ഭിഃ
സചസേ ശിവാഭിഃ । ദിവി മൂർദ്ധാനം ദധിഷേ സുവർഷാം
ജിഹ്വാമഗേ ചകൃഷേ ഹവ്യവാഹം ॥ {42}

(Both {41} and {42} appearing in T.S.4.4.4.1)

T.B.3.12.3.4 – അനു നോഽദ്രാന്നുമതി{43} രന്വിദന്നുമതേ
തഥാ{44}

Same as {25} and {26} above

T.B.3.12.3.4 – ഹവുവാഹ{45} സ്വിഷ്ടം{46}

Same as {39} and {40} above

Anuvakam 6

in the entire 6th Anuvakam "സർവാസാഃ" apperaing 16 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 16 appearances.

സർവാസാ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഷാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
 തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധൃവാ സീദ ॥

(Appearing in T.B.3.12.6.1)

Anuvakam 7

in the entire 7th Anuvakam "സർവാസ്താഃ" apperaing 13 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 13 appearances.

സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.7.1)

Anuvakam 8

in the entire 8th Anuvakam "സർവാസ്താഃ" apperaing 7 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 7 appearances.

സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.8.1)

3.12 For Kaatakam - 3 (TB 3.12)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	1	10
Anuvakam 2	9	161
Anuvakam 3	4	44
Anuvakam 4	7	121
Anuvakam 5	13	129
Anuvakam 6	6	60
Anuvakam 7	5	51
Anuvakam 8	3	33
Anuvakam 9	8	88
Total →	56	697

Total for Kataka Prasanam 1, 2 and 3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	11	49	526
Prapaatakam2	10	62	593
Prapaatakam3	9	56	697
Total →	30	167	1816

Summary for entire Braahmanam

	Prapaatakam	Anuvakam	Dasini	Vaakyam
Ashtakam 1	8	78	500	5232
Ashtakam 2	8	96	547	5795
Ashtakam 3	9	134	619	6530
Kaatakam	3	30	167	1816
Total	28	338	1833	19373